

UNIVERSITEIT UTRECHT

Religieuze aspecten binnen het fantasy fandomfenomeen

Masterscriptie Religie en samenleving

Manon Meijer - 5569370

18-6-2017

Faculteit
Scriptiebegeleiding
Tweede beoordeling
Collegejaar

Filosofie en religiewetenschappen – Universiteit Utrecht
Dr. Katja Rakow
Dr. Lucien van Liere
2016-2017

Verklaring kennisneming regels m.b.t. plagiaat

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen
Versie september 2014

VERKLARING KENNISNEMING REGELS M.B.T. PLAGIAAT

Fraude en plagiaat

Wetenschappelijke integriteit vormt de basis van het academisch bedrijf. De Universiteit Utrecht vat iedere vorm van wetenschappelijke misleiding daarom op als een zeer ernstig vergrijp. De Universiteit Utrecht verwacht dat elke student de normen en waarden inzake wetenschappelijke integriteit kent en in acht neemt.

De belangrijkste vormen van misleiding die deze integriteit aantasten zijn fraude en plagiaat. Plagiaat is het overnemen van andermans werk zonder behoorlijke verwijzing en is een vorm van fraude. Hieronder volgt nadere uitleg wat er onder fraude en plagiaat wordt verstaan en een aantal concrete voorbeelden daarvan. Let wel: dit is geen uitputtende lijst!

Bij constatering van fraude of plagiaat kan de examencommissie van de opleiding sancties opleggen. De sterkste sanctie die de examencommissie kan opleggen is het indienen van een verzoek aan het College van Bestuur om een student van de opleiding te laten verwijderen.

Plagiaat

Plagiaat is het overnemen van stukken, gedachten, redeneringen van anderen en deze laten doorgaan voor eigen werk. Je moet altijd nauwkeurig aangeven aan wie ideeën en inzichten zijn ontleend, en voortdurend bedacht zijn op het verschil tussen citeren, parafraseren en plagiëren. Niet alleen bij het gebruik van gedrukte bronnen, maar zeker ook bij het gebruik van informatie die van het internet wordt gehaald, dien je zorgvuldig te werk te gaan bij het vermelden van de informatiebronnen.

De volgende zaken worden in elk geval als plagiaat aangemerkt:

- het knippen en plakken van tekst van digitale bronnen zoals encyclopedieën of digitale tijdschriften zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het knippen en plakken van teksten van het internet zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het overnemen van gedrukt materiaal zoals boeken, tijdschriften of encyclopedieën zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het opnemen van een vertaling van bovengenoemde teksten zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het parafraseren van bovengenoemde teksten zonder (deugdelijke) verwijzing: parafrasen moeten als zodanig gemarkeerd zijn (door de tekst uitdrukkelijk te verbinden met de oorspronkelijke auteur in tekst of noot), zodat niet de indruk wordt gewekt dat het gaat om eigen gedachtengoed van de student;
- het overnemen van beeld-, geluids- of testmateriaal van anderen zonder verwijzing en zodoende laten doorgaan voor eigen werk;
- het zonder bronvermelding opnieuw inleveren van eerder door de student gemaakt eigen werk en dit laten doorgaan voor in het kader van de cursus vervaardigd oorspronkelijk werk, tenzij dit in de cursus of door de docent uitdrukkelijk is toegestaan;
- het overnemen van werk van andere studenten en dit laten doorgaan voor eigen werk. Indien dit gebeurt met toestemming van de andere student is de laatste medeplichtig aan plagiaat;
- ook wanneer in een gezamenlijk werkstuk door een van de auteurs plagiaat wordt gepleegd, zijn de andere auteurs medeplichtig aan plagiaat, indien zij hadden kunnen of moeten weten dat de ander plagiaat pleegde;
- het indienen van werkstukken die verworven zijn van een commerciële instelling (zoals een internetsite met uittreksels of papers) of die al dan niet tegen betaling door iemand anders zijn geschreven.

De plagiaatregels gelden ook voor concepten van papers of (hoofdstukken van) scripties die voor feedback aan een docent worden toegezonden, voorzover de mogelijkheid voor het insturen van concepten en het krijgen van feedback in de cursushandleiding of scriptieregeling is vermeld.

Universiteit Utrecht

In de Onderwijs- en Examenregeling (artikel 5.15) is vastgelegd wat de formele gang van zaken is als er een vermoeden van fraude/plagiaat is, en welke sancties er opgelegd kunnen worden.

Onwetendheid is geen excuus. Je bent verantwoordelijk voor je eigen gedrag. De Universiteit Utrecht gaat ervan uit dat je weet wat fraude en plagiaat zijn. Van haar kant zorgt de Universiteit Utrecht ervoor dat je zo vroeg mogelijk in je opleiding de principes van wetenschapsbeoefening bijgebracht krijgt en op de hoogte wordt gebracht van wat de instelling als fraude en plagiaat beschouwt, zodat je weet aan welke normen je je moeten houden.

Hierbij verklaar ik bovenstaande tekst gelezen en begrepen te hebben.

Naam: *Manon Meijer*

Studentnummer:
5569370

Datum en handtekening:
17 juni 2017

Dit formulier lever je bij je begeleider in als je start met je bacheloreindwerkstuk of je master scriptie.

Het niet indienen of ondertekenen van het formulier betekent overigens niet dat er geen sancties kunnen worden genomen als blijkt dat er sprake is van plagiaat in het werkstuk.

Abstract

Religious aspects of the fantasy fandom phenomenon

In a world where God no longer has superior authority over moral and ethics, how do people construct their being? This central question in Charles Taylor's *The Secular Age* (2007) is the starting point for this master thesis about a subcategory within popular culture: the fantasy fandom phenomenon.

Taylor divides his search in three timeframes circling around Émile Durkheim's notion of totemism as basic form of religion and states we now live in a post-Durkheimian society where the sacred is no longer connected to politics and society as such. Instead, we live in the Age of Authenticity where an individual makes sense of life by working on a personal immanent frame that fits all beliefs, references and ethics of that individual. It is Taylor's understanding that this frame can be constructed with or without the presence of God or religion; the profane and the sacred can exist side-by-side. Another scientist who builds on Durkheim's theory is Ann Taves, who suggests a building-block approach to the study of religion (2011). For Durkheim something sacred is a thing that is set apart by a clan or society who make it their totem. Taves continues on this road by stating that an individual can make a distinction between something mundane and something special. These 'special things' are the building blocks with which a person builds his/her frame of belief and self. When looking at religiosity in the way Taylor and Taves do it is possible to fit more than transcendent beings in the definition. This thesis explores the possibility to fit fantasy fandoms within the margins.

On the basis of the interview data collected for this research, it is not possible to see fantasy fandom as new form of religiosity or as substitute for religion. The interviewees feel a deep internal connection to their fantasy fandom and they express the specific identity markers by means of cosplay or fanfiction. The narrative basis for the fandom (e.g. *Harry Potter*, *Dr. Who* or *Star Wars*) serves as inspiration for morality and lessons of life. In this way it is possible to connect the fantasy fandom to Taylor's immanent frame and Taves building blocks, which means that popular culture can exist on the same level and side-by-side as religion or religiosity, depending on the ascription given by an individual.

Voorwoord

Voor u ligt de scriptie ‘Religieuze aspecten in het fantasy fandomfenomeen’ die geschreven is ter afsluiting van de master ‘Religie en samenleving’ aan de faculteit filosofie en religiewetenschappen van Universiteit Utrecht. Het vooronderzoek en denkproces is gestart in september 2016, toen mijn scriptiebegeleidster Katja Rakow en ik ons voor het eerste verdiepten in de wereld van de fanstudies, met de nadruk op fanatsy fans.

Het enthousiasme en de tomeloze inzet van Katja Rakow heeft het mogelijk gemaakt dat ik binnen de religiewetenschappen het fantasy fandomfenomeen kon onderzoeken en ik ben haar ontzettend dankbaar voor deze mogelijkheid. Samen hebben wij de theorie eigen gemaakt via een intensieve literatuurstudie en meerdere discussiesessies, waarin de onderzoeksvraag en keuze tot kwalitatief onderzoek gestalte hebben gekregen.

De deelnemers aan het onderzoek hebben mij meegenomen in hun fandom: een wereld gevuld met liefde, creativiteit en vooral saamhorigheid. Dit onderzoek is het eerste kwalitatieve onderzoek dat ik heb uitgevoerd en voorafgaand aan nagenoeg ieder interview was ik lichtelijk zenuwachtig. Ik wil de deelnemers graag bedanken voor hun openheid en het enthousiasme, waarmee ze ieder van hen zorgden dat mijn zenuwen snel verdwenen. De gesprekken hebben ertoe geleid dat ik meer waardering en begrip heb gekregen voor de passies waarmee iemand zijn/haar vrije tijd invulling geeft.

Naast Katja Rakow wil ik binnen de faculteit alle docenten bedanken die tijdens dit deeltijdtraject ervoor gezorgd hebben dat ik op intellectueel gebied het beste uit mezelf wist te halen. Als laatste verdient mijn man, Fred van der Zwaag, bedankt te worden. Het masterprogramma heb ik gevolgd naast mijn baan als docent, waardoor veel weekenden en vakanties in het teken stonden van studeren. De onvoorwaardelijke steun van mijn man heeft ervoor gezorgd dat ik, ondanks de nodige stress en lange werkweken, de discipline heb gevonden om door te zetten en met trots dit eindonderzoek kan presenteren.

Manon Meijer

Alkmaar, 18 juni 2017

Inhoudsopgave

Verklaring kennisneming regels m.b.t. plagiaat	1
Abstract	3
Religious aspects of the fantasy fandom phenomenon.....	3
Voorwoord	4
Verantwoording afbeeldingen	7
Inleiding	8
§1 Introductie.....	8
§2 Fans & fandoms als onderzoeksgebied	9
§3 Probleemstelling	10
In de voetsporen van Émile Durkheim	10
Popular culture als religie?.....	14
§3 Methodologie.....	16
Interviews & participerende observatie	16
Eigen epistemologie.....	18
H1: Theoretisch kader	21
§1 Postmodernistisch religieperspectief	21
Charles Taylor's immanent frame	21
Ann Taves' building blocks	25
§2 Het Nederlandse perspectief	28
Age of Mobilization.....	29
Age of Authenticity.....	31
§3 Voorlopige evaluatie.....	35
§4 Vooruitblik.....	37
H2: De gevoelige snaar	39
§1 In het verhaal rollen	39
§2 Het wauw-effect	40
Universum.....	41
§3 Gevoel & emotie.....	42
Levenslessen	43
§4 Canon.....	44
§5 Speciaalheid & apart zetten	47
H3: Het definieert mij	50

§1 Opgroeien & de rol van familie	50
§2 Jezelf uiten door creëren.....	52
Cosplay	53
Fanfictie	56
§3 Innerlijke beleving	57
Spiegelen & grenzen trekken	60
§4 Bouwen aan een immanent raamwerk.....	62
H4: Saamhorigheid.....	66
§1 Evenementen	68
Vrijwilligerswerk	68
§2 Acceptatie, respect & stigma's	69
§3 Het verhaal als totem van de fandom <i>community</i> ?	71
Conclusie.....	74
§1 Vergelijkingen	75
§2 Een optie naast vele opties.....	77
Kritische noot.....	79
§3 Aanbeveling.....	80
Bibliografie.....	83
Interviews & field notes in chronologische volgorde.....	90
Bijlage	i
Begrippenlijst.....	i
Interview 1	iv
Interview 2.....	xviii
Interview 3.....	xxxv
Interview 4.....	liv
Interview 5.....	lxxi
Interview 6.....	xciii

Verantwoording afbeeldingen

Afbeelding omslag: Kasteel de Haar, Haarzuilen (30 april 2017)

Afbeelding 1, 2, 3, 12 & 13

Eigenaar Manon Meijer

Afbeelding 4 & 8

Eigenaar alias Sarah

Afbeelding 5, 10 & 11

Eigenaar alias Tom

Afbeelding 6 & 7

Eigenaar alias Anna

Afbeelding 9

Eigenaar alias Peter

Alle gebruikte afbeeldingen binnen deze scriptie worden gebruikt met toestemming van de eigenaar van de afbeelding. Deze toestemming is alleen geldig voor dit document. Gebruik van de afbeeldingen door derden is niet toegestaan.

Inleiding

§1 Introductie

[Ik [vond] een jongen heel leuk, maar hij vond misschien voor mij iemand anders leuk en dan ga je daar heel erg over twijfelen of zo. Maar dan denk ik: ‘Kijk, de Doctor [Dr. Who] heeft van heel veel mensen gehouden en de tweede of de derde keer dat hij van iemand hield was even echt als die eerste en dat hoeft niet minder te zijn’ en dat vind ik iets, daar denk ik wel veel aan. Het maakt niet uit hoe vaak het gebeurt, elke keer is zijn vriendschap weer even groot. Het is niet dat hij eraan gewend raakt of zo. Ja, dat vind ik wel mooi (Britt, Interview 1: 1365-370).¹

Op het moment dat ik mij heel slecht gevoeld heb, echt er helemaal doorheen zat en dan toch denken van: ‘Joh, er is altijd hoop, het komt altijd goed.’ Ik voel altijd alsof Star Wars heel veel mooie levenslessen met zich meeneemt. Dat je je best kan doen en dat je het alsnog niet haalt, omdat dat menselijk is en omdat dat kan gebeuren bijvoorbeeld... Dat is iets wat Star Wars mij, ja eigenlijk heeft gebracht (Sarah, Interview 5: 725-728).

“Morality without God may be no longer inconceivable, even though still not fully credible for us” (Taylor 2007, 545). De voorgaande zin uit *A Secular Age* van Charles Taylor is de inspiratiebron voor dit onderzoek. Waar halen mensen moraliteit, zingeving en levensvisies vandaan in een wereld waarin geïnstitutionaliseerde religiositeit niet meer vanzelfsprekend is? Wanneer deze bronnen vervolgens zijn gevonden, is het dan mogelijk om te spreken van nieuwe vormen van religiositeit of religie? Vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw zorgen de opkomst van postmodernistische visies en de komst van nieuwe vormen van spiritualiteit dat een pluralistisch scala aan opvattingen ontstaat naast de tot dan toe gevestigde waarheidsclaims (Bernts en Berghuijs 2016, 181-186). Dit vermeende secularisatieproces “bleek uiteindelijk niet om de verdwijning van de godsdienst te gaan maar vooral om ontkerkelijking en verlies van invloed” (Droogers 2014, 80). Ondanks deze ontkerkelijking blijven mensen zich verhouden ten opzichte van “iets” dat groter is dan zichzelf. Dit “iets” kan God zijn, maar dat *hoeft* niet meer. Ook niet-godsdienstige mensen zijn zoekend naar een vol en compleet leven (Taylor 2007, 7). Chad Nelson en Robert H. Woods, Jr. leggen in hun bijdrage aan *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*

¹ Om de leesbaarheid van de gesproken teksten uit de interviews te verbeteren, zijn de citaten iets aangepast ten opzichte van de letterlijke transcripties. De annotatie verwijst naar de letterlijke transcriptie in de bijlage. Wanneer in dit onderzoek gerefereerd wordt naar de interviews, dan gebeurt dit als volgt (alias deelnemer, nummer van het interview in de bijlage: regelnummer(s) van de bijlage). In de gevallen waarbij de alias van de deelnemer duidelijk naar voren komt uit in de tekst bestaat de annotatie alleen uit (interview nummer: regelnummer(s)).

(Stausberg en Engler 2011) de nadruk op dit nieuwe onderzoeksveld en het wordt als voorbeeld genoemd waar religiewetenschappers zich in de toekomst op kunnen richten: “Future content analysis in religious studies should pay attention to the growing number of non-traditional, even unconventional, means of religious expression or experience. A growing number of sociological, anthropological and cultural perspectives explain how individuals construct religious experience from popular culture forms, everything from Elvis Presley to Star Trek. Rather than fit individual experiences within traditional frameworks, such approaches pay attention to how individuals construct religious meaning in a postmodern, post-national world” (2011, 117). De postmoderne mens bouwt individuele constructies waarin hij/zij zich religieus kan uiten. Volgens Taylor staat de postmodernistische mens nu nog maar aan het begin van deze nieuwe religieuze zoektocht, waarvan de uitkomst niet voorzien kan worden (2007, 535). Deze nieuwe vorm van religiositeit kan tot uiting komen via popular culture². Aangezien popular culture een enorm onderzoeksgebied is, richt dit onderzoek zich binnen popular culture specifiek op fans van het fantasygenre.

§2 Fans & fandoms als onderzoeksgebied

The series [Buffy, the Vampire Slayer], with its intricately constructed “Buffyverse” and fearlessness in tackling substantive issues, spawned academic treatises, seminars and cultural-studies courses that looked at its feminism, its diversity, its place in the long literary tradition of vampires and ghouls (Genzlinger 2017).

Vanuit mediastudies wordt reeds onderzoek gedaan naar fandoms³ en de individuen die zich verbonden voelen met dit fenomeen binnen popular culture. Henry Jenkins (1992) breekt als één van de eerste wetenschappers met het stigma van fans als volgzaam en passieve massa en weet aan te tonen dat fans een kritische en creatieve rol aannemen in het receptieproces van

² Onder meer in de Inleiding van *Popvirus: Popularisering van religie en cultuur* (Aerts en van den Haak 2009) wordt door Linda Duits en Marcel van den Haak een uiteenzetting gegeven van de valkuilen van het letterlijk vertalen van ‘popular culture’ naar het Nederlands (2009, 8-10). Een vertaling naar ‘popcultuur’ (Duits 2009, 31) of ‘populaire cultuur’ (Duits en van den Haak 2009, 8; van Dijk-Groeneboer, de Koning, et al. 2010, 62-70) dekt mijns inziens niet goed de lading van het Engelse begrip ‘popular culture’ waarnaar gerefereerd wordt binnen dit onderzoek. Om deze reden is besloten om niet een Nederlandse vertaling van het woord te gebruiken, maar gebruik te maken van de Engelse term ‘popular culture’. In dit onderzoek wordt de definitie van popular culture gebruikt zoals deze is opgesteld door Terry Ray Clark in de Introductie van *Understanding Religion and Popular Culture* (Clark en Clanton 2012): “widespread and well-liked products, practices, themes and values that have achieved their popular status as a result of their dissemination through the vehicles of modern technology, including mass marketing strategies” (Clark 2012, 8).

³ Het fandom (fan domein) is de verzamelnaam van een specifieke groep fans. Zo heeft ieder deelonderwerp uit popular culture zijn eigen fandom, zoals het Harry Potter fandom of Bruce Springsteen fandom. Het woord fandom heeft geen goede Nederlandse vertaling, om deze reden is binnen dit onderzoek gekozen te werken met het Engelse begrip ‘fantasy fandom’ en hier geen vernederlandst woord van te maken.

het fantasygenre. Twintig jaar later haakt Mark Duffett aan op dit concept in zijn *Understanding Fandom* (2013). Duffett definieert een fan als volgt: “The term ‘fan’ now covers a wide range of ordinary people who [sic] positive emotional engagement with popular culture. That engagement may take the form of a connection with the text, image, performance or creative signature of a public figure. It might include love for a particular cultural form or genre” (2013, 17). Een belangrijk kenmerk in deze omschrijving is de emotionele band die ontstaat tussen de fan en het object van zijn/haar fandom. Voor mensen die niet bekend zijn met het fandomfenomeen kunnen de fans en fanactiviteiten vreemd overkomen. Tijdens de voorbereidingen van dit onderzoek werden termen als ‘rare mensen’, ‘kinderachtig’ en ‘buitenstaanders’ veel genoemd, zodra onbekenden over het onderwerp hoorden. Het stigma dat Jenkins probeert tegen te spreken is zowel in de academische als niet-academische wereld nog volop aanwezig. Duffett waarschuwt onderzoekers voor het reïficeren van het beeld van fans (2013, 18). Fandoms binnen popular culture bestaan uit een grote verscheidenheid aan mensen met ieder een individuele invulling aan hun fan-zijn. Dit maakt popular culture een populair studieobject voor wetenschappers (Schwab 2015) en ook binnen de religiewetenschap wordt het steeds populairder.

Eric Michael Mazur geeft in “Conversations and Confessions” in *The Routledge Companion to Religion and Popular Culture* (Lyden en Mazur 2015) een verklaring waarom het onderzoeksveld van religie en popular culture vanaf de jaren 60 van de twintigste eeuw populair is geworden. “It would be a terrible mistake to see the period since the 1960s as defined by lack of religiosity [...] what diminished was not the presence of religion in society, but the authority of a particular form of religion in society” (Mazur 2015, 24). De jaren zestig van de twintigste eeuw luidt een tijdperk in van experimentele religiositeit en popular culture is daar onderdeel van. Om verder onderzoek te kunnen doen naar een mogelijke verhouding tussen *religie* en popular culture wordt in de volgende paragraaf de subjectiviteit in interpretatie van het begrip benoemd en uiteengezet welke definiëring wordt gebruikt in het kader van dit onderzoek.

§3 Probleemstelling

In de voetsporen van Émile Durkheim

In de wereld van de ervaring ken ik echter slechts één subject dat een rijkere en complexere morele werkelijkheid bezit dan de onze, namelijk de collectiviteit. Ik vergis me, er bestaat een andere die dezelfde rol zou kunnen spelen: de godheid. Tussen God en de samenleving moet men kiezen. [...] Ik

voeg eraan toe dat van mijn standpunt bezien de keuze er weinig toe doet omdat ik de godheid beschouw als een getransfigureerde en symbolisch gedachte samenleving (Durkheim 1977, 84).

Het definiëren van religie is één van de grootste discussiepunten onder wetenschappers die zich bezig houden met religiestudies (Taves 2011, 16; Bergunder 2014, 247-273). “Defining ‘religion’ had been a major enterprise within the discipline right from the beginning, but, so far, without conclusive result” (Bergunder 2014, 247). Afhankelijk van de aangehangen definitie kan een religiewetenschappelijk onderzoek een volkomen andere uitkomst krijgen. Wanneer men bijvoorbeeld definieert in de traditie van Rudolf Otto (1869-1937) is het onmogelijk om religie zonder een connectie met het heilige te zien (Rodrigues en Harding 2009, 78-79; Taves 2011, 16). Aan de andere kant staan wetenschappers in de traditie van Émile Durkheim (1858-1917) die religie ziet als bindende factor van een groep (Rodrigues en Harding 2009, 66). “He [Durkheim] eventually surmised that the god of the clan was therefore nothing other than the clan itself [...] the society’s god is, in truth, simply the social group, personified and offered to the imaginations of the group’s members as their *totem*, the symbol of their collective selves” (Rodrigues en Harding 2009, 67; mijn nadruk, MM). Durkheim ziet religie als een middelpunt waaromheen een groep zich verzamelt en waaraan gedragsregels gekoppeld worden door de groep. Wat dit middelpunt precies is, wordt door de groep bepaald en is daardoor vrij in te vullen. Wetenschappers met een postmodernistisch religieconcept maken geregeld gebruik van Durkheims theorie, aangezien het geen essentialistisch religieconcept is waar een transcendente God centraal staat. De functie van religie kan hierdoor naast het geloof in God ingevuld worden met iets anders.⁴ De vragen die aan het begin van dit onderzoek in de Introductie naar voren gebracht worden blijven tot dusver onbeantwoord. Durkheim opent het religieconcept voor méér dan God en moraliteit komt volgens hem voort uit de groep, maar de invulling hiervan laat hij open. “De moraal begint dus met het gemeenschapsleven, want alleen daar krijgen toewijding en belangeloosheid zin. Ik spreek over het gemeenschapsleven in algemene zin. Natuurlijk zijn er verschillende groepen: gezin, corporatie, stad, vaderland, internationale groepen, tussen die verschillende groeperingen kan een hiërarchie worden aangebracht” (Durkheim 1977, 84-85). Een persoon kan tot verschillende groepen behoren en moet deze groepen rangschikken. Iedere groep heeft, volgens Durkheim, de verbindende functie van religie. Wanneer deze

⁴ Charles Taylor spreekt in *A Secular Age* (2007) over de neo-, paleo- en post-Durkheimiaanse samenlevingen. Ann Taves gebruikt in *Religious experience Reconsidered* (2011) onder andere Durkheim om haar eigen ‘building block’-theorie op voort te bouwen. Beide interpretaties worden later in dit onderzoek uitgewerkt. Binnen fanstudies wordt Durkheim onder andere gebruikt door Mark Duffet (2013, 124-125) en Michael Jindra (1994, 31).

redenatie wordt doorgetrokken naar popular culture kan een fantasy fandom bestaande uit individuen met een eigen fanbeleving wellicht gezien worden in Durkheimiaanse termen.

A.A. Goldenweiser neemt reeds in 1917 Durkheims religieconcept onder vuur in zijn artikel in *The Journal of Philosophy, Psychology and Scientific Methods* (1917). “The thought is bald and original. No one before Durkheim, nor the author himself in his other works, has gone so far in effacing the individual in favor of the social” (121). Ondanks zijn bewondering voor Durkheims gedurfde thesis, waarin hij het individu wegcijfert voor het belang van de groep, kan Goldenweiser niet meegaan in de redenatie wat hij vervolgens uiteenzet in drie tegenargumenten. Op etnologische gronden zet hij vraagtekens bij de validiteit van Durkheims een-op-een overzetting van Australisch totemisme naar andere groepen, aangezien hij bijvoorbeeld bij indianenstammen in Noord-Amerika niet dezelfde complexe sociale organisatie of ceremonies herkent (121). Als sociologisch tegenargument noemt Goldenweiser de smalle definiëring van ‘samenleving’ in Durkheims theorie. “Society as a cultural, historical complex, society as the carrier of tradition, as the legislator, judge, as the standard of action, as public opinion; society in all of these varied and significant manifestations, which surely are of prime concern to the individual, does not figure in Durkheim’s theory” (122). Het derde tegenargument dat Goldenweiser aanbrengt is psychologisch van aard, waarin hij aangeeft dat Durkheims theorie geen rekening houdt met de kracht van de natuur om te imponeren, choqueren en sensationeren, waardoor de menselijke psyché een religieuze ervaring kan ondergaan (123). Het grootste deel van Goldenweisers kritiek uit 1917 wordt tevens door Rodrigues en Harding aangedragen in 2009.

In *Introduction to the Study of Religion* (2009) geven Rodrigues en Harding een opsomming van de meest geuite kritieken op Durkheims benadering op religie, waarbij Durkheims methodologie en het wegcijferen van de individuele ervaring ook genoemd worden (67), al wordt de ogenschijnlijke sui generis⁵ kracht van de natuur zoals Goldenweiser deze noemt niet specifiek aangehaald. Daarnaast geven Rodrigues en Harding een tegenargument in verband met Durkheims te globale definiëring van religie. “Durkheim’s theory is so broad that it could be applied to virtually any social group, such as sports teams and their fans, [...] the nature of sporting events strikes most people as somehow different

⁵ De sui generis-benadering houdt in dat religie een op zichzelf staand fenomeen is. Rudolf Otto (genoemd in de Inleiding van dit onderzoek) is een vertegenwoordiger van deze fenomenologische benadering van religie (Rossman en Rallis 2012, 77-79). Ann Taves gebruikt de definitie van Hirsch: “a person or thing that is unique, in a class by itself (Latin, ‘of its own kind’)” (Taves 2011, 182), wat terugkomt in Hoofdstuk 1, paragraaf 1.

from the nature of religion” (67). Met name dit laatste tegenargument is de reden waarom Durkheims religieconcept interessant is in het kader van dit onderzoek.

Met een brede definiëring is een vergelijkend onderzoek mogelijk met andere menselijke uitingen. Zo legt Ninian Smart een mogelijke verband tussen religie en seculiere wereldbeelden als nationalisme en Marxisme (Smart 1998, 22-26). De kritiek die gegeven wordt op de methodologie van Durkheim is terecht, maar dit houdt nog niet in dat zijn bevindingen daarmee afgeschreven kunnen worden. Goldenweisers argument waarin hij het probleem van Durkheims theorie aankaart aan de hand van de complexe samenstelling van een samenleving is zeer krachtig, maar niet van toepassing binnen dit onderzoek. Het onderzoek vindt plaats binnen een kleine fan gemeenschap waarbij de complexiteit van een moderne staat niet aanwezig is. Ook het wegcijferen van het individu is niet aan de orde, aangezien het juist een zeer persoonlijke individuele keuze is van een persoon om bewust deel te worden van een fandom. Daarnaast is binnen dat fandom plaats voor persoonlijke expressie, zoals naar voren zal komen in Hoofdstuk 3 van dit onderzoek. De persoonlijke ervaring van kracht uit de natuur speelt inderdaad een minder grote rol binnen Durkheims theorie, maar is wel van betekenis in dit onderzoek, al is dit niet op dezelfde manier als Goldenweiser deze schetst. De sui generis-benadering van religie of religieuze ervaringen, welke mijns inziens hiermee in verband staan, wordt binnen dit onderzoek bekritiseerd in Hoofdstuk 1. Wanneer gesproken wordt over het gevoel in het lichaam van wonder en verwondering is dit, volgens Birgit Meyer niet alleen te ervaren via religie, maar speelt het tevens een rol bij het ervaren van politiek, *popular culture* en advertenties (Meyer 2015, 7-8; mijn nadruk, MM). Bovenstaande toelichting verheldert de keuze voor Durkheim en, de in zijn voetsporen tredende, Charles Taylor en Ann Taves binnen dit onderzoek. Met name het kritiekpunt dat Rodrigues en Harding aandragen over de brede definiëring zorgt voor een mogelijke verhouding tussen *popular culture* en religie. Mark Duffett waarschuwt in het artikel “Applying Durkheim to Elvis” (2012) dat wetenschappers te snel religie als metafoor zien voor fandom (2). Hij erkent dat Durkheims theorie zeer goed geschikt is als toepassing op fandoms, omdat deze religie ziet als ideologische smeltkroes die fundamentele structuren en sociale relaties genereert (3). Zijn waarschuwing is met name gebaseerd op het gebruik van Durkheims ruim honderd jaar oude theorie op een contemporain verschijnsel en adviseert om een bewerkte versie ervan te gebruiken, zoals zijn eigen neo-Durkheimiaanse benadering voor popconcerten (3-5), welke niet verward moet worden met Taylors neo-Durkheimiaanse

periode die uitgelegd wordt in Hoofdstuk 1. Mark Duffett snijdt hier een argument aan dat binnen dit onderzoek ondervangen wordt door het gebruik van Charles Taylor en Ann Taves.

Popular culture als religie?

It is well understood at the National Council that the danger is not that religion has become the content of television shows but that television shows may become the content of religion (Postman 2005 [1985], 90).

In de Introductie van *Religion and Popular Culture in America* (2005) belicht David Bruce Forbes vier manieren waarop religie en popular culture met elkaar verbonden kunnen worden, namelijk door te kijken naar religie in popular culture, popular culture in religie, de dialoog tussen de twee of, het perspectief dat verder uitgewerkt wordt in dit onderzoek, popular culture als religie. “Other scholars give more emphasis to the forms of religion, and the parallel forms that appear in popular culture: rituals, symbols, myths, and icons. Yet another approach is to notice that popular culture and traditional religions function in similar ways, providing meaning and helping people cope with life’s problems” (Forbes 2005, 15). Wanneer academici spreken over de mogelijkheid tot een analogie tussen popular culture en religie bevinden zij zich snel op glad ijs en is de conclusie die getrokken wordt zeer afhankelijk van de definities die de wetenschapper hanteert.⁶ Naast de gehanteerde definiëring speelt de al dan niet aanwezige nuancering in de conclusie ook een rol. John C. Lyden is van mening dat bijvoorbeeld populaire films een religieuze functie kunnen hebben voor een groep, ook wanneer deze groep dit niet erkent (2015, 16). Als tegengeluid haalt Lyden Eric Michael Mazur en Kate McCarthy’s (red.) *God in the Details: American Religion in Popular Culture* (2011) aan. “While they acknowledge that it may be problematic to conclude that popular culture ‘is’ a religion, they point out that popular culture may provide ‘much that would ordinarily have been provided by religions, traditionally understood’” (Lyden 2015, 16). Ann Taves waarschuwt dat onderzoeken waarin deelnemers hun ervaringen delen ervoor moeten zorgen dat de deelnemers zichzelf nog herkennen in het eindresultaat (2011, 89). Ondanks deze waarschuwing is ze van mening dat onderzoekers legitiem met een verklaring kunnen komen, waarmee de deelnemers het niet per se eens hoeven te zijn (89). Binnen de wetenschappelijke discussie over fandom als vorm van religiositeit bevinden zich twee

⁶ Het probleem van definiëring wordt onder meer aangestipt door Terry Ray Clark (2012, 4-8), Bruce David Forbes (2005, 1-20), John C. Lyden (2015, 9), Charles Taylor (2007, 14-15), Ann Taves (2015) en Matt Hills (2000, 74). Een soortgelijke discussie is mogelijk rond het woord ‘spiritualiteit’ waar Paul Heelas (2007) en het onderzoek *God in Nederland* (Bernts en Berghuijs 2016) mee werken, de onderzoekers van *God in Nederland* vragen zich af waar de grens tussen religie, spiritualiteit en het seculiere überhaupt ligt (167).

tegenover elkaar gesitueerde conclusies, hier vertegenwoordigd door Matt Hills en Henry Jenkins.

Matt Hills spreekt in “Media Fandom, Neoreligiosity, and Cult(ural) Studies” (2000) over neoreligiositeit van fans en doet een oproep: “[T]he neoreligiosity of fan experience and fan practices must be taken seriously within analysis without seeking refuge in evaluative terms which could link the sociohistorically reconstructed ‘religiosity’ either with forms of obsessional neurosis (see Freud) or even psychosis (see Robins), thereby pathologizing or demonizing the cult fan” (75). Ondanks dat Henry Jenkins ook pleit voor een kritische heroverweging van populaire beelden van de ‘fan’ en het ‘fandom’ in de cultuurwetenschap, bekritiseert hij Hills in 2006 tijdens een interview op zijn idee van een mogelijke analogie tussen religie en fandoms. Het gaat volgens Jenkins te ver om fandoms en religies met elkaar te vergelijken: “I respect religions as exercises of faith and belief, and I wouldn’t elevate fandom to the level of a religion. Nor would I denigrate fans for having false beliefs, because it’s not about belief, it’s about ethics and about narrative that encapsulates shared values” (Jenkins 2006, 17). De bovengenoemde citaten laten opnieuw zien dat een mogelijke conclusie op het vraagstuk ‘popular culture als religie’ zeer afhankelijk is van het religieconcept van de wetenschapper. Waar Hills speelt met woorden als ‘religiositeit’ en plaatsen waar men ethiek vandaan kan halen om een analogie mogelijk te maken tussen religie en fandom (20, 18), zet Jenkins zich vast in zijn definitie van religie, waardoor een analogie haast onmogelijk wordt. “For me it’s particularly troubling because to my mind the defining basis of religion is belief or faith” (17). Terry Ray Clark onderschrijft het probleem en noemt als mogelijke oorzaak dat er geen universele inherente verdeling te vinden is tussen het religieus en seculier. “Those things in society that are considered to be either religious or secular are always being defined or redefined, in relation to one another” (2012, 9). Dit onderzoek probeert op verschillende manieren het probleem binnen de discussie te ondervangen, met als hoofdvraag hoe mensen hun fantasy fandom *ervaren* met het oog op zingeving en beleving en hoe dit zich vervolgens verhoudt ten opzichte van specifieke postmodernistische opvattingen over religiositeit.

Om tot een antwoord te komen op het theoretische deel van de hoofdvraag wordt gebruik gemaakt van de religieconcepten van Charles Taylor en Ann Taves die beiden voortborduren op de theorie van Émile Durkheim, wat wordt toegelicht in Hoofdstuk 1. Hoofdstukken 2, 3 en 4 gaan in op het ervaringsgedeelte van de hoofdvraag, door middel van een vertolking van interviewdata en de interpretatie vanuit de bovengenoemde religieconcepten, waarop wordt afgesloten met een samenvattend oordeel en reflectie op het

onderzoek. In de methodologie hieronder wordt dieper ingegaan op de manier waarop antwoord gevonden wordt op de hoofdvraag.

§3 Methodologie

Popular culture is een verzamelterm voor een fenomeen waartoe een grote verscheidenheid aan fandoms behoren; van *Elvis* en *Bruce Springsteen* tot *Pokémon* en *Dr. Who*. Dit onderzoek concentreert zich binnen popular culture op fantasy fandoms van comics, boeken, series en films. Aangezien dit onderzoek ingaat op ervaring van fans en hoe fans zichzelf en hun fandom zien, zijn de data hierover gegenereerd door middel van open interviews in de vorm van een semigestructureerd gesprek. De data zijn gecategoriseerd, gecodeerd en gethematiseerd met behulp van Rossman en Rallis' *Learning in the Field: An Introduction to Qualitative Research* (2012, 359-304). De categorieën en thema's vormen de basis van de Hoofdstukken 2, 3 en 4 in deze verslaglegging. De postmodernistische opvattingen van religiositeit waarmee de verhouding tussen de data en religie wordt bestudeerd zijn met name afkomstig van Charles Taylors *A Secular Age* (2007) en Ann Taves' *Religious Experience Reconsidered* (2011). Een korte introductie op beide werken is te vinden in Hoofdstuk 1, alsmede een theoretische brug van de voornamelijk Anglo-Amerikaanse literatuur naar de Nederlandse samenleving waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden. Hoofdstuk 1 zorgt ervoor dat het wetenschappelijke en het historische kader duidelijk zijn, voordat het verdere onderzoek zich ontvouwt. Zowel vanuit de interviews als literatuur komt veel fandomgerelateerd jargon voor, deze begrippen worden bij het eerste gebruik kort uitgelegd via een voetnoot. In de bijlage is tevens een begrippenlijst te vinden met de definiëring.

Interviews & participerende observatie

Ik zei zoiets als: 'Jeetje, ik schrok van je, dan mag ik vast wel met je op de foto.' De Sith-Lord knikte, pakte zijn lightsaber, sloeg zijn arm om me heen en we gingen op de foto. Ik bedankte de Sith-Lord en hij knikte. Het bizarre is dat deze persoon heel dichtbij is geweest. Echt in mijn persoonlijke bubbel en ik weet niet of het een man of vrouw was, jong of oud. Deze persoon weet wel wie ik ben, maar ik kan hem/haar morgen tegenkomen zonder dat ik dit weet. Dit is, als je erover nadenkt, best wel een vreemd idee. Niet alleen voor mij, maar

Afbeelding 1: Anonieme Sith-Lord en ik
Dutch Christmas Con (17 december 2016)

ook voor de Sith-Lord. Is dit juist wat cosplay⁷ zo aantrekkelijk maakt? Menselijk contact, zonder barrières van je eigen onzekerheid, persoonlijkheid of zelfbeeld? (uit eigen Field Notes, Dutch Christmas Con, 17 december 2016).

Het grootste deel van de data is bemachtigd via interviews en participerende observatie. Op social media is een oproep geplaatst aan mensen die zich verbonden voelen met één of meerdere fantasy fandoms. Aan de hand van deze oproep en connecties via de reeds geïnterviewde personen zijn zes interviews gehouden, waarvan één interview met twee mensen tegelijkertijd, waardoor het totaal aantal deelnemers uitkomt op zeven. De interviews duurden tussen de vijfendertig en zestig minuten en zijn alle opgenomen.⁸ De deelnemers zijn tussen de twintig en vijfenveertig jaar, drie mannen en vier vrouwen. Naast het lezen en bekijken van het onderwerp van het fandom, worden door de verschillende deelnemers de volgende activiteiten beoefend: cosplay, vrijwilligerswerk, bezoek aan evenementen, lezen en/of schrijven van fanfictie⁹ en beoordeling van fanfictie op canon¹⁰. De deelnemers behoren tot één of meerdere van de volgende fantasy fandoms: *Star Wars*, *Doctor Who*, *Harry Potter*, *Sherlock*, *Disney prinsessen*, *True Blood* en *Once Upon A Time*.

Naast de interviews bestaan de data tevens uit een participerende observatie tijdens de *Dutch Christmas Con*¹¹ op zaterdag 17 december 2016 en *Elfia* op zondag 30 april 2017. Comic Con is een groots internationaal evenement dat sinds twee jaar zijn intrede heeft gemaakt in Nederland, waar bij de eerste editie meer dan 25,000 bezoekers aanwezig waren (BuzzE 2015). Het is een conventie waarbij waardering voor comics en aanverwante kunstuitingen binnen popular culture centraal staan (About Comic-Con International 2017).

Elfia is het grootste kostuumfestival van Europa. Het wordt op de eigen website omschreven als: “Elfia is a festival that is focused on the expression of dreams. Costumes are the most obvious way to shape these dreams. Often they are inspired on the clothes of characters from t.v. series, movies and comics. But we also go further than only costumes: music, photography, body art, body painting, vehicles... They are all opportunities to make

⁷ Cosplay (costume play) is het zelf maken van een kostuum van een personage uit het fandom en vervolgens dit kostuum dragen bij verschillende gelegenheden.

⁸ De transcripties van deze interviews zijn te vinden in de bijlage. In verband met de privacy van de deelnemers zijn alle namen veranderd.

⁹ Fanfictie zijn verhalen waarin fans bepaalde alternatieve verhaallijnen of relaties naar buiten brengen. Dit wordt ook wel “shippen” (publiceren op specifieke fora) genoemd. Vervolgens kunnen andere fans hierop reageren.

¹⁰ De canon is wat binnen de traditie van het universum van het fandom past. Zowel de woorden canon als universum, zoals bedoeld in deze context, worden verder verdiept in Hoofdstuk 2.

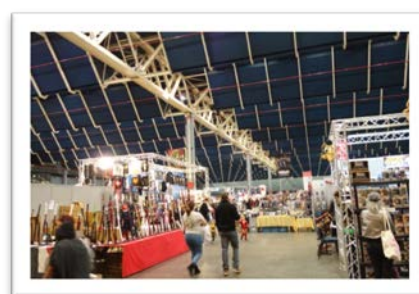
¹¹ Dutch Christmas Con is een speciale kersteditie van de organisatoren van Dutch Comic Con.

those dreams reality” (About us 2015). De evenementen bestaan uit een enorme markt waar alleen items van popular culture te koop zijn, waar interviews met acteurs, tekenaars en schrijvers gehouden worden, waar workshops aangeboden worden en tegen betaling bestaat de mogelijkheid om op de foto te gaan of een handtekening te bemachtigen van de gasten. Een belangrijk onderdeel van zowel *Comic Con* als *Elfia* is de cosplay-wedstrijd, waarbij de beste cosplayer van de dag uitgeroepen wordt.

Afbeelding 2: Deel van het festivalterrein van Elfia
Kasteel de Haar, Haarzuilens (30 april 2017)

Afbeelding 3: Overzicht verkoophal Dutch Christmas Con
Jaarbeurshallen, Utrecht (17 december 2016)

Eigen epistemologie

In mijn werkkamer staan twee kleine boekenkasten speciaal voor al mijn fantasy boeken. Bovenaan, duidelijk herkenbaar doordat alle zeven omslagen dezelfde artwork en stijl hebben, pronken mijn Nederlandstalige Harry Potter-boeken, de Engelstalige versies hebben een dominante plek in de woonkamer veroverd.

Bovenstaande citaat is van mijzelf, waarmee niet per se een emic-perspectief op fantasy fandoms neergezet wordt. Voordat ik mijn onderwerp had gekozen was ik nog nooit op een *Comic Con* geweest, snapte ik niet wat cosplay precies was en behoorden de woorden ‘fanfictie’ en ‘fandom’ niet tot mijn vocabulaire. Het fantasygenre draag ik wel mijn hele leven al een warm hart toe, met het lezen van boeken, kijken van films en series en ik schrijf zelf verhalen met een fantasievol randje. Kan het zijn dat ik bij fandoms hoorde zonder dat ik dit wist of kan iemand “gewoon fan” zijn zonder bij een fandom te horen? In mijn vriendenkring bevinden zich mensen die ik, als onderzoeker, onder een fandom zou scharen, maar die dit zelf helemaal niet zo voelen. Om deze reden heb ik bij mijn oproep voor deelnemers aan dit onderzoek expliciet gevraagd om mensen *die zich verbonden voelen met een fantasy fandom*. Binnen de Nederlandse samenleving zijn maar weinig mensen die nog

nooit van *Star Wars* of *Harry Potter* gehoord hebben en is het leven van velen verweven met popular culture. In dat opzicht heeft iedereen een insidersperspectief als het gaat om popular culture, al is het inzoomen op fantasy fandoms een stuk specifiek.

Tijdens het vooronderzoek las ik veel artikelen waarin de wetenschapper zijn/haar mening vooraf had vaststaan en deze vervolgens ging verdedigen.¹² Het “op afstand” stempels plakken op menselijke activiteiten is niet de manier waarop ik dit onderzoek wilde doen. Dit zou tevens betekenen dat mijn onderzoek voornamelijk over de Amerikaanse samenleving zou gaan, aangezien veel literatuur daarop gebaseerd is en ik ben juist geïnteresseerd in de Nederlandse situatie. Zo stelt Duffett “Much of the account is focused on the United States or United Kingdom, missing out the cultures and traditions of many other countries. It views fandom as a shared phenomenon rather than a personal experience” (2013, 17). Mijn interesse ligt bij de persoonlijke ervaringen van de Nederlandse fans. Om zo dicht mogelijk bij de bron te komen heb ik gekozen om interviews af te nemen. Ik ben mij er bewust van dat de interpretatie van de data onderhevig is aan mijn subjectiviteit en hierdoor zal de conclusie zeker niet sluitend te noemen zijn. Rossman en Rallis noemen kwalitatief onderzoek “fundamentally interpretive” (2012, 9). Ondanks dat ik dit deels wil ondervangen door gebruik te maken van wetenschappelijke theorieën, is mijn persoonlijke biografie de lens waardoor ik de wereld zie (Rossman en Rallis 2012, 9-10) en de data van dit onderzoek interpreter. Aangezien mijn eigen religieconcept onderdeel is van de subjectiviteit van dit onderzoek wordt dit hieronder kort weergegeven.

In zijn proefschrift *Flirten met God* maakt Koert van der Velde een onderscheid tussen religie en religiositeit waar ik mij in kan vinden. Religiositeit omvat volgens hem “behalve religieuze beleving dus ook het direct ermee verbonden gedrag, zoals het doen van rituelen zoals gebed en andere symbolische handelingen [...] ‘Religie’ is breder, en ontstaat pas als institutionalisering plaatsvindt. Er vormen zich dan organisaties met ambten, leerstellingen en collectieve gebruiken” (2011, 7). Paul Heelas maakt een soortgelijk onderscheid tussen religie en spiritualiteit; “‘Religion’ can be defined in terms of obedience to a transcendent God and a tradition which mediates his authority; *spirituality* as experience of the divine as immanent in life” (2002, 413; nadruk in origineel). Wanneer bovenstaande definities in ogenschouw genomen worden binnen dit onderzoek, dan ligt het voor de hand dat met name gekeken wordt naar religiositeit en/of spiritualiteit. De nadruk bij religiositeit ligt mijns inziens op de beleving van het individu en hoe deze beleving de identiteit, de moraal en het handelen van

¹² Het verdedigen van de eigen thesis verwijst onder meer naar Matt Hills (2000), Henry Jenkins (1992) en Michael Jindra (1994).

dit individu kan beïnvloeden, waardoor binnen dit onderzoek religiositeit en spiritualiteit als synoniemen van elkaar gezien worden. Desalniettemin ben ik geensins van mening dat *al* het menselijk handelen waar betekenis aan gegeven wordt opgevat kan worden als religiositeit. Indien gekeken wordt naar de probleemstelling van dit onderzoek belichamen Hills en Jenkins nagenoeg mijn persoonlijke terughoudendheid ten aanzien van een analogie tussen religiositeit en fantasy fandom, maar zie ik wel de mogelijkheid waarin het zich tot elkaar verhoudt.

Jenkins heeft een kritische houding ten opzichte van een analogie, omdat fans nomadisch gedrag vertonen, iets wat volgens hem bij religies niet mogelijk is (2006, 18). Tevens vindt hij het respectloos naar religies toe om hen, net als fans, fanatici te noemen, maar ziet hij wél overeenkomsten tussen fandoms en mythologie (Jenkins 2006, 17). Ondanks dat Jenkins hier punten aanstipt waar ik het mee eens ben en die mij doen twijfelen over een mogelijke analogie, ben ik van mening dat zijn religieconcept zich meer richt op een confessionele definiëring van religie, waardoor hij onmogelijk open kan staan voor een connectie. Hills daarentegen zet duidelijk een verschil neer tussen religie en religiositeit waarin hij het laatste omschrijft als een “culturally contextualized individual search for some kind of authenticity, connection, and meaning beyond the purely semiotic” (Hills in Jenkins 2006, 20). Deze definiëring heeft een connectie met Taylor’s moraliteit zonder God, waardoor ik mogelijkheden zie voor een verhouding tussen religiositeit en fantasy fandoms. Al ben ik huiverig voor het idee van onder meer Lyden om tot een conclusie te komen waarin de deelnemers zich niet herkennen. Ann Taves omschrijft binnen haar theorie dat een onderzoeker met een emic-perspectief zijn/haar onderzoeksobject zelf religieus acht en de etic-onderzoeker ziet het onderzoeksobject als niet-religieus (Taves 2011, 157). Binnen dit onderzoek zou dit betekenen dat ik vanaf het begin fantasy fandom als een mogelijke religieuze uiting zie wanneer ik een emic-perspectief zou hebben en hier ben ik nog niet over uit. Een duidelijk theoretisch kader is noodzakelijk om alle lezers mee te nemen in mijn redentatie, waardoor de conclusie van dit onderzoek beter te begrijpen is.

H1: Theoretisch kader

Uit de Inleiding komt naar voren dat dit onderzoek werkt vanuit een postmodernistisch perspectief op religie, waarbij religiositeit niet meer direct verbonden hoeft te worden met God, een transcendente wereld, doctrine of instituties. De theorieën die gebruikt worden in het onderzoek van Charles Taylor en Ann Taves gaan verder dan het concept van Émile Durkheim. In de hierop volgende hoofdstukken worden de theorieën van Taylor en Taves gebruikt om de thema's die uit de data naar voren komen te interpreteren vanuit een postmodernistisch religieperspectief. Dit hoofdstuk geeft een inleiding op zowel Taylors *immanent frame*, waarin hij God als *optie* ziet (2007, 3), als Taves' *building blocks*, waarbij mensen speciale dingen *apart zetten* en religieus achten (2011).

Beide wetenschappers, maar ook andere literatuur die gebruikt wordt voor dit onderzoek, schrijven vanuit een Anglo-Amerikaanse context. Zo spreekt Taylor over “the North Atlantic world” (2007, 1), maar haalt voornamelijk voorbeelden aan uit de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk. Conclusies in artikelen en boeken vanuit de fanstudies zijn voornamelijk gebaseerd op onderzoeken uit de Verenigde Staten. Om de discrepantie tussen de literatuur en de Nederlandse deelnemers aan het onderzoek te verkleinen, wordt in dit hoofdstuk tevens de historische ontwikkeling van het Nederlandse perspectief rondom thema's als seculariteit, postmoderniteit en religie weergegeven.

§1 Postmodernistisch religieperspectief

Charles Taylor's immanent frame

Thus my own view of “secularization”, [...] is that there has certainly been a “decline” of religion. Religious belief now exists in a field of choices which include various forms of demurral and rejection; Christian faith exists in a field where there is also a wide range of other spiritual options. But the interesting story is not simply one of decline, but also of a new placement of the sacred or spiritual in relation to individual and social life. This new placement is now the occasion for recompositions of spiritual life in new forms, and for new ways of existing both in and out of relation to God (Taylor 2007, 437).

In *A Secular Age* (2007) probeert Charles Taylor erachter te komen waarom het in veel delen van het moderne Westen zo lastig is om in God te geloven, terwijl rond 1500 het nagenoeg onmogelijk was om niet te geloven (539). In zijn zoektocht is Taylor tot verschillende periode-indicaties en inzichten gekomen, die in deze paragraaf samengevat worden. In de

moderne geschiedenis maakt Taylor onderscheid tussen *The Age of Mobilization* en *The Age of Authenticity* binnen de transformatie van religie in de afgelopen tweehonderd jaar, die in §2 geralateerd worden aan de Nederlandse situatie.

The Age of Mobilization komt op wanneer het ancien régime afbrokkelt in Europa. Tijdens het ancien régime maakte klasse voor de religieuze ervaring niet uit. Iedereen uit dezelfde gemeenschap luisterde naar dezelfde preken, in dezelfde kerk en had dezelfde rituelen. (Palmer, Colton en Kramer 2007, 260). Dit systeem van religie beleven houdt nauw verband met Durkheims definitie van religie, waarin samenzijn een grote rol speelt. Taylor noemt dit systeem *paleo-Durkheimian*, waarin de connectie met het heilige gewaarborgd wordt door een connectie met de kerk én de samenleving (2007, 486), maar de paleo-Durkheimiaanse dispensatie weet geen stand te houden in de steeds moderner wordende wereld. Vorsten verliezen meer macht en de volksreligies en verschillende christelijke stromingen winnen terrein ten opzichte van de opgelegde religie van de vorst (440). De urbanisatie zorgt ervoor dat mensen nieuwe gemeenschappen moeten zoeken en de mobilisatie van de verschillende religieuze groeperingen komt tot stand. “One obvious facet of its [Age of Mobilization] meaning is that it designates a process whereby people are persuaded, pushed, dragooned, or bullied into new forms of society, church, association” (445). Mensen kregen een keuze, weliswaar tussen verschillende vaststaande dogma’s, maar dit is een eerste stap naar het individu en het recht om te kiezen (486). Deze keuze bleef niet beperkt tot verschillende christelijke denominaties, want de gecombineerde krachten van de industrialisatie en de Franse Revolutie leidden tot de totstandkoming van nieuwe doctrines en beweging, zoals socialisme, liberalisme, feminisme en individualisme (Palmer, Colton en Kramer 2007, 443). De *Age of Mobilization* noemt Taylor neo-Durkheimiaans en duurt tot halverwege de twintigste eeuw (2007, 486, 473).

De *Age of Authenticity* start bij de babyboomers die geboren zijn in de decennia na de Tweede Wereldoorlog en die opgroeiden in een snel veranderende wereld. Hun identiteit werd ontleend aan de popular culture die tot hen kwam via muziek, films, mode en advertenties. De rebellie die hieruit ontstond was niet een traditionele generatiekloof, maar gericht op de gevestigde orde in de samenleving (Palmer, Colton en Kramer 2007, 1095; Taylor 2007, 476). Het was een breuk met de arbeiderscultuur en het begin van de jongeren- en consumentencultuur (Taylor 2007, 474-475). Charles Taylor ziet deze verschuiving in de hele Noord-Atlantische wereld en koppelt die aan identiteitsvorming. “Now consumer culture,

expressivism and spaces of mutual display connect in our world to produce their own kind of synergy. Commodities become vehicles of individual expression, even the self-definition of identity” (2007, 483). Op microniveau uit deze nieuwe identiteitsvorming zich bijvoorbeeld in kledingkeuze of fan-zijn van een bepaalde ster (483). Op macroniveau is de werking ervan te zien wanneer het individu zich vereenzelvigd met een grote groep, bijvoorbeeld tijdens een rockconcert, de Olympische Spelen of de televisie-uitzending van de begrafenis van prinses Diana (482). Deze *Age of Authenticity*, waarin het individu op zoek gaat naar eigen authenticiteit, wordt door Taylor de post-Durkheimiaanse samenleving genoemd, waarmee hij een samenleving bedoelt waarin zowel het religieuze als seculiere ‘heilige’ losgekoppeld wordt van onze politieke verbintenis (487). Deze historie en het zoekende individu werken als achtergrond voor Taylors theorie van *the immanent frame*, waar het in dit onderzoek om gaat.

“The dawning sense in modern times that we are in a meaningless universe, that our most cherished meanings find no endorsement in the cosmos, or in the will of God, has often been described as a traumatic loss, a second and definitive expulsion from paradise. [...] [A]ll meaning is up to us” (Taylor 2007, 587). Volgens Taylor komt de moderne mens erachter, dat zingeving en moraal niet van een hogere macht komen, maar uit zichzelf. “With the demise of God and the meaningful cosmos, we are the only authorising agency left” (587-588). De mens is niet meer overgeleverd aan machten buiten zichzelf, de magie is uit de wereld verdwenen en de mens heeft zichzelf bewapend. Deze moderne mens in de onttoverde wereld noemt Taylor *the buffered self* (2007, 2008). Hij zet deze *buffered self* tegenover de *porous self* die nog leefde in een betoverde wereld. “For the modern, buffered self, the possibility exists of taking a distance from, disengaging from everything outside the mind. [...] [T]he porous self is vulnerable, to spirits, demons, cosmic forces” (2007, 38). Het besef dat het universum geen invloed kan uitoefenen op het Zelf zorgt voor een ander wereldbeeld en de vraag of de mens ethisch het goede kan doen zonder verantwoording af te hoeven leggen aan God (2008). Mensen moeten zingeving vinden binnen het *immanent frame* waarin zij leven in het hier en nu op aarde. Dit immanente raamwerk is naast “a set of *beliefs* which we entertain about our predicament” (2007, 549; nadruk in origineel), tevens “a sensed context in which we develop our beliefs” (549). Deze verschuiving van een transcendent wereldbeeld naar een immanent wereldbeeld kan het idee van ‘het goede’ veranderen of maakt het in ieder geval mogelijk om dit te vinden binnen een immanente context (544). De moderniteit brengt deze secularisatie met zich mee. Taylor erkent drie vormen binnen seculariteit. Onder ‘seculariteit 1’ verstaat hij een neutraal publiek domein waarin scheiding tussen religie en staat gewaarborgd is en

‘seculariteit 2’ betekent het afnemen van geloof bij mensen (2007, 2, 20). De definities die Taylor hier noemt zijn niet nieuw. Zo is ‘seculariteit 1’ te vergelijken met een seculiere samenleving en doelt ‘seculariteit 2’ op het secularisatieproces. Met zijn derde vorm van seculariteit introduceert Taylor een nieuwe definitie van dit begrip.

Secularisatie als proces waarin religie uiteindelijk verdwijnt is volgens Taylor (en andere wetenschappers)¹³ onbewezen (1). De mens heeft een keuze om het immanente raamwerk niet volledig af te sluiten, waardoor God of het transcendente evengoed tot de mogelijkheden behoort (543). Geloof wordt een optie en binnen deze setting komt ‘seculariteit 3’ op. “The shift to secularity in this sense consists, among other things, of a move from society where belief in God is unchallenged and indeed, unproblematic, to one in which it is understood to be *one option among others*, and frequently not the easiest to embrace” (3; mijn nadruk, MM). Binnen ‘seculariteit 3’ wordt God een optie tussen andere mogelijkheden, maar deze mogelijkheden worden niet duidelijk benoemd. In *Secularism and Freedom of Conscience* (2011) stellen Maclure en Taylor dat “*religious* beliefs are not the only ones liable to play the role of a compass and criteria of judgement in an individual’s life. Secular convictions of conscience, as in the case of the pacifist, can just as surely aid the agent in giving a direction to his life and in exercising his faculty of judgement when faced with conflicts of values” (2011, 90; nadruk in origineel). Religies hebben dus geen monopolie op moraal en hier wordt pacifisme als voorbeeld geven, maar seculiere overtuigingen kunnen breder gezien worden dan alleen politieke ideologieën. Ondanks dat de contemporaine mens in een onttoverde wereld leeft, meent Taylor dat mensen bij wie transcendentie geen rol meer speelt binnen hun immanente raamwerk, toch verlangen naar de tijd van vóór *the buffered self*.

“Perhaps the clearest sign of the transformation in our world is that today many people look back to the world of the porous self with nostalgia, as though the creation of a thick emotional boundary between us and the cosmos were now lived as a loss. The aim is to try to recover some measure of this lost feeling. So people go to movies about the uncanny in order to experience a frisson” (Taylor 2007, 38; 2008). Mensen verlangen terug naar de huiveringen en verwonderingen van de betoverde wereld en gaan daarom binnen hun immanente wereldbeeld op zoek naar plekken waar ze die kunnen ervaren. Het fantasygenre lijkt de plek bij uitstek om te huiveren, je te verwonderen of jezelf volledig te verliezen.

¹³ Kritiek op secularisatie als proces en de discussie die rondom secularisatie als proces is ontstaan, worden onder meer bediscussieerd door Paul Heelas (2002, 412-413) en Jürgen Habermas (2008, 19).

De notie van een *buffered self* die leeft in een onttoverde wereld, maar wel verlangt naar de betoverde wereld en deze opzoekt in verschillende kunstzinnige uitingen wordt als groot kritiekpunt genoemd door Peter E. Gordon in zijn analyse van *A Secular Age* (2008). “[T]he disengagement-model should be rejected for the simple reason that it is wrong. *It simply doesn’t capture what it is like to be a human being*” (667-668; nadruk in origineel). Het moet toch mogelijk zijn, zo stelt Gordon, dat de moderne mens die, volgens Taylor in een onttoverde naturalistische wereld leeft, bescheidenheid voelt ten opzichte van die natuur of zelfs dankbaarheid voor wat de natuur ons brengt? (668). Daarnaast spreekt Taylor zichzelf enorm tegen met zijn uitleg dat binnen het immanente raamwerk een opening mogelijk is voor oprechte transcendentale ervaringen (669). Het immanente raamwerk heeft tenslotte als kenmerkende karakteristiek dat het transcendentale niet meer noodzakelijk is. Paul Heelas lijkt in “The Spiritual Revolution of Northern Europe” (2007) deze tegenstrijdigheid te ondervangen door onderscheid te maken tussen twee domeinen van geloof. Het eerste domein noemt Heelas “*spiritualities of life*” (3; nadruk in origineel) en het tweede domein “*spiritualities for life*” (3; nadruk in origineel). Het eerste domein heeft te maken met het heilige binnen het leven en in het tweede domein is het heilige gelokaliseerd is buiten het leven of de wereld (12). Heelas gaat verder met de uitleg dat de geschiedenis laat zien dat contact tussen deze domeinen continu zorgt voor een herinterpretatie van een vorm van het heilige uit het tweede domein die wordt geabsorbeerd door het eerste domein (12-13). Binnen het fantasygenre wordt juist de betoverde wereld benadrukt en de verhalen hebben vaak een connectie met mythologische verhalen: hierin zie je de verschuiving die Heelas noemt. In combinatie met ‘seculariteit 3’, waarin meerdere opties naast elkaar kunnen bestaan, is Taylors notie van het immanente raamwerk een interessante theorie om het grijze gebied waarin de fantasy fandoms en hun fans zich bevinden te analyseren.

Ann Taves’ building blocks

I am not attempting to create a new more embracing definition of “religion.” Instead I am breaking down what we have generally meant by “religion” into “religious things” and “religions” and then positioning both within a larger, more encompassing framework of special things and the methods deemed efficacious for engaging with them (Taves 2011, 29).

We get a glimpse of the problem simply by considering the implications of the shift from “religious experience” to “experiences deemed religious” (Taves 2011, 57).

Ann Taves legt haar theorie uit als tegengesteld alternatief voor de sui generis-benadering van religie. “Under the influence of the sui generis approach to religion, scholars assumed that the boundary between religious and non-religious things was fixed and stable, even if sometimes hard to discern” (2011, 122). Volgens Taves is religie zien als sui generis een verkeerde benadering, aangezien haars inziens religie fluïde is. “‘Religion,’ as scholars regularly point out, does not designate a specific, cross-culturally stable thing that we can reliably look for on the ground” (23). Taves probeert hiermee duidelijk te maken dat ‘religie’ niet een vaststaande eigenschap heeft die hier op aarde als één geheel te herkennen is, maar wordt samengesteld uit persoonlijke ongrijpbare, vloeibare ervaringen en dingen¹⁴. Daarom roept zij op om niet meer te spreken over religieuze ervaringen, maar “experiences *deemed* religious” (xiii; mijn nadruk, MM). “If we do not assume – as they [sui generis-benadering] did – that ‘religion’ is a thing that can be defined and has a simplest form, we can approach these debates as a rich source of components or building blocks that people use to generate phenomena that they sometimes characterize in religion-like terms” (Taves 2015, 195). Wat iemand als religieus ervaart is afhankelijk van het referentiekader van het individu en staat niet vast. Dit fenomeen is reeds aanwezig tussen geïnstitutionaliseerde religies: een afbeelding van Maria is voor het ene individu heilig en voor de ander slechts een afbeelding. Taves trekt dit idee door naar alle ervaringen of voorwerpen die door de een als religieus beschouwd (kunnen) worden en door de ander niet. Wat al dan niet als religieus beschouwd wordt, is afhankelijk van de betekenis die mensen eraan *toeschrijven*. Wanneer een ervaring of object geacht wordt religieus te zijn, kan hieraan vervolgens causaliteit worden *toegekend*. “Thus, from an attributional perspective, we can say that people *ascribe* intentionally to things, thus creating agents; they then can attribute *causality* to the agent, assuming that the agent *caused* the experience in question” (2011, 41; nadruk in origineel). Doordat het *individu* bepaalt wat religieus geacht wordt, zorgt deze theorie voor de mogelijkheid om dingen met gemeenschappelijke eigenschappen te vergelijken of ze nu over het algemeen religieus geacht worden of niet (19). Ieder persoon heeft ervaringen, objecten en gebeurtenissen die hij/zij apart zet, doordat daarnaan betekenis wordt toegeschreven en hierdoor dit ding “speciaalheid”¹⁵ wordt toegekend. Deze dingen zijn de basis van Taves’ *building blocks*.

¹⁴ Het Nederlandse woord ‘dingen’ kan op onduidelijkheid stuiten. Binnen de besprekingen van Ann Taves’ theorie is het een letterlijke vertaling van het begrip ‘things’ dat Taves gebruikt, wanneer zij spreekt over ‘things deemed religious’. In deze context beoogt het woord alle objecten, personen, ervaringen en gebeurtenissen die mensen als bijzonder/speciaal ervaren en daardoor apart zetten.

¹⁵ Ann Taves spreekt over ‘specialness’ (2011, 161), het hier gebruikte woord ‘speciaalheid’ is een eigen term hiervan.

Durkheim maakt in zijn religieconcept onderscheid tussen ‘heilige dingen’ en ‘religies’ (Taves 2011, 161) en Taves bouwt voort op het eerste deel van dit concept met haar speciaalheid. “[S]pecial things of one sort or another are the building blocks of what we think of as religions or spiritualities. [...] A building block approach to religions, grounded in the concept of specialness and processes of singularization, strikes me as a mere promising way forward in the study of religion than continuing to wrestle with defining the abstract concept of ‘religion’” (162). Het singularisatieproces van een ding is persoonlijk en is het proces waarmee het individu een ding apart zet (tot singulariteit). Wanneer een ding tot singulariteit verheven is door een individu, ziet deze persoon het echt als speciaal ten opzichte van andere dingen en wordt het ding, volgens Taves, beschermd (182). Deze bescherming is tevens terug te vinden in Durkheims theorie over heilige dingen. Voor Durkheim is het apart zetten van dingen niet het enige waardoor iets ‘heilig’ wordt, deze dingen moeten tevens beschermd worden met taboes, zodat ze niet vermengd raken met gewone dingen (Taves 2015, 198). Het schenden van het taboe maakt het niet alleen profaan, maar vernietigt tevens de band tussen het ding en de persoon die het apart gezet heeft (Taves 2011, 34). Dingen die mensen speciaal achten zijn een basisonderdeel van de bouwstenen van religie en of mensen nu spreken van religie, mystiek, magie, bovennatuurlijk, spiritueel, ideologie of seculier is afhankelijk van het bestaande systeem van geloof en de context waarin de persoon leeft (162-162). Het Westen heeft een indeling gemaakt binnen culturele uitingen dat in andere delen van de wereld ongebruikelijk is.

[W]e make distinctions in our culture between music, visual art, fiction, poetry, religion, and popular culture that other more traditional cultures do not. Different rules and expectations govern these different cultural domains, which we learn – along with our parents’ attitudes toward them – as we grow up. North American kids come to understand the status and significance of Mickey Mouse while watching cartoons on Saturday morning, Zeus while reading Greek mythology in school, and God while addressing God in prayer and devotion with others. At some level, conscious or unconscious, we appraise the more salient representations and fit them into categories (art, fiction, poetry, magic, religion) and, in doing so we implicitly weight them with distinct meaning and value for action in different cultural domains (Taves 2015, 205).

Onderzoekers moeten zich bewust zijn van het feit dat deelnemers bewust of onbewust hun ervaringen indelen in categorieën van culturele uitingen waarmee ze zijn opgegroeid (2015, 206). Om open te staan voor het idee dat mensen hun visie opbouwen uit bouwstenen moeten onderzoekers erkennen dat deze indeling niet een natuurlijk gegeven is, maar gebaseerd is op culturele patronen.

Taves noemt Wayne Proudfoot als één van de belangrijke protagonisten in de discussie over religieuze ervaringen in de jaren negentig van de twintigste eeuw (2011, 92). Proudfoot, zo stelt Taves, is van mening dat de deelnemer aan een onderzoek zich te allen tijde moet kunnen herkennen in de uitkomsten van het onderzoek, terwijl Taves postuleert dat dit niet altijd het geval hoeft te zijn (2011, 89). De onderzoeker kan patronen herkennen waarvan de deelnemer geen weet heeft. Wanneer een deelnemer specifiek spreekt over een ervaring die religieus geacht wordt, is een patroon of connectie duidelijk te vinden en te benoemen. Deelnemers hoeven niet per se religieuze taal te gebruiken om een ervaring te beschrijven als bijzonder, maar de onderzoeker kan hierin wel patronen herkennen van religieuze toeschrijving. Op deze kwestie baseert Proudfoot zijn commentaar wanneer hij *Religious Experiences Reconsidered* analyseert. “The problem with that statement is that anything, or almost anything, may or may not be considered religious. [...] The deeming or considering takes place at multiple levels. Subjects don’t usually describe or explain events or experiences as religious, but more local terms that the scholar deems ‘religious or religious like.’ Both subject and scholar are doing the deeming” (Proudfoot 2010, 309). Naast de rol van de subjectiviteit van de onderzoeker, noemt Proudfoot tevens het probleem dat het toekennen en toeschrijven van *speciaalheid* vaak op onbewust niveau gebeurt, waardoor de deelnemers hun eigen *building blocks* wellicht niet kunnen herkennen (310). Het toepassen van Taves’ *building-block approach to the study of religion* op fantasy fandom is afhankelijk van de speciaalheid die de deelnemers hun fandoms toekennen en het is mogelijk dat de deelnemers zich hier niet bewust van zijn. Wanneer ze zich er wel bewust van zijn, dan zorgt de benadering van Taves voor de erkenning van de speciaalheid die de deelnemers toekennen aan hun fantasy fandom en dat deze erkenning in een breder perspectief geplaatst kan worden. Als onderzoeker moet ik mij ervan bewust zijn dat ik degene ben die dit perspectief construeert met verbanden die door de individuele deelnemers wellicht niet herkend worden.

§2 Het Nederlandse perspectief

Op dit moment vinden hier opnames plaats van The Passion.¹⁶ Het lijdensverhaal van Jezus trekt elk jaar op tv miljoenen kijkers. Dat zijn aantallen waar Nederlandse kerken alleen maar van kunnen dromen. De ontkerkelijking is inmiddels in een kritieke fase beland. Dat blijkt uit het onderzoek God in Nederland dat in opdracht van KRO Kruispunt is gehouden. [...] Het blijkt dat 82% van alle Nederlanders niet of nauwelijks in de kerk komt. Ook de rol van kerken in de samenleving lijkt

¹⁶ The Passion is een groots televisiespektakel op de Nederlandse publieke omroep, waarin live op televisie vanuit een Nederlandse stad het lijdensverhaal van Jezus wordt nagespeeld door bekende Nederlanders aan de hand van Nederlandstalige popnummers.

uitgespeeld. Nederland kan zich met goed fatsoen niet langer een christelijke natie noemen. Is het tijd nog te keren en zo niet, hoe erg is dat dan? (Kemp 2016, 0:03-0:57 min).

De gebruikte fanstudies en religiewetenschappelijke literatuur binnen dit onderzoek zijn veelal geschreven vanuit algemeen Westers perspectief of specifiek vanuit de Amerikaanse situatie. Charles Taylor zegt dat hij over de Noord-Atlantische wereld sprekend haalt af en toe specifieke landen aan (2007, 1) en hij waarschuwt voor een te snelle analogie met andere delen van de wereld. “This is because secularity, like other features of ‘modernity’ [...] in fact find rather different expression, and develop under the pressure of different demands and aspirations in different civilizations” (21). Wanneer een fenomeen in Nederland nader bepaald wordt, moet een brug geslagen worden tussen de bestaande literatuur en de specifieke Nederlandse situatie. In deze paragraaf wordt vanuit Nederlands perspectief ingehaakt op Taylors periode-indicaties van *Age of Mobilization* en *Age of Authenticity*, om op die manier aan te tonen waar de discrepanties en parallellen te herkennen zijn tussen de internationale literatuur en specifieke Nederlandse situatie waarin de deelnemers verkeren. Het Nederlandse perspectief wordt onder meer belicht door gebruik te maken van het KRO-onderzoek *God in Nederland* (Bernts en Berghuijs 2016),¹⁷ *Geschiedenis van het christendom in Nederland* (Bouwman, et al. 2010) en het boek *God 3.0: Voorbij godsdienst en atheïsme* (2014) van de Nederlandse religiewetenschapper André Droogers.

Age of Mobilization

De verzuiling van de Nederlandse samenleving was in de vorige eeuw een manier om met verschillen te leven. De eigenheid werd afgeschermd tegen alternatieve benaderingen (Droogers 2014, 17).

Binnen de Nederlandse geschiedenis wordt Taylors periode van *The Age of Mobilization* gekenmerkt door de verzuiling. “All spiritual families, in a sense, behave like minorities, demanding their recognized place” (Taylor 2007, 470). Specifiek kijkend naar Nederland zou gesteld kunnen worden dat de *Age of Mobilization* reeds een paar eeuwen eerder op gang gebracht werd.

In de zestiende eeuw, ten tijde van de *Reformatie* en de *Tachtigjarige Oorlog* tegen Spanje¹⁸, had de Nederlandse Dirck Volkertszoon Coornhert veel kritiek op de verschillende

¹⁷ *God in Nederland* (1966-2015) is een tienjaarlijks onderzoek in opdracht van de publieke omroepzender KRO. Bij de laatste editie had het onderzoek 2.140 respondenten, exclusief aanhangers van niet-christelijke religies (Bernts en Berghuijs 2016, 205).

¹⁸ De Tachtigjarige Oorlog ging om de onafhankelijkheid van De Nederlanden die onder het bewind van Spanje en Filips II stonden. Dit is van belang, aangezien in deze oorlog de discussie tussen rooms-katholieken (Spanje) en protestanten (De Nederlanden) op gang kwam. De nieuw te vormen staat hechtte veel waarde aan de nieuw

geloofsgemeenschappen die toen reeds in Nederland aanwezig waren (Bouwman, et al. 2010, 110). Hij riep op tot tolerantie in de vorm van vrijheid van godsdienst en geweten, ook voor ketteren (112). In verschillende brieven probeert Coornhert duidelijk te maken dat het aan priesters is om mensen te overtuigen van hun interpretatie van het Heilige Schrift. “Dan moet men er wel voor zorgen dat mensen op de hoogte zijn. Hoe kan men dat beter realiseren dan door hun beide meningen tegelijk voor ogen te stellen? Dan kan eenieder *kiezen* wat volgens hem het meest en stevigst is gefundeerd op het Heilige Schrift” (Coornhert 2010, 69; mijn nadruk, MM). Het is aan de overheid om alle interpretaties te tolereren en beschermen, want ook de overheid kan het aan het verkeerde eind hebben (72, 77). “Dankzij de steun van de middengroepen wisten de gewesten die in opstand gekomen waren tegen Filips II, de vrijheid van geweten in 1579 officieel vast te leggen” (Bouwman, et al. 2010, 112). Nederland was hiermee één van de eerste landen waar een ontwikkeling te herkennen is die kan worden omschreven als Taylors *Age of Mobilization*.

Dit ontluikende beginsel van gewetens- en godsdienstvrijheid, wortelend in een spiritualistische mentaliteit, wijst vooruit naar de achttiende eeuw. Er lopen lijnen van de rafelranden van de Reformatie naar de eeuw van de Verlichting. In de achttiende eeuw lag de nadruk meer op de rechten van de mens en op de daarin verwoorde principiële vrijheid en gelijkheid, ook op het terrein van de godsdienst. Maar juist dit zestiende-eeuwse liberalisme avant-la-lettre bood al snel ontplooiingsmogelijkheden aan dwarsliggers van andere typen en van veel radicalere signatuur (113).

Wat met denkers als Coornhert begint, wordt binnen Nederland verder doorgezet door onder meer Spinoza (1623-1677), “die meende dat God alleen via de natuurwetten sprak [...] God stond niet *boven* de schepping, maar Hij was *identiek* aan de natuur” (114; nadruk in origineel). Met deze uitspraak laat Spinoza een atheïstische kijk op het goddelijke zien, wat als inspiratie gold voor vrijdenkers van het negentiende-eeuwse tijdschrift *De Dageraad* waarin Multatuli in 1861 als eerste openlijk afstand doet van het geloof (121). In deze periode waarin, naast de verschillende christelijke doctrines waaruit de Nederlanders kunnen kiezen, niet-religieuze ‘ismen’ de kop op steken wordt eigenheid van de groep extra geaccentueerd. In de periode die door Taylor wordt omschreven als *The Age of Mobilization* worden in Nederland de deuren gesloten en ontstaat een verzuilde samenleving, waarin iedereen binnen de eigen zuil met een eigen doctrine leeft. De jaren zestig van de twintigste eeuw luidden, ook

verworven vrijheid, waardoor de Republiek niet koos voor een staatskerk en Nederland één van de eerste landen werd waar gewetensvrijheid mogelijk was. Hierdoor konden nieuwe religieuze groepen zich ontplooiën in de Republiek en kende Nederland, eerder dan andere landen in Europa, een grote verscheidenheid aan opvattingen. (Bouwman, et al. 2010, 123-133, 142)

in Nederland, een nieuw tijdperk in. Een tijdperk waarin het individu centraal komt te staan en de opgetrokken muren van de verzuilde samenleving langzaam afbrokkelen.

Age of Authenticity

Of je accepteert de doctrine en krijgt vervolgens alle leuke dingen, of je verwerpt de doctrine en wordt verbannen naar een soort spirituele wildernis met als leidraden CNN en Albert Heyn. Dat is een lastige keuze. Ik denk dat die keuze onnodig is. Ik denk dat er een alternatief is. Ik denk dat er manieren zijn — en ik ben hier zowel heel respectvol als volstrekt onbeschaamd — om te stelen van religies. Als je niet in een religie gelooft, is er niets mis met kiezen en mengen, met het nemen van de leuke kanten van een geloof. Voor mij gaat Atheïsme 2.0 zoals gezegd over zowel een respectvolle, als een onbeschaamde manier van religies bekijken en zeggen: "Wat kunnen we gebruiken?" De seculiere wereld zit vol gaten. We zijn slecht gesecculariseerd, zou ik stellen (Botton 2011, 2:16 min; vertaald door: Axel Saffran, TED vertaler).

Alain de Botton haalt in bovenstaande citaat een idee van mix-and-match aan dat honderd jaar geleden nog ondenkbaar was. Charles Taylor spreekt over “self-oriëntation” die een massafenomeen begint te worden in die periode, waarmee de *Age of Authenticity* wordt ingeluid (Taylor 2007, 473). De mix-and-matchmethode die De Botton adviseert aan atheïsten heeft gelijkenissen met Paul Heelas’ analyse in zijn boek *Spiritual Revolution* (2007), waarin hij aangeeft dat Noord-Europa in een situatie is gekomen waarbij méér mensen geloven in hun innerlijke Zelf dan in een transcendentie. De in §1 genoemde domeinen van religie komen hier terug en Heelas stelt dat het eerste domein van *spiritualities of life* de overhand heeft genomen. Deze *spiritualities of life* ofwel ‘inner-life spirituality’ is een vorm van religiositeit waarbij mensen zelf een combinatie maken van verschillende elementen en hierin hun eigen spiritualiteit vinden (2007, 1). Deze hoge mate van autonomie in het hedendaagse spirituele leven heeft zijn impact op religie en het beeld dat men heeft van dit woord. De veranderende rol van religie in definiëring, identiteitsvorming en het leven in zijn geheel, begint de massa te bereiken vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw.

In deze periode was Nederland een verzuilde samenleving. “Door deze zuilen leek het religieuze leven van 1960 opmerkelijk eenvormig. Er was een katholiek blok en een protestants blok naast een niet-religieus liberaal en sociaal-democratisch blok” (Bouwman, et al. 2010, 281). Ondanks deze ogenschijnlijke ‘pilaren van eenheid’ werd de verscheidenheid en versplintering van religie steeds zichtbaarder. Mensen wilden hun leven zin geven en de wereld verbeteren met of zonder godsdienstige instelling (279). Niet alleen in Nederland, maar ook elders in de Westerse wereld, wordt het belangrijk dat ieder individu zijn/haar eigen

humaniteit vindt en zich niet conformeert aan een model dat van buitenaf door een (religieuze) autoriteit wordt opgelegd (Taylor 2007, 475). Nederland heeft in 1960 met 18% het hoogste percentage ontkerkelijkte inwoners van heel West-Europa. Nederlanders doen daadwerkelijk moeite om zichzelf uit te schrijven (Bouwman, et al. 2010, 284, 286). Deze verandering in denkwijze komt mede door consumentisme en individualisering, waardoor in 1964 door de VARA spottend gesproken werd van de nieuwe religie: beeldreligie (287). “Het traditionele geloof moest het [...] afleggen tegen een nieuwe consumentgerichte ‘religie’, die vooral verspreid werd via de televisie” (288). Het vinden van moraliteit en zingeving buiten de gevestigde dogma’s past goed binnen de eerder uitgelegde post-Durkheimiaanse samenleving die door Taylor wordt geïntroduceerd.

Waar men voorheen automatisch politieke affiniteit had met de partij die bij de zuil hoorde, wordt in de post-Durkheimiaanse samenleving de vrijheid van het individu belangrijk, waardoor de zuilen afbrokkelen. In het onderzoek van *God in Nederland* (Bernts en Berghuijs 2016) wordt historicus Peter van Rooden aangehaald wanneer gesproken wordt over Charles Taylors post-Durkheimiaanse periode. “In de lijn van Taylor constateert Van Rooden dat deze collectieve aard, die het Nederlandse christendom zo succesvol had gemaakt, in de jaren zestig plaats begon te maken voor de persoonlijke voorkeuren van individuele burgers. De band met de sociale groep werd losser en hiertegen waren de christelijke kerken niet bestand, overigens net zomin als de socialistische zuil” (37-38). Deze afbrokkeling maakt plaats voor een transformatie van de religiositeit in Nederland, een fenomeen dat ook elders in West-Europa te herkennen is.

In het contemporaine West-Europa, en Nederland in het bijzonder, lijken de grenzen tussen religie, religiositeit, spiritualiteit of seculiere zingevingactiviteiten te vervagen. “Onze resultaten suggereren dat geloof of spiritualiteit grenzeloos zijn, omdat ze niet langer gebonden zijn aan traditionele, kerkelijke denkbeelden of activiteiten. Ze zijn grenzeloos in de zin dat zowel binnen als buiten de kerken, en zelfs onder seculieren, mensen affiniteit hebben met nieuwe spiritualiteit” (Bernts en Berghuijs 2016, 174). Dit nieuwe spirituele landschap neemt de barrières tussen de verschillende groepen weg (Taylor 2007, 513) en minder mensen gaan in een persoonlijke God geloven (Taylor 2007, 513; Heelas 2007, 21). Figuur 1 laat zien dat deze tendens ook in Nederland zichtbaar is (Bernts en Berghuijs 2016, 65).

Figuur 1: Geloof in God of een hogere macht, per meetjaar (in procenten)

	1966	1979	1996	2006	2015
Theïsten	47	33	24	24	14
Ietsisten	31	40	39	36	28
Agnosten	16	18	27	26	34
Atheïsme	6	9	10	14	24

Volgens de analyse van het *World Values Survey* onderzoek dat aangehaald wordt door Paul Heelas staan de Nederlanders bovenaan een lijst met elf Europese landen als het gaat om affiniteit met spiritualiteit (Heelas 2007, 8), maar de cijfers van *God in Nederland* spreken dit tegen. De onderzoekers van *God in Nederland* hebben, naar aanleiding van het boek *The Spiritual Revolution* van Heelas en Woodrow uit 2005, vanaf 2006 extra vragen toegevoegd aan het onderzoek. “De vragen die wij in 2006 voor het eerst stelden, zijn juist gericht op het in beeld brengen van de individuele betrokkenheid bij nieuwe spiritualiteit. Doordat we die vragen voor een groot deel herhaald hebben, hebben we nu de kans om aanwijzingen te bespeuren voor een spirituele revolutie in de Nederlandse situatie” (Bernts en Berghuijs 2016, 146-147). De conclusie van *God in Nederland* is dat de spirituele revolutie zich vooral in de afgelopen eeuw heeft afgespeeld en nu aan het afvlakken is. In de cijfers is geen bewijs gevonden en de deelname aan bezinningsactiviteiten is de afgelopen jaren afgenomen, zowel onder traditionele christenen als nieuwe spirituelen (147, 173-175). In het programma *Kruispunt* wordt spiritueel schrijfster Inez van Oord geconfronteerd met deze conclusie en kan het niet geloven. Zij ziet juist een stijging in interesse in spirituele boeken en activiteiten (Kemp 2016, 16:48-17:20 min.). De discrepantie tussen de cijfers van *God in Nederland* en de bevindingen van Heelas en Van Oord kan mogelijk verklaard worden door miscommunicatie over het woord spiritualiteit. Inez van Oord definieert het als volgt: “Spiritualiteit is meer een individuele ervaring en zodra je regels gaat vaststellen van zo gaan wij die spiritualiteit ervaren of dit zijn onze manieren [...] dan wordt het religie, dan is het meer een afspraak. Als er geen afspraken zijn, is het meer een beleving, een ervaring en dat valt onder de noemer, voor mij, van een spirituele ervaring” (Van Oord in Kemp 2016, 15:55–16:39 min.). Ondanks dat Droogers het eens is met de nadruk op beleving en de loskoppeling van instituties, gebruikt hij een nauwere definitie van spiritualiteit met het idee dat mensen het liefst zelf het religieuze landschap afgrazen (Droogers 2014, 81). Binnen de Nederlandse spiritualiteit krijgt, volgens Droogers, de “innerlijke persoonlijke authenticiteit gezag” (82), een idee dat

we eerder terugzagen bij Heelas' *inner-life spirituality* en Taylors *Age of Authenticity*. De verwarring en discrepantie kan komen door de mogelijkheid dat mensen hun eigen spirituele ervaringen niet als spiritueel zien of niet kwijt konden in de vragenlijst van *God in Nederland*. Door de verandering in het religieuze klimaat in Nederland, veranderen de vragen in *God in Nederland* langzaam mee.

“Waar zoeken mensen naar voedingsbronnen voor zingeving? Kerken zijn voor de meerderheid van de bevolking geen plekken meer waar men iets te zoeken heeft” (Bernts en Berghuijs 2016, 161). Droogers toont aan dat godsdienstige levensbeschouwingen geen monopolie meer hebben op levensbeschouwelijke basisvragen, over zingeving en leven of dood, maar dat er ook antwoord gezocht wordt vanuit niet-godsdienstige hoeken (2014, 64-65). In de nieuwste editie van *God in Nederland* zijn vragen toegevoegd over ‘plekken waar zingevingsvragen regelmatig aan de orde komen’ (Bernts en Berghuijs 2016, 161) en ‘inspirerende personen’ (169). Opvallend hierin is dat 2% van de ondervraagden aangeeft bezig te zijn met zingevingsvragen in een “lees-, film- of museumclub of –groep” (161). In het kader van dit onderzoek is deze 2% van cruciaal belang en de vraag is of bij de volgende editie van het onderzoek dit aantal stijgt of daalt. De nieuwe vragen in de vragenlijst laten zien dat Taylors immanente raamwerk en ‘seculariteit 3’ ook in Nederland aan de orde zijn en dit wordt onder meer verwoord door André Droogers die spreekt van *God 3.0*: “God 3.0 een God [...] met veel gezichten. [...] Ze is de godin van de tolerantie” (2014, 144). Droogers ziet “levensbeschouwing – godsdienstig of niet – als zingevingsspel” (106), waarin een speelse houding wordt verwacht van alle spelers, zodat iedereen zich thuisvoelt in het interreligieuze Nederland (127, 142). Hij verruimt tevens de term transcendentie “door nadruk te leggen op de algemeen menselijke ervaring met overstijgende grotere gehelen” (145). Droogers verruimt het begrip dusdanig dat alles wat mensen ervaren als ‘overstijgende grotere gehelen’ gezien kan worden als een beleving van transcendentie, waardoor zelfs de definitie van religie en het heilige van Rudolf Otto weer toepasbaar wordt.

In de Inleiding en de voorgaande twee paragrafen zijn veel verschillende wetenschappers en theorieën de revue gepasseerd. Voordat dit onderzoek verder gaat met de interpretatie en het analyseren van de data, wordt in de volgende paragraaf kort weergegeven welke inzichten tot nu toe van belang zijn om mee te nemen in het verdere onderzoek.

§3 Voorlopige evaluatie

We zullen zien dat geloof, spiritualiteit, en zingeving ‘grenzeloos’ zijn in een aantal opzichten. Geloof en spiritualiteit trekken zich niets aan van kerkmuren, want binnen de kerken zijn ongeveer evenveel mensen die zich gelovig of spiritueel noemen als daarbuiten. Geloof en spiritualiteit trekken zich niets aan van grenzen tussen religies, want binnen en buiten de kerken combineren mensen de elementen uit verschillende religies. En ten slotte: geloof en spiritualiteit trekken zich niets aan van een grens tussen religieus en seculier, want ze kunnen uiteenlopen van traditioneel godsgeloof tot het uitsluitend geloven in de menselijke ratio, en alles daartussenin (Bernts en Berghuijs 2016, 93).

Of nu gesproken wordt van ‘Age of Authenticity’, ‘inner-life spirituality’, ‘spiritualiteit’, ‘immanent frame’, ‘religiositeit’, ‘God 3.0’ of ‘atheïsme 2.0’ is niet van groot belang voor dit onderzoek.¹⁹ Het zijn alle termen voor de transformatie die religie in de loop van de afgelopen tweehonderd jaar heeft ondergaan. “Iedere tijd en elke context krijgt de God die er bij past” (Droogers 2014, 105). Wat wel van belang is, is wat deze transformatie betekent voor de thesis van dit onderzoek. *God in Nederland* heeft laten zien “dat het kerklidmaatschap afneemt. Ook nemen traditioneel-christelijke geloofsvoorstellingen en -praktijken onder kerkleden af” (Bernts en Berghuijs 2016, 93). De vraag die zij zich vervolgens stellen en die in dit onderzoek centraal staat: “Komt er iets voor in de plaats? En is dat (nieuwe) spiritualiteit?” (93). Het onderzoek *God in Nederland* komt met een aantal interessante uitkomsten, onder meer over ‘hybride religie’.

“Religieus zijn kan ook betekenen: je vanuit meer dan één religieuze traditie laten voeden in je leven, op welke wijze dan ook: dus ‘meervoudig religieus’ zijn. Dit kan uiteenlopen van mensen die intensief aanhanger zijn van twee religies, en lid zijn van twee religieuze gemeenschappen, tot ‘ongebonden spirituelen’ die leringen en praktijken ontleen aan verschillende religieuze tradities, zonder zich ergens bij aan te sluiten, en alles wat daartussenin zit, zoals christenen die aan yoga doen of in reïncarnatie geloven” (125). Zelfs binnen de confessionele vormen van religie laten de individuele gelovigen in de postmoderne tijd zien dat zij niet dogmatisch vasthouden aan de traditionele doctrines van hun religie, maar een eigen religiositeit samenstellen. Deze conclusie, samen met de nieuwe vormen van religiositeit die zich ontplooiën, zet Henry Jenkins’ argument dat religieuze mensen niet nomadisch kunnen zijn (en fans wel) op losse schroeven. De cijfers van de enquête uit *God in Nederland* onderbouwen deze conclusie, waaruit “blijkt dat slecht 33% zich met geen enkele religie verwant voelt, 67% met minimaal één religie en 24% van de Nederlanders voelt zich

¹⁹ Zoals eerder is aangegeven is binnen dit onderzoek ervoor gekozen om te werken met het begrip ‘religiositeit’, tenzij specifieke theorieën worden aangehaald of letterlijk wordt geciteerd uit een bron.

verwant met twee of meer religies” (133). De contemporaine Nederlanders, of zij zichzelf nu seculier, religieus of spiritueel noemen, hanteren wel degelijk een mix-and-matchmethode als het gaat om beleving, zingeving en identiteitsvorming. De theorie tot nu toe laat zien dat het concept religie vloeibaar is, met de tijd meegaat en onderhevig is aan enorme subjectiviteit. Een interessante ontwikkeling is te vinden in het onderzoek *God in Nederland*, waarin 2% van de ondervraagden aangeeft zingeving te vinden in uitingen van popular culture zoals films en boeken. Daarnaast worden religieuze aspecten teruggevonden in andere culturele uitingen. “Van zulke gebeurtenissen [zoals, sportwedstrijden of gebeurtenissen rondom het koninklijk huis] wordt wel gezegd dat ze vergelijkbare functies vervullen als religie: het samenbrengen van mensen rond een gemeenschappelijke inspiratiebron die hen enthousiast maakt” (147). Toch blijft een kritische houding cruciaal wanneer het gaat om een analogie met religie.

Droogers heeft een kritische houding tegenover wetenschappers die werken met een functioneel religieconcept, zoals bijvoorbeeld Durkheim. “Feitelijk wordt in al deze theorieën het religieuze verklaard uit iets dat op zich niet religieus is. Religie verklaren is in deze benaderingen vaak religie weg verklaren. Zo krijgen de atheïstische critici gelijk. Achter het geloof in God of goden gaan in feite functies schuil” (Droogers 2014, 21). Wanneer deze functies benadrukt worden is religie dan nog wel het juiste woord? “Maar heeft dit nog wel iets met religie of spiritualiteit te maken, ook al wordt de term *civil religion* eraan gegeven?” (Bernts en Berghuijs 2016, 147; nadruk in origineel). Wat van belang is in het kader van dit onderzoek is terug te gaan naar het theoretische raamwerk waaruit de rest van dit onderzoek opgebouwd wordt.

Ann Taves en Charles Taylor rationaliseren God niet weg, maar geven aan dat God één optie is onder vele. Deze vele opties zijn onderdeel van de religiositeit van de moderne mens. Het overzicht van tweehonderd jaar geschiedenis heeft duidelijk weergegeven dat authenticiteit en keuzevrijheid belangrijke pijlers zijn in het contemporaine Westen. De onderzoeken binnen Nederland laten zien dat ook hier een verschuiving plaatsvindt in het religieuze denken van de mens. Deze verschuiving is geen vervanging voor, maar een aanvulling op, de godsdienstige invulling. De multireligiositeit en het feit dat Nederlanders uit verschillende bronnen hun levensbeschouwing opbouwen, wat op de volgende pagina te zien is in figuur 2 (Bernts en Berghuijs 2016, 129), versterken het idee dat fantasy fandoms onderdeel kunnen zijn van deze religiositeit.

Figuur 2: Openheid voor meervoudige bronnen van religie en levensbeschouwing, per groep (% klopt of klopt gedeeltelijk)

	Kerk-leden	Ongebonden gelovigen	Ongebonden spirituelen	Seculieren	Totaal
Religie kan volgens mij uit vele bronnen opwellen	73	79	82	54	67
Religie moet je volgens mij bijeenzoeken in de wijsheid van allerlei tradities en ideeën	61	74	82	51	62
Je kunt verschillende levenswijsheden en praktijken combineren tot wat het beste bij jou past	73	86	95	72	77

Afhankelijk van de taal die mensen gebruiken en de waarden die mensen hechten aan hun fantasy fandom kan het fandom meegenomen worden in het geheel van hun religiositeit, ook wanneer een persoon deel uitmaakt van een religieuze traditie. In Hoofdstuk 2, 3 en 4 komen fans zelf aan het woord en worden overkoepelende thema's aan het licht gebracht en geïnterpreteerd.

§4 Vooruitblik

Eigenlijk vanaf dat ik kennis leerde maken met de films en het fandom heeft het altijd een hele gevoelige snaar bij mij [geraakt]. En op dit moment is het zo verweven in mijn leven, als CO²⁰ zijnde, maar ook de evenementen die ik doe, de vrienden die ik heb, dus ik denk eigenlijk niet dat dat over gaat (Sarah, 5: 622-625).

Sarah is sinds haar puberteit fan van *Star Wars*. Wanneer zij spreekt over *Star Wars* dan licht haar gezicht op. Zij heeft altijd een voorliefde gehad voor het fantasy- en science fictiongenre (5: 840-841), maar *Star Wars* heeft haar passie (5: 45-47). Deze passie voelt ze diep van binnen, maar komt tevens tot uiting in de kostuums die zij maakt en haar rol als Commanding Officier van de *Rebel Legion Benelux*.²¹ Dit is een vrijwilligersorganisatie van *Star Wars* fans die samenwerken met evenementen en goede doelen, zoals *Make A Wish* en *Opkikker*. Deze groep mensen heeft Sarah kennis laten maken met vriendschappen die ze nooit eerder in haar leven heeft gekend (5: 419-422). Het bovenstaande verhaal van Sarah kan gezien worden als voorproefje van de komende hoofdstukken, waarin ieder onderwerp verdiept en geanalyseerd wordt.

Hoofdstuk 2 verdiept zich in het beginpunt: de gevoelige snaar die geraakt wordt bij de deelnemers. De innerlijke beleving en zingeving van het verhaal, de emotionele lading die

²⁰ CO staat voor Commanding Officer, degene die leidinggeeft aan de vrijwilligersorganisaties rondom *Star Wars* clubs. Sarah is ten tijde van het interview CO van de *Rebel Legion*.

²¹ Rebel Legion Benelux is onderdeel van de internationale vrijwilligersorganisatie Rebel Alliance. Deze clubs zijn in te huren om in cosplay mee te werken aan evenementen. Naast de Rebels (good guys) heb je tevens de The 501st Legion (Dark Side) en de Bountyhunters.

het fandom teweegbrengt en de intensiteit van de beleving staan centraal. In veel gevallen ontwikkelden de deelnemers hun voorliefde voor het fantasygenre in hun jeugd, waardoor het onderdeel is van hun eigen levensgeschiedenis en hun identiteit, Hoofdstuk 3 gaat hier verder op in en ook op de manier van uiten via cosplay en andere fanactiviteiten. Vanuit de fanactiviteiten wordt in Hoofdstuk 4 de link gelegd naar de saamhorigheid die gevoeld wordt binnen de *fan community* waar iedereen geaccepteerd wordt zoals hij/zij is. De verbondenheid met de groep die de deelnemers voelen komt voort uit hun gezamenlijke liefde voor het object van dat specifieke fandom. Volgens Mark Duffett moet identificering gezien worden als één van de centrale persoonlijke en culturele processen van fandom. Op een bepaald punt moet de fan een diepe connectie met en liefde voelen voor het verhaal (2013, 25). Deze liefde begint bij de gevoelige snaar die geraakt wordt bij de deelnemers.

H2: De gevoelige snaar

§1 In het verhaal rollen

Kijk je begint met kijken en op een gegeven moment rol je in dat verhaal en dat trekt je aan, maar wat zo cool is aan Dr. Who is het kan alle kanten op. Dus als je een rijke fantasie hebt dan kan je dus met dat karakter alle kanten op en dat is het leuke aan Dr. Who, je kan zo groot fantaseren. Het verhaal dat raakt je op die manier ook, omdat je zelf ook gaat nadenken over van waar zou de Doctor allemaal heen kunnen, wat zou hij tegen kunnen komen en dat is wat ik zo cool vind vanaf het begin (Peter, 4: 174-178).

Een verbondenheid voelen met een fandom gaat niet over één nacht ijs. Een groot deel van de deelnemers was niet meteen overtuigd fan bij hun eerste ontmoeting met het verhaal.²² Britt vertelt dat ze de eerste aflevering van *Dr. Who* halverwege heeft uitgezet, omdat ze het veel te raar vond (1: 178-179). Peter had ook af en toe wel eens een aflevering gezien, maar werd pas echt overtuigd fan nadat hij meerdere aflevering achter elkaar had gekeken (4: 201-204). Zowel Peter als Britt hebben de nieuwe seizoenen van de Britse televisieserie *Dr. Who* drie keer volledig gezien (1: 299; 4: 243). Wanneer je dit doet duik je er helemaal in, volgens Britt (1: 193) en je moet meerdere seizoenen kijken om het echt volledig te begrijpen (1: 249-250). Peter noemt dit ook en voegt daaraan toe dat wanneer je alles opnieuw kijkt je referenties ziet die eerder niet zijn opgevallen (4: 235-236). Het herhaaldelijk kijken om in het verhaal ondergedompeld te worden is niet alleen terug te vinden bij *Dr. Who* fans, maar komt bij alle deelnemers en de meeste aangehangen fandoms voor.²³ Hierin ziet Jenkins in *Textual Poachers* (1992) het verschil tussen een verhaal bekijken of lezen en fan zijn van een verhaal. “[T]he difference between watching a series and becoming a fan lies in the intensity of their emotional and intellectual involvement” (56).

Fan zijn van een boek, film, comic of serie houdt nog niet automatisch in dat men zich verbonden voelt met een fandom. Anna legt uit dat haar verbondenheid met het *Harry Potter* fandom begon bij een connectie die ze voelde met het verhaal (6: 38-39). “[De eerste film] ik denk dat dat nog steeds wel mijn favoriete film is, maar sinds die film ben ik echt in het fandom gaan rollen en op een gegeven moment in 2012 kwam ik op cosplay en naja zo gaat dat dan weer verder” (6: 37-38). Voor zowel Tom als Sarah is hun fan-zijn van *Star Wars*, net als bij Anna’s *Harry Potter*, geëvolueerd naar de volgende stap van cosplay (2: 39; 5: 35-39).

²² Een moeizame start komt naar voren in interview 1 (28-29, 178-179), interview 4 (201-204) en interview 5 (Sarah 644).

²³ Het herhaaldelijk kijken of herlezen wordt naast Britt en Peter tevens specifiek genoemd door: Tom (2: 30-31), Kim (4: 572-573) en Anna (6: 989-990, 1002, 1008, 1021-1022).

Niet alle verhalen die de deelnemers interessant vinden om te lezen of bekijken zijn geschikt hiervoor. Er wordt wel degelijk onderscheid gemaakt tussen verhalen die men gewoon leuk vindt en verhalen die het waard zijn om verder uit te diepen en jezelf met dat specifieke fandom te verbinden. De eerste en belangrijkste factor hierin is, zoals veel deelnemers het noemen, het wauw-effect van een verhaal, de tweede factor die ervoor zorgt dat men trouw blijft aan het verhaal is het gevoel en de emoties die het verhaal teweegbrengt. In het artikel “Religion and Fantasy” (1975) noemt John E. Zuck dat deze factoren specifiek van belang zijn binnen fantasy. “[F]antasy can enlarge our sense of what is actual, possible, and valuable” (589). Hij stelt tevens dat de meesters van het fantasygenre het mogelijk maken om in hun verhalen het heilige in en van onze wereld te ervaren (589). De volgende twee paragrafen geven verdieping over deze onderwerpen.

§2 Het wauw-effect

Op een gegeven moment wordt dan iets duidelijk aan het einde van een seizoen. Dat je denkt: ‘Wow hoe kunnen mensen dit hebben bedacht?’ Dat vind ik echt letterlijk mindblowing (gniffelt). Dat je daarover moet na blijven denken van: ‘Huh hoe zat dat nou’? En je kan het keer op keer kijken en steeds meer valt het in elkaar als een puzzel (Britt, 1: 195-198).

Verwondering en verbazing zijn grote spelers wanneer men het fantasygenre onder de loep neemt. Tom weet zijn eerste herinnering aan *Star Wars* nog goed, waarin hij een Bantha zag. Hij had zoiets nog nooit gezien, het grote harige beest was echt iets dat niet van deze wereld was en dat is hem altijd bijgebleven (2: 21-23). Britt herhaalt meerdere malen tijdens het interview hoe verwondering en het in elkaar puzzelen van het verhaal van *Dr. Who* haar zo enthousiast maken (1: 183, 197, 211, 221-223, 250, 311-313, 419). Bij Peter speelt het wauw-effect van *Dr. Who* ook een grote rol; dat ineens alles te herleiden valt en hij een ‘aha-moment’ ervaart (4: 222-223). Dit wauw-effect, zo legt Taves uit wanneer zij spreekt over de totstandkoming van speciale dingen, komt door een gevoel van onmetelijkheid dat niet meteen te relativiseren is met bestaande kennis van het individu (2011, 38). In “How to capture the ‘wow’” (2015) beschrijft Birgit Meyer dat een wisselwerking tussen de materiele wereld en een lichamelijk sensatiegevoel zorgt voor het wauw-effect bij een persoon (10). Een wisselwerking die duidelijk herkenbaar is bij de deelnemers, waarbij het universum en daarbij de grootte van het verhaal een versterkende factor heeft.

Universum

Het universum van een fandom bestrijkt alles dat officieel binnen de kaders van het verhaal behoort (zie tevens §4: Canon), waardoor het universum dus groter is dan alleen het originele boek of de originele serie, comic of film. De grootsheid van het universum is een belangrijke factor waardoor de gevoelige snaar geraakt wordt bij de deelnemers. “[W]eet je wat het is met *Star Wars*: van elk klein dingetje, elk detailtje in de film, daar zit een heel verhaal achter. En dat soort dingen uitzoeken geeft mij ergens rust, dat wil ik graag weten, daar ben ik benieuwd naar, dat vind ik leuk” (Sarah, 5: 722-724). Zeker het steeds opnieuw laten opleven en uitbreiden van het universum wordt als een meerwaarde gezien. Zo ziet Britt de nieuwe film *Fantastic Beasts And Where To Find Them* (2016) als leuke uitbreiding van het *Harry Potter* universum, terwijl Harry Potter zelf nog niet geboren is in de tijd dat de film zich afspeelt. Peter waande zich weer helemaal in de wereld van *Harry Potter* vanaf de eerste seconde van *Fantastic Beasts* (4: 333-335). Het zijn nieuwe paden, volgens Britt, en al deze nieuwe paden wil ze zien (1: 525). Hetzelfde geldt voor de nieuwe films van *Star Wars* die uitgebracht zijn of nog uit moeten komen. Sarah vindt de nieuwe films een cadeautje, de verhalen en de historie gaan verder (5: 744-745). Tom ziet het hetzelfde, hij vindt het alleen maar “supertof dat het er is” (2: 135). Niet alleen nieuw uitgebrachte films, seizoenen of boeken zorgen ervoor dat het universum uitbreidt of voort blijft bestaan, ook fanfictie speelt daarin voor sommigen een grote rol.

Sommige verhalen stoppen op een gegeven moment, maar door de fanfictie die erover geschreven wordt blijft het universum voor Kim bestaan en wordt groter. Zij heeft haar vaste fanfictie schrijvers die ze graag volgt, maar bijvoorbeeld bij *Marvel* zijn ook andere platformen, zoals films en comics, die het universum en daarmee de verwondering blijven voeden (3: 303-315). Peter speelt computerspelletjes van *Star Wars* (2: 30), Britt leest meer over *Dr. Who* op internet (1: 264) en Sarah ervaart *Star Wars* als sprookje waar nooit een einde aan komt (5: 31-32). De oneindigheid van het universum voedt het wauw-effect en het speciale gevoel van dat specifieke verhaal bij de deelnemers. Het gevoel dat opgewekt wordt zorgt ervoor dat de deelnemers deze verhalen als echt anders en specialer zien dan andere verhalen uit het fantasygenre. De volgende paragraaf geeft een beschrijving van dit bijzondere gevoel en de emoties die loskomen door de fandoms.

§3 Gevoel & emotie

Het is heel moeilijk te omschrijven wat nou... Alles trekt me wel een beetje aan in de film, het is heel anders dan eh.... Voor mij is het ook veel meer dan een film. [...] Ik denk door Star Wars heb ik heel veel steun gehad. Ook gebeurtenissen in het verleden en zo, die gebeurd zijn en dan kon ik troost daarin vinden. Door een boek te lezen of even een film te kijken (Jaap, 5: 700-701, 707-708).

Ook aan het einde van de dag als een soort van beloning als: 'Oké je hebt alles doorstaan, let's go' (Kim, 3: 411-412).

Na het eerste contact en de verwondering komt de emotionele binding met het verhaal en het gehele fandom. Mark Duffett ziet in dat de meeste definitie van fandom niet genoeg rekening houden met deze emotionele binding. “What all the definitions of fandom discussed so far have missed out is its highly personal, experiential, inner dimension. To become a fan is to find yourself with an emotional conviction about a specific object” (2013, 30). Verwijzingen naar gevoel en emotie worden verreweg het meeste gemaakt door alle deelnemers. Juist de verdere investering in het fandom versterkt de persoonlijke binding met het verhaal, waardoor gevoel en emotie tevens veelvuldig verweven worden in de uitwerking van de onderwerpen van Hoofdstuk 3 en 4. In deze paragraaf wordt alleen ingegaan op de connectie met het oorspronkelijke verhaal.

De meeste deelnemers spreken over een verliefdheid op het verhaal of zijn het eens met de vergelijking. Sarah vertelt dat ze zo werd aangetrokken tot het verhaal van deel 3 van *Star Wars*, dat ze eigenlijk helemaal verliefd werd op die film (5: 634-635) en Peter spreekt over zijn liefde voor *Harry Potter* en *Pokémon* die altijd zal blijven bestaan naast zijn *Dr. Who* fandom (4: 316-317). Zowel Jaap (5: 674-675) als Tom (2: 533) spreken over de liefde die zij voelen voor *Star Wars*, Britt was bang dat ze nooit meer een liefde zou vinden als haar liefde voor *Harry Potter* (1: 173) en Anna vindt het best wel een goede vergelijking wanneer deze gegeven wordt (6: 1057). Alleen bij Kim wordt het woord verliefdheid niet genoemd, zij legt met name de nadruk bij de persoonlijke groei die de karakters doormaken, waar het fantasy element een versterkende en tevens ondergeschikte rol in speelt (3: 240-245, 290-291).

Dr. Who gaat volgens haar om gewone mensen die kleine dingen veranderen in zichzelf (3: 228-232). Het gaat haar juist om de menselijkheid in plaats van grote concepten als de wereld redden (3: 278). Het gaat niet om de grote cliffhangers, maar het alledaagse, waardoor herkenning mogelijk wordt (3: 265-272). Hierdoor heeft het fantasygenre iets realistisch over zich dat andere deelnemers ook herkennen. “Ik vind de sfeer gewoon heel erg mooi en ... het idee dat. Deze wereld die ze hebben gecreëerd dat deze zou kunnen bestaan

naast de onze, dat vind ik een heel interessant concept. Dat het heel realistisch is” (Anna over *Harry Potter*, 6: 53-54). Ondanks dat *Star Wars* een alternatieve wereld is, ziet Jaap veel overeenkomsten met de echte wereld (5: 691-692). Eenzelfde vergelijking maakt Britt met de wereld van *Harry Potter* (1: 533-543) en Tom ziet in *Star Wars* iets herkenbaars terug (2: 25-26). Het is “niet een ver van je bed show” (Tom, 2: 76), maar juist door de menselijke aspecten die vergroot worden door de fantasy-elementen, zijn de emoties uit de verhalen heel erg herkenbaar. De deelnemers halen inzichten en moraliteit uit de verhalen om vervolgens hierover na te denken binnen hun eigen levens.

Levenslessen

John C. Lyden is in “Definitions: What is the subject matter of ‘religion and popular culture’?” (2015) van mening dat popular culture een functie kan bezitten die analogisch is ten opzichte van religies: door het verschaffen van narratieven over wereldbeelden, morele raamwerken en rituelen kan popular culture de consument verbinden met een set waarden en normen (16). De hoofdthema’s die genoemd worden door de deelnemers waar moraliteit naar voren komt zijn: goed en kwaad, liefde en verdriet.²⁴ Sarah heeft van *Star Wars* geleerd dat je soms hard je best doet en echt het goede wilt doen, maar als dit toch niet haalbaar blijkt te zijn je kan terugvallen in je oude gewoontes (5: 635-636). Ondanks deze ogenschijnlijke donkere boodschap herkent ze ook een boodschap van hoop en dat uiteindelijk altijd alles goed komt (5: 725-726). Tom ziet niet zozeer in dat de inzichten uit *Star Wars* een grote invloed hebben op zijn karakter (2: 568), maar de films zorgen er wel voor dat hij gaat nadenken over wanneer je een goede of slechte beslissing neemt (2: 117-118). De series uit Kims fandoms helpen haar dingen in perspectief te zien (3: 681). Zo helpt de persoonlijke ontwikkeling van één van de ‘companions’²⁵ van de Doctor haar te realiseren dat het niet gaat om de grote veranderingen die je teweeg brengt in de wereld, maar juist je eigen persoonlijke groei. “Van: ‘Ik ben een nietsnut tot ik ben wel degelijk iemand’” (3: 244-247). Uit onderzoek is gebleken dat steeds meer mensen aangeven dat televisie en film hen helpen hun eigen leven beter te begrijpen (Jolyon 2007, 42).

De liefde voor jezelf, maar ook de liefde voor anderen staat voor meer deelnemers centraal. Op het vraagstuk welke vorm van liefde het belangrijkste is, ziet Britt in zowel

²⁴ Goed en kwaad komt als thema terug in interview 1 (536), 2 (106-108), 5 (Sarah, 635-636; Jaap, 692) en 6 (55-56). Liefde komt als thema terug in interview 1 (99, 195, 290, 347-348, 363-365), 3 (351) en 5 (Sarah 636-637; Jaap 692). Verdriet komt als thema terug in interview 1 (100, 227-230), 3 (287-289) en 5 (Jaap: 693).

²⁵ De companion van de Doctor is een persoon die met de Doctor meereist door tijd en ruimte. Dit personage fungeert vaak als geweten voor de Doctor.

Harry Potter als *Dr. Who* het antwoord. De nadruk ligt in deze verhalen niet bij romantische liefde, maar bij de liefde tussen ouders en kind en liefde tussen vrienden, waardoor zij tot het inzicht is gekomen dat deze vormen van liefde misschien wel belangrijker zijn dan romantische liefde (1: 348-351). De liefde tussen vrienden en trouwe vriendschap is volgens Jaap ook een belangrijk thema binnen *Star Wars* (5: 692), wat in directe verbinding staat met het immense verdriet dat je ervaart, wanneer een persoon die je liefhebt overlijdt (5: 693).

“[A]ls je bijvoorbeeld Harry Potter hebt. Hij heeft grote dingen, Voldermort alles woeeoeeo, maar tegelijkertijd is hij ook gewoon een jongen die kampt met het probleem dat hij zijn ouders mist. En dat zijn ouders nooit echt een band met hem hebben kunnen opbouwen, omdat ze zijn overleden” (Kim, 3: 287-289). Naast het overlijden van geliefden en de rouw die daarmee gepaard gaat, ziet Britt een ander treurig thema binnen haar fandoms. De emotionele laag heeft meerdere niveaus en is echt heel heftig, volgens haar. De eenzaamheid van de Doctor grijpt haar erg aan, het is zo treurig dat het bijna niet te bevatten is (1: 228-230) en juist deze emotionele laag is heel belangrijk en zorgt voor een wauw-effect over alles wat het personage heeft meegemaakt (1: 288, 312-313). De morele thema's in de verhalen en de bewuste keuze van een fan om zich daarom te verbinden aan een verhaal is iets dat, volgens Matt Hills, tevens te vinden is in de verbintenis die een individu aangaat met een religie (Hills in Jenkins 2006, 18). De intensiteit van fandoms wordt vaak gekoppeld aan de standvastigheid van het aanhangen van de canon.²⁶ In de volgende paragraaf wordt gekeken naar de standvastigheid van de deelnemers en eventuele andere pijlers waarop de intensiteit van het fan-zijn kan worden uitgelegd.

§4 Canon

Ja, wat vind ik daarvan? Wij zijn eigenlijk zelf niet zo heel erg ermee bezig. Hoe druk mensen zich erover kunnen maken, daar kunnen we af en toe best wel om lachen, maar weet je in Nederland speelt het een stuk minder. We hebben wel een aantal fanatieken die hun meningen erover hebben, maar dat heb je eigenlijk in elk fandom wel denk ik (Sarah, 5: 500-503).

[Over de regels rondom het creëren van een eigen cosplay karakter]... Ik denk gewoon: 'Ja, het maakt me niet uit ik doe het gewoon'. Ik denk dat dat het vooral is. In het geval van het personage dat ik uitgewerkt heb, heb ik wel gekeken naar hoe kan ik dit personage linken aan andere personages en hoe past dit personage binnen het verhaal dat al bestaat (Anna, 6: 915-917).

²⁶ De discussie onder fans over canon en de hevigheid die hiermee gepaard kan gaan wordt onder meer aangehaald door John C. Lyden (2012).

De canon kan gezien worden als de traditie waarbinnen het universum van het fandom zich bevindt, wat hoort wel en niet bij het oorspronkelijke verhaal. Op de website van *Urban Dictionary* wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen canon, alles wat door de originele auteurs geschreven is, en non-canon, alle spin-offs, fanfictie en bewerkingen van andere auteurs (Gunslingergirlvy_c_e 2007, uitleg nr. 3). De canon is het “ware woord” of zoals het hoort te zijn binnen het verhaal. Niet iedereen is het eens met deze definitie, zo wordt op *Wookieepedia*, een zoekpagina speciaal voor *Star Wars*, canon uitlegd als *het gospel* en vergeleken met mythologie. “The situation can be compared to Greek and Roman mythology, or the stories of King Arthur. The various Star Wars tales are a group of separate but linked stories, and are told by many different authors over a period of time” (Canon 2017). Met de overname van *Disney*, zo legt Tom uit, is ook de canon van *Star Wars* veranderd, aangezien zij onderdelen van het universum in de prullenbak gooien (2: 446-449). Door deze wijziging is één van de kostuums van Tom ineens niet meer canon, maar *Star Wars Legends*, dat personage heeft nu nooit echt bestaan binnen het universum (2: 448-449). De verandering van producent is voor *Star Wars* niet de enige reden tot hevige discussies binnen het fandom over canon. Rond de millenniumwisseling heeft er zich een heuse canonrel afgespeeld in de Verenigde Staten tussen fans en de bedenker van het *Star Wars* verhaal, George Lucas.

John C. Lyden beschijft in “Who’s Film Is It, Anyway?” (2012, 777-779) de rel die ontstaat nadat George Lucas in 1999 de speciale edities van films 4, 5 en 6 uitbrengt, waaraan extra scenes zijn toegevoegd. Fans zijn woedend, vanwege de verandering van één specifieke scene waarin het personage Han Solo eerst zonder te blinken een premiejager neerschiet, maar in de nieuwe versie wordt dit een daad van zelfverdediging. Dit zou het hele karakter van Solo ondermijnen en niet kloppen met de originele canon. George Lucas moest zichzelf verdedigen tegenover de fans, waarover Lyden het volgende inzicht opwerpt: “What is interesting is not only that Lucas defends the change—he denies that there was any change, as what ‘really’ happened was not fully visible in the original film. For someone who claims that ‘it’s just a movie,’ this seems an oddly realistic defence of the alteration, as if to claim that there is some reality ‘out there’ to which the film refers” (2012, 778). De ‘Han Shot First’-discussie is ook bekend bij de *Star Wars* fans onder de deelnemers van dit onderzoek en zij hebben een zeer genuanceerd beeld over deze kwestie en de gehele canon.

In het begin citaat bovenaan deze paragraaf refereert Sarah naar de ‘Han Shot First’-discussie. Ze zegt dat Jaap en zichzelf zichzelf best grote fans kunnen noemen en de leden van hun clubs hebben zeker ook weleens verschillende meningen, maar dit wordt eigenlijk nooit ruzie (5: 509-513). Jaap denkt dat dit te maken heeft met het feit dat mensen in Europa over

het algemeen genomen een stuk nuchterder zijn dan Amerikanen of het nu om *Star Wars* gaat of iets anders (5: 518-519). Tom, *Commanding Officer* van de *501st Dutch Garrison*²⁷, zegt dat ze binnen het *Garrison* zich weinig bezighouden met de canon, maar voornamelijk met de kostuums bezig zijn (4:446). “[J]a op fanlevel kun je er wel over discussiëren en ook over *Episode 1* kan je discussiëren van wat je daarvan vindt. Ja, dat is de minste van alle films, denk ik en daar kan je heel erg boos over worden, maar je kan het ook waarderen voor wat het is (4: 453-455). Alle deelnemers die aan cosplay doen hebben strikte regels voor hun kostuum²⁸, het moet zo goed mogelijk kloppen met het origineel uit het verhaal, wat via die weg weer bij de canon hoort. Cosplay komt uitgebreider aan bod in Hoofdstuk 3, waarin dieper wordt ingegaan in de keuze en ‘jezelf zijn’ via cosplay. *Star Wars* staat bekend om de felle aanhangers van de canon, zoals Lyden heeft geschetst, waarbij het overduidelijk is geworden dat de deelnemers van dit onderzoek zich minder bezighouden met discussies omtrent dit onderwerp. De deelnemers die andere fandoms aanhangen lijken eenzelfde soepele houding aan te nemen.

Afbeelding 4: Sarah in eigen creatie

Anna en Kim kunnen ontevreden of teleurgesteld zijn over de paden die de personages moeten bewandelen volgens de canon. “Binnen bepaalde fandoms heb ik andere ideeën zeg maar, over hoe het had moeten gaan of meer hoe het zou kunnen gaan dan anderen of dan dat het is.” zegt Anna (6: 792-793). Voor Kim is onvrede over een verhaallijn de reden dat ze zelf fanfictie is gaan schrijven. “[A]ls je iets kijkt dan heb je zo van het is veel beter als je dit zou doen. Dus dat wordt gereconstrueerd in verhalen die je zelf schrijft of die andere schrijven, dat trok mij heel erg aan” (3: 23-24). Aangezien het fanfictie is mag alles (3: 121) en Kim heeft ook helemaal geen behoefte aan “fandom policing” (6: 530). Je kan wat meer commentaar verwachten als je té ver van een karakter afstapt, maar het mag wel (6: 203-206). Er bestaan subfandoms binnen een fandom rondom mogelijke relaties tussen personages die niet zijn zoals de canon voorschrijft (Anna, 6: 819-826). Dit is dus fanfictie die volgens Anna

²⁷ De 501st verwijst naar: “De Dutch Garrison is de Nederlandse tak van de 501st Legion, de wereldwijde *Star Wars* kostuumvereniging die zich richt op de kostuums van de 'bad guys'. In onze kostuums zijn wij aanwezig op verschillende soorten evenementen: van grote conventies tot kleine exposities en van commerciële promotie-evenementen tot liefdadigheid acties” (Info sd). Ten tijde van het interview was Tom nog CO, hij heeft begin 2017 deze functie opgegeven.

²⁸ De strikte regels over cosplaykostuums worden bij de *Garrison* en de *Rebels* gehandhaafd via een controle van het kostuum voorafgaand aan definitieve toetreding tot de club (Tom, 2: 162; Sarah, 5: 186-188). Anna wil vooral een eigen opgelegde lat evenaren (6: 753).

niet echt is, maar die ze wel heel leuk vindt (6: 883-885). Britt laat in dit verhaal een tegengeluid horen. Zij vindt de canon juist leuk, dat is hoe het écht zit binnen het universum en zij vindt het leuk om deel te nemen aan de discussies die hierover gevoerd worden (1: 56, 59). Zij is van mening dat de films van *Harry Potter* het fout hebben en dat ze de canon vanuit de boeken niet goed overbrengen (1: 102). Ze kan niet begrijpen waarom de scenarioschrijvers karakters hebben veranderd en in de films de nadruk hebben gelegd op actie (1: 101, 469). Ondanks dat de films in haar ogen niet echt kannoniek zijn vindt ze het wel leuk om ze te kijken (1: 453). Om nog beter het gevoel van het verhaal en de precieze canon te begrijpen wil ze nog erg graag de *Harry Potter* boeken in de originele Engelse taal lezen, want “dan is het echter” (1: 481-493). Het origineel lezen of kijken is een thema dat tevens terugkomt bij de oude versus de nieuwe seizoenen van *Dr. Who*.²⁹ Om de Doctor echt goed te begrijpen willen Britt en Anna erg graag de oude seizoenen een keer zien, want dat voelt als de basis (1: 302, 309; 6: 1094-1095). Peter kijkt af en toe al wat oude afleveringen (4: 185).

De intensiteit waarmee de passie van de deelnemers tot uiting komt, is met name merkbaar aan de hoeveelheid tijd die zij dagelijks spenderen aan hun fandoms. De *Commanding Officers* van de *Dutch Garrison* en *Rebel Legion* hebben naast hun werk hierdoor een soort extra parttime baan van een aantal uur per dag (Tom, 2: 283; Sarah 5: 147-149), maar ook de andere deelnemers spenderen bijna al hun vrije tijd aan hun fandom. “Het is gewoon mijn drive, mijn benzine, daar leef ik op,” zegt Peter (4: 452-453) en Anna vertelt dat ze naast haar verplichtingen constant met haar hobby bezig is (6: 985-989). Alleen Britt en Kim spenderen nu minder tijd dan voorheen aan hun fandom, vanwege andere prioriteiten die hun aandacht nodig hebben. Beiden geven aan dat wanneer ze weer meer vrije tijd hebben deze gevuld gaat worden met fanactiviteiten (1: 161-163; 3: 418-420, 733).

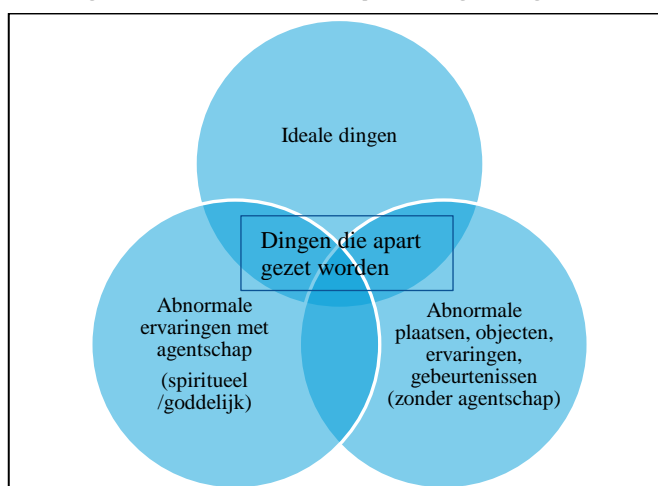
§5 Speciaalheid & apart zetten

De gevoelige snaar van de deelnemers wordt niet zomaar geraakt door alle fantasierijke verhalen die het genre omarmt. Naast het wauw-effect dat getriggerd wordt door verwondering en de speciaalheid, is een bepaalde mate van realisme en herkenning essentieel voor de relatie die de deelnemers aangaan met het verhaal en het daarbij behorende fandom.

²⁹ Dr. Who werd als eerste uitgezonden in 1963 en is later weer opgepakt in 2005. De nummering van de verschillende acteurs die de Doctor spelen loopt door vanaf 1963 tot heden (About Doctor Who sd).

Wanneer Taves spreekt over emoties die gerelateerd zijn aan het wauw-effect, waardoor dingen apart gezet worden, haalt ze een onderzoek uit 2007 aan van Shiota, Keltner en Mossman. In dit onderzoek komen natuurschoon, kunstuitingen en voorbeelden van exceptioneel menselijk handelen naar voren als de meest voorkomende plaatsen waar mensen het wauw-effect bij ervaren (2011, 38). Los van het feit dat het genre gezien kan worden als kunstuiting, noemen de deelnemers van het onderzoek deze plaatsen tevens binnen de verhalen van hun fandoms. De taal die gebruikt wordt om de speciaalheid van dingen aan te geven, zo stelt Taves, zorgt ervoor dat onderscheid ontstaat ten opzichte van andere dingen met ‘apart zetten’ als gevolg. Hierbij moet gedacht worden aan begrippen als ‘oneindig’, ‘waarheid’, ‘goed’, ‘kwaad’, ‘puur’ en ‘perfectie’ (36). Wanneer de deelnemers spreken over de verhalen komen soortgelijke begrippen naar boven, waardoor zij in hun woordgebruik deze verhalen apart zetten binnen het genre. In figuur 3 wordt een schema geïllustreerd waarin duidelijk wordt wanneer ‘dingen’ voor een individu omgezet worden in ‘speciale dingen’.³⁰

Figuur 3: Verschillende soorten ‘speciale dingen’, volgens Ann Taves.

Alle ruimte binnen het kader van figuur 3 kan gezien worden als de ruimte voor speciale dingen, maar niet alles dat men speciaal vindt, wordt ook daadwerkelijk apart gezet. Een simpele toeschrijving van speciaalheid is nog geen religie of spiritualiteit, maar een standaard *building block* dat mensen gebruiken (46). Eén enkel ding of *block* dat als speciaal bestempeld wordt is nog niet de moeite waard om apart te zetten. Een samenstelling van *building blocks* zorgt voor intensivering van een domein en overlap tussen de verschillende domeinen van speciale dingen, waardoor het bouwwerk van *building blocks* voor het individu apart gezet en beschermd wordt. Taves gebruikt de begrippen *simple ascription* en *composite ascription* om

³⁰ Dit schema is een eenvoudige versie van het schema dat Ann Taves gebruikt (2011, 45).

het onderscheid aan te geven. “A focus on things deemed religious in turn allows us to make a distinction between *simple ascription*, in which an individual thing is set apart as special, and *composite ascription*, in which simple ascriptions are incorporated into more complex formations, such as those that scholars and others designate as ‘spiritualities’ or ‘religions’” (9; nadruk in origineel). Bij *composite ascription* moet niet alleen gedacht worden aan een bouwwerk van een individu, maar tevens aan *building blocks* die bij meerdere mensen voorkomen. De deelnemers omschrijven hun fandom in de domeinen van ‘ideale dingen’, waar de archetypes van onder meer levenslessen geplaatst kunnen worden. Daarnaast wordt het domein: ‘abnormale ervaringen’ gebruikt, wanneer ze spreken over het wauw-effect, de verwondering en verbazing. Hier is sprake van een overlap tussen twee domeinen van speciale dingen, waardoor het mogelijk wordt om deze *building blocks* in het vak ‘dingen die apart gezet worden’ te plaatsen. Dit is het vlak waarin, volgens Taves, dingen die religieus geacht worden (*things deemed religious*) ook huizen.

De meeste deelnemers aan dit onderzoek hebben een hoge mate van flexibiliteit als het gaat over de vaste doctrines van de canon, maar laten op andere manieren hun intense vasthoudendheid met het verhaal en de traditie zien. De canon lijkt bij uitstek de plaats waarin de taboes en de verbodsbepalingen van de *building block* van kracht zijn, waardoor deze ogenschijnlijke flexibiliteit als ontkrachting van de thesis gezien kan worden. Anderzijds worden in Hoofdstuk 3 de strenge regels rondom cosplay en fanfictie besproken, waardoor een ander licht op dit argument geworpen wordt.

Bewust of onbewust wordt door de deelnemers gebouwd aan Taylors idee van het *immanent frame*, door levenslessen uit de verhalen te halen. Taylor noemt het immanente raamwerk een context die gevoeld kan worden, waarop geloof ontwikkeld wordt (2007, 549), wat bij een aantal deelnemers inderdaad sterk naar voren komt. Zij zien en voelen de inzichten en het moraal uit de verhalen en weten dit specifiek te benoemen. Daarnaast verlangt de *buffered self*, volgens Taylor, terug naar de tijd van de betoverde wereld, omdat een individu in die tijd nog verwondering kon voelen (2008). Het lijkt erop dat de deelnemers van dit onderzoek binnen het immanente raamwerk dé plek hebben gevonden waarin zij zich tijdelijk kunnen onderdompelen in deze verwondering, terwijl ze de onttoverde wereld niet verlaten. De verwondering, zingeving en traditie die in dit hoofdstuk reeds naar voren zijn gekomen, worden in de volgende hoofdstukken verweven in de verschillende onderwerpen. Waarbij in Hoofdstuk 3 de identiteitsvormende aspecten belicht worden en daarmee dieper ingegaan kan worden op Taylors *immanent frame*.

H3: Het definieert mij

Maar als ik dan aan Star Wars terugdenk... daar word ik heel blij van. Star Wars komt wel terug, want het is gewoon tastbaar en het is nu voor mij tastbaarder dan ooit, want ik heb een lightsaber, het is niet dat een lightsaber troost geeft of zo, maar het is zo gegroeid dat het... dat het echt mijn leven is geworden. Zonder dat ik dat bedoelde of dat ik dat heel erg graag wilde of zo. Het is altijd onderdeel geweest van mijn leven, een hele lange tijd intern, onbewust eigenlijk, maar steeds ... ben ik daar meer mee gaan doen en het is echt... het definieert mij (Tom, 2: 551-556).

De beschrijving van Tom en de verdieping die verder wordt gegeven in dit hoofdstuk wordt door Mark Duffett ‘personal fandom’ genoemd en is een belangrijk ijkpunt voor de identiteit van de fan. “What we can say is that fandom is often pursued as a hobby, but it has elements of passionate identification that take it beyond a mere pastime and make it part of the identity of the individual. I call this personal fandom: the fannish identity and experience of an individual” (2013, 24). In Hoofdstuk 2 was te lezen dat veel deelnemers in hun fandom zijn gerold en dat de verbintenis een geleidelijk proces was. Dit hoofdstuk bouwt voort op deze verbintenis en de mogelijke rol die het fandom speelt binnen de identiteit van de deelnemers.

§1 Opgroeien & de rol van familie

Ik was vier toen ik ermee in aanraking kwam, dat ik in de bioscoop zat samen met mijn broer voor het eerst. En ik had gelijk al zoiets van dit was zo speciaal, omdat het in de ruimte is met de ruimteschepen. [...] Dat was A New Hope en Empire Strikes Back. Dat was een special edition, Empire was pas uit. En dan [draaiden] ze deel 4 en deel 5 back-to-back. Ik weet nog goed dat ik met mijn broer ging en mijn broer had deel 4 al gezien en ik was klein en als er iets engs was dan deed ik mijn handen voor mijn ogen. Mijn broer [waarschuwde me] van nu komt er een eng stukje, dus dan deed ik zo [hij doet zijn handen voor zijn ogen], maar deel vijf die had ie nog niet gezien, dus toen kon ie mij niet waarschuwen (Jaap, 5: 662-675).

De herinneringen van de meeste deelnemers omtrent hun fandom beginnen op zeer jonge leeftijd en hun fan-zijn komt vaak tot wasdom vanaf de puberteit. Britt vertelt dat haar hele gezin *Harry Potter* geweldig vond en dat zij vier was dat zij met haar zussen en broer meekeek met de eerste film (1: 26-30). Uiteindelijk heeft haar passie van het verhaal dat van haar broer en zussen voorbijgestreefd, maar ze vinden het nog steeds allemaal erg leuk (1: 321-323). Peter was de leeftijd van *Harry Potter* toen hij de boeken las en is met *Harry* mee opgegroeid, net als met *Ash* van *Pokémon* (4: 330-333). Dankzij zijn zus is hij *Dr. Who* gaan kijken en ook Peter is zijn zus voorbijgegaan in het fan-zijn (4: 22, 201-202). De beelden die

Tom zag als klein jongetje zijn hem altijd bijgebleven en toen hij jaren later bewust deel 4 van *Star Wars* keek, kwamen die herinneringen weer terug (2: 22-24). Tijdens de puberteit is zijn fan-zijn echt tot wasdom gekomen en keek hij de videobanden van deel 4, 5 en 6 iedere week (2: 28-29, 23-25). Hij kwam er al snel achter dat zijn fanbeleving anders was en verder ging dan dat van zijn vriendjes (2: 495), het was tenslotte zijn vroegste herinnering aan iets speciaals (2: 544-545). Het herhaaldelijk kijken is volgens Henry Jenkins in *Textual Poachers* (1992) fundamenteel voor de persoonlijke betekenis van het verhaal en het behouden van de intense emotionele ervaring die men had bij de eerste introductie (75). Vervolgens kwamen voor Tom in zijn studentenperiode deel 1, 2 en 3 uit, waardoor zijn beleving van *Star Wars* weer een nieuwe invulling en ingeving kreeg en vijf jaar geleden is hij begonnen met het maken van zijn eigen kostuums (2: 31-37). “[Ik heb] toevallig een paar maanden geleden de zolder opgeruimd,” zegt Tom, “toen kwam ik agenda’s tegen en toen schreef ik in een agenda uit 1999 de dingen die ik belangrijk vond en daar stond dan mijn vriendin op en *Star Wars*, dus toen was dat al echt een heel integraal deel van mijn leven. Dus ja, is er Tom en is er *Star Wars*? Ik... .. weet ik niet. Dat is moeilijk, want het is zo verweven met elkaar. Dat loopt zo door elkaar heen” (2: 498-502). De verwevenheid van het verhaal in het dagelijks leven van een fan herkent Jenkins eveneens, waardoor hij een connectie maakt tussen de toewijding voor het verhaal, het verhaal dichtbij trekken en de verwevenheid die daaruit volgt (1992, 57).

Het tot wasdom komen van de fanbeleving tijdens de puberteit komt tevens terug bij Kim die op haar twaalfde begon met het schrijven van fanfictie (3: 103), Sarah die rond haar vijftiende voor het eerst in eigen outfit verkleed naar *Elf Fantasy Fair*³¹ ging (5: 122) en Anna die tijdens haar middelbare schoolperiode vrienden kreeg met dezelfde interesses en zich begon te kleden als de actrice, die Bellatrix LeStrange speelde in *Harry Potter* (6: 129, 386-388, 395-396, 402-404). Anna vertelt dat ze het fan-zijn heeft herontdekt in die periode. Als klein meisje was ze altijd al fan van dingen, maar had nooit begrepen dat er zoiets bestond als een fandom dat kon resulteren in een hobby (6: 365-379). Het identificeren met mensen, ideeën of bewegingen, ziet Lynn Schofield Clark in haar bijdrage aan *Between Sacred and Profane* (Lynch 2007) als belangrijke functie van popular culture, het zorgt ervoor dat de identiteit van de fan zichzelf apart zet en uniek maakt ten opzichte van anderen (Schofield Clark 2007, 9). Jaap ziet een parallel tussen opgroeien en het gevoel voor bepaalde delen van een fandom. “Je hebt de trilogieën, je hebt de originele trilogieën voor mijn generatie zijn dat nog steeds de beste films, want daar ben ik mee opgegroeid. Sarah is opgegroeid met de

³¹ Elf Fantasy Fair heet tegenwoordig Elfia en is het grootste fantasy kostuum-evenement van Europa.

prequals, die vindt die trilogie weer beter. En er komt nou weer een hele nieuwe generatie aan die waarschijnlijk 7, 8 en 9 weer beter gaan vinden” (5: 575-577). Van deze getuigenissen is af te leiden dat opgroeien met het verhaal ervoor zorgt dat de eigen geschiedenis en de ontwikkeling van het persoonlijke fandom door elkaar verweven wordt. Deze verwevenheid tussen popular culture en identiteit wordt onderschreven door Mark Duffett: “Fans find their identities wrapped up with the pleasures connected to popular culture” (2013, 18). In sommige gevallen is dit meegroeien met een universum, volgens Kim, zelfs essentieel om een verbintenis aan te kunnen gaan met een verhaal, aangezien dat universum soms zo groot is dat het lastig wordt om later erin te stappen (3: 60-62). Door de verwevenheid met hun jeugd en de gevoelige snaar die geraakt wordt is het fandom voor alle deelnemers met name een innerlijke beleving welke bij de meesten tot uiting komt door creativiteit.

§2 Jezelf uiten door creëren

Over cosplay: *[Eén keer] hadden we een mash-up gedaan, dus Star Wars – Disney. Toen waren we Rebel Pilots, maar dan wel als Belle en het Beest (Jaap, 5: 88-89).*

Dus Belle in een gele overall en Beest in een blauwe overall en dan een roos-patch erop en dan dat hele mooie haar (Sarah, 5: 92-93).

Over fanfictie: *[D]at was een collectie maar dan met one-shots [...] Swingset Conversations en dat ging dan over dat karakters [van Marvel] samenkwamen op een soort van playground en dan met elkaar gingen praten over persoonlijk dingen. Als je naar een superheldenfilm kijkt gaat het over hele grote dingen en aliens en wat al niet. En dit ging over hele persoonlijk dingen en kleine dingen, eigenlijk alledaagse dingen (Kim, 3: 132-136).*

Alleen voor Britt zijn haar fandoms werkelijk volledig een persoonlijke, innerlijke beleving. Ze leest wel fanfictie en laat wat van zich horen via internet communities, maar zij creëert niet meer zelf (1: 18), alle anderen doen dit wel en uiten daarin hun eigen identiteit en principes. Peter, Tom, Anna, Sarah en Jaap uiten zichzelf via cosplay, waarvan Tom, Sarah, Jaap en Peter tevens vanuit een club.³² Kim en Anna zijn binnen fanfictie actief in het shippen³³ van verhaallijnen (al dan niet publiekelijk) en het maken van fanvideo's (3: 14-15, 6: 967-969). De ogenschijnlijke tegenstelling tussen het fantasygenre en de werkelijke wereld blijkt niet als ontsnappingsmechanisme te werken, maar een veilige haven waarbinnen de deelnemers volledig zichzelf kunnen zijn en hun eigenheid tot uiting kunnen laten komen.

³² Tom en Jaap zijn onderdeel van de *501st Dutch Garrison*, Sarah van de *Rebel Legion* en Peter van de *Dutch Timetravel Association (DTTA)*.

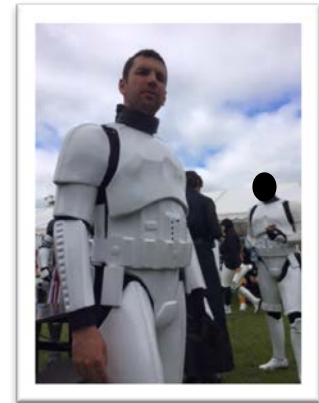
³³ Shippen is een term die gebruikt wordt door fans voor het naar buiten brengen van eigen verhaallijnen of relaties tussen karakters binnen het fandom.

Cosplay

De keuze voor cosplay van een karakter is een zeer persoonlijke keuze, waar geen vergelijking getrokken kan worden tussen de deelnemers van dit onderzoek. Via cosplay kunnen fans, zo stelt Mark Duffett, niet alleen hun participatie in het fandom vergroten, maar tevens hun eigen identiteit verkennen en een manier vinden waarop ze interactie hebben met anderen. Daarnaast kunnen zij hun kostuum-maak-talenten gebruiken om expressie te geven aan hun fandom (2013, 189). Tom heeft voor *The Dark Side* gekozen, omdat hij deze zeer indrukwekkend vindt en dit indrukwekkende spreekt hem aan (2: 89-90). Een Stormtrooper hoeft, volgens hem, niets te doen om indrukwekkend te zijn (2: 105) en hij heeft lang gedroomd over het hebben van een eigen outfit (2: 35). Hij heeft expres niet voor een Darth Vader cosplay gekozen, omdat het hem niet gaat om het individualisme (2: 181-185). Hij heeft tevens een ander kostuum, waarbij zijn gezicht te zien is, waardoor dat een hele andere ervaring is (2: 345). “Ik vind het heel moeilijk om dat te definiëren, hoe dat voelt en kijk het verschil met dat andere outfit is: daar probeer ik een karakter te zijn, dus streng kijken en een beetje met mijn lightsaber. Alleen daar ben ik een beetje te gezellig voor. Dus als mensen dan een grapje maken dan schiet ik in de lach en dan zeg ik: ‘Oh ik ben uit mijn rol’ en dan wordt het nog erger en dan sta ik alleen maar lachend op de foto. En op dat moment is dat hartstikke leuk, maar dan denk ik van: ‘Ja dat is het karakter niet’. Het karakter is heel stoer” (Tom, 2: 360-365). De cosplay keuzes van Tom hebben te maken met de krachtige beelden die *Star Wars* bij hem oproepen als kind; de indrukwekkende en duidelijk herkenbare Stormtroopers. Deze keuze staat ver van zijn eigen gezellige karakter, maar zijn persoonlijkheid en innerlijke beleving van *Star Wars* passen erg goed bij zijn keuze voor de *501st Dutch Garrison* als vrijwilligersorganisatie voor goede doelen, wat in Hoofdstuk 4 verder wordt uitgewerkt. Anna, die vanuit verschillende fandoms cosplaykostuums heeft, kan net als Tom haar keuze baseren op een personage dat juist ver van haar eigen identiteit staat, al kiest ze ook weleens voor personages waarin zij zichzelf herkent.

Bellatrix LeStrange (een donkere heks uit *Harry Potter*) was één van haar eerste cosplays en Anna vond het af en toe moeilijk om zich in te leven, omdat het personage zo ver van haar eigen levensbeeld stond (6: 116-117). Een rode draad in Anna's keuzes zijn de *bad guys* uit de verhalen, al kan ze zich soms wel identificeren. Over de groepsindeling op de

Afbeelding 5: Tom als Stormtrooper
(tijdelijk zonder helm)

school van *Harry Potter* zegt ze: “[Ik hoor bij het huis] Slytherin en nu niet omdat daar de slechteriken vandaag komen, maar omdat ik daar heel veel ook wel kenmerken van mezelf in terugvind [...] ambitieus, eigenzinnig. Ja, dat soort dingen die passen wel heel erg bij me” (Anna, 6: 151-159). Haar cosplay van Missy, een slechterik uit *Dr. Who*, is ook gebaseerd op het feit dat ze zichzelf in het personage terugziet. Ze heeft dezelfde humor en dezelfde *comebacks*, waardoor Missy erg bij haar past (6: 506-507, 514). Sarah kiest daarentegen juist personages die heel erg bij haar eigen identiteit passen. “Ik ben eigenlijk altijd van de prinsesjes en *good guys* geweest” (Sarah, 5: 162).

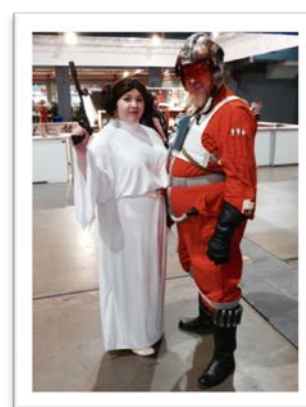
Afbeelding 6: Anna als Missy

Afbeelding 7: Anna als eigen Pokémon creatie

Afbeelding 8: Sarah en Jaap als Princess Leia en Rebel Pilot

Naast *Star Wars* heeft Sarah een tweede fandom, namelijk die van de klassieke *Disney* prinsessenfilms, waarvan zij ook kostuums maakt (5: 69). Haar hoofdpersonage is echter Amidala, de moeder van Luke en Leia uit *Star Wars*, van haar heeft ze vijf of zes kostuums (5: 171). “Zij is helemaal mijn ding, mijn favoriete karakter uit *Star Wars* [...] om de hele mooie uitgesproken kostuums en jurken en dat is eigenlijk mijn reden om voor haar te kiezen en bij de *Rebel Alliance* in te gaan” (Sarah, 5: 163-165). De reden dat Sarah nu aan cosplay doet is dat het haar een goed gevoel geeft. Mensen vinden het leuk om haar zo te zien en ze krijgt daar dan reacties op. “Daar doe je het eigenlijk voor” (5: 417-419). Aandacht is voor Peter ook een belangrijke pijler voor zijn cosplay. “Ik ben wel een beetje een attention whore” (Peter, 4: 393).

Presenteren en acteren zijn altijd al passies geweest voor Peter en dit kan hij gebruiken binnen de cosplay wereld (4: 515-516). Peter wilde graag een herkenbaar personage uitkiezen en zijn keuze, in eerste instantie, voor de Tiende Doctor is gebaseerd op het feit dat ze beiden een bril dragen (4: 21, 24). Pas later bij het bestuderen van het personage kwam Peter erachter

dat hij dezelfde trekjes bezat en zijn persoonlijkheid goed paste bij de cosplay (4: 32-34, 37). Ondanks de overeenkomsten in persoonlijkheid ziet Peter cosplay als het spelen van een rol en niet als het aantrekken van een kostuum en klaar. “Ik cosplay niet omdat ik wil dat mensen mij zien als cosplayer. Ik cosplay omdat ik wil dat ze me zien als een karakter” (4: 116-119). Voor een evenement kijkt hij specifieke afleveringen terug om weer in de rol te komen (4: 249-250). Naast evenementen gaat Peter ook in cosplay over straat op andere momenten, zoals voor het interview.

[V]oorals ik naar Amsterdam toe ga dan vind ik het geweldig om naar Waterstones te gaan gewoon in outfit. Dat is een Britse boekenwinkel, dus de kans dat daar Dr. Who fans zijn is best wel groot. Dan ben ik wel een klein beetje een attention-whore, die dan expres in cosplay daar naartoe gaat. Dat vind ik geweldig en zeker, wat ik zeg, ik word niet veel herkend, maar als ik herkend word dan is het de [schot] in de roos. Dat is gelijk dat mensen [zeggen]: ‘Oh, my God wat cool zeg.’ En ik krijg ook wel regelmatig te horen van jij hebt echt mijn dag gemaakt. En dat maakt dan weer mijn dag (Peter, 4: 391-396).

Peter kijkt uit naar de dagen dat hij kan cosplayen, de Doctor kan zijn en dus mag acteren (4: 517-518). *Dr. Who* en cosplay hebben voor hem deuren geopend naar een andere wereld, waarin hij nieuwe sociale contacten kreeg, in het bestuur terecht is gekomen van de *Dutch Timetravel Association* en de mogelijkheid krijgt om te presenteren (4: 513-515). Ondanks dat hij het niet voor het geld doet, als Peter ervan zou kunnen leven dan wil hij dat zeker doen (4: 543, 523). Al eerder is naar voren gekomen dat Peter niet wil verdrinken in zijn cosplay, zo wil hij graag zijn ambitie als presentator gescheiden houden van zijn ambitie als cosplayer (4: 160).

Bovenstaande weergave laat zien dat de manier van cosplay, de keuze van personages en de beweegredenen van de deelnemers zeer divers en op het individu zijn toegespitst.

Deze diversiteit in beweegredenen wordt tevens erkend door Duffett, die schrijft: “While wearing a costume gives some people license to explore new horizons, it facilitates others to express their own identities as fans. [...] Hence cosplay is a diverse practice that ranges from playful fancy dress to a more profound realization of social identity that might be accepted in

Afbeelding 9: Peter als de Tiende Doctor

wider culture” (2013, 189). Ondanks de grote diversiteit is in de investering en intensiteit waarmee de deelnemers bezig zijn met hun cosplay wel een vergelijking te vinden.

De toewijding en tijdsinvestering die de deelnemers steken in het creëren van hun kostuums is enorm. Vanuit het *Garrison* en de *Rebels* bestaan zeer strikte regels die opgevolgd moeten worden, wanneer iemand wil toetreden tot de club. Het kostuum moet goedgekeurd worden en dit gebeurt alleen wanneer het voldoet aan zeer strenge eisen (Tom, 2: 161, Sarah, 5: 137). Niet alleen de clubs leggen strenge eisen op, de deelnemers leggen deze ook zelf op. Jaap is zijn eerste kostuum van een *Rebel Pilot* waar hij jaren geleden aan begonnen is opnieuw aan het afmaken en wil het nu helemaal volgens het boekje maken (5: 215-217) en Anna heeft zichzelf de uitdaging gegeven om al haar kostuums op een zo goedkoop mogelijke manier zo perfect mogelijk na te maken (6: 485-486). Het maken van de meeste kostuums kost de deelnemers maanden en soms zelfs meer dan een jaar (Tom: 2: 223; Sarah, 5: 184-185; Anna, 6: 491-494). Iedereen is ontzettend trots op hun creaties en ze spreken allemaal met passie over de totstandkoming. Cosplay is onherroepelijk verbonden met evenementen waarbij de kostuums getoond worden aan anderen. Het groepsgevoel dat hieruit ontstaat wordt besproken in Hoofdstuk 4. Ondanks dit uiterlijke vertoon blijft Tom zijn beleving als persoonlijk en innerlijk ervaren. Hij treedt niet op de voorgrond als Tom, die blijft anoniem. Het troepen³⁴ gaat om de groep, maar zijn eigen fanbeleving is heel erg dicht bij hemzelf (2: 342, 400-401). Een creatie die minder op de voorgrond treedt, maar waar wel degelijk een groot deel van de identiteit van de fan in naar voren komt is fanfictie, het creëren van eigen verhaallijnen binnen het fandom.

Fanfictie

Fanfictie is het voorbeeld bij uitstek, wanneer Henry Jenkins spreekt over *textual poachers*. “Such intense interaction eventually leads many fans toward the creation of new texts, the writing of original stories. Viewing the program became a springboard for conversation and debate as the fans evaluated the episodes and ‘rewrote’ them” (1992, 52). Van de deelnemers aan dit onderzoek is Kim degene die het meest investeert in fanfictie. Ze leest veel fanfictie en als ze de tijd heeft schrijft ze zelf ook. Niet alle fanfictie voldoet aan haar hoge eisen, kritische houding en principes, waar ze veel waarde aan hecht. “Ik ben heel kritisch geworden,” zegt ze (3: 259-260). Wanneer een verhaal (of dit nu het oorspronkelijke verhaal of fanfictie is) niet meer past binnen haar principes, dan stopt ze met lezen of kijken (3: 329-330). Ze vindt

³⁴ Troepen is specifiek voor de *Star Wars* clubs jargon voor in cosplay meewerken aan een evenement.

diversiteit, gendersensitiviteit en menselijkheid belangrijke pijlers waaraan een verhaal moet voldoen (3: 351-352). Zeker binnen fanfictie worden verhalen geschreven waar zij het niet mee eens is en deze leest ze dan ook niet, bijvoorbeeld verhalen waarin extreem geweld voorkomt (3: 188). Het idee dat ze zelf het heft in handen kon nemen over een verhaallijn waar ze het niet mee eens was trok haar erg aan in fanfictie (3: 23-24). Ze heeft een tijdje een doorlopend verhaal geschreven dat heel populair werd, maar het lukte haar niet om de tijd te vinden om de toewijding aan te gaan in een vaste periodiek door te schrijven. Ze vond het vervelend om haar lezers hiermee teleur te stellen, waardoor ze besloten heeft voorlopig hiermee te stoppen (3: 122-123). Ze schrijft nu wel nog one-shots, dit zijn kortere verhalen die op zichzelf staan (3: 71), waarin ze de kleine menselijke problemen van de personages centraal zet (3: 136). Ze ziet het kijken van de series uit haar fandom en het schrijven van fanfictie ook als leermoment van hoe je een goed verhaal moet schrijven (3: 697-698). Anna is zelf ook heel creatief bezig met het schrijven van verhaallijnen, maar publiceert deze (nog) niet.

Zij heeft voor haar cosplay twee eigen Death Eaters (slechteriken uit *Harry Potter*) bedacht, waarvan ze voor één het kostuum heeft en voor de ander het verhaal (6: 141-143, 716-719). Voor het uitgewerkte verhaal gebruikt ze haar eigen fantasie en een eigen verzonden personage, maar Anna zorgt er wel voor dat dit personage in de bestaande tijdlijn van het *Harry Potter* universum past (6: 933). Ze heeft tot nu toe nog geen fanfictie gepubliceerd, omdat ze bang is dat mensen er vandoor gaan met haar idee (6: 767). Momenteel is ze bezig met het maken van fanvideo's, waarin fans zelf een script schrijven en een verhaal vertellen (6: 967-969). Het creëren van eigen producten binnen het fandom is een goede manier voor fans om iets van zichzelf en hun passie te laten zien. De verschillende manieren van uiting geven aan de innerlijke beleving van het individu is wat voor iedereen als belangrijkste bron wordt genoemd voor de verbondenheid met het fandom.

§3 Innerlijke beleving

[Ik denk dat het ook gewoon te maken heeft met het feit dat dat eigenlijk mijn vroegste herinnering is aan iets heel bijzonders, iets speciaals zeg maar. Gewoon dat gevoel dat ik kreeg van: 'Hee dit is heel anders, dit is... .. ja weet ik niet'. Star Wars is gewoon heel erg nostalgie en ik ben iemand die graag terugkijkt, en dan is het liever dat ik nostalgisch word dan weemoedig... Snap je?](Tom, 2: 544-548).

Op negen³⁵ verschillende momenten tijdens het interview benadrukt Tom dat *Star Wars* voor hem met name een innerlijke beleving is en hij staat hierin niet alleen. Alle deelnemers spreken veelvuldig over een connectie tussen het fandom en hun eigen ik, met name als het gaat om het uiten van hun creativiteit.³⁶ De manier van uiten van deze individualiteit verschilt erg per deelnemer, zoals hierboven te lezen is. Kim en Britt gaan bijvoorbeeld nooit naar evenementen, terwijl Tom, Peter, Jaap, Sarah en Anna juist via hun cosplay op de evenementen zichzelf kunnen uiten. Britt ziet haar *Dr. Who* fandom als echt iets van haarzelf, *binnen* het fandom kan ze dingen kwijt die ze in het echte leven niet kan delen (1: 275-276), maar ze deelt dit fandom niet met mensen uit haar directe omgeving (1: 316). Buiten de internet *community* laat Kim weinig van haar fan-zijn zien (3: 444), ze stapt echt even uit het dagelijks leven in een andere wereld:

Ja, ik heb wel vriendinnen die bijvoorbeeld dezelfde serie kijken of nu met de studie is er een ander meisje dat ook heel erg geïnteresseerd is in fandom studies, dus wij hadden ook echt iets van daar gaan wij wat mee doen. Ooit. Dus dat speelt wel, maar het is ook een moment van: 'Oké, nu is het tijd voor mij.' Maar dan niet voor mij, want ik wil niet naar mezelf kijken, maar dat is de tijd dat ik iets ga doen, dat niet met andere mensen te maken heeft (Kim, 4: 450-454).

Ze ziet het ook vaak als ontsnapping (3: 689), wanneer je zit met angst of een soort onlogica in jezelf dat je naar iets anders kan kijken en jezelf kan reanimeren (3: 708-712). In het vinden van zingeving en logica ziet Lynn Schofield Clark een parallelle functie tussen religie en popular culture. “It is through the stories, myths, narratives, sounds, and imaged of culture that we are able to make sense of our lives, both for ourselves and for others” (2007, 11). Jezelf even in een andere wereld wanen wordt door Anna eveneens genoemd (6: 700), maar zij legt zelf niet de link naar het eventueel willen ontsnappen aan deze wereld. Jaap zegt heel duidelijk dat het geen vluchtweg is, maar wel “gewoon even weg. Je wil gewoon even ontspannen, genieten na een stressvolle week” (5: 379-384), wat Jenkins een “weekend only world” noemt, “more open to creativity and accepting of differences, more concerned with human welfare than with economic advance” (1992, 282). Ondanks dat Peter ook buiten evenementen in cosplay kan lopen ziet hij het zeker niet als ontsnapping. “Kijk,” zegt hij, “ik vind het gewoon leuk” (4: 593). Het gevoel van nostalgie, zoals Tom omschrijft in het startcitaat, herkent Peter bij de boeken van *Harry Potter* en *Pokémon*, omdat hij ermee is

³⁵ Tom verwijst naar de interne beleving in regelnummers: 335-336, 342, 344, 356-359, 400-401, 496, 502-503, 555-556, 614-615.

³⁶ Het uiten van de creativiteit komt onder meer aan bod bij Sarah (5: 112), Anna (6: 702, 872), Kim (3: 176-178) en Peter (4: 515-516).

opgegroeid (4: 330-333) en Sarah noemt *Star Wars* “jeugdsentiment” (6: 30). Wat opvallend vaak voorkomt tijdens de interviews is het niet onder woorden kunnen brengen van de innerlijke beleving, wanneer hier dieper over doorgevraagd wordt.³⁷ Mark Duffett meent hierin het verschil te vinden tussen fans en andere mensen. “[Fans] have experienced a meaningfully different feeling to others and cannot always rationally explain why” (2013, 123-124). Problemen hebben met het articuleren van ervaringen die ons diep van binnen raken wordt tevens herkend door Charles Taylor, wanneer hij spreekt over de volmaaktheid van het leven waarnaar mensen op zoek zijn (2007, 6). Niemand kan permanent leven in het utopia dat het fandom biedt, stelt Jenkins en het is ook alleen te herkennen door het contrast met de ‘gewone wereld’ (1992, 282). “Within the few short hours they spend each month interacting with other fans, they find something more than the superficial relationships and shoddy values of consumer culture. They find a space that allows them to discover ‘what utopia feels like’” (282-283). Nadat Tom moeilijk uit zijn woorden komt, wanneer gevraagd wordt welk gevoel *Star Wars* bij hem losmaakt, komt hij uiteindelijk tot de krachtige uitspraak: “Als ik er te lang over nadenk dan zou ik gaan huilen, maar van geluk” (2: 577-578).

De innerlijke beleving van de fandoms van Sarah en Jaap komt letterlijk tot uiting op hun eigen lichaam. Zij hebben beiden tatoeages van symbolen uit *Star Wars* en Jaap heeft verschillende *mash-ups* en veranderingen toegepast, zodat de tatoeages volledig bij zijn persoonlijkheid aansluiten. Zo heeft hij het *Rebel* logo gecombineerd met het logo van zijn favoriete band en een pin-up versie van Leia met R2D2 als roadie ernaast (6: 777-778, 786-789). “We hebben geen standaard smaak,” legt Jaap uit (6: 824-825). Een deel van de deelnemers vindt het leuk om aan de hand van hun kleding of het verzamelen van items hun innerlijke beleving naar buiten toe te laten zien. “Kleding was en is nog steeds voor mij wel een manier om te uiten, wat dat betreft. Ik zou niet zo snel in mijn cosplays over straat lopen, buiten een evenement om, maar ik heb altijd wel dingetjes mee om dan aan te doen of ik loop in fandom shirts rond. Daar schaam ik me gewoon niet voor” (Anna, 6: 430-432). Naast haar kleding vindt Anna het ook leuk om dingen als replica’s te verzamelen (6: 649-650). In het huis van Jaap en Sarah staan twee vitrinekasten, een voor *Star Wars* en een voor de *Disney*

³⁷ Momenten waarop de deelnemers geen voorbeeld kunnen bedenken of zeggen dat ze het niet kunnen uitleggen komt voor bij Britt (1: 52, 193, 405-406), Tom (2: 360-361, 560), Kim (3: 720), Peter (4: 513) Sarah (6: 370), Jaap (6: 702) en Anna (6: 333, 602, 627, 700, 909-915, 1039, 1082). Het volledig stilvallen en stotterend of haperend verder vertellen gebeurt bij Britt (1: 183), Tom (2: 15-19, 225-233, 342-346, 544-548, 568-571), Peter (4: 513-515) en Anna (6: 127, 331-334, 375, 386-388, 395-396).

prinsessen (Sarah, 6: 805-806). Kim vertelt dat ze merchandise moeilijk kan laten staan (3: 570-571), terwijl Britt helemaal geen behoefte heeft aan dit soort items of zichzelf verkleden (1: 382-383). Tom legt uit dat hij wel merchandise van het *Garrison* heeft en bij bepaalde gelegenheden in fandom shirts loopt, maar eigenlijk op die manier geen uiting geeft aan zijn innerlijke beleving: “Ik ben niet *Star Wars* naar buiten toe” (Tom, 2: 330-336). Tom heeft alleen een sleutelhanger van *Star Wars*, al zestien jaar dezelfde (2: 504-505). Later in het interview vertelt hij dat hij in de loop van zijn leven wel wat merchandise heeft gekocht zoals spelletjes en *Lego* (2: 584-594), maar niet op grote schaal of naar buiten uitgedragen. Ondanks dat veel fans een verzameling hebben, gaat fandom, volgens Mark Duffett, over meer dan alleen verzamelen. Zo kan men ook verzamelen zónder zich verbonden te voelen met het fandom (2013, 179). Wel ziet Duffett het verzamelen en het al dan niet tentoonstellen van deze verzameling als deel van de identiteit van een individu (182). “The public display of a large personal collection both marks its owner out as visibly different and references her or her supposed obsession” (179). Het persoonlijke fandom van de deelnemers uit zich op verschillende manieren, wat de persoonlijke connectie met het individu en de definiëring van het zelf versterkt. De zelfdefiniëring als fan komt tevens naar voren doordat de deelnemers grenzen trekken en zichzelf spiegelen aan anderen.

Spiegelen & grenzen trekken

Een opvallend veel voorkomend fenomeen tijdens de interviews is de vergelijkingen die getrokken worden met andere fans. Daarnaast gebruiken veel deelnemers zinsdelen die verontschuldiging overkomen, zoals “het klinkt misschien een beetje stom” (Britt 1: 361-362), “niet dat ik me schaam” (Tom, 2: 343), “dat klinkt heel slecht eigenlijk” (Kim, 3: 14), “het klinkt heel dramatisch, nou het is misschien een klein beetje overdreven” (Peter, 4: 501-502), “ik ben verder een heel normaal persoon” (Sarah, 5: 371), “het klinkt misschien stom” (Anna, 6: 170). Ook op andere manieren wordt bevestiging gezocht binnen de herinneringen die verteld worden of binnen het interview, mede doordat de deelnemers zichzelf vergelijken met anderen en hun persoonlijke grenzen bespreken binnen het fan-zijn.

Britt vraagt zich af wanneer je kan spreken over echte fans, is zij geen echte fan, omdat ze geen gewaden draagt en haar kamer niet vol hangt met posters? (1: 131-136). Ook Tom vertelt dat hij veel minder dingen verzamelt dan mensen die hij kent, hij loopt in het dagelijks leven niet in *Star Wars* gerelateerde kleding rond en hij deelt zijn passie niet met zijn vrouw en kinderen (2: 26-28; 416-417; 334-335; 315). Sarah denkt dat iedereen een andere maatstaf

heeft. Zij noemt zichzelf fan, maar binnen de *Rebels* zijn ook mensen die alles tot in de diepte kennen en zo ver gaat haar kennis niet (5: 540-543), Jaap voegt daaraan toe dat je niet alles kan weten of hebben, maar als je al een klein stukje van het *Star Wars* universum leuk vindt dat je jezelf al fan mag noemen (5: 571-572). Het is geen competitie, vertelt Peter, hij heeft een bloedhekel aan mensen die het wel zo zien. Fan zijn betekent, volgens hem, letterlijk fanatiek zijn over iets, je bent dus fan wanneer je zelf vindt dat jij fan bent (4: 352-356). De stereotypering van fans hangt, volgens Henry Jenkins, samen met de definitie en oorsprong van de term:

“Fan” is an abbreviated form of the word “fanatic,” which has its roots in the Latin word “fanaticus.” In its most literal sense, “fanaticus” simply meant “Of or belonging to the temple, a temple servant, a devotee” but it quickly assumed more negative connotations. “Of persons inspired by orgiastic rites and enthusiastic frenzy”. As it evolved, the term “fanatic” moved from a reference to certain excessive forms of religious belief and worship to any “excessive and mistaken enthusiasm,” often evoked in criticism to opposing political beliefs, and then, more generally, to madness (1992, 12).

In het interview met Matt Hills benadrukt Jenkins dat een fanaticus iemand is die een valse en overdreven vorm van aanbidding geniet (Jenkins 2006, 17), een definitie waar Jenkins het zelf overigens niet mee eens is. “I am not claiming that there is anything particularly empowering about the texts³⁸ fans embrace. I am, however, claiming that there is something empowering about what fans do with those texts in the process of assimilating them to the particulars of their lives” (1992, 284). Jenkins schrijft fans *empowerment* toe, waarmee zij een kritische, interpretatieve en actieve rol krijgen binnen het fandom en popular culture in het algemeen (277-278).

Grenzen in het fan-zijn bestaan volgens Peter niet, “want dan ga ik mezelf ook in een kwaad daglicht zetten!” (4: 363). Wel heeft hij voor zichzelf een grens wanneer hij spreekt over zijn cosplay. Hij wil niet verdrinken in zijn cosplay en moet niet vergeten dat hij zelf ook gewoon Peter is. Soms is het ook gewoon lekker om als zichzelf rond te lopen (4: 409-410). Daarnaast vindt Peter, net als Jaap en Anna, dat je je prioriteiten op orde moet hebben en niet te veel geld moet uitgeven aan het fandom (Peter, 4: 369-372; Jaap, 5: 302-305; Anna, 6: 627-631). Kim noemt dat de schrijvers van fanfictie alleen over personages zouden moeten schrijven en de acteurs met rust moeten laten (3: 497-498), ook heeft ze verhalen gehoord van fanfictieschrijvers die haatmail hebben ontvangen, omdat hun ship niet gewaardeerd werd (3:

³⁸ Jenkins spreekt ‘texts’ wanneer hij alle vormen van popular culture benoemt. Binnen dit onderzoek wordt gesproken over ‘verhalen’.

498-511). Op fandagen ziet Sarah weleens mensen die echt helemaal opgaan in *Star Wars* en als het ware niet meer in de realiteit kunnen leven, zij trekken zich terug in het fandom of in een sprookje wat naar haar idee echt te ver gaat (5: 296-299). Naast dat de deelnemers voorbeelden weten van mensen die té ver gaan en daarmee over de grenzen van de deelnemers heen zijn gegaan, hebben sommigen tevens te maken met het feit dat hun eigen omgeving een mening heeft over hun fangedrag.

De ouders van Anna vinden dat zij te ver gaat in haar fandom, maar ze vertelt dat ze zichzelf nog wel mee vindt vallen als ze zichzelf vergelijkt met anderen (6: 650-651). Kim is erg toegewijd aan haar fandoms, ze laat een dusdanige toewijding zien dat haar moeder weleens zegt dat ze dezelfde soort toewijding in relaties met anderen zou moeten toepassen (3: 365). De partner van Britt vindt haar fandoms vreemd, maar accepteert wel dat ze onderdeel van haar zijn (1: 430). De keuze valt hem zwaar, maar Tom heeft besloten om binnenkort te stoppen met zijn taak als CO van het *Garrison*, het kost te veel tijd die hij nu niet kan spenderen met zijn gezin (2: 307-309). De verhalen waar het fandom zich om centreert zijn een significant deel van de levens van de deelnemers en daardoor vaak volledig verweven met hun eigen levensgeschiedenis. Deze verwevenheid is terug te vinden in de innerlijke beleving van de deelnemers en de manier van uiten van deze beleving. De volgende stap die de meeste deelnemers maken is vanuit hun eigen fanbeleving onderdeel worden van een grotere sociale groep die samen wordt gebracht door de gezamenlijke liefde voor het verhaal. “Face to face or online, social networking is a central part of the continuation of fandom for many millions of people, and there is therefore a circular relationship involved: fandom facilitates networking, so those looking for friends with common interest will utilize the fan community for support” (Duffett 2013, 27). Voordat in Hoofdstuk 4 gehoor gegeven wordt aan de saamhorigheid die gevoeld wordt binnen een fandom, volgt hieronder eerst een voorlopige interpretatie van de onderwerpen van Hoofdstuk 3 in connectie met Taylors *immanent frame*.

§4 Bouwen aan een immanent raamwerk

De rol die familie en vrienden spelen bij de eerste ontmoeting en de groei in het fandom komt duidelijk terug bij de deelnemers, maar tevens wordt erkend dat de ervaring en beleving van het fandom uiterst persoonlijk is en echt een innerlijke beleving. Opgroeien met een fan kan voor “besmetting” zorgen (Duffett 2013, 127), iets dat terug te vinden is bij de deelnemers die op jonge leeftijd door een familielid zijn geïntroduceerd met het verhaal. Ondanks deze

besmetting, zo stelt Duffett, blijft het een kwestie van persoonlijke passie en individuele smaak (128), wat ook te zien is bij de deelnemers die in sommige gevallen verder zijn met hun fan-zijn dan familieleden of hun fandoms niet delen met hun huidige partners. Ann Taves stipt het interpersoonlijke niveau van een ervaring ook aan. Zij stelt dat ondanks de eventuele aanwezigheid van andere mensen bij een ervaring en dat deze mensen onderdeel zijn van de herinnering aan de ervaring, de ervaring zelf uiterst persoonlijk blijft (2011, 114).

Het *immanent frame* wordt, zoals in Hoofdstuk 1 reeds is aangegeven, door Charles Taylor gedefinieerd als: “a set of *beliefs* which we entertain about our predicament, however it may have started out; rather it is the sensed context in which we develop our beliefs” (2007, 549; nadruk in origineel). Het *immanent frame* fungeert als een raamwerk waarbinnen een individu ideeën postuleert over de situatie waarin hij/zij verkeert en daarnaast biedt het raamwerk een context waaruit het individu geloof of ideeën ontwikkelt. Vanuit Hoofdstuk 2 is naar voren gekomen dat de meeste deelnemers levenslessen halen uit de verhalen van hun fandoms die gezien kunnen worden als bouwstenen van dit individuele immanente raamwerk. Hoofdstuk 3 bouwt vervolgens verder aan dit raamwerk door een directe connectie aan te tonen tussen de persoonlijke levensgeschiedenis van de deelnemers en de verwevenheid van hun fandom hierin. Het fandom zorgt ervoor dat de deelnemers zich binnen het immanente raamwerk kunnen uiten op een manier die bij hen past. Men verandert niet van identiteit, maar vindt een nieuwe manier om identiteit te uiten (Duffett 2013, 155). Jenkins definieert de uitingen als vormen van *empowerment* van het individu, wat naadloos aansluit op Taylors notie van de authenticiteit van het Zelf in zijn *Age of Authenticity*. In een persoonlijke ontdekkingstocht gaat men op zoek naar eenheid en volledigheid van het Zelf, dat in contrast staat met de steeds overheersende ratio (2007, 507). De focus ligt hierbij op het individu en zijn/haar ervaringen (507). De uitingen van de deelnemers aan dit onderzoek zijn met name te herkennen via cosplay en fanfictie en hier hangen strenge zelf opgelegde eisen aan, waardoor de ogenschijnlijke flexibiliteit in canon uit Hoofdstuk 2 deels ontkracht wordt. Deze strenge eisen kunnen gezien worden als taboes die om het ‘speciale ding’ gehangen worden om het echt apart te kunnen zetten. “Violating the taboo that sets the thing apart thus does more than ‘profane’ the thing in question; it also destroys the singular relationship between the thing and those who set it apart” (Taves 2011, 34). Wanneer de grenzen van de taboes overschreden worden, zoals fanfictie die niet strookt met Kims principes, wordt dat specifieke deel niet meer erkend als speciaal en wordt afgestoten als *building block*.

De connectie tussen de singulariteit die apart gezet wordt door een individu of groep en de identiteit van het individu wordt door Ann Taves een vaak intieme connectie genoemd

(2011, 30). De intimiteit van de connectie tussen de verhalen en de deelnemers is onder meer terug te zien in de nostalgie die het fandom oproept, de unieke redenen van de keuze in cosplay en de inhoud van de zelfgeschreven fanfictie. Iedere deelnemer ervaart en uit zijn/haar fandom op een uiterst persoonlijke manier, met uiterst persoonlijke redenen en grenzen. Hierin is te zien ondanks eventueel vertoon naar buiten toe, dat een fandom werkelijk een innerlijke authentieke beleving is en bewust of onbewust de deelnemers definieert in wie zij zijn en hoe zij overkomen, waardoor het fandom een inherent onderdeel is van het *immanent frame* van de deelnemer.

Andere onderdelen die terugkomen in Hoofdstuk 3, zoals het spiegelen van het zelf en de grenzen die getrokken worden, zijn niet alleen identiteit vormend en daarmee onderdeel van het *immanent frame*. Zij werken tevens als duidelijke kaders ofwel taboes voor de *building blocks* om iets apart te kunnen zetten, zowel voor individuen als de gehele fandom *community*. “When individuals or groups make composite ascription regarding paths they set apart as special, they not only deem the thing special but also constitute a path whereby the special thing [...] may be re-created, re-encountered and thus re-experienced in the present” (Taves 2011, 54). Wanneer een groep, zoals het *Garrison* of de *Rebels*, strenge regels voorschrijft voor de cosplay outfits kan dit gezien worden als het apart zetten van deze outfits en deze beschermen met taboes. Wanneer een kostuum voldoet aan de eisen wordt dit extra speciaal en is dit een recreatie van de speciaalheid van het originele ding dat extra apart gezet wordt door de erkenning van de groep. Zo wordt de sterke innerlijke beleving van het individu kracht bijgezet door de fandom *community*. Deze theorie en de getuigenissen van de deelnemers in Hoofdstuk 4 gaan in tegen een notie van Charles Taylor, waarin hij in de *Age of Authenticity* het zelfbeeld meer koppelt aan media dan aan een collectief. “One could argue that for many young people today, certain styles, which they enjoy and display in their more immediate circle, but which are defined through the media, in relation to admired stars – or even products – occupy a bigger place in their sense of self, and that this has tended to displace in importance the sense of belonging to large scale collective agencies” (Taylor 2007, 484). Hoofdstuk 4 van dit onderzoek laat zien dat juist het collectief van een fandom en het bijbehorende gevoel van saamhorigheid een zeer belangrijke factor is binnen het immanente raamwerk dat het individu bouwt. Het delen van het wauw-effect en het vinden van gelijkgestemden is voor velen van dit onderzoek van immense waarden. “Fandom is not (just) a performed role, but rather a means of entry in to a realm of emotional conviction where one’s feeling can seem highly personal and yet not quite one’s own, since the

experience of feeling something strong and positive is shared by many others” (Duffett 2013, 162). Ondanks de grote rol die is weggelegd voor de groep, wat door Taylor niet erkend wordt, schijnen de door hem genoemde media, sterren en producten ook hun licht op de authentieke Zelf van het individu. Zo geeft Anna aan vroeger op te kijken tegen een actrice en hebben Kim, Anne, Sarah en Jaap veel merchandise van hun fandoms dat bijdraagt aan de speciale plek die het fandom inneemt. Wel kan gesteld worden dat het groepsgevoel een grotere rol speelt voor de deelnemers dan eventuele producten. Naast de saamhorigheid die gevoeld wordt via internet, evenementen en clubs, wordt in Hoofdstuk 4 tevens ingegaan op de stigma’s waar de fantasy fandoms mee te kampen hebben.

H4: Saamhorigheid

[I]k ging een keer naar de Elf Fantasy Fair en nog steeds bleef Star Wars eigenlijk altijd op de achtergrond. Het was wel aanwezig, maar niet heel prominent. En toen zag ik dus de verenigingen Rebel Legion en Dutch Garrison troepen tijdens de Fantasy Fair en toen dacht ik: ‘Hee dat wil ik ook.’ In zo’n mooi kostuum rondlopen, in zo’n groep erbij horen en zo is eigenlijk voor mij het verhaal begonnen (Sarah, 5: 35-39)

Ondanks dat de liefde voor het verhaal voor alle deelnemers start bij het eigen gevoel en het persoonlijke fandom, noemen alle deelnemers de grote saamhorigheid die zij voelen binnen het fandom. Veel van deze saamhorigheid speelt zich af via internet als leverancier voor een wereldwijd netwerk aan fans. “Fans had been using the internet since its earliest days. [...] Created fan pages, posted fantasy fiction and set up virtual ‘shrines’ for their heroes” (Duffett 2013, 13). Algemene social mediasites, zoals: *Facebook*, *Twitter*, *Instagram*, *YouTube* en *Tumblr* spelen, naast fandom- of club gerelateerde sites en forums, een belangrijke rol in het dagelijks contact tussen fans uit binnen- en buitenland.³⁹ Het gaat hier niet alleen om contact tussen fans, maar ook de beroemdheden komen door social media ineens heel dichtbij (2013, 237). “Previously, fans had communicated at conventions, through face-to-face circles, fanzines⁴⁰ and pen pal activity. Now online interaction turned the fan community from a network of local cultures or periodic rituals into a non-stop process of social effervescence” (239). *Effervescence* kan gezien worden als het bruisende gevoel diep vanbinnen, dat opkomt wanneer een individu zich onderdeel voelt van een grotere sociale groep en hierin op kan gaan.

“Goed, voor mij zijn sociale contacten heel belangrijk. Ik ben van mezelf een vrij sociaal persoon. Dus dat speelt voor mij een grote rol. Zeker internet, ja, want daar leer ik de mensen dus uiteindelijk ook van kennen” (Peter, 4: 487-489). Voor een *Harry Potter photoshoot* in het Pandhof van de Domkerk heeft Anna een evenement aangemaakt op *Facebook*, om zo cosplayers op te roepen naar Utrecht te komen (6: 170-172). Zij vertelt dat ze een aantal van haar beste vrienden in eerste instantie online ontmoet heeft (6: 532-533) en zij is niet de enige die hechte vriendschappen heeft opgedaan via de *fan community*. De hechtste vrienden die Peter op dit moment heeft, heeft hij door het fan-zijn (4: 465). Je deelt

³⁹ De rol van het internet wordt genoemd op de volgende momenten van de interviews: Britt (1: 32, 41, 59-60, 264), Tom (2: 268-270, 434-435, 592-594), Kim (3: 14-15, 21-22, 88), Peter (4: 43, 66, 443, 483), Sarah (5: 444), Anna (6: 546, 846).

⁴⁰ Fanzines is een samenvoeging van de woorden ‘fan’ en ‘magazines’, in de tijd vóór internet waren dit door fans gedistribueerde bladen over het specifieke fandom. Een contemporain equivalent zijn de blogs en websites van fans.

samen een interesse, vertelt Peter, je bent samen fan (4: 614-615). Dat samen delen en de saamhorigheid die daarbij hoort vindt Jaap het leukste aan onderdeel zijn van het *Garrison* (6: 580-581). Het is jouw liefde delen met anderen, legt Tom uit, en dat zorgt ervoor dat hij voelt dat het *Garrison* is waar hij thuishoort (Tom, 2: 231-233). Via het *Garrison* en het troepen heeft Tom een manier gevonden uiting te geven aan zijn sterke innerlijke beleving van *Star Wars* (2: 502-503, 506-507). Hij noemt het *Garrison* een zeer hechte groep (2: 382-383) en een familie (2: 433). Jaap en Sarah noemen de vergelijking met een familie ook. “Ik heb nog nooit een fijnere familie gehad dan de mensen die ik nu in de club eigenlijk ben tegengekomen, dat zijn mensen voor altijd. En dat zal altijd zo blijven, denk ik” (Sarah, 6: 846-848). Duffett bespreekt in *Understanding Fandom* (2013) Cornel Sandvoss’ theorie over ‘Heimat’. “[H]e suggests that fandom itself connected to a feeling of ‘Heimat’: a zone of physical, emotional and ideological safety that fans can call home, which offers them a sense of security, stability and emotional warmth. In this formulation, as a home, fandom itself becomes a kind of portable haven, a place in which people can belong” (225). Een plek waar iemand thuishoort is een gevoel wat onherroepelijk omschreven wordt door de deelnemers, wat verder uitgewerkt wordt in paragraaf 2. Dé momenten waarop de saamhorigheid werkelijk voelbaar zijn voor de deelnemers is tijdens evenementen, waarbij ze elkaar daadwerkelijk tegen het lijf lopen.

Afbeelding 10: 501st Dutch Garrison poseert tijdens Celebrations
Tom is in het midden te zien in zijn Sith-Lord cosplay

Afbeelding 11: 501st Dutch Garrison tijdens Elfia 2014

§1 Evenementen

Er zijn sinds vorig jaar heel veel evenementen bijgekomen, Dutch Comic Con, Amsterdam Comic Con, dit jaar hebben we dan Rotterdam Comic Con, noem ze maar op. Daar wil ik allemaal heen, ook Castle Fest ga ik heen. Nou, bij Imagicon ben ik dan presentator en we hebben jaarlijks de Dr. Who Gathering, dat is een samenkomst van allemaal Dr. Who fans en daar ga ik natuurlijk ook heen. Wat georganiseerd wordt door The Dutch Timetravellers Association, waar ik in het bestuur zit. En daar presenteer ik ook de cosplay show (Peter, 4: 131-136).

Evenementen en het in cosplay verschijnen op deze evenementen, spelen een grote rol in de fanbeleving van de meeste deelnemers. Voor alle cosplayers in dit onderzoek waren de evenementen de eerste ontmoeting met de club of de cosplay-wereld waar zij graag deel van wilden zijn. Het fantasy evenement *Elfia* lijkt hierin een belangrijke rol te spelen, waarschijnlijk, omdat het evenement reeds lange tijd in Nederland georganiseerd wordt met dit jaar de 25^e editie. Sarah werd door een vriendin een keer meegenomen naar *Elfia* en zag daar de *Rebels* voor het eerst en bedacht toen dat zij dit ook graag wilde doen (6: 111, 115, 35-39). Peter ging in een eigen verzonnen kostuum naar *Elfia*, voordat hij een herkenbaar personage wilde cosplayen (4: 20-21). Voor Anna past de sfeer op *Elfia*, waar veel verschillende activiteiten zijn, beter bij haar dan de verschillende *Comic Cons*, omdat ze zich daar al snel verveelt (6: 593-609). Naast de steeds populairder wordende evenementen op Nederlandse bodem gaan een aantal deelnemers tevens naar evenementen in het buitenland, met name de deelnemers die gelieerd zijn aan het *Garrison* en de *Rebels*.

Star Wars Celebrations is een internationaal evenement dat grotendeels in de Verenigde Staten georganiseerd wordt en soms naar Europa komt (Sarah, 5: 447-449). Het is een officieel evenement vanuit *Lucasfilm Productions* dat volledig draait om *Star Wars* (The Next Star Wars Celebration: Coming to Our Galaxy 2019 2017) en waar de verschillende clubs kunnen laten zien wie ze zijn en wat ze kunnen (Sarah, 5: 449). De saamhorigheid die de internationale fanbase voelt zorgt dat je, waar ook ter wereld, een slaapplek hebt wanneer je naar deze evenementen gaat (Jaap, 5: 425-429). Voor de leden van de *Star Wars* clubs is, naast de saamhorigheid met de clubleden, het vrijwilligerswerk een belangrijke drijfveer.

Vrijwilligerswerk

De *Star Wars* clubs zijn op papier verschillende organisaties, maar zij werken voor evenementen vaak samen (Sarah, 6: 20-22). De grotere goede doelen waar het *Garrison* en de *Rebels* mee samenwerken zijn onder meer *Stichting Doe Een Wens*, *Stichting Opkikker* en

Make A Wish (Sarah, 5: 390). Tom weet zijn eerste *Opkikkerdag* nog goed, aangezien dit tevens zijn eerste troop was.

Dat is een dag voor gezinnen met een ziek familielid, meestal een kind. Die dan hele speciale dingen gaan doen. Dus dan is de politie er met politieauto's en brandweer en een helikopter en een motorclub en snelle auto's, maar ook clowns en prinsessen en wij, gewoon om een dag te beleven, zoals die kinderen nooit hebben beleefd, zeg maar.... En... dan sta je gewoon te janken... .. Dikke tranen gewoon als de kindjes weggaan.... En dan zing je een liedje en je geeft een opkikkerparaplu en dan ben je aan het zwaaien. Dat... dat greep me zo waanzinnig aan en toen had ik wel echt zoiets van: 'Nou dit is waar ik hoor. Dit is waar ik thuishoor.' [...] Dus dat je, je eigen liefde voor iets zo kan delen en dat mensen daar zo blij van worden en zo gelukkig van worden, dat is echt heel bijzonder. Ja.... Absoluut (Tom, 2: 225-233).

Sarah herinnert zich een dag die georganiseerd werd via *Make A Wish*. Een jongetje wilde graag Jedi worden, dus hij heeft toen een training gehad van een echte Jedi. De *Rebels* hadden voor hem en zijn broertje een lightsaber en mantel geregeld en na zijn training mocht het jongetje vechten tegen Darth Vader en Stormtroopers (5: 401-407). Het steunen van deze goede doelen en via deze weg andere mensen blij maken met hun cosplay, is ondertussen een belangrijke drijfveer geworden voor zowel Tom als Sarah (Tom, 2: 224; Sarah, 5: 416-417). Wanneer het *Garrison* voor een evenement gevraagd wordt, verwachten ze daar geen geld voor, maar vragen ze wel of de organisatie namens het *Garrison* een goed doel wil steunen (Tom, 2: 273-275). De betrokkenheid en saamhorigheid die men uitstraalt naar anderen wordt gevoeld door het enorme respect en de acceptatie die de deelnemers onderling voelen binnen hun fandom. De volgende paragraaf legt de nadruk op deze aspecten in combinatie met de beeldvorming die de deelnemers voelen van mensen buiten de fantasy fandoms.

§2 Acceptatie, respect & stigma's

Het maakt niet uit of je man, vrouw, dik, dun, hetero, homo, wit, zwart. Het maakt allemaal niets uit. Uiteindelijk als we die helm opzetten dan zijn we allemaal Stormtrooper (Tom, 2: 424-426).

De evenementen die ervoor zijn en de mensen die het leuk vinden dat is wel een apart slag volk, wat elkaar gewoon heel erg respecteert, waar een hele grote eh, ja.. .. gewoon een gevoel van samenzijn [heerst]. Het maakt niet uit hoe je eruit ziet of hoe gek je ook doet of wat dan ook. Het maakt allemaal niet uit. Je bent zoals je bent en je vindt leuk wat je leuk vindt en er wordt gewoon heel erg gerespecteerd en dat maakt het dus ook een ding voor mij wat eigenlijk het hele wereldje zo fijn maakt (Sarah, 5: 842-846).

Mensen durven zichzelf te zijn, waardoor de sfeer binnen de fantasy fandoms zo relaxt is (Jaap, 5: 851-855). Men probeert zoveel mogelijk samen te doen en het troepen van het *Garrison* gaat echt om de groep (Tom, 2: 384, 400). Iedereen heeft dezelfde hobby en bezoekt dezelfde evenementen, waardoor je elkaar vaak tegenkomt in je vrije tijd, vertelt Sarah (5: 475-478). Ondanks de grote acceptatie en het respect dat men voelt binnen de fantasy fandom communities, worden van buitenaf vaak snel stempels gezet.

Jaap vertelt dat wanneer hij op zijn werk in een *Star Wars* shirt rondliep dit gezien werd als kinderachtig, maar collega's met voetbalshirt kregen geen commentaar. "Dat wordt anders geaccepteerd," zegt hij (5: 336-339). De sociale norm, zoals Anna dat noemt, zorgt ervoor dat zij in het dagelijks leven wel in een fandom shirt durft te lopen, maar niet in cosplay (6: 445-446). Als ze naar een evenement gaat zit ze soms in cosplay in de trein en dan wordt ze raar aangekeken, ze zegt dat ze de reacties die ze dan krijgt interessant vindt (6: 185-187), maar wanneer mensen naar haar hobby vragen vertelt ze eerst dat ze kostuums maakt is en pas daarna laat ze voorbeelden zien van haar cosplay (6: 683). Dittmer en Dodds herkennen dat fans in de marges van de samenleving gezet worden, tot voorkort ook door onderzoekers: "Fan identities are generally viewed as degraded in society, with popular culture itself seen as entertainment that should not be taken seriously (the same perspective had, until recently, also reigned in academia)" (2008, 450). Henry Jenkins geeft in *Textual Poachers* een opsomming van stigma's over fans, waarin hij onder meer 'hersenzieke consumenten' en 'infantiel, emotioneel en intellectueel onvolwassenheid' noemt (1992, 10). Sarah krijgt nog weleens te horen dat iemand niet begrijpt wat een ouder persoon met zoiets kinderachtigs moet en Jaap denkt dat het imago niet snel zal veranderen (5: 368-671, 366). Mark Duffett ziet ook dat sommige fandoms een sociaal stigma met zich meedragen (2013, 15), wat Peter duidelijk weet te relativiseren:

[A]ls je naar een voetbalwedstrijd gaat daar zitten ook, nah, twintigduizend mensen als het niet meer is, hoeveel autisten zullen daar wel niet tussen zitten? Hoeveel mensen met depressies zullen daar wel niet tussen zitten? En die gaan ook misschien wel naar die voetbalwedstrijden om die werkelijkheid te ontsnappen, maar zou je het ze horen zeggen? Nee, want die cultuur is heel anders. En ik denk dat het daar aan ligt. Wij worden afgeschilderd als zijnde "autisten", mensen met problemen, blabla, rugzakjes, terwijl wij daar gewoon juist meer open over zijn, maar die vind je in elke community terug (Peter, 4: 597-604).

Dittmer en Dodds stellen dat fans doordat ze minder serieus genomen worden, tot grote lengtes gaan om hun unieke subjectieve fanidentiteit te illustreren aan anderen (2008, 450).

De evenementen en intensieve zorgvuldigheid in de cosplaykostuums kunnen hiervoor als voorbeeld dienen.

De vergelijking die hierboven gemaakt wordt door Peter met voetbal wordt tevens genoemd door Britt (1: 412) en Sarah. Zij vertelt dat sommige collega's van voetbal houden, anderen van series kijken en zij van cosplaykostuums maken (5: 332-333). "Hoe ik uitleg waarom het zo leuk is? Ja, vooral dat het voor mij heel leuk is, omdat ik zo creatief ermee ben en dat dat mijn manier is waarop ik mijn creativiteit eigenlijk kan laten voelen. Op die manier eigenlijk probeer ik uit te leggen, dat de één breit, de ander die maakt weer graag gewoon kleding op de naaimachine, de ander maakt plakboeken en ja, ik doe dat" (Sarah, 5: 323-326). Peter maakt tevens de vergelijking met Carnaval in het zuiden van het land: "Ik vind het heel raar dat ze in Limburg eens in het jaar met z'n allen feest lopen te vieren en verkleden en zuipen en zo. Ja, dat vind ik gek, maar daar oordeel ik ze ook niet over en dan denk ik: 'Dat moeten jullie weten'" (4: 640-642). Anna heeft nooit echt persoonlijk negatieve reacties gehad op haar fandom en fan activiteiten. "Het is meer zoiets van hier ben ik en heb daar maar vrede mee" (6: 693-694). Het valt Peter op dat cosplay langzaam maar zeker wel meer geaccepteerd wordt, het wordt meer *mainstream* (4: 418-419). Ondanks alle stigma's en vergelijkingen die de deelnemers weten te noemen steekt het gevoel van saamhorigheid met kop en schouders boven de rest uit. De gezelligheid samen (Sarah, 6: 419), de dingen die je kunt delen met de online *community* (Kim, 1: 437-438), de jaarlijkse barbecue van de *Dr. Who fanclub* (Peter, 4: 289), de lachende gezichten tijdens het vrijwilligerswerk (Peter, 2: 40-41), de hechtheid van de groep (Jaap, 5: 434) en de ontmoeting van nieuwe beste vrienden (Anna, 6: 524-525) zorgen allen voor een krachtige verbinding tussen de groep en de innerlijke beleving van de deelnemers, waardoor de verwevenheid met de identiteit van het individu sterker wordt.

§3 Het verhaal als totem van de fandom *community*?

In de Inleiding van dit onderzoek is reeds aan bod gekomen dat één-op-één gebruik van Durkheims theorie van totemisme op veel kritiek kan stuiten bij een contemporain fenomeen, zoals fantasy fandoms. Dit is de reden dat de bewerkingen en aanvullingen op deze theorie van onder meer Ann Taves en Charles Taylor gebruikt zijn om het fantasy fandomfenomeen onder de loep te nemen. De vergelijkingen die door de deelnemers gemaakt worden met andere sociale groepen, zoals sportgroepen, vindt Henry Jenkins aannemelijker dan een vergelijking met religie (2006, 19), al moet hier in ogenschouw genomen worden dat Jenkins

een ander religieconcept heeft dan de concepten die in dit onderzoek gebruikt worden. De *building-blocks approach* van Ann Taves zet in dit geval alle genoemde uitingen naast elkaar en voor een individu is het mogelijk dat een uiting van creativiteit en het gevoel van saamhorigheid verheven wordt boven andere dingen. Een volgende stap die gezet kan worden, is wanneer via *composite ascription* een ding door een grote groep mensen verheven en apart gezet wordt. Volgens Charles Taylor leeft de contemporaine mens in de post-Durkheimiaanse samenleving, waarin het heilige van een groep is losgekoppeld van enige politieke verbintenis (2007, 487), maar dit neemt niet weg dat al deze kleinere groepen op microniveau kunnen functioneren volgens Durkheimiaanse maatstaven.

Een heilig ding is volgens Durkheim een middelpunt waaromheen een groep zich verzamelt. Dit middelpunt, door Durkheim ‘totem’ genoemd, wordt apart gezet door de groep en beschermt met taboes (Taves 2011, 26-34). In combinatie met het gevoel van *effervescence* kan een snelle conclusie volgen, waarin het verhaal waaromheen een fandom zich ontwikkelt gezien kan worden als totem van deze groep. Het verhaal wordt apart gezet en speciaal gemaakt door onder meer restricties te ontwikkelen, zoals canon en cosplayregels. Deze snelle conclusie houdt echter geen rekening met de vervolgstappen die gezet worden door Durkheim, terwijl deze essentieel zijn voor het correct gebruiken van de theorie. Zo geeft *effervescence* een specifieke extra dimensie aan een saamhorigheidsgevoel dat niet specifiek op deze manier genoemd wordt door de deelnemers. In het artikel “Collective Effervescence and Communitas” (2001) van Tim Olaveson wordt Durkheim geciteerd over de extra lading van dit begrip:

The very act of congregating is an exceptionally powerful stimulant. Once the individuals are gathered together, a sort of electricity is generated from their closeness and quickly launches them to an extraordinary height of exaltation. Every emotion expressed resonates without interference in consciousnesses that are wide open to external impressions, each one echoing the others. The initial impulse is thereby amplified each time it is echoed, like an avalanche that grows as it goes along. And since passions so heated and so free from all control cannot help but spill over, from every side there are nothing but wild movements, shouts, downright howls, and deafening noises of all kinds that further intensify the state they are expressing (99).

Effervescence tilt het individu en de groep boven zichzelf uit in een collectieve eenheid, waarin ratio geen rol meer speelt. Daarnaast overstijgt de totem en daarmee de groep, volgens Durkheim, het bewustzijn van het individu (Durkheim 1977, 86). Op dit punt stopt een

mogelijk direct gebruik van Durkheims totemisme en is een bewerking van Charles Taylor nodig om de redenatie tot een einde te brengen.

Het individu en de innerlijke beleving is en blijft de spil in de fanbeleving van de deelnemers. De reden dat Tom voor het *Garrison* heeft gekozen, ondanks dat hij zichzelf ‘te gezellig’ vindt om een slechterik te zijn, past juist bij zijn persoonlijkheid vanwege zijn jeugdherinneringen en het feit dat hij vanuit een innerlijke gedrevenheid zijn liefde voor *Star Wars* wil delen via vrijwilligerswerk. Het is de authenticiteit en eigen empowerment van de deelnemers waardoor zij zeer bewust een individuele keuze maken tot de *fan community* te willen horen en bewust onderdeel te worden van die saamhorigheid. Voor Taylor is deze individuele keuze onderdeel van de ethiek van de *Age of Authenticity*, in tegenstelling tot het moraal van de groep bij Durkheim. “Indeed, precisely the soft relativism that seems to accompany the ethic of authenticity; let each person do their own thing, and we shouldn’t criticise each other’s ‘values’; this is predicated on a firm ethical base, indeed, demanded by it. One shouldn’t criticise the other values, because they have a right to live their own life as you do. The sin which is not tolerated is intolerance” (2007, 484). Ondanks dat de deelnemers soms intolerantie voelen vanuit buitenstaanders is het fandom waartoe zij behoren een groep mensen waarbij iedereen geaccepteerd wordt, zoals hij/zij is. Deze moraal wordt niet toegekend aan de groep door een eventuele totem waaromheen de groep zich centreert, maar de individuen kiezen ervoor bewust deelgenoot te worden van de groep, omdat hun persoonlijke moraal past bij dat specifieke deel van het fantasy fandom dat hun gevoelige snaar geraakt heeft. De saamhorigheid geeft vervolgens op een andere dimensie invulling aan de innerlijke beleving van het verhaal, waar iedereen binnen het fandom op hun eigen unieke manier zo van houdt.

Afbeelding 12: Alle Disney cosplayers poseren voor de fotografen
Kasteel de Haar, Haarzuilen (30 april 2017)

Afbeelding 13: Verschiilende cosplayers gaan samen op de foto
Jaarbeurshallen, Utrecht (17 december 2016)

Conclusie

Wetenschappers als Henry Jenkins (1992) en Mark Duffett (2013) hebben popular culture als onderzoeksgebied op de wetenschappelijke kaart gezet, waarmee het stigma van fans als volgzaam massa langzaam verdwenen is en de fans gezien worden als kritische individuen. Onder de noemer popular culture valt een immense hoeveelheid aan cultuurdomeinen, activiteiten, type fans en gradaties van verbondenheid. Men kan van *Star Wars* gehoord hebben of in de vrije tijd verkleed als Stormtrooper vrijwilligerswerk doen voor goede doelen, waardoor *Star Wars* onderdeel wordt van zingevende activiteiten. In de moderne Westerse samenleving heeft iedereen een emic-perspectief op popular culture, al bestaat er een grote verscheidenheid in de verbondenheid die individuen voelen met het domein.

Op het eerste gezicht lijkt onderzoek in popular culture thuis te horen bij academische velden als mediastudies of psychologie, maar afhankelijk van de gradatie van verbondenheid van een individu is popular culture tevens interessant voor het religiewetenschappelijke onderzoeksveld. Wanneer de fandomeinen (fandoms) binnen popular culture niet als massafenomeen bekeken worden, maar op individueel niveau onderzoek gedaan wordt naar de intensiteit van de fanbeleving komen thema's als zingeving, moraliteit, principes en beleving naar voren. Afhankelijk van de religieconcepten die gehanteerd worden door de onderzoeker, zijn dit thema's die tevens terug te vinden zijn binnen de definiëring van 'religie' of 'religiositeit'.

Aangezien popular culture een grote verscheidenheid aan fandoms behelst, concentreerde dit onderzoek zich op het fantasy fandomfenomeen, waarin de fans zich verbonden voelen met het fantasygenre binnen comics, films, literatuur en series. De hoofdvraag van dit onderzoek legde de focus op hoe mensen hun fantasy fandom ervaren met het oog op zingeving en beleving en hoe zich dit verhoudt ten opzichte van postmodernistische religieconcepten. De data die hiervoor nodig was, is opgedaan door middel van interviews met personen die zich expliciet verbonden voelen met één of meerdere fantasy fandoms. Vervolgens zijn de bovengekomen inzichten vanuit de interviewdata geïnterpreteerd aan de hand van de postmodernistische religieconcepten van Charles Taylor (2007) en Ann Taves (2011).

Beide concepten borduren voort op Émile Durkheims theorie dat religie een verbindende functie heeft voor een groep en dat de groep zelf bepaalt wat de invulling is van dit religieconcept. Charles Taylor spreekt over het contemporaine Westen als post-Durkheimiaanse samenleving, waarin de groep niet meer gelieerd is aan politieke belangen en

waarin het individu een *immanent frame* bouwt met daarin het eigen geloof, waarden en normen. Dit raamwerk wordt opgebouwd in het hier en nu, waarbij seculiere- en goddelijke invloeden elkaar niet uitsluiten, maar mogelijkwijs naast elkaar als potentiële opties kunnen bestaan. Ann Taves stelt een *building-block approach* voor wanneer men religie bestudeert.

Individueen zetten in hun leven specifieke dingen apart, omdat deze dingen meer speciaal worden geacht dan andere objecten, ervaringen of gebeurtenissen. De dingen die apart gezet worden door een individu of een gehele groep, worden tevens beschermd en dienen als bouwsteen voor de religiositeit. Welke dingen precies ‘speciaalheid’ worden toegeschreven, waardoor deze als *building block* functioneren, wordt door een individu bepaald en is daarmee uitermate subjectief en persoonlijk. Door de *building-block approach* te hanteren kan een onderzoeker alle speciale dingen die apart gezet worden door een individu met elkaar vergelijken, los van de religieuze of non-religieuze context waarin deze dingen zich bevinden.

§1 Vergelijkingen

“Future studies should compare mediators in various religious contexts with those who have had similar experiences in nonreligious context” (Taves 2011, 22; nadruk in origineel).

Verwondering of het zogenoemde ‘wauw-effect’ speelt een grote rol in de beleving van de deelnemers wanneer zij spreken over hun fandom. De gevoelige snaar die geraakt wordt, wordt onder meer benadrukt door de grootte van het universum waarin het verhaal zich afspeelt en door de vorm van liefde die de deelnemers voelen voor het verhaal. De sterke emotionele band die hiermee gepaard gaat, is medeverantwoordelijk voor het apart zetten van het verhaal, waardoor het als *building block* gezien kan worden binnen het religieconcept van Ann Taves. Het emotionele aspect wordt versterkt door de levenslessen die de deelnemers uit de verhalen tot zich nemen. Met name inzichten over verschillende soorten liefde, maar ook het omgaan met verdriet worden benadrukt tijdens de interviews. John C. Lyden ziet hierin de mogelijkheid tot het trekken van een analogie tussen popular culture en religie, aangezien in beide gevallen de verhalen een raamwerk verschaffen van waarden en normen voor de consument (2015, 16). Daarnaast speelt de canon, de traditie van het fandom, een belangrijke rol in het creëren van taboes en bescherming rondom het *building block*. De cosplaykostuums moeten voldoen aan zeer strenge eisen die opgelegd worden door de club, zoals de *Rebel Legion* en *501st Dutch Garrison* of door het individu zelf en fanfictie wordt alleen gelezen of geschreven wanneer het past bij de principes van de deelnemer.

Wanneer de deelnemers hun eigen activiteiten vergelijken met anderen, dan maakt geen van de deelnemers een directe verbintenis met religieuze activiteiten. Men noemt hun fantasy fandom en de bijbehorende activiteiten een hobby en vergelijken deze met andere hobby's. Met name voetbal wordt veel gebruikt als voorbeeld waarin bepaalde vergelijkende aspecten te vinden zijn, zoals het saamhorigheidsgevoel van de groep. Voetbal is tevens een fenomeen dat onderworpen wordt aan vergelijkingen met religie en religiositeit.

Een analogie maken met religie is een fenomeen dat veelvuldig voorkomt bij publicaties rondom populaire culturele uitingen. In het verdiepingsdeel *Religie en Filosofie* van de zaterdageditie van dagblad *Trouw* bespreekt het Theologisch Elftal⁴¹ op 11 mei 2017 in “Echte clubliefde als overwinning op de dood” de religieuze aspecten van het Feyenoord fandom: “Net als christenen weten Feyenoord-fans dat geloof gelouterd wordt door lijden, teleurstelling en beproeving heen” (Hunttinga 2017). Over FC Barcelona wordt een soortgelijke analogie met religie gelegd door Jordi Xifra, die met name de connectie zoekt in de mythevorming en sociale cohesie. “It is in this environment that each of the powerful myths, rituals and symbolic devices that revolve around BFC give rise to concepts pertaining to the semantic and expressive field of religion. Traditionally, myths and rituals have shaped religiousness and built what we consider to be sacred. Unarguably, therefore, Barça is highly similar in form to other religious social events” (2008, 197). Overal waar grote groepen bij elkaar komen om een passie te delen komt een extreem gevoel van saamhorigheid naar boven, wat in sommige gevallen, maar zeker niet in alle, kan uitmonden tot Durkheims idee van *effervescence*. Mark Duffett herkent dit fenomeen binnen popular culture bij popconcerten van onder meer Elvis (2012, 4-5) en Bruce Springsteen (2013, 28). Theoloog en Feyenoordfan Alain Verheij legt uit hoe hij het bruisende gevoel ervaart en de connectie ziet met religie.

Het is wat, die clubliefde. Al mijn irrationele sentimenten op religieus gebied ben ik onderhand kwijtgeraakt. Daar zijn nuance en verstand voor in de plaats gekomen. Maar als ik in de Kuip ben, of ik kijk een wedstrijd van Oranje, dan verdwijnt dat allemaal. Dan komen de stammen samen en is de vijand echt even de vijand. [...] Overigens vind ik het heel belangrijk om voetbal fundamenteel onserieus te nemen. Dat stelt me in staat om binnen de context van het spel het primitief-religieuze beest in mezelf los te laten. Juist doordat ik het zo onserieus neem vind ik het acceptabel om het tijdens de wedstrijd heel serieus te nemen allemaal. 'Niets is sterker dan dat ene woord: Feyenoord' brul ik uit volle borst mee op zondag in de Kuip, terwijl ik dan net uit de kerk kom (Verheij in Hunttinga 2017).

⁴¹ De artikelen die geschreven worden vanuit het Theologisch Elftal is een samenspel tussen twee wetenschappers die vanuit hun eigen expertise naar een populair onderwerp kijken.

Alain Verheij laat zien dat hij in een voetbalstadion het gevoel van *effervescence* ervaart, maar tevens stipt hij een belangrijk punt aan dat overeenkomt met de conclusie die getrokken kan worden aan de hand van dit onderzoek. Hij vertelt dat hij zijn primitief-religieuze beest loslaat nadat hij naar de kerk is geweest, waardoor zijn religieuze ervaringen rondom Feyenoord bestaan naast zijn geïnstitutionaliseerde religiebesef. Een groot verschil tussen de fantasy fandoms en de voorbeelden van voetbal die hierboven geschetst zijn is het gemis van *effervescence* bij de deelnemers. Zij blijven bewuste keuzes maken als individuen en gaan niet op in de extase van de groep. Mogelijke vergelijkingen tussen fantasy fandoms, populaire culturele uitingen en religiositeit betekenen nog niet dat gesproken kan worden van een een-op-eenvergelijking, analogie of zelfs vervanging van religie in de traditionele betekenis van het woord, ondanks dat deze betekenis in het contemporaine Westen zijn invloed verliest. De deelnemers aan dit onderzoek vergelijken zichzelf in geen van de gevallen met religieuze groeperingen en naar aanleiding van de data-analyse kan dit onderzoek niet aantonen dat een analogie of vervanging van religie mogelijk is. Daarnaast is het spreken over fantasy fandom als nieuwe vorm van religiositeit niet genuanceerd genoeg, ook niet wanneer de religieconcepten van Taylor en Taves gebruikt worden.

Ondanks deze conclusie zijn onmiskenbaar overeenkomsten te vinden tussen fantasy fandom en religiositeit, terwijl dit niet direct zo ervaren wordt door de deelnemers. De interpretatie van dit inzicht is dat voor de deelnemers de ervaring van het fantasy fandom op dezelfde manier en hetzelfde niveau functioneert als religiositeit en hierin is de nuance te vinden die niet genoeg aan het licht komt wanneer gesproken wordt over een vergelijking.

§2 Een optie naast vele opties

Comparisons are powerful research tools, but in order to make effective use of them we need to have a clear sense of the kinds of comparisons we can set up and the different sorts of questions each kind of comparison allows us to examine (Taves 2011, 121).

Om ervoor te zorgen dat de deelnemers van dit onderzoek spraken vanuit hun eigen referentiekaders en met hun eigen jargon, is tijdens de interviews bewust uitsluitend gesproken over de fantasy fandoms en niet over de religiositeit van de deelnemers. Vanuit eigen beweegredenen werd door de deelnemers niet op natuurlijke wijze een connectie gezien met religiositeit, maar deze connectie is wel te vinden wanneer gekeken wordt naar de functie die het fandom heeft voor het individu. Deze functionaliteit is tevens terug te vinden in Taylors *immanent frame* en Taves *building blocks*, waarin zij stellen dat het raamwerk dat een

individu opbouwt kan bestaan uit andere dingen náást religie. Dit onderzoek wijst uit dat behoren tot een fantasy fandom niet alleen een hobby is, maar tevens onderdeel is van het *immanent frame* en de *building blocks* waaruit een individu zijn/haar moraal, zingeving en identiteit opbouwt. Hierin staat het fantasy fandom op gelijk niveau als andere, en eventuele religieuze, ervaringen, waarin het één de ander niet uitsluit. Dit wordt bevestigd door Alain Verheij die laat zien dat hij naast fan-zijn tevens een religieuze overtuiging kan hebben.

De grote rol die het fantasy fandom speelt in het leven van de deelnemers, waardoor eenzelfde functionaliteit te herkennen is als bij religiositeit, is met name terug te vinden in de functie die het fandom heeft binnen de identiteitsvorming. De deelnemers zijn bijna allemaal opgegroeid met de verhalen van hun uiteindelijke fandom, waardoor hun jeugdherinneringen en herinneringen over het verhaal door elkaar lopen. Eén van de deelnemers kan niet goed onder woorden brengen waar zijn eigen persoon stopt en *Star Wars* begint. Een andere deelnemer was dezelfde leeftijd als Harry Potter toen hij de boeken las en zij groeiden samen op. Slechts één deelnemer geeft geen uiting aan haar fanbeleving, alle anderen uiten zichzelf via cosplay of fanfictie, waarin eigen principes, perfectionisme en individuele keuzes een grote rol spelen. Drie deelnemers koppelen hun liefde voor *Star Wars* en cosplay aan vrijwilligersorganisaties die goede doelen helpen, zoals *Opkikkerdagen*, waardoor zij via hun passie tevens gehoor kunnen geven aan waarden en normen die zij persoonlijk van belang achten. Ondanks deze uitingsvormen noemen alle deelnemers hun fantasy fandom een innerlijke beleving met de uitingsvormen als middel en niet het doel om de innerlijke beleving kracht bij te zetten. Daarnaast worden de verschillende evenementen of het schrijven van fanfictie tevens gezien als leerschool voor verdere ontwikkeling van andere aspiraties, zoals kostuums maken, acteren, presenteren of scenario's schrijven. Uit dit onderzoek blijkt dat het fantasy fandom op verschillende fronten verweven is met de authentieke Zelf van het individu, waardoor het een plaats toe-eigent binnen Charles Taylors religieconcept van het *immanent frame* en de *building-block approach* van religie en andere speciale dingen van Ann Taves.

Een belangrijke nuance die aangebracht wordt door zowel Taylor als Taves is de respectvolle manier waarop zij alle uitingen, seculier én religieus, een plaats geven binnen hun theorie. De secularisatiethese waarin gesteld wordt dat religie langzaam verdwijnt blijkt geen stand te houden, maar men kan niet ontkennen dat het geloof in God in de Westerse samenleving de afgelopen tweehonderd jaar sterk verminderd is. Binnen de Nederlandse context is deze

terugloop ook te herkennen, maar tevens ziet het onderzoek *God in Nederland* (Bernts en Berghuijs 2016) de opkomst van ‘meervoudige religiositeit’ (125). “Uit de geschiedenis blijkt dat een religie geen eenheid is en dat alle religies hybride zijn en continu in verandering. Ze passen zich aan de omringende cultuur aan, en ontwikkelen zich in dialoog met veranderende tijden en inzichten. [...] De gewone mensen laten zich [...] door de grenzen niet belemmeren” (127). In de postmoderne wereld zijn de religiewetenschappers op zoek naar een juiste term waarin men zingevende activiteiten, die voorheen het voorrecht van geïnstitutionaliseerde religies waren, te duiden. Alain de Botton spreekt over ‘atheïsme 2.0’ (2011), Paul Heelas over ‘de spirituele revolutie’ (2002; 2007) en André Droogers over ‘God 3.0’ (2014), maar geen van allen weten een betere inclusievere benadering te vinden dan Charles Taylors ‘seculariteit 3’, waar binnen een maatschappij God als optie bestaat naast een groot scala aan andere opties. Terugvertaald op individueel niveau kan het immanente raamwerk dat het individu zelf creëert gesloten worden voor ideeën over transcendentie of een kleine opening behouden. Dezelfde optie is terug te vinden bij Ann Taves’ *building-block approach*, waarin het individu zelf bepaalt wat speciaal genoeg is, waardoor het apart gezet wordt en daarmee hetzelfde niveau bereikt als dingen die religieus geacht worden voor het individu.

Kritische noot

Dit onderzoek concludeert dat de functionaliteit van het fantasy fandom op gelijk niveau staat als de functie van religies of religiositeit voor een individu. De verschillende fenomenen hoeven elkaar niet uit te sluiten, maar kunnen naast elkaar eenzelfde rol vervullen binnen het leven van een persoon. Een mogelijke beperkende noot op deze conclusie is de grootte van dit onderzoek, waar ongeveer een jaar aan gewerkt is en waaraan zeven fans hebben deelgenomen. Het is mogelijk dat een uitgebreider onderzoek, met meer deelnemers en vervolginterviews tot andere resultaten komt, vandaar dat hierop teruggekomen wordt in paragraaf 3 van deze conclusie.

Een aanhoudend knelpunt blijft het religieconcept waarmee gewerkt wordt binnen een onderzoek en dit zorgt tevens voor het genuanceerde beeld dat hierboven geschetst wordt. Fantasy fandom is gezins te vergelijken met geïnstitutionaliseerde religie, maar hoe groot moet het religieuze grijze gebied worden? Is het noodzakelijk om bepaalde termen te koppelen aan menselijk gedrag of is het mogelijk om handelingen niet vast te zetten in definities? De deelnemers uit dit onderzoek categoriseren hun ervaringen niet; niemand doet dit. Een individu kan zingeving vinden in een groot scala aan dingen uit het leven en de

identiteit wordt onbewust opgebouwd. Opvallend is wel dat de deelnemers veelal dezelfde zingevingactiviteiten, ervaringen, beleving, waarden en normen en principes noemden, waardoor de verstandhouding tot een fandom toch minder arbitrair blijkt te zijn dan het op eerste gezicht lijkt. De enorme passie, enthousiasme en emotie van de deelnemers tijdens de interviews kwamen als een verrassing en bevestigen de bijzondere relatie tussen het individu en zijn/haar fantasy fandom(s). Popular culture en fantasy fandom kunnen, aan de hand van de gegevens uit dit onderzoek, misschien niet gezien worden als vervanging van religie, maar tijdens de interviews en de literatuurstudie zijn zaken aan het licht gekomen waardoor hier eventueel anders naar gekeken kan worden.

§3 Aanbeveling

Om de eigen fanbeleving en de rol van het fandom te beschrijven vergeleken veel deelnemers zichzelf met andere fans die over de grenzen van de geïnterviewde individuen heen gingen. Er werd gesproken over fans die te veel opgingen in hun cosplay en daarmee te weinig in de realiteit stonden, fans die qua financiën hun prioriteiten niet op orde hebben of fans die haatberichten sturen wanneer een verhaal of fanfictie niet naar wens verloopt. Wanneer gekeken wordt naar de gradatie van verbondenheid met popular culture, bestaat er een overtreffende trap ten opzichte van de deelnemers in dit onderzoek. Het kan de moeite waard zijn deze doelgroep te vinden en binnen dezelfde kaders als dit onderzoek te plaatsen. Wellicht bestaat er een kleine doelgroep voor wie hun fantasy fandombeleving of beleving van een andere tak binnen popular culture ook door het individu zelf als religiositeit ervaren wordt. Deze groep zal in de marge van het fandom bestaan en zeker niet representatief zijn voor de gehele groep, zoals dit onderzoek wel poogt te ondervangen. Daarnaast kan een vervolgstudie binnen dezelfde doelgroep van dit onderzoek een duidelijker licht werpen op de conclusie, door onder andere meer mensen te interviewen en in een vervolginterview de inzichten van de deelnemers te bevragen omtrent de conclusie.

Veel verhalen binnen het fantasygenre hebben religieuze elementen uit bestaande mythologie of hebben een connectie met verschillende vormen van spiritualiteit. Zoals reeds in de Inleiding benoemd is, belicht David Bruce Forbes (2005) vier manieren waarop religie en popular culture met elkaar verbonden kunnen worden, waarvan ‘popular culture als religie’ is uitgewerkt in dit onderzoek. Daarnaast noemt Forbes tevens het thema ‘religie in popular culture’ en hierbij is een dynamiek te vinden wat een vervolgonderzoek waard kan zijn.

Wetenschappers en hobbyisten schrijven al geruime tijd over de religieuze aspecten binnen het fantasygenre. In *Looking for God in Harry Potter* (2005) probeert John Granger christelijke thema's te koppelen aan het *Harry Potter* verhaal, Matt Hills exploreert in verschillende bijdragen onder meer de mythische dimensie van *Dr. Who* (2010) en bovennatuurlijk kwaad in films en series (Hills en Schneider 2007) en in *Superheroes: A Modern Mythology* (1992) neemt Richard Reynolds *DC-* en *Marvel Comics* onder de loep. Ondanks de enorme mogelijkheden van dit onderzoeksveld, is dit niet de dynamiek die bedoeld wordt als mogelijk vervolgonderzoek binnen religie in popular culture. Wanneer de focus van een onderzoek een lichte verschuiving maakt ten opzichte van dit onderzoek ontstaat een combinatie van Forbes' 'religie in popular culture' en 'popular culture als religie', wat door Markus Davidsen *fiction-based religion* (2013) genoemd wordt:

Fiction-based religions draw their main inspiration from fictional narratives (e.g. Star Wars and The Lord of the Rings) which do not claim to refer to the actual world, but create a fictional world of their own [...] Despite their fictional basis, fiction-based religions are genuine religions because the activity and beliefs of which they consist refer to supernatural entities which are claimed to exist in the actual world (378; nadruk in origineel).

Davidsen maakt een onderscheid tussen fandom en *fiction-based religion*, waarin hij fandom ziet als spel zonder connectie met religiositeit en *fiction-based religion* als alternatief voor de reeds bestaande religies (380). De thesis dat individuen hun religiositeit laten inspireren door het fantasygenre, wat reeds is aangehaald in Hoofdstuk 2, werd in de jaren zeventig van de twintigste eeuw benoemd door John E. Zuck. “[F]antasy can enlarge our sense of what is actual possible, and valuable; [...] and in literary form it can, when created by masters such as the Inklings⁴², revivify our capacity to experience the sacredness that is in and with our world” (1975, 589). Ook Ann Taves noemt *The Lord of the Rings* en *The Eartsea Trilogy* als bronnen waar moderne hekserij in voorkomt (2011, 153), al kan op dit punt een kip-of-het-ei-discussie ontstaan, net als bij de gebruikte mythologische en spirituele verwijzingen binnen het fantasygenre. Een duidelijker voorbeeld van *fiction-based religion* is het Jediïsme dat geïnspireerd is op het geloof in *The Force* uit *Star Wars*. “Jediism is a religion based on the observance of the Force, a ubiquitous and metaphysical power that a Jedi (a follower of Jediism) believes to be the underlying, fundamental nature of the universe. Jediism finds its roots in philosophies similar to those presented in an epic space opera called ‘Star Wars’. It is

⁴² De Inklings was een groep intellectuelen uit het midden van de twintigste eeuw. J.R.R. Tolkien en C.S. Lewis zijn bekende auteurs uit het fantasygenre die tevens tot deze groep behoorde (Zaleski en Zaleski 2015).

a religion in and of itself” (Temple of the Jedi Order 2007). Een vervolgonderzoek binnen het religiewetenschappelijk onderzoeksveld van het fenomeen *fiction-based religions* kan uitwijzen of dit fenomeen daadwerkelijk gezien kan worden als vervanging van meer traditionelere vormen van religie of dat het meer in het licht staat van dit onderzoek, waarin het de functionaliteit van religie heeft.

Ruim zeventig pagina’s terug start de Inleiding met de vraag waar mensen hun moraliteit, zingeving en levensvisies vandaan halen in een wereld waarin geïnstitutionaliseerde religiositeit niet meer vanzelfsprekend is. De vraag haalt zijn inspiratie uit het citaat: “Morality without God may be no longer inconcievable, even though not fully credible for us” (Taylor 2007, 545). Na het lezen van dit onderzoek kan betoogd worden dat mensen deze moraliteit, zingeving en levensvisies onder meer kunnen verkrijgen via popular culture en specifieker gesteld: via hun fantasy fandoms. De vervolgvraag uit de Inleiding blijkt lastiger te beantwoorden, aangezien deze ingaat op de notie of het mogelijk is om vervolgens te spreken van nieuwe vormen van religiositeit of religie. De bovenstaande aanbevelingen voor vervolgonderzoek kunnen wellicht dit tweede vraagstuk grondiger beantwoorden, aangezien dit onderzoek alleen dezelfde functionaliteit herkent tussen fantasy fandoms en religiositeit en fantasy fandom niet als nieuwe vorm van religie onderschrijft.

Bibliografie

- Biagi, Marc, ed. *About Comic-Con International*. 2017. <http://www.comic-con.org/about> (accessed maart 12, 2017).
- About Doctor Who*. n.d. <http://www.thedoctorwhosite.co.uk/doctorwho/information-about-doctor-who/> (accessed mei 5, 2017).
- About us*. 2015. <http://www.elfia.com/about-us/> (accessed mei 21, 2017).
- Aerts, Monique, and Marcel van den Haak, . *Popvirus: Popularisering van religie en cultuur*. Amsterdam: Aksant, 2009.
- Bergunder, Michael. "What is Religion? The Unexplained Subject Matter of Religious Studies." *Method and Theory in the Study of Religion* 26:3, 2014: 246-286.
- Bernts, Ton, and Joantine Berghuijs. *God in Nederland 1966 - 2015*. Utrecht: Uitgeverij Ten Have, 2016.
- Botton, Alain de. *Atheism 2.0*. julie 2011.
http://www.ted.com/talks/alain_de_botton_atheism_2_0/transcript?language=nl
(accessed maart 30, 2017).
- Bouwman, Willem, et al., . *Geschiedenis van het christendom in Nederland*. Zwolle: Uitgeverij Waanders; Museum Catharijneconvent, 2010.
- Buffy the Vampire Slayer*. n.d. <http://www.imdb.com/title/tt0118276/> (accessed mei 22, 2017).
- Burdge, A., J. Burke, and K. Larsen, . *The Mythological Dimensions of Doctor Who*. Crawfordville: Kitsune Books, 2010.
- BuzzE. *25.000 bezoekers voor Dutch Comic Con*. 30 maart 2015.
<http://www.nu.nl/cultuur/4021459/25000-bezoekers-dutch-comic-con.html> (accessed maart 12, 2017).
- Canon*. 17 april 2017. <http://starwars.wikia.com/wiki/Canon> (accessed april 24, 2017).
- Clark, Terry Ray. "Introduction: What is religion? What is popular culture? How are they related?" In *Understanding Religion and Popular Culture: Theories, Themes,*

- Products and Practices*, edited by Terry Ray Clark and Dan W. Clanton, Jr., 1-12. Londen, New York: Routledge, 2012.
- Clark, Terry Ray, and Dan W. Clanton, . *Understanding Religion and Popular Culture: Theories, Themes, Products and Practices*. Londen, New York: Routledge, 2012.
- Coornhert, D. V. *Politieke geschriften: Opstand en Religievrede*. Edited by J. Gruppelaar. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010.
- Davidson, Markus A. "Fiction-based religion: Conceptualising a new category against history-based religion and fandom." *Culture and Religion* 14:4, 2013: 378-395.
- DeForest, Tim. *Marvel Comics: American Company*. 12 december 2016. <https://www.britannica.com/topic/Marvel-Comics> (accessed mei 22, 2017).
- Dittmer, Jason, and Klaus Dodds. "Popular Geopolitics Past and Future: Fandom, Identities and Audiences." *Geopolitics* 13, no. 3 (augustus 2008): 437-457.
- Dr. Who*. n.d. http://www.imdb.com/title/tt0436992/?ref_=nv_sr_1 (accessed mei 22, 2017).
- Droogers, André. *God 3.0: Voorbij godsdienst en atheïsme- Hoe ziet God er uit in de 21ste eeuw?* Almere: Uitgeverij Parthenon, 2014.
- Duffett, Mark. "Appling Durkheim to Elvis." *Transatlantica. Revue d'études américaines. American studies Journal*, no. 2 (2012): 1-6.
- . *Understanding Fandom: An introduction to the study of media fan culture*. New York: Bloomsbury Academic, 2013.
- Duits, Linda. "Ondersteboven van Jezus op de EO-jongerendag." In *Popvirus: Popularisering van religie en cultuur*, edited by Monique Aerts and Marcel van den Haak, 14-33. Amsterdam: Aksant, 2009.
- Duits, Linda, and Marcel van den Haak. "Popvirus: aanstekelijk of ziekmakend?" In *Popvirus: Popularisering van religie en cultuur*, edited by Monique Aerts and Marcel van den Haak, 7-13. Ansterdan: Askant, 2009.
- Durkheim, Emile. *Over Moraliteit*. Translated by K.L. van der Leeuw. Amsterdam: Boom, 1977.

- Forbes, Bruce David. "Introduction: Finding Religion in Unexpected Places." In *Religion and Popular Culture in America*, edited by Bruce David Forbes and Jeffrey H. Mahan, 1-20. Los Angeles: University of California Press, 2005.
- Forbes, Bruce David, and Jeffrey H. Mahan, . *Religion and Popular Culture in America*. Los Angeles: University of California Press, 2005.
- Genzlinger, Neil. *A Buffy Family Tree: 'Bones' and Demons and Rabid Fans*. 3 maart 2017. <https://www.nytimes.com/2017/03/03/arts/television/buffy-the-vampire-slayer-20-year-anniversary.html> (accessed maart 11, 2017).
- Goldenweiser, A.A. "Religion and Society: A Critique of Émile Durkheim's Theory of the Origin of Nature and Religion." *The Journal of Philosophy, Psychology and Scientific Methods* (Journal of Philosophy, Inc.) 14, no. 5 (maart 1917): 113-124.
- Gorden, Peter E. "The Place of the Sacred in the Absence of God: Charles Taylor's A Secular Age." *Journal of the History of Ideas* (University of Pennsylvania Press) 69, no. 4 (oktober 2008): 647-673.
- Granger, John. *Op zoek naar God bij Harry Potter*. Translated by Wim Houtman. Sliedrecht: Merweboek, 2005.
- Gunslingerirlvy_c_e. *Canon*. 7 oktober 2007. <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=Canon> (accessed april 24, 2017).
- Habermas, Jürgen. "Notes on Post-Secular Society." *New Perspectives quarterly* 25, no. 4 (2008): 17-29.
- Harry Potter and the Sorceres Stone*. n.d. http://www.imdb.com/title/tt0241527/?ref_=nv_sr_1 (accessed mei 22, 2017).
- Heelas, Paul. "The Spiritual Revolution of Northern Europe: Personal Beliefs." *Nordic Journal of Religion and Society* 20, no: 1, 2007: 1-28.
- Heelas, Paul. "The Spiritual Revolution: from 'religion' to 'spirituality'." In *Religions in the Modern World: Traditions and transformations*, edited by Linda Woodhead, Paul Fletcher, Hiroko Kawanami and David Smith, 412-436. Londen, New York: Routledge, 2002.

- Hills, Matt. ““Mythology Makes You Feel Something”: The Russell T. Davies Era as Sentimental Journey.” In *The Mythological Dimensions of Doctor Who*, edited by A. Burdge, J. Burke and K. Larsen. Crawfordville: Kitsune Books, 2010.
- Hills, Matt. “Media Fandom, Neoreligiosity, and Cult(ural) Studies.” *The Velvet Light Trap*, no. No 46 (2000): 73-84.
- Hills, Matt, and Steve Jay Schneider. ““The Devil made me do it!”: Representing Evil and Disarticulating Mind/Body in the Supernatural Serial Killer Film.” In *The Changing Face of Evil in Film and Television*, edited by Martin F. Norden, 71-87. Amsterdam - New York: Rodopi, 2007.
- Huntinga, Wolter. *Echte clubliefde als overwinning op de dood*. 11 mei 2017. <https://www.trouw.nl/religie-en-filosofie/echte-clubliefde-als-overwinning-op-de-dood~a35ecb59/> (accessed mei 19, 2017).
- Info*. n.d. <http://www.501st.nl/Info.aspx> (accessed april 2017, 2017).
- Jenkins, Henry. “Excerpts from "Matt Hills Interviews Henry Jenkins".” In *Fans, Bloggers, and Gamers: Exploring Participatory Culture*, by Henry Jenkins, 9-36. New York: New York University Press, 2006.
- . *Textual Poachers: Television Fans and Participatory Culture*. New York: Routledge, 1992.
- Jindra, Michael. “Star Trek Fandom as a Religious Phenomenon.” *Sociology of Religion*, 1994: 27-51.
- Jolyon, Mitchell. “Questioning Media and Religion.” In *Between Sacred and Profane: Researching Religion and Popular Culture*, edited by Gordon Lynch, 34-46. Londen, New York: I.B. tauris, 2007.
- Kemp, Wilfred. *Kruispunt: God in Nederland*. Edited by Kalien Blonden. KRO. 13 maart 2016. https://www.npo.nl/kruispunt/13-03-2016/KN_1677965 (accessed maart 25, 2017).
- Lyden, John C. . “Definitions: What is the subject matter of "religion and popular culture"?” In *The Routledge Companion to Religion and Popular Culture*, edited by John C. Lyden and Eric Michael Mazur, 7-20. Londen, New York: Routledge, 2015.

- Lyden, John C. "Whose Film is it, Anyway? Canonicity and Authority in Star Wars Fandom." *Journal of the American Academy of Religion* 80:3, September 2012: 775-786.
- Lyden, John C., and Eric Michael Mazur, . *The Routledge Companion to Religion and Popular Culture*. Londen, New York: Routledge, 2015.
- Lynch, Gordon, ed. *Between Sacred and Profane: Researching Religion and Popular Culture*. Londen, New York: I.B. Tauris, 2007.
- Maclure, Jocelyn, and Charles Taylor. *Secularism and Freedom of Conscience*. Translated by Jane Marie Todd. Cambridge MA: Harvard University Press, 2011.
- Mazur, Eric Michael. "Conversations and Confessions: Who is writing about this, and why?" In *The Routledge Companion in Religion and Popular Culture*, edited by Eric Michael Mazur and John C. Lyden, 21-34. Londen, New York: Routledge, 2015.
- Meyer, Birgit. "How to capture the 'wow': R.R. Marett's notion of awe and the study of religion." *Journal of the Royal Anthropological Institute*, no. 22 (2015): 7-26.
- Biagi, Marc, ed. *Mission Statement*. 2016. <http://www.comic-con.org> (accessed januari 2016, 2016).
- Mitchell, David. *David Mitchell on Earthsea – a rival to Tolkien and George RR Martin*. 23 oktober 2015. <https://www.theguardian.com/books/2015/oct/23/david-mitchell-wizard-of-earthsea-tolkien-george-rr-martin> (accessed mei 22, 2017).
- Nelson, Chad, and Robert H. Woods, Jr. "Content analysis." In *The Routledge Handbook of Research Methods in the study of Religion*, edited by Michael Stausberg and Steven Engler, 109-121. Londen: Routledge: Taylor & Francis Group, 2011.
- Norden, Martin F., ed. *The Changing Face of Evil in Film and Television*. Amsterdam - New York: Rodopi, 2007.
- Olaveson, Tim. "Collective Effervescence and Communitas: Processual Models of Ritual and Society in Emile Durkheim and Victor Turner." *Dialectical Anthropology* 26, no. 2 (2001): 89-124.
- Once Upon a Time*. n.d. http://www.imdb.com/title/tt1843230/?ref_=nv_sr_1 (accessed mei 22, 2017).

- Palmer, R.R., Joel Colton, and Lloyd Kramer. *A History of the Modern World*. New York: McGraw-Hill, 2007.
- Postman, Neil. *Amusing Ourselves to Death: Public Discourse in the Age of Show Business*. New York: Penguin, 2005 [1985].
- Proudfoot, Wayne. "Attribution and building blocks: Comment on Ann Taves's Religious Experience Reconsidered." *Religion* 40, no. 4 (2010): 308-310.
- Reynolds, Richard. *Superheroes: A Modern Mythology*. Jackson: University Press of Mississippi, 1992.
- Rodrigues, Hillary, and John S. Harding. *Introduction to the Study of Religion*. London: Routledge: Taylor & Francis Group, 2009.
- Rossmann, Gretchen B, and Sharon F. Rallis. *Learning in the Field: An Introduction to Qualitative Research*. 3. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc., 2012.
- Schofield Clark, Lynn. "Why Study Popular Culture? Or, How to Build a Case for Your Thesis in a Religious Studies or Theology Department." In *Between Sacred and Profane: Researching Religion and Popular Culture*, edited by Gordon Lynch, 5-20. London, New York: I.B. Tauris, 2007.
- Schwab, Katharine. *The Rise of Buffy Studies*. 1 oktober 2015.
<https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2015/10/the-rise-of-buffy-studies/407020/> (accessed maart 11, 2017).
- Sherlock*. n.d. http://www.imdb.com/title/tt1475582/?ref_=nv_sr_1 (accessed mei 22, 2017).
- Smart, Ninian. *The World's Religions*. 2e editie. New York: Cambridge University Press, 1998.
- Star Wars*. n.d. http://starwars.wikia.com/wiki/Star_Wars (accessed mei 22, 2017).
- Stausberg, Michael, and Steven Engler, . *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*. London: Routledge: Taylor & Francis Group, 2011.
- Taves, Ann. *Religious Experience Reconsidered: a building-block approach to the study of religion and other special things*. Princeton: Princeton University Press, 2011.

- Taves, Ann. “Reverse Engineering Complex Cultural Concepts: Identifying Building Blocks of “Religion”.” *Journal of Cognition and Culture* 15, no: 1-2, 2015: 191–216.
- Taylor, Charles. *A Secular Age*. Cambridge MA: Belknap Harvard University Press, 2007.
- . “Buffered and porous selves.” *The Immanent Frame: secularism, religion, and the public sphere*. 2 september 2008. <http://blogs.ssrc.org/tif/2008/09/02/buffered-and-porous-selves/> (accessed maart 16, 2017).
- Temple of the Jedi Order. *Doctrine of the Order*. 12 februari 2007.
<https://www.templeofthejediorder.org/doctrine-of-the-order> (accessed mei 21, 2017).
- The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring*. n.d.
http://www.imdb.com/title/tt0120737/?ref_=nv_sr_1 (accessed mei 22, 2017).
- The Next Star Wars Celebration: Coming to Our Galaxy 2019*. 8 maart 2017.
<http://www.starwarscelebration.com/News-And-Media/Breaking-News/The-Next-Star-Wars-Celebration-Coming-to-Our-Galaxy-2019/> (accessed april 29, 2017).
- True Blood*. n.d. http://www.imdb.com/title/tt0844441/?ref_=nv_sr_2 (accessed mei 22, 2017).
- van der Velde, Koert. *Flirten met God: Religiositeit zonder geloof*. Amsterdam: Uitgeverij Ten Have, 2011.
- van Dijk-Groeneboer, Monique, ed. *Handboek jongeren en Religie, katholieke, protestante en islamitische jongeren in Nederland*. Almere: Parthenon, 2010.
- van Dijk-Groeneboer, Monique, Martijn de Koning, Joris Kregting, and Johan Roeland. “Ze geloven het wel.” In *Handboek Jongeren en Religie*, edited by Monique van Dijk-Groeneboer, 25-87. Almere: Partenon, 2010.
- Woodhead, Linda, Paul Fletcher, Hiroko Kawanami, and David Smith, . *Religions in the Modern World*. Londen, New York: Routledge, 2002.
- Xifra, Jordi. “Soccer, civil religion, and public relations: Devotional–promotional communication and Barcelona Football Club.” *Public Relations Review* 34, no. 2 (2008): 192-198.

Zaleski, Phillip, and Carol Zaleski. *Oxford's Intellectual Inklings*. 8 mei 2015.

<http://www.chronicle.com/article/Oxfords-Influential-Inklings/229967> (accessed mei 22, 2017).

Zuck, John E. "Religion and Fantasy." *ProQuest*, november 1975: 586-604.

Interviews & field notes in chronologische volgorde

- **Interview 1** 1 december 2016 deelnemer vrouw
 - bijlage pagina's: IV-XVII
- **Interview 2** 14 december 2016 deelnemer man
 - bijlage pagina's: XVIII-XXXIV
- **Interview 3** 15 december 2016 deelnemer vrouw
 - bijlage pagina's: XXXV-LIII
- **Observatie Dutch Comic Con – Christmas edition**
 - 17 december 2016 Utrecht field notes, niet in bijlage
- **Interview 4** 25 januari 2017 deelnemer man
 - bijlage pagina's: LIV-LXX
- **Interview 5** 26 januari 2017 deelnemer 1 vrouw
deelnemer 2 man
 - bijlage pagina's: LXXI-XCII
- **Interview 6** 11 februari 2017 deelnemer vrouw
 - bijlage pagina's: XCIII-XCCIV
- **Observatie Elfia**
 - 30 april 2017 Haarzuilen field notes, niet in bijlage

De handgeschreven field notes zijn eventueel op te vragen bij M. Meijer.

Bijlage

Begrippenlijst

501st Dutch Garrison	“De Dutch Garrison is de Nederlandse tak van de 501st Legion, de wereldwijde Star Wars kostuumvereniging die zich richt op de kostuums van de ‘bad guys’. In onze kostuums zijn wij aanwezig op verschillende soorten evenementen: van grote conventies tot kleine exposities en van commerciële promotie-evenementen tot liefdadigheid acties” (Info sd).
Buffy the Vampire Slayer	Televisieserie: 1997-2003 – “A young woman is forced to fulfill her destiny of fighting vampires and demons with the help of her friends all the while struggling to live a normal teenage life of heart break and drama” (Buffy the Vampire Slayer sd).
Comic Con	Comic Con is oorspronkelijk begonnen in de Amerikaanse stad San Diego. Het evenement wordt sinds 2015 door verschillende organisaties in Nederland georganiseerd. De Missiestatement van San Diego zegt het volgende: “Comic-Con International: San Diego is a non-profit educational corporation dedicated to creating awareness of, and appreciation for, comics and related popular artforms, primarily through the presentation of conventions and events that celebrate the historic and ongoing contribution of comics to art and culture” (About Comic-Con International 2017).
Canon	De Urban Dictionary, een website waarin slang en termen uit popular culture worden uitgelegd, geeft de volgende definitie: “A piece of work –usually in reference to literature- that was written by the original author. Spin-offs, fan fiction, and any work not written by the original author of that fictional universe is considered non-canon” (Gunslingergirlvy_c_e 2007, uitleg 3).
Cosplay	Afkorting van het Engelse ‘Costume Roleplay’ en jargon binnen de fantasy fandoms voor het in kostuum verschijnen, specifiek passend bij het fandom
Doctor Who	Televisieserie: Dr. Who werd als eerste uitgezonden in 1963 en is later weer opgepakt in 2005 - heden (About Doctor Who sd) – “The further adventures of the time-traveling alien adventurer and his companions” (Dr. Who sd).
Earthsea Trilogy Auteur: Ursula K. Le Guin	Boekenserie: vanaf 1964 – “If Earthsea is one of literature’s best-written fantasy worlds, it is also one of the most cerebral. Chief among its concerns are morality, identity and power” (Mitchell 2015).
Fandom	Afkorting van het Engelse ‘Fan Domain’ ofwel fan domein.

Fanfictie	Fictieve verhalen geschreven door fans die passen binnen het fandom naar keuze. Fanfictie verhalen kunnen passen binnen de canon van het fandom, maar zijn juist ook bedoeld om de grenzen op te zoeken en eroverheen te gaan.
Fanzines	Samenvoeging van de woorden ‘fan’ en ‘magazine’. Door fans zelf gemaakte tijdschriften rondom een specifiek fandom. Tegenwoordig hebben blogs en fansites op internet de functie van de fanzines voor een groot deel overgenomen.
The Inklings	“This erudite club included writers and painters, philologists and physicians, historians and theologians, soldiers and actors” (Zaleski en Zaleski 2015). Bekende auteurs uit het fantasygenre die tevens tot deze groep behoorden zijn J.R.R. Tolkien en C.S. Lewis.
Harry Potter Auteur: J.K. Rowling	Boeken- en filmserie: vanaf 1997 (boeken) en 2001 (film) “Rescued from the outrageous neglect of his aunt and uncle, a young boy with a great destiny proves his worth while attending Hogwarts School of Witchcraft and Wizardry” (Harry Potter and the Sorceres Stone sd).
The Lord of The Rings Auteur: J.R.R. Tolkien	Boeken- en filmserie: vanaf 1954 (boek) en 2001 (film) “A meek Hobbit from the Shire and eight companions set out on a journey to destroy the powerful One Ring and save Middle Earth from the Dark Lord Sauron” (The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring sd).
Marvel universe	Comic- en film franchise dat is begonnen als superheldenstripboeken (1939) en steeds verder is uitgebreid tot een bijna ongelimiteerd universum. Bekende superhelden uit de franchise zijn onder meer: Iron Man, The Hulk, Guardians of the Galaxy, Daredevil en Spiderman (DeForest 2016).
Once Upon A Time	Televisieserie: 2011 – heden – “A young woman with a troubled past is drawn to a small town in Maine where fairy tales are to be believed” (Once Upon a Time sd).
Popular culture	In dit onderzoek wordt de definitie van populair culture gebruikt zoals deze is opgesteld door Terry Ray Clark in de Introductie van <i>Understanding Religion and Popular Culture</i> (Clark en Clanton 2012): “widespread and well-liked products, practices, themes and values that have achieved their popular status as a result of their dissemination through the vehicles of modern technology, including mass marketing stragedies” (Clark 2012, 8)
Rebel Alliance (en Legion)	De Rebel Alliance (met als Nederlandse tak de Rebel Legion) is een vrijwilligersorganisatie, zoals de 501 st Dutch Garrison, maar dan vanuit de ‘good guys’ van Star Wars.
Sherlock	Verwijst hier naar televisieserie: 2010 – heden – “A modern update finds the famous sleuth and his doctor partner solving crime in 21st century London” (Sherlock sd).

Shippen	Binnen fanfictie een verhaallijn naar buiten brengen. Dit wordt ook wel 'een ship' genoemd.
Star Wars universe	Enorm universum: eerste film 1977 – “Star Wars is a science fiction franchise comprised of movies, books, comics, video games, toys, and animated shows. It is a fictional universe created by George Lucas. The Star Wars story employs archetypal motifs common to science fiction, political climax and classical mythology, as well as musical motifs of those aspects” (Star Wars sd).
Troepen	Jargon voor het is cosplay verschijnen op officiële evenementen van de verschillende clubs rondom <i>Star Wars</i> .
True Blood	Boeken- en televisieserie (binnen dit onderzoek alleen televisieserie): 2008-2014 – “Telepathic waitress Sookie Stackhouse encounters a strange new supernatural world when she meets the mysterious Bill, a southern Louisiana gentleman and vampire” (True Blood sd).
Universum	Het volledige bereik van het verhaal. In de meeste gevallen moet gedacht worden aan: de originele film, serie, comic of het boek en daarbij alle extra uitgave, achtergrond verhalen, spin-offs en fanfictie. Alles wat binnen de canon past.

1 Interview 1

2 Datum 1 december 2016

3 Locatie Utrecht

4 Deelnemer Vrouw – alias Britt

5 Fandom(s): Harry Potter, Doctor Who

6 Activiteiten: lezen en kijken van fandom, controleren op canon en lezen van fanfictie

7

8 VRAAG

9 Ik had natuurlijk een berichtje op Facebook gezet en Z had dat gedeeld en daar kreeg ik echt een hele lading
10 mensen kwamen daaruit en ik had daarin gezet van...ehm... die zich verbonden voelen met een fantasy fandom
11 en daar had jij op gereageerd. En ehm... ik vroeg mij af wat, waarom zo'n oproep dat je dacht van hé daar reageer
12 ik op?

13

14 ANTWOORD:

15 Ehm, even denken... ten eerste omdat ik heel veel bezig ben met de dingen waar ik fan van ben dat zijn nu vooral
16 Harry Potter en Doctor Who op dit moment...en.... dat ik dagelijks tegenkom vooral op internet en dat ik de
17 mensen spreek en ik vind het heel leuk om erover te praten dus ik dacht. Yes (hahaha) daar ga ik op reageren.

18

19 VRAAG:

20 “Ja, ze zegt dus ook meteen en ik heb hier een paar vragen opgeschreven van goh ik ben gewoon benieuwd naar
21 een aantal dingen. Maar het is echt wel een open interview en als jij met dingen komt waarvan ik denk hé dat is
22 interessant dan ga ik daarop verder. Maar je noemde Harry Potter en Doctor Who. En ehm...Waarom Harry
23 Potter en Doctor Who?

24

25 ANTWOORD

26 Ik denk dat Harry Potter wat op zich bij heel veel mensen wel het verhaal is, omdat je ermee bent opgegroeid. Ik
27 denk dat ik. Ik ging naar de eerste film toe, weet ik nog, toen was ik vier en eigenlijk vind ik het niet
28 verantwoordelijk van mijn ouders dat ik erheen mocht, want ik vond het veel te eng. Ik vond het eigenlijk niet
29 leuk. Maar in ieder geval, ja. Het is er toen heel erg ingeslopen, omdat iedereen dat geweldig vond [ja] ook in het
30 gezin. Maar ik vind het wel interessant dat zij ehm, ik heb drie zussen en een broer en die zijn nu eigenlijk echt
31 helemaal klaar mee klaar weet je, na een paar jaar hadden zij het wel gehad met Harry Potter en dat ik er nog
32 steeds mee bezig ben [ja]. Ehh... ik denk dat het verschil is dat je, ehm, dat ik het internet veel meer gebruik en
33 als je dingen gaat opzoeken dat de theorie of wat er dan ook leeft. Je blijft erover doorlezen. De wereld wordt
34 zoveel groter en dat vind ik heel gaaf, dus de Harry Potter wereld. [ja] En wat is leuk vind is dat je echt eh op een
35 gegeven moment interactie krijgt met andere fans van over de hele wereld. Dat is iets wat ik heel gaaf vind.
36 eh..[ja]..

37

38 VRAAG:

39 Want op wat voor plekken? Je zegt internet, maar

40 ANTWOORD

41 Ja, Facebook, is één van de dingen [ja] Eh. Je hebt vele pagina's die eh. Waar bijvoorbeeld gewoon fans vragen
42 kunnen stellen en ik vind het heel leuk, het kan een vraag zijn over van alles, dus hoe zien jullie dit of begrijpen
43 jullie dit en ik vind het heel leuk dat je aan die antwoorden ziet dat mensen echt overal vandaan komen. Je hebt
44 mensen uit India. Je hebt mensen uit Engeland. Je hebt mensen van overal van de wereld en iedereen werkt
45 samen om een bepaald antwoord te geven.

46

47 VRAAG:

48 Kan je een voorbeeld geven van iets waarvan je echt dacht van 'O wauw, dit is echt, ehm, waar jij zelf over hebt
49 nagedacht binnen Harry Potter of.

50

51 ANTWOORD

52 ...Ehm.... een voorbeeld is moeilijk... ehm... het gaat vooral over heel veel uitleg dingen, dat mensen het niet
53 hebben begrepen nog..... ehm.... Eén ding vind ik heel leuk, je noemt het, dat ken je misschien wel, iets wat
54 canon is, is eh binnen een verhaal iets wat echt binnen dat universum kan bestaan. Dus Rowling heeft bepaalde
55 dingen bedacht en dat is dus gewoon het het canon [ja] dus je kan er niet. Net zoals bij de Bijbel dus
56 bijvoorbeeld, dus het is gewoon echt. Ik vind het soms heel leuk, dat iemand schrijft een bepaalde brief die een
57 bepaald karakter zou hebben geschreven. Die brief heeft Rowling niet geschreven, maar die heeft een fan
58 geschreven, namens een karakter [hmhm] dus diegene doet alsof ie ... Fred Wemel.... is [ja] en..... dan gaan
59 andere fans die gaan daar dan over discussiëren of het echt zou kunnen zijn en zeggen 'ja jongen die is eigenlijk
60 gewoon het canon', dus het wel moet wel zo zijn en dat soort dingen vind ik heel leuk. Dat buiten de boeken
61 creëren mensen nog samen eigenlijk nog een soort van wereld [ja] en hebben mensen het erover en... ja.... dat
62 vind ik heel gaaf.

63

64 VRAAG:

65 Heb je zelf ook zoiets als gedaan?

66

67 ANTWOORD

68 Ehm.... nou... ehm....

69

70 VRAAG:

71 Zo'n. zo'n fanfictie ehm.

72

73 ANTWOORD

74 Nee, dat nog niet echt. Nee.

75

76 VRAAG:

77 Wel mee gespeeld?

78

79

80 ANTWOORD

81 Ehm.... nee ik denk niet echt fan fanfiction. Dat denk ik niet.

82

83 VRAAG:

84 Dus je leest het wel [ja], maar zelf schrijven [nee] niet. Ik hoorde je, je zei nu wel Fred Wemel. Dat is natuurlijk
85 de Nederlandse vertaling. Ehm. En je zei dat je als, dat je de eerste film op je vierde hebt gezien. Ehm. Heb je
86 alleen de films gezien of heb je ook de boeken gelezen en dan in welke taal en.

87

88 ANTWOORD

89 Eh. Ja eerst de film gezien en toen daarna gewoon alle boeken denk ik. Na en toen kwamen de film er ook
90 redelijk gelijk, ja die kwamen er doorheen een beetje tegelijkertijd [ja], maar het zijn wel de boeken die ik het
91 leukst vind. Ik vind de films ook leuk, maar dat is, dat is wel mwah eigenlijk. Ja, dus ehm.

92

93 VRAAG:

94 Ja, hoezo.

95

96 ANTWOORD

97 Eh... Het is jammer dat hele verhaallijnen eruit worden gelaten of hele karakters zelfs. Dat vind ik ja... Het is niet
98 echt waar het voor mij om gaat bijvoorbeeld, Waar Harry Potter en Doctor Who ook, voor mij zijn dat verhalen
99 die een beetje op elkaar lijken op de één of andere manier, omdat het heel erg gaat over liefde, vriendschap en
100 dat dat het belangrijkste is in het leven en hoe je daarmee omgaat en met eenzaamheid etcetera en de films zijn
101 vaak gewoon gericht op actie en.... romantische liefdes etcetera en in de boeken denk ik ja, daar gaat het gewoon
102 echt eigenlijk niet over (gniffel), het gaat niet om actie dingen [ja] het gaat om de veel diepere laag.

103

104 VRAAG:

105 Oké. En als je dan, want ik heb dus zo'n schaal eh... dat, want dat heeft hier wel een beetje mee te maken, ehm.

106 Wanneer zeg je, wanneer vind jij dat iemand zichzelf een Harry Potter fan mag noemen.

107

108 ANTWOORD

109 Ja, ik vind het heel stom als je zelf echt een afbakening maakt, want als je jezelf fan wilt noemen, dan, dan mag
110 je dat doen. Maar ik weet nog toen ik de eerste film, ehm, toen ik de allerlaatste film, die kwam opnieuw uit, en
111 toen ben ik heel geweest. Ik liep de zaal uit en. Nou ik weet niet hoe goed je zelf Harry Potter

112

113 VRAAG:

114 Heel goed. Ik ben ze nu voor de derde keer aan het lezen.

115

116 ANTWOORD

117 Oké, heel goed [hahaha]. Ik weet nog dat ik de zaal uit liep en dat een stel meisjes zei: 'ja Sneep ja, die is echt
118 heel slecht he en stom en bla bla bla.' En ik dacht echt jongens.... serieus je hebt net de laatste film gezien, dit
119 moet nu helemaal duidelijk zijn dat. Ja, ik ben groot Sneep fan. [ja] Dat ie geweldig is en dapper en toen dacht ik

120 echt. Waarom gaan jullie naar de première van zo'n film.... Nou ja, dat vond ik dus interessant. [als je het toch
121 niet snapt] Dat je het eigenlijk niet hebt begrepen, dus ze hadden het boek waarschijnlijk niet gelezen en ja
122 natuurlijk mag je er gewoon heen gaan, maar dat vond ik eh, dat vond ik heel grappig. Dat ik dacht {gniffel} Ik
123 heb nu zo de zin, zo'n zin om gewoon te gaan uitleggen. Hahahaha.

124

125 VRAAG:

126 En en is er een een eindstreep zeg maar, want dat zeg maar, het begint zeg jij van naja je moet dat soort dingen
127 die in het boek dus goed wordt uitgelegd en in de film misschien iets minder, ehm, dat zou je moeten begrijpen.
128 [ja] Is er ook een soort van, oké maar nu ga je te v-. Dit is de max?

129

130 ANTWOORD

131 Ja. Ehm... Ik snap wel wat je bedoeld. Het is ook. Ik denk eigenlijk dat je dan niet zo'n gradatie kan maken van je
132 bent minder fan of meer fan, want dan zouden de grootste fans zijn de mensen die echt in eh... in gewaden
133 rondlopen, want die heb je natuurlijk. [ja] Of die echt in huizen wonen die ... totaal zijn ingericht naar Harry
134 Potter kamers of weet ik veel wat. Dan zouden dat de grootste fans zijn en dan denk ik bij mezelf, zo van ja,
135 maar ben ik dan {gniffel} minder fan dan of zo? Eh... Dus ik denk dat dat dan niet waar is, ik denk dat iedereen
136 het echt op zijn eigen manier... kan.... indelen.

137

138 VRAAG:

139 Ja. Is er iets. Is the sky the limit voor jou, persoonlijk als fan? Of zeg je nou er zijn bepaalde dingen die ik,
140 waarvan ik wel weet dat die in de fan community gedaan wordt, maar dat zou ik zelf. Ik zou dat zelf niet doen?
141 Of zeg jij van nee, wat Harry Potter betreft...

142

143 ANTWOORD

144 Nee, ik heb wel, denk wel grenzen hoor. En ik merk dat ik eigenlijk toch wel naarmate ik iets ouder wordt, dat
145 ik dat soort dingen ook minder, ehm.

146

147 * Onderbreking door ober die koffie en thee komt brengen*

148

149 ANTWOORD

150 Nee, ik merk dat ik minder daar in geïnteresseerd ben, in de zin van bijvoorbeeld vijf jaar geleden was ik dan
151 nog, na, toch nog een nog groter fan in de zin van dat ik kleding kocht, t-shirts en ik wilde eigenlijk alles hebben
152 van Harry Potter. Ja en nu, ik weet niet of dat te maken heeft met dat ik ouder wordt, maar dat ik denk ja geld
153 (gniffel) ik ga geen geld meer uitgeven aan ... een toverstaf of zo. en. Dus nn nee dan ben ik. hm.

154

155 VRAAG:

156 Maar voel je jezelf dan minder fan dan vijf jaar terug?

157

158

159

160 ANTWOORD

161 Ik denk dat ik er ook wel iets minder mee bezig ben. Ik dat dat als ik me echt totaal zal onderdompelen erin, er
162 echt de tijd voor zal hebben en nemen, dat ik het dan wel weer heel leuk zal vinden... maar... ja.... het staat
163 inderdaad niet op de eerste plek of zo. Datte... ja.

164

165 VRAAG:

166 En. Ehm. Je zei ook Doctor Who. [hmm] Kan je nog, ehm. Kan je nog het moment. Harry Potter was echt
167 gewoon liefde op het eerste gezicht, los van dat je het heel eng vond. Maar kan je ... kan je het moment, want
168 Doctor Who is echt iets wat je moet gaan kijken [ja, dat is wel waar], want wat in Nederland niet, niet echt een
169 hype is. Kan je herinneren ... dat eerste moment dat je dacht van. Ja oké, maar hier ben ik echt fan van.

170

171 ANTWOORD

172 Ja. Dat is wel grappig, want ik heb eigenlijk jaren lang gedacht er komt nooit meer zoiets als Harry Potter en dat
173 vond ik eigenlijk heel erg jammer. Dat, ja dat kan gewoon niet. Je kan nooit meer verliefd worden op een verhaal
174 of zo, zoals ik dat heb gehad bij Harry Potter. Na.. je had Lord of the Rings, vind ik heel leuk, maar absoluut niet
175 hetzelfde. Game of Thrones vond ik op een gegeven moment dacht ik na heel gaaf, maar absoluut niet hetzelfde.
176 Ik had een paar vrienden die zeiden je moet Doctor Who gaan kijken. ... te, ja... dacht ik naaaa daar heb ik geen
177 zin in, op de een of andere manier. Maar toen ging ik de eerste aflevering. Ehm. Ja, van de "nieuwe serie" heet
178 dat dan [ja] uit 2005 ging kijken. Na ik vond het eigenlijk helemaal niks. Ik vond het echt verschrikkelijk (lacht).
179 Ik heb het halverwege uitgezet. Ik dacht nah, dit is echt niets voor mij, veel te raar. Toen een jaar later was ik
180 weer op zoek naar een nieuwe serie om te gaan kijken, dacht ik na ja, toch maar aflevering gaan kijken ... Vond
181 ik wel leuker worden, toen aflevering drie, vier en binnen een paar dagen had ik drie seizoenen gezien geloof ik
182 en toen dacht ik wohoooooho. "t was gewoon ... volgens mij had ik na acht, acht afleveringen al dat ik
183 (gniffel/lach) moest huilen om dingen en 't gewoon mindblowing vond .. dacht van na, wow dit was, dit is
184 volgens mij echt een nieuwe Harry Potter voor mij. Het was, het zat echt gelijk op hetzelfde level opeens.

185

186 VRAAG:

187 Ja, en nu je zegt mindblowing. Kan je ... voorbeelden noemen van... van dingen uit Doctor Who, want Doctor
188 Who was niet liefde op het eerste gezicht [nee]. Daar ben je echt in gegroeid en. en je zei dat je op zoek was naar
189 een nieuwe serie.

190

191 ANTWOORD

192 Ja, want om te gaan kijken, want omdat ik heel veel dingen leuk vind. Ja, het ontzettend leuk vind om series te
193 volgen [ja] etcetera. Dat je er echt in zit. Met Doctor Who is het heel erg zo dat je ... ja een aflevering op zich is
194 gewoon leuk om te kijken. Het is echt het grotere verhaal wat gewoon echt heel gaaf is. De timetravel en
195 vriendschappen, dat is bijna dus niet uit te leggen. En op een gegeven moment wordt dan iets duidelijk aan het
196 einde van een seizoen. Dat je denkt wow hoe kunnen mensen dit hebben bedacht. Dat vind ik echt, na letterlijk
197 mindblowing [(gniffel) [ja] Dat je daarover moet nablijven denken van huh van hoe zat dat nou? En je kan het
198 keer op keer kijken en steeds meer valt het in elkaar als een puzzel. En datzelfde gevoel heb ik bij Harry Potter.

199

200 VRAAG:

201 Kan je dan een voorbeeld geven van Harry Potter of van Doctor Who, waarvan je dus gewoon echt van een
202 concreet voorbeeld.

203

204 ANTWOORD

205 Ehm.... Even denken hoor. ... hm (gniffel) ... Ja, je hebt in Doctor Who een karakter die heet The Face of Boo
206 [ja] en... dat is een heel vreemd groot hoofd, levend hoofd, een vreemd wezen en dat zou een onsterfelijk
207 persoon zijn geweest, die zou miljarden jaren oud zijn. Nou, je denkt gewoon een vreemd karakter. Er is nog een
208 karakter in Doctor Who, dat is eh, Captain Jack. Eh, en dat is gewoon een hele knappe leuke vent van in de
209 dertig of zo en die twee zouden totaal geen link hebben aan elkaar, denk je, maar aan het eind, aan het einde van
210 het seizoen blijkt dat Captain Jack degene is die onsterfelijk wordt en blijkbaar miljarden jaren blijft leven en
211 eindigt als The Face of Boo en dan denk je ... wow (lacht) wow. Dat zijn, dat is zoiets moeilijks en dat komt
212 steeds terug in Doctor Who, dat je. Dan blijkt de een de ander te zijn of de een blijkt elkaar te kennen. Na, dat is
213 zoiets vreemds.

214

215 VRAAG:

216 En. Wat wat wat doet dat dat wow-effect, wat wat doet dat met je? Is dat dan echt iets dat je ter plekke denkt van
217 o wauw. Want wat is het verschil tussen zeg maar dat wow-moment bij Doctor Who en een film die je kijkt waar
218 je d'r achterkomt dat de moordenaar en dat blijkt iemand anders te zijn. Waarom zit daar verschil in?

219

220 ANTWOORD

221 Eh... omdat ik het eerst nog geeneens kan vatten, kan bevatten. Ik zet het ook stil op dat moment. Dat ik echt
222 (gniffel) bijna om me heen ga kijken van (gniffel) er zit niemand in maar kamer, maar dat ik echt denk (gniffel)
223 van heb ik dit echt gezien? Dat ik het echt echt niet kan bevatten en dat het, ja, vaak nog genialer is bedacht dan
224 een eh, een of andere detective of zo en ook qua hoe emotioneel het is vaak. Is eigenlijk. Het is voor kinderen
225 gemaakt en ook volwassenen, Doctor Who, maar de emotionele laag denk veel groter is en het verhaal is hm.....
226 ook ontzettend groot. Niet alleen omdat het over meerdere universa zelfs gaat, dat het eigenlijk alles bevat.. maar
227 ook qua... emotionele lading, vind ik het, het is eigenlijk heel heftig. Het gaat over eenzaamheid van één man die
228 voor altijd blijft leven en dat kan. Dat is iets wat eigenlijk buiten mezelf bijna staat. Kan het niet bevatten en
229 soms dan heb je even een moment dat je denkt wow dit is echt heel treurig of zo. Dat je het... soort van
230 begrijpt.[ja]

231

232 VRAAG:

233 Eh, heb je anderen proberen over te halen om het te kijken. En zo ja, of Harry Potter te lezen. En wat wat probeer
234 je dan... uit te leggen. [ehm]. Even voor jouw referentie. Ik ken beiden en ik moet zeggen dat ik Doctor Who
235 inderdaad ook seizoenen achter elkaar kan kijken, dus wat dat betreft snap ik, tenminste, ik ik. De Face of Boo
236 was voor mij echt een soort van openbaring van waarvan je denkt van (ademt diep in) oohhhh. Hoe hoe hebben
237 ze dit eh, in elkaar gezet.

238

239

240 ANTWOORD

241 Bijvoorbeeld ehm. Nou, eh, hoe heet het. River eh, nou ja als dochter van. (lacht) [ja]. Dat soort dingen dat is
242 ook. Ja.

243

244 VRAAG:

245 Maar hoe kan je... ehm... bijvoorbeeld anderen overtuigen.

246

247 ANTWOORD

248 Doctor Who is het moeilijkst ehm om aan mensen te, te... ja... te laten zien, omdat het voor mij dus ook niet
249 zozeer ging om één aflevering dat leuk was, maar vooral het totaal, dus dan moet je dus al een paar seizoenen gaan
250 kijken, maar om mensen dan over te halen van ga vier seizoenen kijken, want dan pas snap je het. Dat vind ik
251 wel lastiger. Ik heb bijvoorbeeld aan mijn gezin, eh, na de aflevering van Blink, ik weet niet of je die, naaaaa dat
252 is een supervette aflevering. Wat je gewoon los kan kijken. Dus dat vonden ze allemaal heel gaaf, maar ik heb
253 niemand kunnen overhalen om echt Doctor Who te gaan kijken en ik heb het eindelijk ook niet echt meer
254 geprobeerd, omdat ik dacht, kijk misschien moet je er wel een beetje gek voor zijn ook (lacht) [hahaha] soort van
255 en het is niet per se makkelijk in de zin van dat het lekker makkelijk is om te kijken als, zoals andere series dat
256 misschien zijn. [ja] Misschien heb je minder om mee te kunnen identificeren voor sommige, dan of ja je houdt
257 niet van science fiction.

258

259 VRAAG:

260 Nu is er voor volgens mij voor ongeveer alles is er een fanbase... Nu is Doctor Who in Nederland minder bekend
261 dat Harry Potter. Heb je dan ook wel dat je voor Doctor Who het internet opgaat?

262

263 ANTWOORD

264 Ehm. Ja, ja. Nee, ook des te meer kan je daarover lezen. Er zijn hele websites daaraan...ehm gewijd. Ik heb niet
265 echt perse contact gezocht met mensen over Doctor Who. Eh, ik heb bijvoorbeeld met Harry Potter, ehm... Ik
266 was een paar jaar geleden ook heel erg fan van The Walking Dead [ja] en ehm dat was wel op een ander niveau
267 dan dit, maar daarmee was ik echt actief op Twitter. Ik had zelf ook een groot Twitteraccount wat dan gewijd
268 was aan The Walking Dead en heel veel followers. Daar heb ik ook mensen echt ontmoet uit Nederland. En daar
269 zijn we samen mee naar Duitsland gegaan om acteurs te ontmoeten van The Walkind Dead ... En daar heb ik dan
270 ook echt veel mensen leren kennen die ook Harry Potter heel leuk vonden en dat is heel gaaf, daarmee heb ik
271 ook echt ehm, dus via Harry Potter heb ik nieuwe vrienden gekregen en later was er een Harry Potter marathon
272 in Nederland waar ze alle films lieten zien in de bioscoop en één van die meisjes waarmee ik ook naar Duitsland
273 was voor The Walking Dead ... daar had ik helemaal geen contact mee, maar ze stuurde me een berichtje van hee
274 je bent toch ook Harry Potter fan, zullen we samen daarheen gaan ... ja en dat soort dingen vind ik ook heel gaaf.
275 Dat je dus door fandoms echt mensen kan ontmoeten en dat soort dingen kan delen dat je misschien in je directe
276 leven met je echte vrienden eigenlijk niet deelt.

277

278

279

280 VRAAG:

281 En ehm. Je zei van ja ik was een paar jaar geleden fan van The Walking Dead het is wel, nou ja je zegt het zelf
282 minder intensief, maar je had een, een Twitteraccount en je bent naar Duitsland gegaan. Wat heeft ervoor
283 gezorgd dat je dat dat nu, want de serie die loopt nog steeds [ja], dat dat verdwenen is.

284

285 ANTWOORD

286 hmhhh, ... ja ik... ik kijk ook zelf de serie eigenlijk niet meer, ik vond het gewoon echt minder leuk worden
287 ook. En 't niveau is wat lager, 't is gaaf om naar te kijken, 't is spannend en zo, maar 't is, vooral voor mij is die
288 emotionele laag heel belangrijk dat ik erover na kan denken en dat is daar gewoon echt eigenlijk niet. Het is
289 gewoon spannend of een horrorserie, maar verder gaat het niet over grote concepten, [ja] van vriendschap of
290 liefde echt. Dat, dat zie ik er niet in, dus op een gegeven moment verdween die spanning ook uit de serie, dat ik
291 dacht na ik heb het wel gezien. ... En terwijl met Harry Potter of Doctor Who kan je er over dingen blijven
292 nadenken en over hoe je dingen kan interpreteren misschien.

293

294 VRAAG:

295 En ehm, even voor mijn beeld. Eh, hoe vaak heb je Doctor Who gezien, want dat is alleen een serie, je hebt ook
296 wel boeken eraan en zo [ja, nee], maar hoe vaak heb je de serie gezien?

297

298 ANTWOORD

299 Ik denk dat ik de nieuwe serie, ja (lacht) ik kijk heb altijd bijna achter elkaar door wel over het algemeen. Ik
300 denk drie keer in totaal gezien en vaak gewoon losse afleveringen en je hebt dan nog de oude 20? seizoenen
301 volgens mij, daar heb ik nu seizoen 1 van gezien. Dat vind ik iets moeilijker nog om te kijken [ja], maar dat ga ik
302 nog. Ik wil het. Het staat op de planning. (lacht)

303

304 VRAAG:

305 En. Waarom, want. en waarom wil je ook die oude serie zien, want de nieuwe serie zou je zo er los van kunnen
306 zien. [ja]. Ze tellen de dokter door, maar in principe zijn ze opnieuw begonnen.

307

308 ANTWOORD

309 Ehm. ... ja, omdat het toch wel als soort van basis ook voelt. Ik denk als je dat gezien hebt dat het nieuwe ook
310 nog gaver wordt. Denk. want ze hebben op zich wel referenties toch ook aan het oude, denk ik en dat je dan nog
311 meer denkt iets van wow dit is echt zo gaaf dat ze dat vijftig jaar lang eigenlijk ... kunnen volhouden en hetzelfde
312 verhaal soort van volgen en ehm, ja dat het verhaal nog groter maakt, dan nog meer begrijpt van wow wat heeft
313 ie allemaal meegemaakt en wat ...

314

315 VRAAG:

316 En, maar Doctor Who is dus eigenlijk, als ik het goed begrijp, is iets, zeg maar een fandom van jezelf, om het zo
317 te zeggen. Daar heb je niet echt, ja wel via internet, maar niet echt mensen om je heen met wie je het kan delen,
318 om het zo te zeggen. En met Harry Potter wel.

319

320 ANTWOORD

321 Ja, ja ook vooral qua gezin en eigenlijk bijna iedereen heeft het wel gezien of gelezen. [ja] Ja, dus daar kan je
322 ook vooral nu weer met de nieuwe films, dan gaat toch bijna iedereen, zo gezegd gaat erheen. Ze zijn misschien
323 niet allemaal fans, maar iedereen wilt het wel zien.

324

325 VRAAG:

326 En ehm Zou je zonder kunnen?

327

328 ANTWOORD

329 Dat zou ik wel heel jammer vinden. Vooral omdat het ook wel in het echte leven op zich... nah, als je het over
330 religie gaat hebben, het is niet iets goddelijks of iets dergelijks, maar ik herken er dingen in beide fandoms, in
331 beide verhalen, je leert er heel veel van, hoe je met dingen om moet gaan. Het geeft misschien bepaalde
332 inzichten over vriendschap of wat dan ook en ja ik denk als ik dat niet zou hebben. ja kijk, als je het nooit gekend
333 zou hebben, dan kan je het niet zeggen, maar ik zou het wel heel erg missen als ik het niet meer zou kunnen
334 lezen.

335

336 VRAAG:

337 Ja, als je bij wijze van spreken brand is in de archieven enne het verdwijnt.

338

339 ANTWOORD

340 Ja dat zou ik echt heel erg vinden.

341

342 VRAAG: En je zei van je kan er dingen uit halen, ehm. Heb je een concreet voorbeeld van iets hoe je zeg maar
343 in jouw leven hebt gereageerd of een besilissing hebt genomen, waarvan je achteraf misschien denkt of juist heel
344 bewust hebt gedacht van hee dat is een soort van idee dat ik uit Harry Potter heb gehaald of uit Dokter Who.

345

346 ANTWOORD

347 ehm. Qua met Harry Potter is het vooral de vriendschap en relaties is heel belangrijk. Wat ik heel interessant
348 vind is dat ze nooit de focus leggen op de liefde of romantische liefde eigenlijk in Harry Potter dat is wel leuk.
349 Ze laten het wel zien, maar dat is niet het belangrijkste. De meeste verhalen Romeo en Juliet, Titanic, het gaat
350 altijd over romantische liefde en ik vind dat eigenlijk saai en ik vraag me dan ook altijd af: 'Is dat het meest
351 belangrijk?' En in Harry Potter komt naar voren dat liefde tussen vrienden eigenlijk minstens of misschien zelfs
352 wel belangrijker is of de liefde vanuit een moeder naar het kind. Ja dat soort dingen vind ik heel mooi en dat zie
353 ik dan eigenlijk en dan denk ik ook terug. Dan denk ik van echte vriendschap enorm belangrijk is en..... ja..... op
354 dat niveau staat dat heel mooi en dat je daardoor ook je eigen familie wat meer waardeert. Van 'O ik heb
355 eigenlijk ook heel veel meegemaakt met jullie.'

356

357 VRAAG:

358 Maar denk je dat je, zeg maar, heb je dat inzicht gekregen door Harry Potter of heeft Harry Potter een inzicht wat
359 je al had bevestigd?

360 ANTWOORD

361 Ja, misschien dat laatste denk ik. Ja. En ik heb ook nog een anderen. Ehm...En met Doktor Who dat klink een
 362 beetje stom misschien, maar dat is een persoon die al tweeduizend jaar leeft en telkens opnieuw een nieuwe
 363 vriend of vriendin krijg een compagnon en waar die soms een soort van romantische relatie mee heeft en Ik
 364 vind het heel mooi dat je daaraan kan zien dat iemand keer op keer van iemand kan gaan houden en dat het elke
 365 keer echt is, dus... zelf ben ik, vond ik een jongen heel leuk, maar hij vond misschien voor mij iemand anders
 366 leuk en dan ga je daar heel erg over twifelen of zo. Maar dan denk ik naja. Kijk de Doctor heeft van heel veel
 367 mensen gehouden en de tweede of de derde keer dat hij van iemand hield was even echt als die eerste en dat
 368 hoeft niet minder te zijn en dat vind ik iets, daar denk ik wel veel aan. Het maakt niet uit hoe vaak het gebeurt,
 369 elke keer is zijn vriendschap weer even groot. Het is niet dat hij eraan gewend raakt of zo. Ja, dat vind ik wel
 370 mooi.

371

372 VRAAG:

373 Mooi, ook mooi verwoord. Ehm.... je...ehm...ga je bijvoorbeeld ook. Je hebt natuurlijk conventies. Er bestaat een
 374 Doctor Who fanclub in Nederland, ehm, je hebt de Comic Con. Je hebt in Nederland Imagicon, Fantasy Fairs.
 375 Zijn dat dingen waar je daartoe gaat?

376

377 ANTWOORD

378 Nee, ik ben dus één keer naar Duitsland geweest, dat was voor The Walking Dead. Ik denk dat ja, dat dit ook wel
 379 heeft met het geld te maken. Als ik in het geld zou zwemmen dat ik misschien wel ergens naartoe zou gaan. Het
 380 buitenland zou ik nu sowieso niet naartoe gaan, omdat ik er het geld niet voor heb en eigenlijk geen vrienden om
 381 daar echt heen te gaan, maar het lijkt me super gaaf. Vooral qua acteurs ontmoeten. Maar ik denk dat ik
 382 inmiddels zelf iets minder heb met het hele, zeg maar, qua items en zo. Dat ik, ik heb minder de behoefte om
 383 mezelf te gaan verkleden of dat soort dingen. Dat is nu minder belangrijk dan een paar jaar geleden.

384

385 VRAAG:

386 En, ehm... Want je noemde net al de acteurs en je hebt voor The Walking Dead, ben je naar Duitsland gegaan.
 387 Want welke acteurs waren daar, echt hoofdpersonen of?

388

389 ANTWOORD

390 Ehm, ja er was eigenlijk één hoofdpersoon, dat was dan Martin Lucas, een best bekende acteur en die heeft, die
 391 speelde dan Merle. Ja, en het was wel super vet om mee te maken echt dat.

392

393 VRAAG:

394 Want, wat? Je bent daar naartoe, wat, wat was het? Wat het een meet & greet?

395

396 ANTWOORD

397 eh, ja. Het was in een Hilton Hotel drie dagen lang, dus ik was met drie meisjes geloof ik die ik via Twitter had
 398 ontmoet enne, toen was ik 17 of zo. En.... ja je had volgens mij, ja je had hele grote zalen. Er waren een stuk of
 399 zeshonderd mensen denk ik wel en toen werden er vragen gesteld, dan moest je opstaan uit het publiek en dan

400 moest je vragen stellen. Maar je mocht ook met hem op de foto, maar dat koste wel veel geld, maar er was één
401 heel leuk moment. Toen ging ik een handtekening halen bij de acteur en die keek op van zijn tafeltje en die zei: 'I
402 recognize you from Twitter.' Dus hij had mij herkend en toen kwam hij naar mij toelopen in plaats van ik naar
403 hem zeg maar. En ik weet, ja en er stonden ook zoveel mensen om heen, echt honderden fans, dus ik had zoiets
404 van whattt. En toen hebben we echt gewoon zo tien minuten staan praten zo. En dat was en dat soort mensen is
405 super gaaf. Dat kan je eigenlijk niet aan mensen uitleggen op die manier. Dan moet je zelf ook echt fan zijn van
406 iets om te begrijpen dat zoiets zo gaaf is.

407

408 VRAAG:

409 En als je praat met iemand die dat niet begrijpt, hoe kan je dat dan uitleggen?

410

411 ANTWOORD

412 Misschien, ehm..qua als iemand fan is van een voetballer of iets dergelijks dat dat gaaf is, maar ik denk dat dat
413 wel lastig is.

414

415 VRAAG:

416 Heb je dat wel eens meegemaakt?

417

418 ANTWOORD

419 Ja, ik was na dat weekend heel enthousiast en heb het volgens mij aan iedereen verteld, waarop iedereen
420 reageerde wel gewoon enthousiast hoor, maar eh.... ja ze kenden natuurlijk ook die acteur niet of zo, maar ik
421 denk dat heel veel mensen het zich wel kunnen voorstellen dat het leuk is om iemand te ontmoeten.

422

423 VRAAG:

424 Heb je wel eens mensen ontmoet, waar je over vertelt, over Harry Potter of over Doctor Who of toendertijd over
425 Walking Dead en dat die gewoon echt niet begrepen waar je het over had?

426

427 ANTWOORD

428 Ja, mijn vriend, is een stukje ouder en ja die heeft het gewoon eigenlijk allemaal gemist. Zo, ook over Harry
429 Potter, dus ja die, die kan het zich niet echt voorstellen dat je heel erg fan van iets bent. Die vindt het zelfs een
430 beetje vreemd of zo als ik naar een Harry Potter marathon ga in de bioscoop en er heel veel geld aan besteed of
431 zo, maar eh ja, dat maakt verder niet uit.

432

433 VRAAG:

434 maar vind je dat dan vervelend?

435

436 ANTWOORD

437 Het zou leuker zijn misschien als je het wel kan delen met elkaar, natuurlijk, maar aangezien ik zelf ook iets
438 minder mee bezig ben, maakt het nnnniet uit.

439

440 VRAAG:

441 En, ehm, van Doctor Who heb ik de vraag gesteld, van Harry Potter nog niet. Hoe vaak heb je de boeken gelezen
442 en hoe vaak de films gezien?

443

444 ANTWOORD

445 Ik probeer de boeken (grinnik) eigenlijk elk jaar in de zomervakantie te lezen. Dat heb ik volgens mij de laatste
446 vier jaar wel gedaan. Dus ik denk dat dat... ehm... zes of zeven keer misschien wel is. En de films... nou
447 misschien ook wel zoiets.

448

449 VRAAG:

450 Maar dat je zei in het begin dat je de films wel ietsjes minder vindt.

451

452 ANTWOORD

453 Ja, ik vind ze alsnog gaaf om te kijken. En het moet, het beïnvloed de boeken ook wel omdat ik de karakters me
454 nu niet meer anders voor me kan zien.

455

456 VRAAG:

457 Je hebt de films in principe eerder gezien dan dat je de boeken hebt gelezen. In ieder geval de eerste film. Merk
458 je dat je dat. Maak je zeg maar je eigen karakters als je toch het boek leest, of.

459

460 ANTWOORD

461 Nee, ik denk dat het wel echt heel erg beïnvloed heeft dat ik de karakters eerst heb gezien, want ik lees wel eens
462 van die verhalen van mensen die zeggen: 'Nou ik vind de films leuk, maar de karakters zien er heel erg anders uit
463 in mijn hoofd.' En dat vind ik heel erg knap, maar ik kan dat denk ik echt niet meer. Ik zie ze op die manier voor
464 me en in één geval vind ik het wel heel jammer bij Perkamentus, bij Dumbledore ik vind het boek-karakter ten
465 eerste veel uitgebreider en interessanter en... de film-Perkamentus, vooral de tweede acteur, zeg maar, ja vind ik
466 totaal niet bij het boek passen. In het boek is het eigenlijk een ontzettend gekke oude man, die letterlijk echt hele
467 vreemde woorden zegt tijdens zijn speech, gewoon random woorden, wat ik erg grappig vind. En in de film is
468 het een best wel boze, serieuze man en dat vind ik echt heel jammer. Dat is wel een karakter waarvan ik denk: ja,
469 waarom hebben jullie dit gedaan.

470

471 VRAAG:

472 En heb je de films en de boeken zelf?

473

474 ANTWOORD

475 Ja. Tenminste.... mijn moeder heeft ze allemaal. Ik heb volgens mij de helft.

476

477 VRAAG:

478 En lees je ze in het Nederlands of in het Engels?

479

480 ANTWOORD

481 Nederlands. Ik heb nu de eerste twee in het Engels gekocht, dus dat wil ik wel absoluut gaan doen. Maar dat is
482 meer omdat ik daar altijd nog aan gewend was.

483

484 VRAAG:

485 Maar je bent nu dus ook wel weer, toch wel naar een nieuwe variant. Of tenminste, ja je hebt ze nu net gekocht
486 zei je. Dus dat is dan toch wel weer iets waarvan je dan. En waarom zou je dan toch nu in het Engels willen.

487

488 ANTWOORD

489 Ehm, misschien omdat het dan toch weer een stukje echter is, of zo. Ik ben benieuwd hoe, ik vind de vertaling
490 van Harry Potter wel echt heel goed, heel grappig geschreven. En ik vind het leuk dat het niet echt letterlijk is
491 vertaald, er is echt over nagedacht. De vertaling vind ik echt heel goed, maar ik denk ja, in het Engels heeft vast
492 een ander gevoel. De grapjes of wat dan ook zullen net anders zijn verwoord. Dat lijkt me wel heel leuk om dat
493 te lezen.

494

495 VRAAG:

496 Ben je al in de Harry Potter Store op het station geweest?

497

498 ANTWOORD

499 Ja, haha

500

501 VRAAG:

502 Ja hij is er echt 9 en driekwart weken. En Fantastic Beasts and Where To Find Them, gezien?

503

504 ANTWOORD

505 Ja.

506

507 VRAAG:

508 En heb je dan echt het idee van: Harry Potter Universum, dus het is goed. Of, want ik weet dus niet, is
509 bijvoorbeeld in de fan community, wordt er dan over gesproken binnen de canon bijvoorbeeld.

510

511 ANTWOORD

512 Ja. Er zijn ook letterlijk vragen van klopt dit aan de hand van de ja traditie om het zo maar te zegen. Er zullen
513 altijd wel foutjes in blijven zitten. Opeens kan één of ander spreuk veel meer dan in Harry Potter film kon om het
514 zo maar te zeggen. Ik vind dat niet erg, dat kan natuurlijk gewoon en... ik denk dat je echt wat kan gaan zeggen
515 over die film, over die nieuwe films als ze allemaal uit zijn gaan komen, dus dat is lastiger en ik denk dat binnen
516 het fandom is dat heel verschillend. Heel veel mensen zijn ook heel kritisch erop. Dat het alleen maar
517 geldtrekkerij zou zijn bijvoorbeeld. Want waarom komen er opeens nieuwe verhalen? Anderen vinden het heel
518 leuk dat er weer een uitbreiding is.

519

520 VRAAG:

521 en jij?

522

523 ANTWOORD

524 Ik vind het eigenlijk alleen maar leuk. Ik snap de andere kant wel, maar ja ik wil alles erover zien. Het is toch

525 leuk om altijd die nieuwe paden te zien.

526

527 VRAAG:

528 Vind je, de Harry Potter wereld is natuurlijk voor een deel gebaseerd op onze wereld... Heb je een idee van

529 ehm... dat het misschien wel daadwerkelijk iets van een historische gebeurtenis moet voorstellen of heb je juist

530 een idee van het moet een verbetering voorstellen van onze wereld?

531

532 ANTWOORD

533 Nou ik denk dat het vrij logisch is dat er een vergelijking is, maar dat Voldemort is eigenlijk Hitler of één of

534 andere dictator. Die heeft het over puur bloed, dus puur zijn, wit zijn of wat dan ook. En Harry Potter is

535 natuurlijk niet op ras of op soort. Toveraar of niet-toveraar. Ja ik denk dat daar ook wel heel veel moraal in

536 wordt verteld en wat goed is en slecht. En wat ik zeg, in het echte leven misschien geloof ik niet zo in goed en

537 slecht, maar ik vind het mooi dat het in Harry Potter wel zo naar voren komt.

538

539 VRAAG:

540 Vind je de Harry Potter wereld beter dan onze wereld?

541

542 ANTWOORD

543 Ehm... ik vind het eigenlijk wel te vergelijken. Dus ik denk niet beter, maar het is wel heel realistisch.

544

545 VRAAG:

546 Omdat je aan de ene kant zegt online wel op zoek naar dingen en aan de andere kant dus.

547

548 ANTWOORD

549 Ik merk soms wel dat ik soms heel graag iets wil vertellen aan iemand. Ik heb bijvoorbeeld één vriendin en die

550 kijkt op zich ook Doctor Who, alleen die is een stuk slomer, dus die is bij seizoen twee of zo, dus dat duurt nog

551 wel even voordat we er eindelijk over kunnen praten. Dus bij sommige dingen heb ik dat wel, dan leg je het aan

552 iemand uit die geen Doctor Who kijkt en die snapt er dan niets van .

1 Interview 2

2 Datum 14 december 2016

3 Locatie Hoorn

4 Deelnemer Man – alias Tom

5 Fandom(s) Star Wars

6 Activiteiten kijken en lezen van fandom, cosplay & kostuums maken,
7 evenementen, vrijwilligerswerk, c.o. 501th Dutch Garrison

8

9 Vanaf: 1:16 min.

10 VRAAG:

11 En dan is natuurlijk mijn eerste vraag: Star Wars, waarom Star Wars?

12

13 ANTWOORD

14 Ja, waarom Star Wars... eh... Dat is iets wat me, als als kind heeft aangegrepen en ehm, ik heb het niet voor het
15 eerst in de bioscoop gezien, omdat daar ben ik te jong voor. Ik kom uit 1979 en de film komt natuurlijk uit '77.

16 Ehm, dus ik heb het nooit in het begin in de bioscoop gezien, maar ik weet nog, nah "ik weet nog". Ik meen mij
17 te herinneren dat toen ik klein was en dat zal een jaar of 5, 6 zijn geweest toen kwam het op tv en toen heb ik het
18 niet eens helemaal gezien, maar dat was gewoon een- Ik herinner me beelden daarvan en ehm in de eerste film A
19 New Hope eh, begint op een woestijnplaneet en ehm, nah de hoofdpersoon Luke Skywalker wordt dan op een
20 gegeven moment aangevallen door Tuscan Raiders en die hebben een heel groot beest bij zich en uiteindelijk
21 blijkt dat gemaakt te zijn door een olifant met heel veel haren eromheen en dat is dan eh eh ja, zo'n beest, ehm
22 een Bantha en dat dat dat beeld was gewoon, ik had dat nog nooit gezien, zoiets. Het is zó ... out of this world...

23 en... dat is me altijd bijgebleven. En... en toen ik dus jaren later dat dus weer terug zag. Nah, toen was ik denk
24 misschien 10 jaar, 11 jaar, 12 jaar. Ehm, toen zag ik hem dus echt helemaal en meteen de videobanden gekocht,
25 enne, ja toen keek ik hem elke week. Het was gewoon op één of andere manier was dat zo'n een ... iets

26 herkenbaars. Dat je dat ja, en ik heb ook anders dan misschien andere fans nooit, eh, Star Wars speelgoedjes
27 verzameld, eh, want die hebben we er ook bij zitten, die gewoon alle poppetjes hebben. Na goed, die hele
28 tentoonstelling hier is opgebouwd uit verzamelingen van fans, dus ook van leden van onze club. Ehm... maar het
29 is vooral rondom mijn puberteit echt helemaal, ja... ... tot wasdom gekomen, eigenlijk. Door eh

30 computerspelletjes te spelen of door erover te praten met vrienden. Films kijken en nog een keer en nog een keer
31 en toen kwamen de special editions uit in de bioscoop, dus toen kon ik Star Wars in de bioscoop kijken en dan
32 niet als kind waar je dan weinig herinneringen aan hebt, maar echt gewoon als tiener, wat je dus gewoon volledig
33 meemaakt. En, en in mijn studententijd kwam dan voor het eerst weer een nieuwe film uit. Eh, dus The Fanthom
34 Manance en naja die films die daarna kwamen. Daar kun je van denken wat je wil, maar voor mij was dat weer
35 nieuwe Star Wars en... ja toen heel lang de droom gehad om ook gewoon een Stormtrooper-outfit te hebben. Ik
36 wist dat dat bestond, ik wist dat de 501st bestond en eigenlijk pas een jaar of vijf geleden ben ik daar dan echt
37 mee aan de slag gegaan. Ehm... zonder te weten dat er nu nog allemaal nieuwe films kwamen, waar we nu
38 allemaal tussen zitten, maar dat was echt wel ... ehm... ja, the next step, zeg maar. Gewoon dat je dat dan, dat je

39 zoiets zelf hebt en dat je in één keer zelf zo'n Stormtrooper bent. Dat is heel, ja dat is heel raar, omdat je, het is
40 heel gaaf en als je erin zit, is het ook gaaf, maar mensen vinden dat ook gaaf en het is alleen maar lachende
41 gezichten en ja, ik kan me echt niks negatiefs bedenken ook aan Star Wars. Ik denk dat het vooral dat is, dat er
42 echt alleen maar, ja, positieve dingen aan. Blijdschap en ... en....

43

44 VRAAG:

45 Ja, want je zei net van ehm, dat je dus de films kijken en dat je zegt van ehm, de herkenbaarheid, maar dat is,
46 voor buitenstaanders, denk ik best lastig, want hoe kan je herkenbaarheid hebben in iets science-fiction. Wat?
47 Kan je dan uitleggen?

48

49 ANTWOORD

50 Kijk, ehm ... het is tweeledig. In eerste instantie echt die herkenbaarheid, he, toen ik 10, 12 jaar was, dat ik het
51 eerst voor het echt zag was het van oké, dat was dan het gevoel wat ik had toen ik 5, 6 jaar was. En ik kan me
52 niet voorstellen dat ik die film langer dan tien minuten heb gekeken, want mijn ouders hadden het allang
53 weggezapt, zeg maar. Maar dat beeld van dat, van iets wat je nog nooit gezien hebt dat is altijd zo bij me
54 gebleven, zeg maar. En toen ik de films eenmaal zag, was dat gevoel er wel weer. Ehm, maar bij Star Wars eh,
55 ook al is het in een andere wereld, met andere dingen in de ruimte, Star Wars is geen science fiction. Star Wars is
56 een space opera.

57

58 VRAAG:

59 Kan je het verschil uitleggen?

60

61 ANTWOORD

62 Science fiction is Star Trek, dus ehm... met eh, rare apparaten, rare terminologie die je niet begrijpt en eh, het is
63 in de toekomst en ehm, ja dat is science fiction. Maar Star Wars is juist een space opera, het begint ook met 'A
64 long time ago, in a galaxy far far away', dus het is niet toekomst het is juist het verleden. Het is een verhaal, een
65 saga, een mythe en ehm, het is een opera, omdat er niet in gezongen wordt, maar het heeft heel veel elementen,
66 he. Er is een held, met een zoektocht en dat soort dingen. Ehm en heel veel wat in de films wordt gebruikt zijn
67 gewoon dingen die je, niet in het dagelijks leven, maar die je in de geschiedenis van de wereld tegenkomt. Alle
68 wapens zijn allemaal gebaseerd op wapens uit de Tweede Wereldoorlog. Ehm... dus, ja het heeft toch ook een
69 heel erge, dat is wat George Lucas noemt de 'used, ehm, enviroment', alles ziet er gebruikt uit. Het is niet dat het
70 een filmset is, maar het is een bestaande locatie. He, bestaand is wel tussen aanhalingstekens, maar je zou daar
71 zo rond kunnen lopen en ehm, dat is, dat is wat mij zo aantrekt daarin, is dat het ... op die manier herkenbaar is.
72 He, bijvoorbeeld, ik heb dus een Stormtrooper-outfit en daarbij hoort een eh blaster, een geweer, maar het
73 binnenste van het geweer is gemaakt origineel in de film van een Sterling machinepistool uit de Tweede
74 Wereldoorlog en daar hebben ze nog wat dingetjes op gezet en dan heb je in één keer een blaster uit Star Wars.
75 Kijk, mijn blaster is van plastic, maar het is wel van iets wat heel herkenbaar is. En... ehm... en het is, het is heel
76 tastbaar allemaal. Dus vandaar dat het voor mij althans niet een heel erg ver van je bed show is.

77

78

79 VRAAG:

80 Ja, en ehm je zei ook eh Star Wars is voor mij eigenlijk één bonk positiviteit.

81 ANTWOORD

82 Ja

83

84 VRAAG:

85 Is er een reden? Want je vertelde ehm volgens mij aan de telefoon dat je, je hebt de Rebel Legion, de 501st en de
86 Bounty Hunters. Waarom heb je voor de 501st gekozen?

87

88 ANTWOORD

89 Ehm.... Om... omdat...ja. De outfits van de Dark Side, van het Keizerrijk die zijn indrukwekkend. Die zijn
90 alleen maar gemaakt om, of ontworpen om indruk te maken en...ehm... ja, dat dat spreekt mij wel heel erg aan,
91 zeg maar dat indrukwekkende van zo'n hele grote witte Stormtrooper of van een hele grote zwarte Darth Vader.
92 En natuurlijk is het "leuker" om de held te spelen, maar....

93

94 VRAAG:

95 Dat kan je je afvragen...

96

97 ANTWOORD

98 Naja, weet ik niet. Maar ehm... Kijk bijvoorbeeld Luke Skywalker die heeft eh, een zandkleurig tenue aan.

99

100 VRAAG:

101 ja

102

103 ANTWOORD

104 Ehm. Of een tuniek zelfs. Ja, daar is niet zo heel veel aan om naar te kijken. En natuurlijk is dat de held en die
105 krijgt later een lightsaber, maar een Stormtrooper hoeft niets te doen en dan is hij al heel erg indrukwekkend.
106 Dus dat ontwerp is gewoon heel erg mooi. En het feit dat het echt, ehm, letterlijk zwart-wit is. Dus het slechte in
107 Star Wars is letterlijk heel erg zwart-wit. Of slecht of goed. En dat is zeker in de eerste trilogie, is niets
108 daartussen, zeg maar. Je hebt of slecht of goed. Dus het is heel erg over het goede versus het slechte.

109

110 VRAAG:

111 Wat vind je er dan van dat ze in eh de nieuwe films toch meer de grijze gebieden opzoeken?

112

113 ANTWOORD

114 Ehm, ja, dat dat is oké. Kijk nu ben ik volwassen, ik ben 37 jaar, dus ik weet dat het niet zwart-wit is. Maar het
115 beeld van vroeger, dat he, dat je een mythe hebt dat is een mythe of saga waarin het goede of het kwaad zwart-
116 wit wordt voorgesteld, dat is nog steeds eh... ja, iets wat mij aanspreekt. En dat ze nu de diepte in willen gaan,
117 eh, door inderdaad het grijze gebied te kiezen van eh... ja, wanneer maak je verkeerde keuzes, wanneer maak je
118 de goeie keuzes, ehm, en zeker ook met de nieuwe film Rogue One, ehm, daar gaan ze nog een stapje verder en

119 dan zul je in de eerste twintig minuten zien dat de Rebel Alliance is niet allemaal goed, daar worden ook dingen
120 gedaan die, ja... fort he greater good zeg maar, maar ja de moraal is wel een beetje sketchy en dat is prima en dat
121 ja dat sluit aan gewoon op, op hoe het daadwerkelijk is, want het is niet zwart-wit. Ehm, dat dat dat is goed, dat
122 is een hele nieuwe, nieuwe weg die ze inslaan. En ehm, ehm. Ik moet wel zeggen over Rogue One, is echt de
123 allergaafste Star Wars film die ik ooit gezien heb.

124

125 VRAAG:

126 hahaha, dat is een, een heftige uitspraak.

127

128 ANTWOORD

129 Ja, ja absoluut. Kijk Star Wars de eerste trilogie, dus 4, 5, 6, dat was, dat is de kern zeg maar. Dat is het verhaal
130 van hoe Darth Vader weer terug goed werd eigenlijk, eh. De prequeles, dat is achtergrond verhaal, dat is prima.
131 Daarin hebben ze heel veel dingen geprobeerd, eh, technieken uitgeprobeerd en veel computeranimaties. Dat is
132 allemaal prima. En The Force Awakens is eigenlijk de eerste kans van Disney om aan de fans te laten zien dat zij
133 het ook kunnen, maar het is een herhaaloefening van A New Hope, dus het is dezelfde film. Er stort iemand neer
134 in de woestijn, die maakt een aantal vrienden en uiteindelijk met dat ze een Death Star achtige basis of planeet
135 opblazen. Met X-Wings nog wel. Dus dat is gewoon dezelfde film. Super tof dat het er is, maar het is dezelfde
136 film. Alleen Rogue One is echt de eerste Star Wars film die de wars in Star Wars brengt. Het is echt een
137 oorlogsfilm, een actie film en dat is waanzinnig. Dus ehm, ja... en dat dat inderdaad niet allemaal zwart-wit is,
138 ja... prima.

139

140 VRAAG:

141 Ja, en, ehm, heb je dan, is het dan zo, want de 501st. Ik ken wat ik van internet ken en ik weet niet of jullie ook
142 op Comic Con dingen komen.

143

144 ANTWOORD

145 ja, ja

146

147 VRAAG:

148 Of is dat zeg maar altijd met dezelfde groep? Of zijn er meerdere groepen?

149

150 ANTWOORD

151 Nee, kijk. Elke, elk land heeft zijn eigen, eh, garrison of outpost. Als je meer dan 50 leden hebt met je garrison
152 en zijn het er minder dan ben je outpost. Eh. Dus je bent echt ingedeeld op territorium. Dus als je naar Dutch
153 Comin Con gaat of Amsterdam Comic Con en je ziet mensen die er echt heel goed uitzien in Stormtrooper-outfit
154 dan zijn wij het. Dan is het de Dutch Garrison.

155

156 VRAAG:

157 Oké. En is het zo. Mogen er bijvoorbeeld meerdere Darth Vaders zijn binnen een Garrison of is, zijn daar regels
158 voor?

159 ANTWOORD

160 Ja, natuurlijk. Nee, je mag elk outfit doen wat je wil. We hebben wel een database met hoe de outfits eruit moeten
161 zien, met hele strikte regels. Dus als je goedgekeurd bent, zeker in Nederland, want hebben een, eh, een, ja
162 iemand die kostuums keurt en die is heel streng. Eh. Dus als je bij ons goedgekeurd bent, dan heb je echt wel een
163 heel mooi outfit. Eh, maar als jij een officier wilt zijn of een bikerscout of een Darth Vader of een Emperor ook
164 al zijn die er al, ja das prima. Kijk, we hebben elk weekend hebben wij evenementen en als wij vijf Darth Vaders
165 hebben, want we hebben vijf Darth Vaders, dan zijn we redelijk zeker dat we toch wel bij elk event wel een
166 Darth Vader in kunnen zetten. En eh, bijvoorbeeld bij Comic Con als er dan heel veel mensen naartoe komen,
167 dan spreken we wel af wie is Darth Vader deze keer.

168

169 VRAAG:

170 Het is dus niet zo, er komen dus bijvoorbeeld nooit per ongeluk twee Darth Vaders op één evenement?

171

172 ANTWOORD

173 Nee, dat spreken we van te voren af.

174

175 VRAAG:

176 En, en is er een reden dat jij voor Stormtrooper hebt gekozen?

177

178 ANTWOORD

179 Ehm, omdat ik dat het indrukwekkendste, naast Darth Vader is dat het indrukwekkendste karakter zeg maar. Het
180 ontwerp is echt waanzinnig en het is, kijk, iedereen herkent het. En ehm, kijk Darth Vader, ehm, heb ik niet voor
181 gekozen, omdat dat ehm, ja... weer net iets individualistischer is, zeg maar, dus dan trek je nog meer de
182 aandacht. Niet dat ik niet van aandacht hou, maar daar ging het mij in eerste principe niet om, in eerste instantie.
183 En later heb ik wel een outfit gekozen waarmee ik de aandacht trek, eh, maar dat is gewoon, omdat ik me ben
184 gaan verdiepen in, oh, wat kan ik nog meer dan. Maar het ging me in eerste instantie om, om een Stormtrooper-
185 outfit te hebben en eh....

186

187 VRAAG:

188 Eh, ja, want een jaar of vijf zei je?

189

190 ANTWOORD

191 Ja, een jaar of vijf geleden ben ik me daar wat meer mee aan de slag gegaan van oké wat, waar kan ik die
192 onderdelen kopen eh en dat soort dingen.

193

194 VRAAG:

195 En, weet je nog. Is het echt van, want je zei: 'the next step'. Waarom wilde je die next step?

196

197

198

199 ANTWOORD

200 Ehm... Star Wars was een heel groot deel van mijn leven, dus eh, met computerspellen, met eh dat Lego
 201 uitkwam ben ik Lego gaan verzamelen, eh, naja kaartspellen gaan verzamelen. Het was echt wel een heel groot
 202 deel van mijn leven, maar ik kon daar ehm in mijn échte leven niet zo'n goeie invulling aan geven, dus het was
 203 ehm, heel erg zolderkamertjesniveau zeg maar. Ehm... en ik wist wel dat er dus in de buitenwereld nog veel
 204 meer gaande was. Ehm, dus toen ben ik, ehm, met vrienden hebben we een eh, plan gemaakt om naar Duitsland
 205 te gaan, naar Essen, naar Star Wars Celebration, dat is een hele grote conventie, gaat alleen maar over Star Wars
 206 en daar wilden we dan met z'n allen naartoe en toen zat ik al met de gedachte te spelen van ja misschien wil ik
 207 wel eens een kostuum hebben en ik wist dus ook van de Dutch Garrison, ehm en nou een week voordat we naar
 208 Essen gingen, ehm, reed ik met mijn vrouw en kinderen door de polder en toen fietsen daar twee figuren in de
 209 brandende zon en ik was op de weg aan het letten en mijn vrouw zei: 'dat zijn twee Stormtroopers!', dus ik zo
 210 van 'doe normaal, dat kan helemaal niet.' Dus ik keek en echt zo van 'huh, dat zijn wel twee Stormtroopers!' Dat
 211 waren geen Stormtroopers, het waren Bikerscouts, maar in ieder geval mensen verkleed op de fiets. Dus, het was
 212 vlak bij mijn huis, dus ik snel mijn gezin afgezet en ik terug gereden en ik heb die twee mensen, twee mannen
 213 ingehaald. Ehm, auto stilgezet en gezegd: 'Gaan jullie naar Essen', voor de grap. En dat bleek dus zo te zijn. Dat
 214 waren dus twee Troopers die voor het goede doel naar Essen gingen fietsen. Toen werden ze gesponsord, dat
 215 heette cycling for celebration en daar hebben ze duizenden euro's mee opgehaald. Enne, afgesproken om elkaar
 216 in Essen dan te ontmoeten, ook op celebration. En daar heb ik meerdere mensen van de Nederlandse tak
 217 ontmoet, maar de dag nadat ik ze zou, nadat ik ze had ontmoet, zouden we naar Breda gaan, gewoon om in de
 218 binnenstad te drinken en zij waren dus ook in Breda. Want zij hadden met een acteur afgesproken. Jeremy
 219 Bullock die Boba Fett speelt, want die was met zijn eigen. Eh, charity tour bezig. En dus dat kwam dan samen en
 220 daar konden ze een fotomomentje van maken en dan ja nog meer geld ophalen en dus werd ik daar ook voor
 221 uitgenodigd, nog meer mensen gezien, allemaal van dichtbij en toen had ik echt zoiets van ja, dit dit dit wil ik
 222 ook. Hier wil ik onderdeel van zijn. En ehm... celebration afgelopen en meteen eh nou ja, onderdelen besteld en
 223 een jaar bezig geweest met mijn outfit en ehm... ja, uiteindelijk goedgekeurd en dan, dan, ben je er onderdeel
 224 daarvan en je weet er steeds meer over. Dus het gaat niet alleen om de outfits, het gaat over een charity, dus
 225 mijn eerst Troop was ook een Opkikkerdag. Dat is een dag voor gezinnen met een, een ziek familielid, meestal
 226 een kind. Die dan hele speciale dingen gaan doen. Dus dan is de politie er met politieauto's en brandweer en een
 227 helikopter en een motorclub en snelle auto's, maar ook clowns en prinsessen en wij, gewoon om een dag te
 228 beleven, zoals die kinderen nooit hebben beleefd, zeg maar.... En.... Na, dan sta je gewoon te janken.... Dikke
 229 tranen gewoon als de kindjes weggaan.... En dan zing je een liedje en je geeft een opkikkerparaplu en dan ben je
 230 aan het zwaaien. Na... dat, dat greep me zo waanzinnig aan en toen had ik wel echt zoiets van: 'nou dit dit dit is
 231 waar ik hoor. Dit is waar ik thuis hoor.' Dat je de liefde voor Star Wars kan combineren met [interruptie door
 232 Garrison leden die gedag zeggen] Dus dat je, dat je, je eigen liefde voor iets zo kan delen en dat mensen daar zo
 233 blij van worden en zo gelukkig van worden, dat is echt heel bijzonder. Ja.... Absoluut.

234

235 VRAAG:

236 Want...ehm... het is een vrijwilligersorganisatie.

237

238

239 ANTWOORD

240 Ja.

241

242 VRAAG:

243 En, hoe, hoe gaat dat te werk? Want eh jij bent de Commanding Officer, wat houdt dat in?

244

245 ANTWOORD

246 Ehm, naja dat je de boel een beetje in de gaten houdt. Kijk aan het begin van het jaar hadden we iets van tachtig
247 leden, inmiddels hebben we honderdtwintig leden.

248

249 VRAAG:

250 In één jaar tijd?

251

252 ANTWOORD

253 Ja, maar dat komt echt door The Force Awakens. Vorig jaar kwam voor het eerst in tien jaar weer voor het eerst
254 een film uit en dat heeft, naja, heel veel mensen, ja doen beslissen om die stap te maken, eh, om bij ons te
255 komen. Dat is, we krijgen heel vaak berichtjes van ‘ja, ik wilde het al zo lang en ik zit er al zolang aan te denken.
256 Nu heb ik jullie daar gezien. En het komt ook door bijvoorbeeld Dutch Comic Con, door Amsterdam Comic
257 Con, dat dat.

258

259 VRAAG:

260 Dat is ook pas sinds een paar jaar, natuurlijk.

261

262 ANTWOORD

263 Ja, dat is sinds twee jaar en komende maart is dat de derde editie. En ja, dan zijn wij gewoon heel erg aanwezig
264 daar en zeker ook in samenwerking met Disney, want we hebben de volledige support van Disney. Eh, ja dan
265 maak je er elke keer wel wat moois van. Ehm. Maar hoe het in zijn werk gaat. In principe, onze leden zitten door
266 heel Nederland. We hebben geen clubhuis waar we elke week komen, dus, maar we verzamelen ons op het
267 forum op internet en daar schrijven we topics, berichtjes of dan, eh, plaatsen we welke events eraan komen en
268 die worden gewoon verstuurd naar ons per mail of via Facebook, van goh ‘kunnen jullie daar iets doen of willen
269 jullie daar aanwezig zijn.’ Ehm. En ik als, als Commanding Officer verdeel de taken. Dus we hebben een aantal
270 mensen die eh regelen de pr, eh die houden Facebook bij, What’s App, eh, eh, Twitter, ehm, Instagram. We
271 hebben een Event Coördinators dus die organiseren een event, dus als we een aanvraag krijgen dan eh, dan
272 regelen zij wie waar moet zijn en eh dat we ook een hapje en een drankje krijgen en misschien een
273 parkeerkaartje vergoed. Maar ook dat als het een event is waar geen goed doel achter zit, dat we dan aan de
274 organisatie vragen. ‘oké wij zijn een vrijwilligersorganisatie, maar we zouden het waarderen als jullie een
275 donatie doen aan het goede doel. Dus zo halen we indirect ook weer geld op. Ehm. En ik heb contacten met
276 internationale Garrisons, eh, met met eh, partijen als Disney, Halsborro, Lego, eh, Opkikker eh ehm, Make A
277 Wish, dus ja eigenlijk het grote spin in het web die eigenlijk alles een beetje aanstuurt.

278

- 279 VRAAG:
280 En. Eh, hoeveel tijd kost dat jou?
281
282 ANTWOORD
283 Twee tot drie uur per dag.
284
285 VRAAG:
286 Twee tot drie uur per dag? Dat is...flink.
287
288 ANTWOORD
289 Dat is veel ja.
290
291 VRAAG:
292 En ben je al lang Commanding Officer?
293
294 ANTWOORD
295 Ehm, sinds begin dit jaar.
296
297 VRAAG:
298 En is dat dan iets waar je op moet solliciteren?
299
300 ANTWOORD
301 Ehm, ja in principe wel. Eh, we hebben elk jaar verkiezingen en eh, naja begin van het jaar heeft de oude
302 Commanding Officer gekeken en na acht jaar gedacht ik neem een stapje terug, want die kreeg zelf een eerste
303 kindje, dus eh, ja had hij mij gevraagd of dat ik interesse had. Eh, dus van nou ja oké, want ik zat al in de staf als
304 charity officer, dus ik coördineerde alle goede doelen. Ehm, maar er zijn dan wel verkiezingen, want er zijn
305 meerdere mensen die zich dan ehm ja, er zijn meerdere mensen die genomineerd worden, zo moet ik dat zeggen
306 en ik werd dus ook genomineerd, uiteraard door de oude CO en dan zijn er verkiezingen en was ik het geworden.
307 Ehm en komende januari/februari zijn er weer verkiezingen, ehm, maar dan eh... doe ik wel een stap terug. Want
308 dit is eh. Dit is wel een heel heftig jaar. Eh, maar twee tot drie uur per dag is echt wel heel veel en ook omdat ik
309 een vrouw en kinderen heb. Het is net, net iets te veel, daar moet je eigenlijk gewoon vrijgezel voor zijn.
310
311 VRAAG:
312 En deelt jouw vrouw jouw passie?
313
314 ANTWOORD
315 Hhhhhmmmm, na ja.... Nee, niet delen, maar ze steunt het wel. Maar het is niet net als die twee mensen die je
316 net zag. Eh, dat is eh gewoon een getrouwd stel en die doen wel alles samen. Eh, ja. Maar mijn vrouw...
317
318

319 VRAAG:

320 Die zit niet bij het Garrison?

321

322 ANTWOORD

323 Nee.

324

325 VRAAG:

326 En je hebt een Garrison shirt aan en daaronder een Star Wars shirt zag ik. Is dat nu voor nu of heb je vaker je
327 Star Wars kleding aan?

328

329 ANTWOORD

330 Nee, nee. Ehm, dus ik heb wel wat Star Wars t-shirts en eh omdat het vandaag dus in het teken staat van Star
331 Wars, vanochtend de film gezien en straks weer Troepen, heb ik wel speciale kleding aangedaan. Met alles wat
332 we doen met het Garrison hebben we Garrison kleding aan. We hebben heel veel interne merchandise, dat is wel,
333 ja, leuk, dat je dan gewoon een jas hebt en truien en vanavond doe ik dan een Garrison blouse en een Garrison
334 stropdas aan, omdat het toch iets gala-achtigs is, maar daar loop ik niet thuis mee rond, zeg maar. Dat eh, heel
335 veel leden wel, maar, zoals ik al aan het begin zei, ja... ik... ik ben niet.... Star Wars naar buiten toe zeg maar.
336 Star Wars is voor mij vooral heel erg een interne beleving.

337

338 VRAAG:

339 Dat is wel bijzonder, omdat je als Stormtrooper natuurlijk wel heel erg natuurlijk op de voorgrond treedt.

340

341 ANTWOORD

342 Ehhhh.... Ja maar niet als Tom. Want je hebt toch een helm op, dus je bent toch anoniem. Ehm.... En het is niet
343 dat ik anoniem wil zijn, omdat ik me ervoor schaam of dat het raar is, want Star Wars is helemaal hip en
344 hapening. Ehm... maar... ja weet ik niet. Voor mij is Star Wars echt een hele persoonlijke beleving. En eh, ik
345 heb nu wel sinds een jaar ook een outfit waar ik geen helm op heb. Ehm, maar ja dat is weer een.... ander soort
346 ervaring.

347

348 VRAAG:

349 Wat voor een. Wat voor een rang is dat?

350

351 ANTWOORD

352 Ehm... naja goed, omdat je dan. Ehm... Naja, je bent wel de badguy, ik heb wel een lightsaber, dus ik ben een
353 Sith Lord. Ehm, maar dan ben je toch veel meer bezig met het spelen van een karakter, dus dat is veel meer
354 cosplay. En ik vind de DG typisch geen cosplay, dat is een kostuumvereniging. We gaan niet rondrennen,
355 schieten of zwaardvechten. Dat zijn. We hebben mooie kostuums en dat laten we graag zien en je mag heel graag
356 met ons op de foto, maar we gaan geen rare dingen doen. Ehm... ook weer en dat sluit ook heel erg aan bij mijn
357 beleving van Star Wars, want mijn beleving van Star Wars is niet rondrennen en eh... na ja... naar buiten toe zeg
358 maar. Dus als ik dan Stormtrooper-outfit aan heb dan vind ik het heel tof om te zien hoe de reactie is van de

359 mensen. Ehm. Maar je hoeft niet perse heel erg te interacteren. Tuurlijk kun je ze een handje geven, een high
360 five en even met je wapen rondzwaaien, maar ehm... ja, weet ik niet.... Ehm.... Ik vind het heel moeilijk om
361 dat te definiëren, hoe dat eh, hoe dat voelt en kijk het verschil met dat andere outfit is daar probeer ik een
362 karakter te zijn, dus streng kijken en een beetje met mijn lightsaber. Alleen, ehm, ja daar ben ik een beetje te
363 gezellig voor. Dus als mensen dan eh, ja een grapje maken dan schiet ik in de lach en dan zeg ik 'oh ik ben uit
364 mijn rol' en dan wordt het nog erger en dan sta ik alleen maar lachend op de foto. En eh, op dat moment is dat
365 hartstikke leuk, maar dan denk ik van ja he dat is het karakter niet. Het karakter is heel stoer.

366

367 VRAAG:

368 Maar is dat dan een karakter dat je zelf verzint of het een karakter dat bestaat in het universum?

369

370 ANTWOORD

371 Dat is een karakter dat bestaat in het universum en eh, dat is van het spel The Force Unleashed. Ik zal even een
372 foto laten zien. [pakt telefoon en laat foto zien met hem en de acteur die het karakter speelt, foto is gemaakt in
373 Londen] Ja, en als je dan een foto hebt waarbij je dan op lacht, dat is dan weer eh... ... ja weet ik niet, dat hoort
374 er niet bij of zo.

375

376 VRAAG:

377 Ja en ik hoor je net over Essen en nu over Londen. Ga je dan vanuit het Garrison naar die verschillende plekken
378 of is dat meer je eigen persoonlijke...

379

380 ANTWOORD

381 Ehm, nee we gaan met het Garrison. Dus naar Celebration proberen we wel gezamenlijk te gaan, omdat je dan
382 toch ja als groep bent en ehm, wat je moet weten van het Garrison is dat het een hele hechte club is. Want we
383 zijn allemaal Star Wars fans, we zijn allemaal gek op de kostuums en het is heel erg een familiaal gevoel zeg
384 maar. Ehm, dus ja proberen dus wel zoveel mogelijk samen te doen.

385

386 ANTWOORD

387 En ook nu met de Rogue One. We waren uitgenodigd, net als vorig jaar door Disney om de voorpremière bij te
388 wonen. Vorig jaar was het natuurlijk een gigantisch grote premiere, want het was voor het eerst in tien jaar dat er
389 weer een film uitkwam, eh, dus toen waren we allemaal uitgenodigd. En dit jaar kregen we dus te horen dat eh,
390 dat ze maar vijftig kaarten hadden voor de drie clubs. Dus dat betekende dat voor de Dutch Garrison dat er maar
391 35 plekken zouden zijn. Ehm, dus we hebben ervoor gekozen om daar alleen de mensen naartoe te sturen die
392 vandaag niet konden. We hebben vandaag echt zelf georganiseerd om met z'n alle die film te beleven. En als je
393 vandaag niet kon, omdat je gewoon op woensdagochtend moet werken, dan dan kon je naar de Disney premiere,
394 maar dat gaat wel ook heel erg om het groepsgevoel.

395

396 VRAAG:

397 Ja, het is wel, wel. Want je zegt aan de ene kant het is heel persoonlijk, het is een heel erg persoonlijke beleving,
398 maar aan de andere kant is het Garrison een hele hechte.

399 ANTWOORD

400 De Garrison gaat echt om de groep. En het Troopen gaat echt om de groep, maar mijn eigen fanbeleving is heel
401 erg dicht bij mijzelf.

402

403 VRAAG:

404 Ja, en heb je ehm...ehm... een... eh. Heb je een schaal waarvan je zegt van dan, je bent pas Star Wars fan als...

405 Zit daar of zeg jij van 'Nee.'

406

407 ANTWOORD

408 Nee. Je bent Star Wars fan als je Star Wars leuk vindt. En ehm, als dat is omdat je Star Wars Rebels op tv kijkt
409 als 6-jarig kindje en je hebt nog nooit de films gezien of het is, omdat je de garage vol hebt staan met Star Wars
410 speelgoed... Ja.

411

412 VRAAG:

413 Dat maakt niet uit, dat hoort er allemaal bij?

414

415 ANTWOORD

416 En ik denk dat ik dat met name kan zeggen, omdat ik niet die persoon ben met die garage vol met Star Wars
417 speelgoed. Ehm... maar ja, ja... ... het is ook een deel van Star Wars denk ik, dat het niet eh, van ehm...
418 gejudged wordt. Dus het maakt niet uit of jij een, een... outfit koopt van honderd euro, het moet wel kwalitatief
419 goed zijn, maar bijvoorbeeld een type reserve, dat is dan een type pilot zonder helm of wat dan ook, dus dan heb
420 je eigenlijk alleen maar een overall aan en handschoenen... Dat is prima, als dat jouw budget is dan moet je dat
421 doen. Maar als jouw budget zes, zeventuizend euro is, ja dan koop je een Darth Vader of een Bobo Fett. Maar
422 ja, 't, daar moet je niet een ander op bekritisieren, je kan niet in de ander z'n portemonnee kijken en je weet niet
423 wat z'n achtergrond is of het een student is of iemand ontzettend arm of wat dan ook, dus dat is wel heel erg ook
424 binnen de 501st en binnen Dutch Garrison. Maakt niet uit of je man, vrouw, dik, dun, hetero, homo, wit, zwart,
425 het maakt allemaal niets uit. Het is allemaal, uiteindelijk als we die helm opzetten dan zijn we allemaal
426 Stormtroopers... ...

427

428 VRAAG:

429 Ja... best mooi.

430

431 ANTWOORD

432 Ja, ja, maar zo ervaar ik dat ook. En ehm, kijk als CO maak je natuurlijk wel of in ieder geval wel wat mee en
433 onderlinge dingetjes, maar ja, dat is met een hele grote club. Kijk, we zijn een familie, maar je kan niet iedereen
434 vriend zijn. Ehm, en zeker ook omdat we elkaar niet elke week zien. Ehm, het is allemaal op internet, ja dan is
435 het soms voor mensen wat moeilijker, om dat allemaal nog te begrijpen of wat dan ook. En dat is dan de taak van
436 de CO om daar dan in te bemiddelen van oké.

437

438

439 VRAAG:

440 Nu weet ik vanuit bijvoorbeeld de Verenigde Staten dat daar echt enorme discussies zijn over wat bijvoorbeeld
441 binnen het Star Wars canon past en wat niet. Eh, de, ik kan me daar niet uit herinnering, maar wel uit artikelen
442 de en persoonlijke discussies de 'Han shot first' discussie eh. Merk je dat binnen de Garrison ook? Of zijn dat
443 dingen waar jullie mee bezig zijn binnen het Garrison?

444

445 ANTWOORD

446 Eh... Nou wij zijn voornamelijk met kostuums bezig. Ehm, het is bij ons wel van belang wat Disney doet
447 bijvoorbeeld. Kijk dat Disney Star Wars overkocht hebben ze alle expanded universe in de prullenbak gegooid.
448 En dat noemen ze nu binnen de Lucas films Star Wars Legends. Dus dat zijn verhalen over Star Wars, but never
449 happened. Net als de outfit dat ik heb, dat is een Legends outfit. Vóór Disney was dat deel van expanded
450 universe, deel van de verhaallijn, maar Disney heeft al die verhaallijnen weggegooid, want die wil zijn eigen
451 verhaallijn gaan maken. Maar nu komen steeds meer elementen van die expanded universe komt terug in de
452 verhaallijn. Admiral Palm die hebben ze nou in Rebels gezet, dus dat is steeds meer van die elementen komen
453 terug. Dat is voor de Garrison van belang, maar ehm, ja op fanlevel kun je er wel over discussiëren ehm.. ... en
454 ook over episode 1 kan je discussiëren van wat je daarvan vindt. Ehm... ja, dat is de minste van alle films, denk
455 ik, ehm en daar kan je heel erg boos over worden, maar je kan het ook waarderen voor wat het is. Eh, wat ze
456 probeerden neer te zetten, eh, en met Disney kan je ook ontzettend gaan lopen stampvoeten dat het alleen maar
457 om het geld gaat, maar je kan ook denken: dankzij Disney hebben we voor het eerst in tien jaar weer een Star
458 Wars film en hebben we nu ook een Rogue One. Dus een een film buiten alle episodes. En ze gaan in
459 tweeduizend, nog ver na 2020 gewoon elk jaar een film doen. En eh, net als bij Marvel, als dat kwalitatief heel
460 hoogstaand is dan is het goed. Kijk, wij zagen voor vanmorgen voor Rogue One, zagen we de trailer van volgens
461 mij alweer de zesde Transformers film, ffff, ja, daar zit niemand op te wachten. Ehm... dus ook de fans van
462 Transformers die eh vinden daar niets aan, maar ja, ik denk dat we Disney heel erg dankbaar moeten zijn en...
463 omdat je niet elke week bij elkaar zit, laaien die discussies niet zo hoog op. Daar heb je met je eigen vrienden en
464 familie over bij wijze van spreken, maar op het forum ehm, blijft het toch allemaal wat genuanceerder, want dat
465 is toch het geschreven woord, zeg maar. Als iemand roeptoetert, dan kies je ervoor of daar dan niet op te
466 reageren of de nuance erin te brengen, maar ja. Het zijn voornamelijk gewoon allemaal fans van Star Wars. En
467 eh, tuurlijk ik ken die discussies ook over alle stomme dingen van Star Wars, maar ik zoek dat niet op, want ik
468 vind niks stom aan Star Wars. En ja, dus kijk ik zie alleen het goede en positieve ervan en natuurlijk zijn er ook
469 dingen die minder goed zijn. Maar ja, daar kun je je op focussen, maar ik..ik koop daar niks voor.

470

471 VRAAG:

472 En ehm, als je. Wat zou je tegen, tegen iemand kunnen zeggen een volwassenen die zegt: 'Ik heb nooit Star Wars
473 gezien, ik snap niet wat er zo leuk aan is.' Wat zou je dan? Wat zou je tegen die persoon zeggen? Iemand die
474 vraagt: 'Goh, ik twijfel of ik moet gaan kijken.'

475

476 ANTWOORD

477 Nou, ik zou zeker zeggen dat ze het een kans moeten geven. En dat je kijk toevallig in het museum kwamen we
478 een groep eh, dames tegen en die hielden totaal niet van die eh, futuristische films. Goed ik wilde niet met hen in

479 discussie gaan, maar dat is wat ik eerder ook vertelde het zijn geen science fiction films... Het gaat niet over
480 technieken die je niet begrijpt of dingen die onmogelijk zijn en natuurlijk is alles onmogelijk wat je ziet, maar
481 het is, het is, ik heb meer het avonturenfilm, het saga gevoel bij Star Wars dan dat ik denk van ik zit hier naar
482 een, een science fiction film te kijken met dingen die ik niet kan plaatsten en onbegrijpelijk vind. Kijk als je echt
483 niet, eh, als je geen fantasie hebt, die mensen zijn er ook, dan moet je Star Wars niet gaan kijken, want dan vind
484 je het alleen maar stom ehm. Maar als je toch een beetje plezier nog in je hebt, nog een beetje kind in je hebt, dan
485 moet je vooral Star Wars gaan kijken, omdat het gewoon ik vind het, ik vind Star Wars alleen maar vreugde...

486

487 VRAAG:

488 Heb je ook in je... Als ik het niet goed heb, dan moet je het vooral zeggen. Ik heb het idee dat je, zeg maar je
489 Star Wars leven hebt en je Tom leven zeg maar. Want je zei van dat je tiener was toen ging je met vrienden Star
490 Wars kijken, maar is Star Wars ook onderdeel van het dagelijks leven zonder dat het Garrison eraan te pas komt,
491 dus is het ook, deel je het ook met vrienden en familie.

492

493 ANTWOORD

494 Nou, niet zoveel als dat ik had gewild. Dus eh, tuurlijk ging ik wel films kijken met vrienden en hadden we het
495 erover, maar het ging ook voornamelijk, zeker in mijn tiener, eh, tijd, ging het over uitgaan en meisjes en dat
496 soort dingen. Ehm... dus vandaar dat het ook meer een interne beleving is. Bij mij ging dat echt vele malen
497 verder dan zeg maar mijn vrienden. En Star Wars is echt een heel significant deel van mijn leven ook ver voor de
498 Garrison. Toevallig een paar maanden geleden de zolder opgeruimd, toen kwam ik agenda's tegen en toen
499 schreef ik in een agenda uit 1999 stond dan de dingen die ik belangrijk vond en daar stond dan mijn vriendin op
500 en Star Wars, dus toen was dat al echt een heel integraal deel van mijn leven. En ehm, dus ja, is er, is 't... is er
501 Tom en is er Star Wars? Ik... .. weet ik niet. Dat is moeilijk, want het is zo verweven met elkaar. Dat loopt zo
502 door elkaar heen. Ehm, maar met de Garrison is er veel meer een uiting gekomen aan mijn beleving van Star
503 Wars. Dus ik draag het nu ook méér uit dan ooit. Kijk vroeger wist men dat ik Star Wars fan was en ik heb ook
504 aan mijn sleutelbos een Star Wars poppetje dat is van collega's heb gekregen van 16 jaar geleden, dus dat hangt
505 al 16 jaar aan mijn sleutelbos, iedereen wist toen al dat ik ontzettend fan was van Star Wars, maar eh, buiten dat
506 gegeven... kon ik daar nooit uiting aan geven en dat is met het Dutch Garrison wel ontzettend gekomen dat ik
507 dat ehm, meer uitdraag. Kijk op mijn Facebook staan geen persoonlijke dingen op, dat is alleen maar Star
508 Wars...

509

510 VRAAG:

511 En zijn er andere fandoms?

512

513 ANTWOORD

514 Nee, totaal niet.

515

516 VRAAG:

517 Helemaal totaal niet?

518

519 ANTWOORD

520 Nergens fan van.

521

522 VRAAG:

523 Geen andere series?

524

525 ANTWOORD

526 Geen sporten. Ja kijk natuurlijk vind ik een aantal series en films leuker dan anderen. Lord of the Rings, maar dat
527 is ook omdat ik alle boeken heb gelezen. En ehm, de Dune-serie, Duin, van Frank Herbert, heb ik ook alle
528 boeken van, dus dat is wel iets wat ik verzamel en lees en de strips die Golgan, maar dat zijn dingetjes ehm, daar
529 ben ik niet heel erg fan van, maar dat vind ik gewoon heel erg leuk. Dus daar wil ik de nieuwste editie ook van
530 hebben zeg maar. Maar, ehm. Ik ga me niet als Golgan verkleden of ik ga niet met een stofmasker door de
531 duinen rennen, bij wijze van spreken, ehm. Ik heb er wel over nagedacht, indertijd om de One Ring te kopen, van
532 echt goud en dat had ik toen moeten doen, want dan had ik nu een ring van een paar duizend euro, maar goed dat
533 wist ik niet, maar ehm. Nee dat is, dat heeft mijn interesse, maar Star Wars heeft mijn liefde.

534

535 VRAAG:

536 En, want je ... ik probeer erachter te komen wat ... wat maakt dan Star Wars dan net even anders voor jou? Wat?

537

538 ANTWOORD

539 Omdat dat al heel mijn leven dat gevoel er is.

540

541 * 42:02 [interruptie omdat de zaal dicht gaat, herlocatie.] 42:45 *

542

543 ANTWOORD

544 Ja weet ik niet, ik denk dat het ook gewoon te maken heeft met het feit dat dat eigenlijk mijn vroegste
545 herinnering is aan ehm, aan iets heel bijzonders, iets speciaals zeg maar. Gewoon dat gevoel dat ik kreeg van:
546 'Hee dit is heel anders, dit is... .. ja weet ik niet, ehm, dus, ja nu, ehm... ja weet je. Star Wars is gewoon heel
547 erg nostalgie en ehm ... ja ik ben iemand die graag terugkijkt, ehm... en dan, en dan is het liever dat ik
548 nostalgisch wordt dan weemoedig... Snap je? Dus ik kan terugdenken aan periodes in mijn leven en dan wordt
549 ik daar heel treurig van eh.... Niet dat ik heel erge dingen heb meegemaakt, maar gewoon dat ik veertien was en
550 dat ik het uitmaakte met mijn buurmeisje. He, dat is een stom voorbeeld, daar heb ik spijt van, dat had ik niet zo
551 moeten doen eh, dat komt nooit meer terug... ehm... .. Maar als ik dan aan Star Wars terugdenk... daar word ik
552 heel blij van. Star Wars komt wel terug, want het is gewoon tastbaar en het is nu voor mij tastbaarder dan ooit,
553 want ik heb een lightsaber, ik heb eh... het is niet dat ik eh... dat een lightsaber troost geeft of zo, maar het is
554 wel... het is zo gegroeid dat het... dat het echt mijn leven is geworden. Zonder dat ik dat bedoelde of dat ik dat
555 heel erg graag wilde of zo. Het is altijd onderdeel geweest van mijn leven, een hele lange tijd intern, onbewust
556 eigenlijk, maar steeds ... ben ik daar meer mee gaan doen en eh, het is echt... het definieert mij. En bijvoorbeeld
557 zo'n boekenserie als Dune, dat ben ik ook gaan lezen dat ik tiener was, ehm, dus dat is ook al lang bij mij, maar
558 dat roept niet die hele vroege herinneringen op. En het is ook veel minder tastbaar. Tuurlijk er zijn films en

559 series geweest van Dune, die heb ik ook gezien, ehm. Maar dat is, dat is... een andere manier... Kijk, ik weet
 560 niet hoe ik dat moet uitleggen. Ik ben zelf ook heel visueel ingesteld, dus ik denk ik beelden en en Star Wars zijn
 561 de meest krachtige beelden voor mij die er zijn.

562

563 VRAAG:

564 Je zegt Star Wars definieert mij. Zijn er dan specifieke dingen uit Star Wars karakters, scenes Een
 565 Wijsheden waarvan je zegt dat past bij mij. Of dat heeft mij anders doen denken.

566

567 ANTWOORD

568 Ik weet niet of het op die manier vorm geeft aan mijn karakter. Maar misschien ook wel, omdat ik juist dat
 569 nostalgische heb, ehm.. dat ik juist heel erg terugkijk, ehm... ... en misschien is het ook een vorm van
 570 escapeïsme... weet ik niet, maar... 't... .. 't is niet zo dat het verhaallijnen zijn of personages die ik graag ook
 571 wil zijn, ehm, maar het gaat gewoon om het geheel om het gevoel. Star Wars is echt een gevoel voor mij.

572

573 VRAAG:

574 en welk gevoel is dat?

575

576 ANTWOORD

577 Nou, dat nostalgie. En dat is... Als ik er te lang over nadenk dan zou ik gaan huilen, maar van geluk. Ja... ...
 578 ja....

579

580 VRAAG:

581 En dat is dan van... van de, de rode lijn in je leven?

582

583 ANTWOORD

584 Ja, vanwege alles wat ik heb meegemaakt in mijn leven, waar ook Star Wars bij hoort. Dus van die eerste
 585 momenten van het voor het eerst zien, toch in de bioscoop. Of ontdekken eigenlijk en die videobanden grijs
 586 draaien. Ehm... Van die spelletjes spelen, van ehm, mijn studententijd, nog meer Star Wars films en dat je op
 587 internet alles gaat volgen en ook kan bespreken online. Het wordt eigenlijk steeds uitgebreider doordat je ouder
 588 wordt, dat je meer middelen hebt, ook financieel, kijk de eerste Lego setjes waren zo groot dat ik ze kocht
 589 [gebaard met één hand] en uiteindelijk als je dan dertig bent koop je de ultimate collection edition met 10.000
 590 stukjes en die vijf- zeshonderd euro kost. Ehm. En ook de outfits. De Stormtrooper-outfit heb ik totaal 2.500
 591 euro aan uitgegeven en eh, die Sith ben ik 1.500, 1.600 euro, die lightsaber alleen al was zeshonderd euro. Ehm
 592 en dat kan niet, dus waarom niet. Dus het wordt steeds, ehm... Steeds meer wordt toegankelijk zeg maar. En
 593 ook met... het internet en forums en media, social media zeg maar, dus het verweeft zich nog steeds steeds meer
 594 in mijn leven.

595

596 VRAAG:

597 En je hebt kinderen. Zijn die al in de leeftijd dat ze Star Wars kunnen kijken?

598

599 ANTWOORD

600 Ja.

601

602 VRAAG:

603 Kijken ze ook?

604

605 ANTWOORD

606 Ja, mijn oudste dochter die is bijna 10 en mijn jongste dochter is 5. En mijn oudste dat is echt zo'n kindje dat
607 Star Wars Rebels volgt ehm en dat is prima en ehm, maar kijk ik heb Star Wars Lego, maar zij heeft eh, Lego
608 Friends en Lego Elves, dat is haar ding, dus ze vinden het heel erg leuk en ze vinden het tof dat ik doe wat ik
609 doe, maar ze zijn niet eh de fans die ik ben zeg maar. En kijk, het is misschien een dooddoener, het is misschien
610 meer voor jongens, maar dat is tegenwoordig ook niet meer helemaal waar, want ze gaan steeds meer op de
611 meisjes richten natuurlijk. Ehm, maar ja goed... er zijn heel veel vader-zoon combinaties binnen de Dutch
612 Garrison en minder moeder-dochter of vader-dochter combinaties. Ehm, die zijn er wel, er is zelfs een moeder-
613 zoon combinatie, maar die moeder is 77. Dus dat is een heel ander verhaal. Maar ehm, nee dus, maar dat heeft
614 ook weer te maken met, voor mij nog altijd, ook al ben ik bij de Garrison dat eh, voor mij is het nog heel erg een
615 interne beleving.

616

617 VRAAG:

618 En je zei van ja, het, om even het woord universum te gebruiken, van jouw universum wordt steeds groter. Van
619 eerst de videobanden en toen het internet. Zie je het nog groter worden in de toekomst?

620

621 ANTWOORD

622 Dat weet ik niet, dat ligt eraan wat de techniek doet natuurlijk.

623

624 VRAAG:

625 Ja, maar heb je dat voor jezelf. Een bepaald idee van dat zou ik nog heel graag willen. Je bent nu Commanding
626 Officer.

627

628 ANTWOORD

629 Ja, dat kijk. Het ultieme is, en dat gaat heel gek klinken, en dat is meespelen. En dat is helemaal niet zo vreemd
630 in deze tijd. Eh... want bijvoorbeeld ik heb eh, ik heb serieus overwogen om naar Nieuw-Zeeland te gaan om
631 daar als figurant mee te spelen met Lord of the Rings. Ehm. Maar goed, ja, je hebt een gezin dus dat is allemaal
632 niet praktisch, niet zo heel erg handig. Maar, het zou zomaar eens kunnen.

633

634 VRAAG:

635 Worden Garrisons daar wel eens voor gevraagd door dan nu Disney?

636

637

638

639 ANTWOORD

640 Ehm... Ik weet dat er een aantal van het UK Garrison figurant zijn geweest voor The Force Awakens. Ehm. Het
641 ligt er maar net aan waar zoiets wordt opgenomen. Bij Rogue One is er bijvoorbeeld een scene die speelt zich af
642 in een basis of station en dat hebben ze in een metrostation in Londen opgenomen, dus ja als je op dat moment in
643 Londen bent dan is het heel makkelijk, of ja makkelijk, om daar aan mee te doen. Eh... maar goed ik speel zelf
644 ook toneel, ehm... en ik heb gefigureerd bij verschillende producties ehm.. toneel, opera dat soort dingen, dus ik
645 weet hoe dat is. Maar om daar bij te zijn dat zou wel echt het ultieme zijn. Dus dat zou nog een stap verder gaan,
646 zeg maar, maar voor nu ehm, voor nu moet ik ook gewoon heel realistisch zijn, want ik moet ook tijd aan mijn
647 gezin besteden en dat is ook de reden dat ik dan volgend jaar geen CO meer zal zijn, omdat het gewoon echt te
648 veel tijd kost... Maar goed als je denk aan hoe groot kan het worden, ja zo groot zou het kunnen worden. En
649 Disney gaat elk jaar een film uitbrengen dus ja. Tien jaar geleden was het wanhoop, of ja wanhoop, of wat het
650 een droom dat nooit uit zou komen, maar nu is het gewoon heel realistisch, dus de enige die daar iets aan kan
651 doen dat ben ik, door daar gewoon een keer tijd en energie in te steken. Maar voor nu met mijn gezin en werk, ja
652 ach. Ja, dat zou de volgende stap kunnen zijn.

653

654 52:39

1 Interview 3

2 Datum 15 december 2016

3 Locatie Utrecht

4 Deelnemer Vrouw – alias Kim

5 Fandom(s) Marvel, Doctor Who, verschillende t.v.-series

6 Activiteiten kijken en lezen van fandom, lezen en schrijven van fanfictie

7

8 Vanaf: 0:29 min.

9 VRAAG:

10 Mijn eerste vraag is eigenlijk van, wat versta je daaronder. Kennelijk was er dus iets in de oproep waarvan jij
11 dacht: ‘Hee, volgens mij hoor ik tot die groep.’ En wat, hoe komt dat, dat jij dat.

12

13 ANTWOORD

14 Ehm, ik ben al jaren bezig met, dat klinkt heel slecht eigenlijk, maar ik ben al jaren bezig met eh, fanfiction,
15 fanvideo’s en eigenlijk heel de communities waar ik op een gegeven moment mee begon ben, zoals livejournal.

16

17 VRAAG:

18 Sorry.

19

20 ANTWOORD

21 Livejournal. Toen Tumbler en toen eigenlijk met de platformen mee. Het is gegroeid en het idee dat je daar heel
22 specifiek met jouw fandom kan, ja kan omgaan was ja, wel aantrekkelijk voor mij. Ook omdat je, als je iets kijkt
23 dan heb je zo van het maakt zich veel beter als je dit zou doen. Dus dat dat soort van wordt gereconstrueerd en
24 dan verhalen die je zelf schrijft of die andere schrijven, dat trok mij heel erg aan.

25

26 VRAAG:

27 Dus dat is echt de fanfictie zeg maar. En.. want je had in een berichtje geschreven, ehm, Marvel, Dr. Who en een
28 tijdje Les Miserable en heel veel verschillende televisieseries. Ehm. Laten we gewoon even, kijk, want je zegt
29 Marvel. En ehm. Dat zijn comic’s, maar bedoel je dan de comics of.

30

31 ANTWOORD

32 Het is begonnen bij de films en toen ben ik ja, eigenlijk over gegaan naar de comics. Ook fanfiction van eh of
33 beiden. Ja bij de comics, ja dat verschilt nu een beetje, want een tijdje had ik mijn vaste bron, die is nu weg.
34 Haha. Dus dat is wat moeilijker, maar toen had ik heel veel gelezen over Hawkeye, Deadpoole, ehm, The
35 Avengers, Captain America en... ja je voelde daar iets waarvan je normaal niet over nadenkt. Bijvoorbeeld, de
36 hele Hawkeye serie was zo anders dan alles wat daarvoor was gebeurd, gewoon omdat het heel normaal was en
37 heel alledaags en toch dat er hele goeie dingen inzaten qua verhaal of ehm. Ze hebben ook een issue gehad over
38 waarin ze alleen in, in, hoe noem je dat?... signlanguages?

39 VRAAG:

40 Gebarentaal?

41

42 ANTWOORD

43 Ja, dus dat ze alleen daardoor het verhaal wilden vertellen in een issue. Een keer vanuit het perspectief van een

44 hond dat echt heel maf was.

45

46 VRAAG:

47 Je hebt het over 'ze', wie bedoel je dan met 'ze'?

48

49 ANTWOORD

50 De schrijvers.

51

52 * 2:39 – 2:50 *

53

54 VRAAG:

55 Wat zorgt ervoor dat Marvel, want Marvel is een heel groot universum natuurlijk, en je noemt nu zelf Hawkeye

56 en je noemde The Avengers, maar is het zo dat je eigenlijk alles wat met Marvel te maken heeft of zoom je in op

57 bepaalde karakters?

58

59 ANTWOORD

60 Ik zoom in op bepaalde karakters, want bijvoorbeeld met X-Men heb ik dan minder, omdat dat zo'n groot

61 universum is waarvan ik zoiets heb van daar kom je niet meer in. Als je daar niet vanaf het begin af aan bij bent

62 geweest dan, ja dan houd je het allemaal niet meer bij, met zulke grote franchise.

63

64 VRAAG:

65 Ja, en eh, je noemde fanfiction, dat heb je een paar keer genoemd, maar lees je dan fanfictions van anderen?

66 Schrijf je zelf fanfiction?

67

68 ANTWOORD

69 Ik heb een tijdje geschreven, maar ik ben niet een hele loyale schrijver. Dus op een gegeven moment heb ik het

70 druk en dan krijg ik alleen maar comments van: 'Gaat het ooit nog verder' en dan heb ik zo van oooww, nee,

71 waarschijnlijk niet. Dus ik doe alleen one-shots af en toe, want dan heb je niet die, eh... hoe noem je dat... die

72 commitment van ik ga nu dertig pages schrijven en dan maar goed.

73

74 VRAAG:

75 En fanfiction, waar schrijf je fanfiction over?

76

77

78

79 ANTWOORD

80 De laatste paar keer was voor Avengers. Ik heb ook geschreven voor The Tutors, de serie een tijdje en wat nog
81 meer? One Three Hill... Le Miserable volgens mij niet... tenminste niet gepubliceerd dan en... wat nog meer...
82 nee Dr. Who heb ik ook nog niet gepubliceerd.

83

84 VRAAG:

85 En waar publiceert je dat dan?

86

87 ANTWOORD

88 De eerste waren fanfiction.net, maar ja, toen archive een beetje opkwam toen had ik zoiets van: 'oké daar is
89 zoveel betere kwaliteit, betere grammatica eh, ja het is gewoon op een ander niveau. Fanfiction was nog heel erg
90 de dertien en veertienjarigen die het net ontdekken en dat zie je ook heel erg aan de taal. Dus, ja daar ben ik een
91 beetje uitgegroeid.

92

93 VRAAG:

94 Het is dus ook wel iets wat je al langere tijd doet. Wanneer ben je begonnen met het schrijven van fanfiction?

95

96 ANTWOORD

97 O nee, het is begonnen bij Virginia Andrews, het begon bij boeken!

98

99 VRAAG:

100 Bij Virginia Andrews is het begonnen, en hoe oud was je toen?

101

102 ANTWOORD

103 Eh, ik was twaalf denk ik, toen ik daar mee begon. Het begon bij boeken en daarna met series en films en eh... al
104 wat dan niet.

105

106 VRAAG:

107 En wat ehm, wat zorgt ervoor dat je ehm, voor een bepaalde boek of film of serie wel fanfiction eh, gaat
108 schrijven en andere niet?

109

110 ANTWOORD

111 ... Ehm, voor een paar is het heel erg gewoon, die heel erge ontevredenheid van wat een stom einde! Weet je
112 dat, dat brandt dan en dan moet je daar iets mee, van.

113

114 VRAAG:

115 Kan je daar een voorbeeld van geven?

116

117

118

119 ANTWOORD

120 Eh... even denken hoor ... Nee dat was bijvoorbeeld bij voor ik toen The Todors ging schrijven. Tuurlijk het
121 is gebaseerd op de geschiedenis, maar het is fanfiction dus je mag alles. Dus... waarom moet Ann Bodelyn
122 dood? En dat knaagde heel erg en toen heb ik iets geschreven en dat werd heel populair. Dus daar schrok ik wel
123 van: 'oké, nu moet ik echt die commitment aangaan. Dus, dat is uiteindelijk ook niet echt gelukt en toen had ik
124 wel zoiets van: 'oké, dit kan je niet doen.' Je kan mensen niet helemaal enthousiast maken voor vijf of zes
125 hoofdstukken en dan het laten liggen, want ik ken mezelf als schrijver van: 'waarom ga je niet verder, weet je, ik
126 ben invested, dus wat doe je.' Dus daarom heb ik wel zoiets van oké alleen one-shots, dan.

127

128 VRAAG:

129 En ehm, wat is het laatste wat je hebt geschreven?

130

131 ANTWOORD

132 Eh, dat was een, dat was een collectie maar dan met one-shots over eh Swing, wat was het nou? Swingset
133 conversations en dat ging dan over dat karakters samenkwamen op een soort van playground en dan met elkaar
134 gingen praten en dat was heel erg over ja, persoonlijk dingen. Als je naar een superheldenfilm kijkt gaat het over
135 hele grote dingen en aliens en wat al niet. En dit ging over hele persoonlijk dingen en kleine dingen, eigenlijk
136 alledaagse dingen.

137

138 VRAAG:

139 Alledaagse dingen van de karakters?

140

141 ANTWOORD

142 Ja.

143

144 VRAAG:

145 En aan welke karakters moet ik dan denken?

146

147 ANTWOORD

148 Eh, dat was Black Widow en ... Captain America en dan. Het was vooral met Black Widow en dan één van
149 de andere teammates en het idee was om dan allemaal op een gegeven moment te doen, maar ik heb er nu drie.
150 [giegel]

151

152 VRAAG:

153 Je hebt er nu drie?

154

155 ANTWOORD

156 Ja.

157

158

159 VRAAG:

160 En, ehm... ... Hoe kom je aan de ideeën? Want je zei met The Tutors: ‘ja het is fanfiction dus alles mag.’ Is dat
161 bijvoorbeeld nu met Marvel, daar gaat het dan nu natuurlijk over, is het dan dat ook alles mag? Mag je, mag jij
162 dan als je die conversaties schrijft, mag je dan in principe alles doen?

163

164 ANTWOORD

165 ... ehm... in f-... ja, ik denk het wel. Ik vind het gevoeliger als je bijvoorbeeld over real-person fanfiction hebt,
166 want dan wordt het heel erg: ‘Uhl..’ weet je. Want je hebt ook bijvoorbeeld dan in de Marvel fandom dan
167 mensen die eh, Chris Evans en Scarlet Johansen shippen en dan daar verhalen over schrijven en dat gaat mij dan
168 weer een stap te ver. Omdat het dan echte mensen zijn, maar bijvoorbeeld over fictieve karakters gaat het
169 makkelijker voor mij.

170

171 VRAAG:

172 Oké, en is er iets waarvan je zegt van ja maar dat eh. Ik probeer een beetje te vinden van... zijn er regels? Ehm,
173 rondom het schrijven van fanfiction. Bestaan er... de regels binnen de community?

174

175 ANTWOORD

176 Niet persé binnen de community, maar je hebt wel in bijvoorbeeld als ik Steve en Natasha ship, dan zijn er wel
177 regels van het moet concentual zijn en dat is wel heel belangrijk voor mij. Dus concentual als het gaat over
178 relaties of wat dan ook.

179

180 VRAAG:

181 En wat bedoel je met concentual?

182

183 ANTWOORD

184 Eh, als het gaat over bijvoorbeeld seks of van die hele gewelddadige relaties, daar, dat gaat tegen mij principes
185 in, dus dat lees ik ook niet. Of eh, ja wat meer... eh...dat er hele extreme situaties zijn, bijvoorbeeld er zijn ehm,
186 want als je dan bijvoorbeeld naar Archive of our Own gaat dan heb je een titel, wie erin speelt en dan een aantal
187 tekst met wat er gaat gebeuren, verhaal en content warnings en als je het dan hebt over slaaf-verhalen dan heb ik
188 zoiets van: ‘nee’, dat is ook voor mij eh. Dat gaat weer veel te ver. Dus er kan wel alles gepost worden, maar je
189 moet, het is niet verplicht of ja, misschien ook wel, om content warnings te geven en daarop afgaande kun je dan
190 eigenlijk kijken wat daarin wel kan.

191

192 VRAAG:

193 en, en je mag dus in principe, want ik hoorde je nu, eh al een aantal voorbeelden noemen van extreem geweld,
194 bijvoorbeeld, ehm, je mag dus ook van, eigenlijk van het verhaallijn wat in de films of in de series of in de
195 comics voorkomt mag je... eigenlijk van dat verhaallijn afstappen?

196

197 ANTWOORD

198 Ja, op zich wel.

199 VRAAG:

200 Mag je bijvoorbeeld ook iemand een heel ander karakter geven? Of krijg je dan commentaar?

201

202 ANTWOORD

203 Dan krijg je wat meer commentaar, denk ik. Maar je hebt wel bijvoorbeeld bij Avengers van: 'oké in dit verhaal
204 zijn ze geen superhelden, maar gewoon normale mensen op een middelbare school.' En als ze dan hun eigen
205 karakter hebben, dan is het wel fijn, maar als je dan heel anders, heel andere mensen gaat vormen dan krijg je
206 wat meer commentaar.

207

208 VRAAG:

209 Oké. En, ehm, je noemde ook eh, onder andere Dr. Who en ik hoorde je heel snel tussendoor zeggen dat je van
210 Dr. Who niets openbaar gepubliceerd had. Wat maakt van Dr. Who voor jou dat je zegt: 'Ik ben echt fan van Dr.
211 Who.'

212

213 ANTWOORD

214 Eh, vooral de eerste seizoenen, nu wat minder, eigenlijk.

215

216 VRAAG:

217 En dan de eerste seizoenen van de oude doctor?

218

219 ANTWOORD

220 Nee, van de nieuwe. De oude kan ik niet vinden. Maar van de nieuwe vooral en dan Nine, Ten, dat waren echt
221 mijn favorieten en toen was ik echt helemaal erin en met Elf en Twaalf heb ik dat minder.

222

223 VRAAG:

224 Oké, en kan je uitleggen wat, wat ervoor heeft gezorgd dat Dr. Who, dat je dus echt dacht bij de Negende en de
225 Tiende Doctor van 'Wauw', wat, wat had dat voor jou?

226

227 ANTWOORD

228 Ik denk dat het ook heel erg ging om de compagnons, dat waren hele normale mensen. Dat waren niet mensen
229 met: 'ik spring in een bron voor jou en dan verander ik de hele geschiedenis.' Dit zijn mensen die hun, ja
230 meegaan met de Doctor, kleine dingen veranderen, maar niet zeg maar de hele fabric of time. Dus dat vond ik
231 heel interessant, dus ze gaan Queen Victoria ontmoeten maar er wordt niets veranderd waardoor de geschiedenis
232 zoals wij die kennen wordt veranderd. En dat is met Elf en Twaalf en dat heeft ook te maken met Moffet I guess,
233 maar dat is met Elf en Twaalf heel erg veranderd, dat ze hele ingrijpende dingen gingen doen, die ja, effect
234 hadden op alles eigenlijk en dat vind ik wat minder.

235

236 VRAAG:

237 en waarom, waarom, wat, wat vind jij dan het mooie aan, zeg maar, de gewone compagnon of de normale
238 compagnons en die kleine veranderingen? Waarom trekt jou dat aan?

239 ANTWOORD

240 Omdat het dan heel erg gaat om personal growth en dat vind ik eigenlijk veel mooier in een serie. Of als je
 241 bijvoorbeeld kijkt naar Donna Noble, weet je dat is echt... dat is waarschijnlijk mijn favoriete compagnon,
 242 gewoon omdat zij zo met zichzelf zat en uiteindelijk heeft ze de wereld gered, maar er is niets gebeurd in haar
 243 verhaallijn waardoor alles in zeg maar de tijd zoals de time fabric is veranderd. Dus en uiteindelijk het gaat heel
 244 erg om, zij had zoiets van ik ben een nietsnut ik doe maar een stomme baan en niets in mijn leven gaat goed, tot
 245 ik ben wel degelijk iemand en ik kan, ik ben gelijk aan de Doctor en die persoonlijk groei is zo mooi om te zien.
 246 Dus niet eens zozeer van: 'we gaan overal heen en ik ga alles veranderen,' maar 'we gaan overal heen en ik
 247 verander en ik groei als persoon.' En ik denk dat dat bij Negen en Tien was bij de meeste compagnons.

248

249 VRAAG:

250 Oké... En ehm, je noemde ook nog heel van andere tv-series. Wat moet ik me daarbij voorstellen.

251

252 ANTWOORD

253 [lacht] O, dat is echt heel veel, echt belachelijk veel, ik heb een probleem.

254

255 VRAAG:

256 Kan je me dan misschien vertellen wat, hoe het komt dat het zo veel zijn? Vind je gewoon alles leuk of?

257

258 ANTWOORD

259 Nee, ik ben heel kritisch, ja ik ben nu heel erg kritisch geworden merk ik. Maar ehm, ja ik ben vroeger gewoon
 260 van alles gaan kijken. En nu merk ik steeds meer dat ik heel erg kritisch ben op de samenstelling van de cast, ik
 261 bedoel als je een hele witte cast hebt en het moet over de hele wereld gaan, maar er is alleen maar een witte cast
 262 dan heb ik zoiets van weet je: Nee. Of als je dan een hele witte cast hebt en één black side character van weet je
 263 daar ga ik niet aan doen, want laat mensen gewoon mensen zijn en laat mensen gewoon verhalen vertellen, in
 264 plaats van dit zijn normale mensen en dit is dan ... eentje voor diversity, dus daar ben ik heel kritisch op
 265 geworden. En.. ja voor de rest is er ook een shift gekomen weer naar dat alledaagse en de hele kleine problemen.
 266 Bijvoorbeeld als je nu kijkt naar een serie als This Is Us, dat gaat over een familie en dat is eigenlijk niet heel
 267 erg, ehm, van die cliffhangers of zo, want ik bedoel je kijkt naar hoe ze klein waren en nu ze groot zijn. Dus je
 268 weet al van dus oké zij gaat, ze overleven allemaal hun jeugd, dat is ook wel fijn, maar je ziet ook van oké zij eh
 269 blijft een dik meisje door haar hele jeugd en op een gegeven moment zijn er problemen met obesitas en hij voelt
 270 die vervreemding van zijn vader voelt hij zijn hele leven door, dus dat soort dingen. Die grote dingen die ken je
 271 eigenlijk al, maar de kleine dingen waar ze invulling aan geven en hoe ze dingen laten zien, hoe ze nu, hoe ze
 272 hun gevoelens uiten of niet, die hele kleine dingen, dat vind ik heel mooi om te zien.

273

274 VRAAG:

275 Dus juist het menselijke aspect.

276

277 ANTWOORD

278 Ja, in plaats van we gaan de wereld redden en alles wordt anders.

279 VRAAG:

280 Ja, en dan komt voor mij meteen de vraag op van ehm, hoe komt het dan dat daar dan ook die fantasy fandoms in
281 zitten, want als je juist het menselijke aspect en het alledaagse hebt, eh, veel mensen zullen dan niet de link snel
282 leggen met fantasy series of fantasy fandoms. Kan je daar uitleggen wat dat dan.

283

284 ANTWOORD

285 Ik denk dat je juist een groot gat krijgt tussen als je fantasy fandoms hebt omdat oké, hier is de persoon en hier
286 zijn de grote dingen die hem te wachten staan, maar tegelijkertijd is hij ook gewoon mens, dus als je
287 bijvoorbeeld Harry Potter hebt. Hij heeft grote dingen, Voldermort alles woeeoeoeo, maar tegelijkertijd is hij
288 ook gewoon een jongen die eh, kampt met het probleem dat hij zijn ouders mist. En dat zijn ouders nooit echt
289 een band met hem hebben kunnen opbouwen, omdat ze zijn overleden. Dus dat soort kleine dingen, denk ik dat
290 wordt uitvergroot door dat fantasy element, omdat je het om grote dingen hebt, maar tegelijkertijd door die grote
291 dingen word je gedwongen om die persoonlijke groei door te maken.

292

293 VRAAG:

294 Oké, ja ik snap hem inderdaad.

295

296 VRAAG:

297 Ehm, ik heb even, ik had een paar dingetjes opgeschreven en ik heb tussen aanhalingstekens heb ik
298 opgeschreven “wandelen”. Eh, wandel jij door fandoms heen of heb je een paar fandoms waar je echt een soort
299 van commitment bij voelt. Dat je bijvoorbeeld, denk je dat je fan-zijn van Marvel ooit stopt en dat het vervangen
300 wordt voor iets anders of zijn er dingen waar je echt denkt van: ‘nou, dat blijft de rest van mijn leven bij me.’?

301

302 ANTWOORD

303 Ehm, enerzijds hangt dat af van de content, want bijvoorbeeld bij Les Miserable had ik zoiets van oké de
304 schrijvers die ik echt geweldig vond die zijn op een gegeven moment opgehouden, die zijn eigenlijk in het niets
305 verdwenen, dus dan gaat je binding ook weg. Dus dat, van de content hangt het dus heel erg af. Eh, want ja, Les
306 Miserales is op zich blijft het één boek, maar door die fanfiction blijft het leven, dus dat heb ik minder denk ik
307 eh, als die fanfictie er niet was überhaupt, maar als je iets hebt als The Avengers of Marvel op zich dat is zo
308 groot. Dus ja, dat is zo groot, ja... hoe noem je dat... ..

309

310 VRAAG:

311 Universum?

312

313 ANTWOORD

314 Ja, ja [giechel] En je hebt het op zoveel platformen, je hebt films, je hebt comics, je hebt eh, fanfiction, je hebt
315 op zoveel verschillende platformen kan je content op houden, dus het blijft wel voeden. Denk ik en ja, als ze hele
316 domme dingen gaan doen, dan zou ik misschien stoppen.

317

318

319 VRAAG:

320 En dan heb je het over de filmmakers en de comic schrijvers?

321

322 ANTWOORD

323 Ja.

324

325 VRAAG:

326 En, ehm, na ja, zoals Dr. Who is dus eigenlijk iets wat afgenomen is, al?

327

328 ANTWOORD

329 Ja, omdat ik toch zoiets had van weet je. Het gaat tegen mijn, ja ik denk toch dat ik een aantal principes heb en
330 als dat, als het daar tegenin gaat dan houdt het op.

331

332 VRAAG:

333 Ja, en één van die principes noemde je net al, de diversiteit van de cast, onder andere. Aan wat voor principes
334 moet ik nog meer denken?

335

336 ANTWOORD

337 [4 woorden onverstaanbaar], maar als je iemand om views te krijgen laat verkrachten of weet je van dat hele
338 extreme geweld laat zien alleen om een beetje poeha te veroorzaken, dan heb ik zoiets van nee, daar ga ik niet
339 mee, eh, ja daar ga ik niet mee in... eigenlijk... dus daar houdt het ook op. En... wat nog meer... .. ja toch wel
340 als je een beetje los laat van het karakter wat je in al die seizoenen of al die afleveringen hebt opgebouwd. Dus
341 bijvoorbeeld bij Grace Anatomy dat gaat nu heel erg een andere kant op en de mensen die ik heb leren kennen
342 dat zijn deze mensen niet meer en dat is niet omdat ze zijn gegroeid, maar omdat ze, ja en beetje aan het los eh,
343 ze zijn aan het dwarrelen. Dus dan heb ik ook zoiets ja van weet je laat maar.

344

345 VRAAG:

346 Wat ehm, waar ben je naar op zoek in een, eh, in een fandom. Wat, want je hebt heel duidelijk van nou dat, ik
347 heb een aantal principes en het moet kloppen met mijn principes, maar... je hebt een aantal series losgelaten,
348 waar moet iets nieuws aan voldoen om bij jou binnen te komen?

349

350 ANTWOORD

351 eh, nou ja het moet voldoen aan mijn principes dus divers, gender sensitief, maar ik denk ook wel ja, even
352 denken hoor... ja het menselijk moet er wel inzitten. Het kleine en ... er moet een goede verhaallijn inzitten.

353

354 VRAAG:

355 Maar dat geldt natuurlijk voor heel veel dingen. Vind je dan ook heel veel leuk?

356

357 ANTWOORD

358 [giechelt] Ik vind ook heel veel leuk, ja.

359 VRAAG:

360 Kan je gewoon eens een aantal dingen noemen, want je zei net och het is zoveel, maar ik hoorde net ook al
361 Grace Anatomy voorbijkomen.

362

363 ANTWOORD

364 Ik moet je wel zeggen, ik heb een app waar ik al mijn shows in heb staan. Wacht ik kan het wel even laten zien.

365 Hij staat op mijn telefoon. Ik ben heel dedicated. Mijn moeder heeft wel eens gezegd dat als ik zo met een relatie
366 om zou gaan dan zou ik echt een goede partner zijn.

367

368 VRAAG:

369 Je bedoelt hoe je met je fandoms omgaat?

370

371 ANTWOORD

372 Ja. Toewijding, loyaliteit.

373

374 * 19:39 [laat app zien, er staan 33 shows in, van verschillende genres] 20:55 *

375

376 VRAAG:

377 Heb je een bepaald genre van nee. Ik neem aan horror of is dat dan weer een vooraanname van mij?

378

379 ANTWOORD

380 Nee, horror is. Ik heb heel even American Horror Story gekeken, maar dat was even en toen had ik zoiets van
381 weet je nee. Ik moet ook zeggen ik deel het ook echt heel erg in, want meestal na een lange dag heb ik dan zoiets
382 van oké komedie of als er een hele zwaar dag of zoiets is: komedie. En dan andere keren, als ik in de trein zit kan
383 ik drama bijvoorbeeld doen.

384

385 VRAAG:

386 Dus je stemt de serie die je kijkt eigenlijk af op de...

387

388 ANTWOORD

389 Ja, wat er aan mijn stemming moet gebeuren [lacht]

390

391 VRAAG:

392 Maar is het dan zo van dat je eh, als je verdrietig bent ga je expres drama kijken of ga je dan expres komedie
393 kijken?

394

395 ANTWOORD

396 Komedie waarschijnlijk.

397

398

399 VRAAG:

400 Dus je probeert het, eh... je stemming te beïnvloeden dan?

401

402 ANTWOORD

403 Ja.

404

405 VRAAG:

406 En, ehm, als je zo op een dagelijks/wekelijks niveau kijkt. Wat. Hoeveel, hoe vaak ben je dan bezig met iets wat
407 met je fandom te maken heeft? Alles bij elkaar.

408

409 ANTWOORD

410 ... Best veel [giechelt], maar ik woon in Rotterdam en studeer in Utrecht, dus ik heb altijd de treintijd en reistijd,
411 dus dat vul ik ook heel vaak in met series. Ook aan het einde van de dag om als een soort van beloning als 'oké
412 je hebt alles doorstaan, let's go.'

413

414 VRAAG:

415 En dan, maar, heb je dan bijvoorbeeld van die fanfiction. Schrijf je dat nog steeds nu?

416

417 ANTWOORD

418 Nee, nu een stuk minder. Vroeger was het ook echt een soort van avondritueel van voor je gaat slapen lees je een
419 paar hoofdstukken en dan ben je wel ontspannen, ben je klaar en dan kan je gaan slapen en dat is nu minder. Ook
420 omdat ja... de schrijvers zijn ook minder geworden vind ik. Dus het is heel erg, fanfiction is heel erg afhankelijk
421 van de content die wordt geschreven en die wordt toegevoegd.

422

423 VRAAG:

424 En wie bepaalt wat er wordt toegevoegd? Of kan alles toegevoegd worden? Is er een censuur?

425

426 ANTWOORD

427 Nee, maar je kan. Na ja, eigenlijk wel, want op zich kan je alles posten, maar als meerdere mensen het
428 rapporteren van oké dit kan echt niet door de bocht, dan eh, wordt het ook wel weggehaald en wordt ernaar
429 gekeken van oké, wat staat erin en kan het echt niet door de bocht en dan.

430

431 VRAAG:

432 En is het in het Nederlands of is het internationaal?

433

434 ANTWOORD

435 Eh, dit, wat ik lees is altijd in het Engels.

436

437

438

439 VRAAG:

440 In het Engels, dus een internationale community zeg maar. En ik neem aan online en ga je ook buiten het internet
441 nog, doe je dan nog iets met je fan-zijn?

442

443 ANTWOORD

444 Ehm... ... nee heel weinig eigenlijk.

445

446 VRAAG:

447 Heb je mensen in je omgeving waarmee je het deelt?

448

449 ANTWOORD

450 Ja, ik heb wel vriendinnen die bijvoorbeeld dezelfde serie kijken of nu met de studie is er een ander meisje dat
451 ook heel erg geïnteresseerd is in fandom studies, dus wij hadden ook echt iets van daar gaan wij wat mee doen.

452 Ooit. Dus dat speelt wel, maar het is ook een moment van: 'Oké, nu is het tijd voor mij.' Maar dan niet voor mij,
453 want ik wil niet naar mezelf kijken, maar dat is de tijd dat ik iets ga doen, dat niet met andere mensen te maken
454 heeft.

455

456 VRAAG:

457 Dus het is echt meer een persoonlijke.... Eh... ja, hoe zal ik het noemen... ik weet het niet...

458

459 ANTWOORD

460 Ja, een soort van me-time.

461

462 VRAAG:

463 Ja, je gaat niet naar conventies? Of eh acteurs ontmoeten?

464

465 ANTWOORD

466 Nee.

467

468 VRAAG:

469 Dat niet, en ehm... ... ik ga ondertussen even spieken... ik had inderdaad individueel of groep, maar voor jou is
470 het dus echt een individuele ervaring.

471

472 ANTWOORD

473 Ja, ik heb bijvoorbeeld wel mijn neefje van elf die is inmiddels ook helemaal fan van Dr. Who dankzij mij, dus,
474 weet je dat delen we wel en dat groeit ook echt tussen ons in, maar.

475

476 VRAAG:

477 En zoek je bijvoorbeeld online wel mensen op? Want je bent met dat fanfiction bezig, maar zit je bijvoorbeeld
478 op fora waar discussies gaande zijn?

479 ANTWOORD

480 Ehm, soms, maar dat is niet een vast deel van mijn eh, ja mijn routine als het ware.

481

482 VRAAG:

483 En ehm, heb je... ... ehm... een soort van... een idee van, want jij zegt ik spendeer best veel tijd aan m'n

484 fandom. Zijn er, heb je een idee dat er, wanneer ben je een echte fan? En wanneer ga je te ver, bestaat er een

485 soort van max? Bestaat er een limiet?

486

487 ANTWOORD

488 Nee, als ik terugkijk bijvoorbeeld, eh, toen ik Castle heel erg keek toen waren er ook wel klachten van de sterren,

489 omdat zij op Twitter en andere social media werden bejaagd van oké jouw partner moet weg, want jullie horen

490 bij elkaar. En dat gaat mij echt te ver.

491

492 VRAAG:

493 Je bedoelt dat dus de...

494

495 ANTWOORD

496 Dat de hoofdrolspelers eigenlijk in het echt ook een koppel zouden moeten zijn. Dat gaat voor mij echt te ver. Ik

497 heb zoiets van oké in de film is het top, doe je ding, maar de mensen daarachter moet je niet storen. Dus dat gaat

498 te ver en ... ja mensen dingen opdwingen. Kijk als ik een verhaal schrijf over a en c in plaats van a en b dan hoef

499 ik niet zoveel haatmail te krijgen omdat a en b bij elkaar hóren.

500

501 VRAAG:

502 Gebeurt dat wel?

503

504 ANTWOORD

505 Ja!

506

507 VRAAG:

508 Heb je dat zelf ook meegemaakt?

509

510 ANTWOORD

511 Nee.

512

513 VRAAG:

514 Dat niet. En ehm, want je zei overtuigd ja dat gebeurt echt en, maar... ik heb, ik kan me daar weinig bij

515 voorstellen hoe gaat dat dan? Is dat dan een verhaal dat online staat, kan je daar commentaar geven?

516

517

518

519 ANTWOORD

520 Als een verhaal online staat kan je dat doen, maar ook eh... even denken hoor... Sorry kan je de vraag even
521 herhalen?

522

523 VRAAG:

524 Nou, je zei heel overtuigd dat ik zei van krijg je daar commentaar op: ja. Ehm je had het over haatberichten die
525 je daarop kan krijgen. Dat heb je zelf dan niet, niet meegemaakt. Maar hoe weet je dit dan? Is dat dan iets wat
526 gewoon openbaar gebeurt?

527

528 ANTWOORD

529 Ja, je ziet het waarschijnlijk wel gewoon in de comments en... ehm... mensen publiceren het ook wel van: 'Na,
530 deze fan heeft dit gezegd, maar weet je ik heb geen zin in dit fandom-policing.'

531

532 VRAAG:

533 Fandom-policing... wat is dat?

534

535 ANTWOORD

536 Dat mensen heel erg in de gaten houden van dit is de fandom en wij shippen bijvoorbeeld alleen a en b.

537

538 * 27:16 – 27:54 *

539

540 VRAAG:

541 Er zijn fans die heel erg vasthouden aan het canon. Er zijn ook fans die dat niet doen. Wat. Waar sta jij?

542

543 ANTWOORD

544 Ja, iedereen mag van alles doen. Ik bedoel, als ik iets niet leuk vind dan ga ik dat gewoon niet lezen. Want zo
545 ben ik dan wel.

546

547 VRAAG:

548 Dus jij zegt het is gewoon mijn persoonlijke keuze om iets wel of niet te lezen. Dat zei je net natuurlijk ook met
549 die eh alerts die mensen bovenin een verhaal kunnen zetten.

550

551 ANTWOORD

552 Als ik zo'n content warning zie dan denk ik zo van nee, laat maar doei.

553

554 VRAAG:

555 Dus, wat dat betreft is er vrij spel.

556

557 ANTWOORD

558 Ja.

559 VRAAG:

560 Iedereen mag schrijven wat ie wil. Iedereen mag fan zijn hoe die wil.

561

562 ANTWOORD

563 Ja, en ik wandel ertussen.

564

565 VRAAG:

566 Jij wandelt ertussen. Maar stel dat er wel een lijn is tussen de ehm, niet-fan-zijn en heel heel heel erg fan-zijn.

567 Van 0 tot 10, waar zou jij jezelf neerzetten als je bijvoorbeeld kijkt naar Marvel?

568

569 ANTWOORD

570 Ehm... ik denk toch wel een 7. Want ik merk het ook wel qua merchandise kopen, van t-shirts, etuis en dat soort

571 dingen. Dat kan ik niet laten staan. Niet dat het goed is voor mijn portemonnee, maar dat kan ik dus niet laten

572 staan. En ehm, als je kijkt naar Luke Cage bijvoorbeeld, dat heb ik al drie keer gezien, dus daar zie je ook wel de

573 toewijding die je hebt ervoor.

574

575 VRAAG:

576 Ja, en als je kijkt, als je zou moeten zeggen van welke... serie, film boek, eh... staat bij jou echt op nummer 1.

577 Wat is bij jou echt jouw, op dit moment, de meest belangrijkste fandom?

578

579 ANTWOORD

580 ... hmm... Ik denk toch wel Marvel.

581

582 VRAAG:

583 Kan je uitleggen hoe dat komt, waarom dan Marvel, want je hebt ook DC. Dat is ook van Stan Lee.

584

585 ANTWOORD

586 Ja, DC vind ik toch wel gewelddadiger. Ik denk dat je bij heel veel Marvel schrijvers tenminste, brengt toch veel

587 meer humor erin, terwijl dat bij DC, naar mijn mening anyway, is veel serieuzer en veel bloederig en ja, nee er

588 moet wel altijd een kern van humor inzitten in heel veel wat ik lees en opzoek.

589

590 VRAAG:

591 Ja, oké. Dat is dus Marvel en dan binnen Marvel. Wat is je favoriet? Want ik heb je Black Widow al horen

592 zeggen.

593

594 ANTWOORD

595 Ja, Black Widow en Steve Rogers, dus Captain America.

596

597

598

599 VRAAG:

600 Captain America. Dat zijn je twee favorieten. En ehm, is dat dan, maak je dan nog onderscheid tussen eh, hoe ze
601 in de fanfiction zijn, hoe ze in de comics zijn en hoe ze in de films zijn?

602

603 ANTWOORD

604 Ja, ik ga meestal uit van hoe ze in de films zijn. Want ik heb ook wel issues gelezen waarin zij. Kijk de
605 persoonlijkheid van Black Widow verschilt heel erg in verschillende issues, omdat ze door heel veel verschillende
606 mensen is geschreven. Dus ik heb wel zoiets van in de films is ze in ieder geval wel een beetje consistent, dus ik
607 hou me vooral daaraan, dus een beetje hoe fans haar kneden.

608

609 VRAAG:

610 Ja en ehm... ik ga ondertussen weer even... Ja, ik heb een vraag opgeschreven van 'vervangbaarheid'. Dat heeft
611 natuurlijk een beetje te maken met dat 'wandelen' tussen verschillende dingen. Is zijn deze eh, zeg maar
612 de series, de films en boeken waar je nu fan van bent, zijn die vervangbaar voor andere dingen? Zou je
613 bijvoorbeeld als het Marvel universum stopt of als ze een kant op gaan die jij die oké vindt, kan je dat dan
614 makkelijk aan de kant zetten en dan overgaan naar iets anders?

615

616 ANTWOORD

617 Eh... Dat is best lastig, kijk ik keek tot voorkort ook een Indiase serie. En dat is dan echt zo'n daily soap en dat
618 is dan twintig minuten echt afschuwelijk [giechel], maar het is wel heel fijn om naar te kijken elke dag twintig
619 minuten.

620

621 VRAAG:

622 Wat maakt het afschuwelijk en dan toch fijn?

623

624 ANTWOORD

625 Na ja, het is een Indiase serie, dus dat is heel erg op normen en waarden en onze cultuur en ja ik kan er niet mee
626 eigenlijk, maar tegelijkertijd is het heel fijn om gewoon heel boos te zijn op die serie, omdat ze zo tegen jouw
627 ding in gaat en dat er dan toch dingen zijn zo van 'oowww'. Dus ja, het is heel erg die extreme gevoelens bij
628 elkaar en het duurt op zich ook niet lang, dus ik kan het gewoon eh, in de trein kijken, omdat ik toch genoeg tijd
629 heb in de trein om wat anders te doen. Dus maar eindelijk hadden ze iets van een heel gedwongen huwelijk en
630 toen had ik zoiets van weet je nee. Nee, ik ben er klaar mee en dan houd ik het toch nog in de gaten van oké zijn
631 ze al wat verbeterd, want bij die serie was er wel echt een community opgekomen op Tumbler ook van een
632 aantal mensen die gingen live-reviewen en dat soort dingen. Dus nog steeds lees ik wel af en toe die dingen van
633 oké is het al beter, nee hij is nog steeds stom. Oké.

634

635 VRAAG:

636 Maar stel je dan als je op Tumbler leest dat... voor je naar jouw idee dat ie beter wordt, ga je, zou je dan weer
637 erin stappen en verder kijken?

638

639 ANTWOORD

640 Ja, ik denk het wel.

641

642 VRAAG:

643 Dus het fan-zijn van een bepaald iets houdt niet helemaal op.

644

645 ANTWOORD

646 Nee, want ik hou. Ja, ik blijf het wel in de gaten houden van gaat het beter of hebben ze het gewoon goed
647 verpest. Dan laat ik het wel los, langzaam.

648

649 VRAAG:

650 Zijn er bepaalde films of series die je helemaal hebt losgelaten? Waar je dus vroeger wel echt fan van was en wat
651 dus nu helemaal verdwenen is uit je leven, zeg maar.

652

653 ANTWOORD

654 Eh.... Ja, ik heb Les Misérables wel echt losgelaten, maar ja, nog steeds denk ik van als die schrijvers
655 terug zouden komen dan zou ik ook wel terugkomen. Dus het blijft, ja. Het is nooit helemaal klaar, denk ik.

656

657 VRAAG:

658 Denk je dat er nog dingen bijkomen?

659

660 ANTWOORD

661 Ja, waarschijnlijk wel. [lacht] Als een serie ook ophoudt dan houdt het, binnen een jaar is het fandom wel klaar
662 dan. En uitzondering daarop is volgens mij dan Glee, die loopt, zelf ben ik daar geen fan van dan, maar ze
663 blijven updaten en het is al drie jaar geleden dus. Dat leeft nog wel heel erg, dus dat is op zich wel heel erg
664 fascinerend om te zien.

665

666 VRAAG:

667 En ehm, zijn er dingen uit het, de verhaallijnen, waarvan je denk ja dat is, dat zijn echt dingen die ik, waarvan ik
668 merk dat ik die in mijn dagelijks leven... laat terugkomen of dat je bijvoorbeeld, dat je op een bepaalde manier
669 reageert en dat je dan achteraf denkt van hee maar dat komt door één van de verhaallijnen die ik heb gelezen of
670 gezien of. Heb je dat?

671

672 ANTWOORD

673 ehm... .. nee, het werkt ook soort van gewoon als geruststelling, want als je bijvoorbeeld kijkt naar Ugly
674 Betty, daar kon ik me heel erg in vinden. Omdat, dat begon in 2005 volgens mij, begon ik met mijn havo en ik
675 zag er precies zo uit [lacht] echt met vlechten en een bril, weet je echt zo'n lelijke bril ook en beugel. Dus ik had
676 zoiets van oké als zij het kan maken in zo'n wereld, ook nog de mode wereld, als zij zich daarin kan handhaven
677 en uiteindelijk de ster kan worden van alles wat daar gebeurt en gewoon een hele mooie carrière kan bouwen,
678 dan geeft dat mij inspiratie en dan heb ik wel zoiets van oké, dit geeft mij hoop. Dus van dat soort verhaallijnen

679 dan weer wel. Ook als ik bijvoorbeeld kijk met de relatie met mijn moeder, dan weet je, oké, maar ik moet haar
680 ook leren zien als mens. Dat weet je wel, maar... weet je... op een gegeven moment als je boos bent en dan weet
681 je dat even niet en dan van, maakt niet uit en series helpen dan wel om dat in perspectief te zetten.

682

683 Een soort van bevestiging van dingen die je of wel weet of wel voelt.

684

685 VRAAG:

686 Is het een ontsnapping?

687

688 ANTWOORD

689 Vaak wel.

690

691 VRAAG:

692 En dan. Hoe zou je dat dan... .. hoe zou je dat dan kunnen uitleggen? Is het een... .. want je kijkt zó... het is
693 natuurlijk niet alleen fantasy wat je kijkt, je kijkt, uit zoveel verschillende genres kijk je dingen. Dus hoe, hoe
694 zou je dat kunnen, kunnen uitleggen?

695

696 ANTWOORD

697 Eh, voor een deel is het ook leermomenten denk ik. Wat kan je doen met een verhaallijn en bijvoorbeeld als er
698 een ehm, hoe noem je dat, ik haat het woord, eh, een narratorlogical, weet je.

699

700 VRAAG:

701 Ehm... dat is?

702

703 ANTWOORD

704 Als je kijkt naar de technieken, eh qua verhaallijn wat kan je daarmee doen. Hoe kan je bijvoorbeeld bepaalde
705 sequenties laten terugkomen of hoe kan je twee verhaallijnen parallel laten lopen. Dat zijn ook gewoon
706 leermomenten. Want ik, ja, ik ben, ik voel me geen schrijver, want ik schrijf minder. Maar ik ben er nog altijd in
707 geïnteresseerd geweest, ik ben ook wel heel jong begonnen met schrijven, dus in dat opzicht zijn het ook wel
708 leermomenten... En anderzijds heb ik ook gewoon, ja, bevestigingen zoiets van, oké nu wil ik me afzonderen
709 van de rest en dan, maar ik kan niet naar mezelf kijken, want dat... kan ik op dat moment niet aan of dat heb ik
710 nu niet nodig... als je bijvoorbeeld heel erg met anxiety zit van oké weet je ik weet waarom en ik weet waarom
711 ik dit voel en, maar dan is het een soort onlogica in jezelf en dan is het fijn om naar iets anders te kijken en dan
712 via dat eh, jezelf te proberen te reanimeren... Is het heel vaag? [giechelt]

713

714 VRAAG:

715 Ik probeer je te volgen... Ik... ehm dat je.... Dat laatste stapje snap ik even niet, van dat je dan kijkt en jezelf
716 probeert te reanimeren zei je?

717

718

- 719 ANTWOORD
720 Ehm, even denken... of ik een voorbeeld heb... Ehm... .. Nee, ik heb even geen voorbeeld.
721
722 VRAAG:
723 [lacht] Is niet erg hoor. Zou je zelf... echt een, want je bent natuurlijk een schrijver van fanfictie, je zei je schrijft
724 eigenlijk al heel erg lang. Heb je een soort van aspiratie rondom het schrijven?
725
726 ANTWOORD
727 Ja, dat wel.
728
729 VRAAG:
730 En. Wat?
731
732 ANTWOORD
733 Ehm, mijn ding, sinds ik aan mijn bachelor ben begonnen heb ik wel zoiets van oké, zet het allemaal maar aan de
734 kant en dan richt je je gewoon op je studie en alles wat daarbij hoort. Maar ik heb onlangs, dat is heel toevallig,
735 bij een lecture van eh iemand die in de muziek werkt, oké geen idee hoe ik daar kom, maar eh daar was ik en hij
736 zei van: 'Er zijn zoveel aspecten van mijzelf en', eh, want hij was DJ en muzikant en hij was echt een lijstlang
737 van dingen die hij aan het doen was en hij zegt van: 'ik probeer al deze kanten van mij te eren'. En dat vond ik
738 een heel mooi idee. Dus toen had ik wel zoiets van oké, ik heb heel veel ideeën, maar misschien moet ik daar
739 ook iets mee gaan doen, dus echt het schrijven, maar ook scenario's schrijven en dat soort dingen. En ja ook echt
740 die stappen verder gaan dus, maar... ja het blijft een beetje van oké ik wil ook altijd alles doen, maar er is tijd die
741 ik heb en dit zijn prioriteiten, want die liggen bij het studeren, want het geld, want dat soort dingen dus.
742
743 - 39:06
744 Totaal: 41:38

1 Interview 4

2 Datum 25 januari 2017

3 Locatie Hoorn

4 Deelnemer Man – alias Peter

5 Fandom(s) Doctor Who, Harry Potter

6 Activiteiten kijken en lezen van fandom, cosplay, evenementen, bestuur Dutch

7 Timetravel Association, presenteren op evenementen

8

9 Vanaf: 1:36 min.

10 VRAAG:

11 Maar laten we beginnen met Dr. Who.

12

13 ANTWOORD

14 Ja

15

16 VRAAG:

17 Waarom? Wat is het aan de Doctor, dat ehm?

18

19 ANTWOORD

20 ehm... Nou het begon bij mij, cosplay zelf begon daarvoor al eigenlijk, ik ging naar Elfia en zo, maar ik deed
21 meer mijn eigen kostuums soort van verzinnen. En toen dacht ik: 'ik wil iets doen wat herkenbaar is en toen ben
22 ik Dr. Who gaan kijken dankzij mijn zus en toen was het van: 'hee dat lijkt me cool, de Doctor.' Maar de Doctor
23 heeft heel veel gezichten, dus dan ga je kiezen welke Doctor. En bij mij begon het van dat ik dacht: 'Ja, hee de
24 Tiende Doctor draagt een bril, ik draag een bril. Dan ga ik de Tiende Doctor doen.' En zo is dat eigenlijk
25 begonnen voor mij.

26

27 VRAAG:

28 Oké, dus het is niet specifiek Tennant, dat Tennant een specifiek soort Doctor is waardoor jij echt voor hem hebt
29 gekozen?

30

31 ANTWOORD

32 Nou, dat kwam later. Eh, naar mate eh, ik had hem al gekozen en toen ging ik meer letten op de manier, de
33 dingetjes die hij deed en toen wilde ik dat over gaan nemen en toen kwam ik erachter: dat zijn dingen die ik al
34 doe. Dus dat ik naar Elfia toe ging, ik denk Elfia 2013 – Haarzuilens, dat was de eerste keer dat ik als de Tiende
35 Doctor ging. Mijn kostuum was toen nog helemaal niet super accuraat, maar ik kreeg van iedereen te horen van:
36 'Oh, je lijkt er echt op!' En je doet het echt goed en zo, dus toen dacht ik van zoveel anders doe ik niet. Dus toen
37 kwam ik er wel achter dat ie dus heel veel bij mij paste gewoon. En ja, dus dan is het eigenlijk wel een geluk dat
38 dat zo is, maar ik heb hem dus gekozen vanwege de bril.

39 VRAAG:

40 Ja, en... je... hoe kom je aan alles?

41

42 ANTWOORD

43 Ehm... op internet zijn hele goeie websites die alles namaken. Eh, eh, dat zijn van oorsprong dan James Bond
44 pak eh, namaak, eh, bedrijven. Maar die zijn dus ook gaan specialiseren in Doctor Who. Dus dit pak komt dus
45 van een website uit, eh, ehm... na goed maakt ook niet uit, maar de stropdas komt bijvoorbeeld uit Nieuw-
46 Zeeland vandaan. Dat zijn echt websites weet je. En die jas die is gemaakt van, door een vriend van mij eh.

47

48 VRAAG:

49 Die is gemaakt?

50

51 ANTWOORD

52 Ja.

53

54 VRAAG:

55 Jeetje

56

57 ANTWOORD

58 De stof heb ik dus weer via een andere vriendin. Eh... ja en vrienden van mij die hebben samen dan de jas
59 gemaakt voor mij.

60

61 VRAAG:

62 Wauw. En zijn dat dan vrienden vanuit de fanclub?

63

64 ANTWOORD

65 Ja, dat is gekomen, via via kom je dan in contact met elkaar. Eh... ook voor de fanclub inderdaad. Eh, en toen
66 was het van ja ik heb, toen heb ik een Facebook post gemaakt van: 'Ja ik heb een nieuwe jas nodig.'

67

68 * 3:48 [onderbreking van de ober] 3:52*

69

70 ANTWOORD

71 Toen had ik dus een post gemaakt op Facebook van eh ja ik heb een nieuwe jas nodig en ehh... toen hadden die
72 vrienden gereageerd van ja, wij willen een eigen bedrijf starten eh, zou jij eh, zou jij dan promotie willen maken
73 als we voor jou een jas maken? Dus nou ja tuurlijk. Dus zodoende.

74

75 VRAAG:

76 Dus zij hebben nu een bedrijf in het maken van specifiek Doctor Who of kostuums?

77

78

79 ANTWOORD

80 Eh, ze hebben een webshop, Smaug's Lair, en zij verkopen eigenlijk merchandise van verschillende fandoms;
81 Dr. Who, Sherlock, eh, volgens mij ook Harry Potter en dat soort dingen. Ehm... en daarnaast willen ze ook op
82 commission, dus op aanvraag eh cosplay items gaan maken. Dus, eh, ja, zodoende.

83

84 VRAAG:

85 En... volgens mij kwam ik op je Facebookpagina, want ik heb natuurlijk, ik zag je foto's bij Imagicon en toen
86 kwam ik uit op Facebook en zo ben ik bij jou gekomen, maar je hebt ook nu een ander kostuum of niet? Een
87 andere Doctor?

88

89 ANTWOORD

90 Ja, ik eh, ja voordat ik deze Doctor deed was ik naar een Halloweenfeest gegaan als de Elfde Doctor. Eh...
91 eigenlijk eh, vorig jaar had ik zoiets van het lijkt me leuk, wel cool om de Elfde Doctor weer eens een keer te
92 doen... en.... Nah, sinds een paar ja-, sinds twee jaar heb ik nu ook de Twaalfde Doctor, van Doctor Who en als
93 ik, die vind ik zo cool, dus afgelopen jaar heb ik echt twee nieuwe Doctors erbij gedaan en die zijn wel leuk om
94 ook te doen, maar de Tiende Doctor blijft wel gewoon mijn eh...

95

96 VRAAG:

97 Maar, wat, wat... Kan je het verschil uitleggen? Wat maakt het verschil voor jou, want voor een buiten. Ik ben
98 zelf geen cosplayer. Ehm... Ik begin het wel steeds beter te begrijpen nu, dat wel, maar wat ik voor jou het
99 verschil tussen de één of de andere Doctor, want ik denk dat heel veel mensen wel denken van: 'Hee, je trekt wat
100 aan en..'

101

102 ANTWOORD

103 Het grootste verschil zit hem in de Tiende Doctor en de Twaalfde Doctor, de Elfde Doctor lijkt qua maniertjes
104 een klein beetje op de Tiende Doctor, althans ze hebben dezelfde energie. En de Twaalfde Doctor is compleet
105 anders, die is heel erg sarcastisch, die is heel erg wat meer statig, vooral de Tiende Doctor is juist heel erg
106 huppelig en springerig en die vindt alles gewéldig. Dus de Twaalfde Doctor vond ik daarom ook wat meer een
107 uitdaging, want die stond wat dat betreft heel ver bij mij vandaan. Eh, he die is wat meer eh, ik moest wat meer
108 chagrijnig zijn zal maar zeggen, maar dat vind ik deels wel jammer, want ik vind het juist leuk om spontaan en
109 enthousiast te zijn op dat soort fairs, dus dat ik wel een uitdaging, dus wat dat betreft is het juist leuk om eens
110 een ander karakter te doen, omdat je op die manier voor jezelf een uitdaging, eh, creëert.

111

112 VRAAG:

113 Ja, en is dat dan, zie je het dan als ehm, ... echt als een rol die je speelt?

114

115 ANTWOORD

116 Ja. Het is wel een beetje een rol. Eh, eh, het is natuurlijk wel per cosplay verschillend. Er zijn ook mensen die
117 trekken wel gewoon een kostuum aan en die laten het daarbij en ik zie het wel voor mezelf als een rol. Eh, vooral
118 omdat, ik zeg altijd: 'Ik cosplay niet omdat ik wil zien dat mensen', eh, wacht. 'Ik cosplay niet omdat ik wil dat

119 mensen mij zien als cosplayer. Ik cosplay omdat ik wil dat mensen mij zien als een karakter.’ Dus dat als ze mij
120 zien dat ze denken: Dat is de Doctor en niet van hee leuk die jongen is als de Doctor. En daarom vind ik het juist
121 zo belangrijk om ook in die rol te zijn. Ik ga ook wel uit mijn rol als iemand mij benaderd als zijnde een
122 cosplayer, dan ga ik niet he in mijn rol blijven en en dat kan wel eens irritant zijn. Ehm, maar als ik rondloop dan
123 doe ik wel mijn handen in mijn zakken en nonchalant om me heen kijken, beetje charmant doen hier en daar en
124 dat is dan wel een stukje rol eh, wat erbij hoort.

125

126 VRAAG:

127 Ja, en ben je ook wel eens, want je gaat naar Comic Con en je hebt het over Elfia gehad en Imagicon, daar ben je
128 dan vrijwilliger. Zijn er nog andere dingen die je... waar je heen gaat als cosplayer?

129

130 ANTWOORD

131 Ehm... ja er zijn sinds, eh, sinds vorig jaar zijn er heel veel evenementen bijgekomen, Dutch Comic Con,
132 Amsterdam Comic Con, nou dit jaar hebben we dan Rotterdam Comic Con, eh, nou noem ze maar op. Nou, daar
133 wil ik allemaal heen, eh, ook Castle Fest ga ik ook heen. Ehm... Nou, bij Imagicon ben ik dan presentator en we
134 hebben jaarlijks de Dr. Who Gathering, dat is een ja, samenkomst van allemaal Dr. Who fans en daar ga ik
135 natuurlijk eh, ook heen. Wat georganiseerd wordt door The Dutch Timetravellers Association, waar ik in het
136 bestuur zit. En daar presenteer ik ook de cosplay show.

137

138 VRAAG:

139 Oké, en presenteer je dat dan als Doctor of gewoon als iemand met een outfit van de Doctor?

140

141 ANTWOORD

142 Nee, eh... Dat is een beetje dubbel, want ik heb juist gezegd, vorig, vorig jaar deed ik dat voor het eerst die
143 cosplay show presenteren en toen wilde ik dat als mezelf doen. Ehm, ook niet in kostuum, maar ik ben er toch
144 heen gegaan in kostuum en toen zou ik me daar omkleden en op een gegeven moment werd ik door steeds meer
145 mensen gevraagd van: ‘Nee joh je moet gewoon lekker als de Doctor blijven, dat is leuk’. Toen heb ik me een
146 beetje laten overhalen om het toch als de Doctor te doen en toen heb ik het half in cosplay, half als mezelf
147 gedaan. En het voordeel is dat ik als mezelf lijk ik al een beetje op de Doctor... ehm... en het grappige was dat
148 de cosplayers kwamen op het podium die hadden helemaal geen act voorbereid, maar gingen dan toch, eh, eh
149 improviseren en die gingen mij als de Doctor erbij betrekken, bij hun act. En daar ging ik ook in cosplay in mee,
150 in mijn rol en dat vonden heel veel mensen echt geweldig. Toen had ik zoets van oké dan is het voor de Dr.
151 Who dag wel leuk, eh, maar op Imagicon waar ik ook presenteer dat doe ik echt puur als mezelf, niet in cosplay,
152 niet in kostuum, niet in een rol.

153

154 VRAAG:

155 En wat is. Waarom. Wat is. Waarom kies je daarvoor? Of wat is het verschil voor jou?

156

157

158

159 ANTWOORD

160 Eh, omdat mijn ambitie als presentator, eh, wil ik, eh, wil ik loshouden van mijn ambitie als cosplayer. Dat zijn
161 twee verschillende dingen voor mij en die wil ik ook gescheiden houden. Eh en dan ja, voor de Dr. Who
162 Gathering wil ik wel een uitzondering maken, omdat dat is Dr. Who, dus ja oké, maar ik wil ook als mezelf als
163 presentator uitblinken en dat mensen mij ook zien als de leuke presentator in plaats van o daar heb je hem als de
164 Doctor. Op een gegeven moment wordt het ook oud voor mensen, denk ik, dat het mensen gaat vervelen. Ben ik
165 bang voor, weet niet of het zo is, maar. Ja, dat probeer ik zo min mogelijk uit te melken zo bij mensen, zal maar
166 zeggen.

167

168 VRAAG:

169 Ja, en want je zei eh, je zus.[onderbreking] Je vertelde dat je zus je aan Dr. Who heeft eh gekoppeld, om het zo te
170 zeggen. Maar er moet een moment zijn geweest dat je... dat je dacht van goh hee, maar dit vind ik leuk. Wat
171 maakt zeg maar de serie, dus los van de cosplay, wat maakt de serie leuk voor jou?

172

173 ANTWOORD

174 Ehm... Na goed. Kijk je begint met kijken en op een gegeven moment rol je in dat verhaal en dat trekt je aan,
175 maar wat zo cool is aan Dr. Who is het kan alle kanten op. Dus als je een rijke fantasie hebt dan kan je dus met
176 dat karakter kan je alle kanten op en dat is het leuke aan Dr. Who, je kan dus zo groot fantaseren, he en het
177 verhaal dat raakt je op die manier ook, omdat ja je gaat zelf ook nadenken over van zou de Doctor allemaal heen
178 kunnen, wat zou hij tegen kunnen komen en dat is wat ik zo cool vind vanaf het begin. Van tsja van elke dat hij
179 die deur open doet van de TARDIS, waar zul die, waar zal die nou weer belanden. Dat is zo gaaf aan Dr. Who.

180

181 VRAAG:

182 Het het is nu, eh, een aantal seizoenen verder. Heb je ook de oude Doctor gekeken?

183

184 ANTWOORD

185 Ehm, een paar afleveringen. Ja, niet alles, eh, ik heb sowieso het begin dus echt de eerste Doctor heb ik heel veel
186 gezien, toen heb ik één aflevering van de Vierde Doctor gekeken, één aflevering van de Vijfde Doctor en de
187 televisiefilm van Paul McGann, de Achtste Doctor, die heb ik gezien.

188

189 VRAAG:

190 En je bent ingestapt bij de Negende?

191

192 ANTWOORD

193 Klopt, ja, ja, ik ben begonnen met de 2005 serie.

194

195 VRAAG:

196 En ook meteen in 2005?

197

198

199 ANTWOORD

200 Ehm, nee dat is in 2011 geweest dat ik begon met kijken. Ja, en ik had wel al een paar afleveringen gezien van
201 de Elfde Doctor. Dus, want ik keek wel eens met mijn zus mee en toen op een gegeven moment zei mijn zus
202 van: 'Kom we gaan samen kijken,' en toen zei ik van: 'Ja ik weet niet, ik weet niet.' En op een gegeven moment
203 zijn wij The Last Airbender gaan binnenzien en dat was afgelopen en zei ik van: 'Ja wat gaan we nu dan
204 kijken,' en toen zei mijn zus: 'Doctor Who!', dus ik zei: 'Naja, vooruit dan maar.' En ja, zodoende.

205

206 VRAAG:

207 En toen ben je blijven kijken?

208

209 ANTWOORD

210 Ja, toen ben ik er nooit meer vanaf gekomen en ik ben misschien nog wel een ergere fan geworden dan mijn zus!
211 [lacht]

212

213 VRAAG:

214 Voor mensen die Dr. Who niet kennen of wel eens inderdaad iets voorbij hebben zien komen, maar dat ze dan
215 zeggen dat een Dalek lijkt op iets met een, met een mixer aan zijn lijf geplakt. En die zeggen: 'Nah, laag budget,
216 slechte serie. Waarom zou ik dat moeten gaan kijken?' Hoe kan je, waar kan je mensen mee overhalen?

217

218 ANTWOORD

219 Het is...Dr. Who is juist niet de special effects, niet het enorme budget wat de serie zo goed maakt. Kijk bij Dr.
220 Who is het juist de verhalen en het hele concept van de serie wat het zo goed maakt. En als je eens een aflevering
221 tussendoor kijkt, ja dat is leuk, maar dan kom je niet in het verhaal. Juist als je vanaf het begin het verhaal
222 meemaakt en later de plottwists en de dingen waar goed over nagedacht wordt, dat is wat je eh, erin meeneemt,
223 echt die ahh momenten zal maar zeggen. Dat is wat Dr. Who zo cool maakt.

224

225 VRAAG:

226 Kan je zo'n ahh moment noemen?

227

228 ANTWOORD

229 Mijn grootste eh eh... brainfuck, als ik het zo mag zeggen was nog steeds dat Jack Harkness aan het einde van
230 serie 3 zegt: 'The Face of Boo they call me,' dat je denkt: 'Woh wat!?' Weet je, of of, aan het begin van series 4
231 dat Rose daar ineens staat, weet je dat soort momenten ook met River is ook een heel mooi, mooie, mooi ehm,
232 voorbeeld. Weet je dat zijn allemaal voorbeelden dat je ineens denkt van oh dus dat zit zo. Dat alles te herleiden
233 valt of in series 1 met Bad Wolf dat daar, dat ze ergens halverwege zeggen ze al van: 'Hee, Bad Wolf dat horen
234 we vaker, dat komen we overal tegen.' En dan uiteindelijk kom je erachter waarom en waar dat vandaan komt en
235 dat je dan, ook als je dan de serie weer opnieuw gaat kijken dat je denkt: 'Hee, inderdaad daar staat Bad Wolf,'
236 wat je eerst nooit gezien hebt, dat is heel cool.

237

238

239 VRAAG:

240 Dus je zegt de series opnieuw kijken. Hoe vaak heb je het gezien?

241

242 ANTWOORD

243 Eh, ik heb alles nu drie keer gezien en sommige afleveringen misschien nog wel meer.

244

245 VRAAG:

246 En je zegt: 'sommige afleveringen meer', wat maakt dat je die afleveringen, want die kijk je dan los?

247

248 ANTWOORD

249 Even kijken... Ja, die kijk ik los, omdat het ook bijvoorbeeld vlak voordat ik naar een evenement ga eh, eh dan

250 kijk ik vaak nog wel een, één aflevering of twee afleveringen, om weer eventjes de rol weer op te pakken. Om

251 even te kijken van hoe deed ie dit ook alweer en dat soort dingen. En soms ontdek ik ook nieuwe dingen in het

252 karakter, waarvan ik denk: 'O, dat is goed voor mij om te weten' weet je, daar speel ik dan op in. Ehm... en dat

253 deed ik bijvoorbeeld ook met de nieuwe karakters, zoals nu de Elfde en dan de Twaalfde Doctor die ging ik dan

254 vorig jaar doen. Nou, dan ging ik ook weer even die afleveringen kijken om die rol op te pakken. En soms dan

255 zit ik thuis en denk ik: 'huh, ik heb wel zin in Dr. Who. Nou, welke aflevering zou ik eens gaan kijken?' Nou

256 dan kijk ik op Netflix en dan ga ik even scrollen en dan denk ik: 'O, die aflevering is heel leuk.' En dan ga ik die

257 kijken.

258

259 VRAAG:

260 En dat kan je, omdat je de context natuurlijk nu weet?

261

262 ANTWOORD

263 Ja, dat kan ik want ik ken de context en dan dan, dan weet ik ook, ja.. en dat. Er zijn dan bepaalde momenten in

264 die aflevering waar je dan naartoe leeft, van: 'O dat was een grappig moment,' weet je wel. Dan ga je gewoon

265 die aflevering kijken.

266

267 VRAAG:

268 Kan je zo'n aflevering noemen, die je altijd kan kijken?

269

270 ANTWOORD

271 The Day of the Doctor. Eh, is voor mij echt een aflevering die kan ik continu kijken, omdat er zitten drie Doctors

272 in, dat is sowieso al heel gaaf. Ehm... er zitten gewoon heel veel leuke momenten in, heel veel leuke references,

273 ehm, allemaal herkenningspunten. Dus.. ja, die kan ik blijven kijken.

274

275 * 15:20 – [over logistiek van Dutch TARDIS] 16:12 *

276

277

278

279 VRAAG:

280 En ehm, wat moet ik me voorstellen bij, want ik heb hem inderdaad op internet voorbij zien komen, maar je
281 komt heel veel fandingen tegen op internet, vaak niet-Nederlands. Maar wat moet ik me voorstellen bij die
282 Association? Hebben jullie vergaderingen? Zien jullie elkaar één keer per week?

283

284 ANTWOORD

285 Nou, de, de eh, DTTA is dus de officiële Dr. Who fanclub, dat houdt dus in dat we officieel zijn we hebben een
286 KvK registratie, we zijn een officiële stichting. Ehm... en wij organiseren verschillende eh.. ehm.. ja
287 evenementen rondom Dr. Who. Zo hebben wij dus de Dr. Who Gathering, zoals ik eerder al genoemd had. Eh,
288 we hebben een tour rond Amsterdam van de aflevering Heart of Amsterdam, dan gaan we langs allerlei locaties,
289 eh... We...hebben een barbecue elk jaar in de zomer, eh. No, daarnaast hebben we een Facebookgroep, daar
290 kunnen alle Whovians die een Facebook hebben kunnen daar samenkomen, alles over Dr. Who erin gooien en
291 dat soort dingen, ja... En zo kun je dus, ja, een community delen.

292

293 VRAAG:

294 Ja, en ehm, zie je daar, want hoe lang ben jij daar nu actief in?

295

296 ANTWOORD

297 Eh, bijna een jaar, als bestuurslid en nog langer gewoon als lid.

298

299 VRAAG:

300 En zie je nog een popula-. Dat het groeit? Of dat het afneemt de populariteit?

301

302 ANTWOORD

303 Ja, eh, het neemt toe. Het blijft ook toenemen, ehm... zeker sinds het 50-jarig bestaan, dat was in 2013 geweest
304 en was een ontzettende hype gekomen, omdat het ook in het nieuws kwam en ze waren veel meer bezig met
305 promotie en dat soort dingen. Ehm... ja, ook sinds dat het op Netflix is geweest is het ook ontzettend populair
306 geworden. Dus wat dat betreft zie ik wel een groei. En... het is eigenlijk net als een olievlek het verspreid zich,
307 he. Als je op straat loopt en zeker binnen de cosplay-community heb je zoiets van: 'Hee, dat is van Dr. Who', 'ja
308 dat is zo'. En dan ga je het daarover hebben, dan zijn mensen geïnteresseerd, gaan kijken en dat verspreid zich
309 steeds meer.

310

311 VRAAG:

312 Ja, en ehm, heb je ook andere, eh, dingen, andere fandoms zeg maar of dingen die je echt helemaal geweldig
313 vindt?

314

315 ANTWOORD

316 Ja, al van kinds af aan ben ik fan van Pokémon en Harry Potter. Ja dat is, die liefde blijft nog steeds bestaan,
317 naast Dr. Who. Eh, en daarnaast hou ik van eh, sinds kort speel ik Overwatch. Dat is een shooter van Blizzard,
318 dat zijn de makers ook van World of Warcraft en ehm, ja ze hebben een shooter gemaakt een beetje als Team

319 Forstress 2, dat is iedereen speelt zijn eigen rol. Ehm, ze zijn op dit moment iets van twee, nee ik moet het goed
320 zeggen, iets van vierentwintig verschillend heroes met allemaal hun eigen abilities en op die manier is het, ja dat
321 hele spel heeft ook een ontzettende eh, grote achtergrond, zal maar zeggen, heel groot verhaal en dat dat vind ik
322 echt heel gaaf. Dus ook dat is onderhand een beetje mijn eh, waar ik fan van ben geworden.

323

324 VRAAG:

325 En je zegt van ehm, Pokémon en Harry Potter al vanaf dat je klein bent. En wat maakt het dan, waarom dat en
326 niet ehm, een Narnia of een een Hunger Games?

327

328 ANTWOORD

329 Eh, nou Hunger Games is een beetje na mijn generatie. Eh, ondanks dat ik de films heel erg cool vind, dat is
330 Dat vind ik wel cool, maar daar houdt het op. Maar Harry Potter is, ik ben, dat ik was zeg maar de leeftijd van
331 Harry Potter dat ik de boeken las, dus ik ben met hem meegegroeid. Ennnnn, met Pokémon is dat een beetje
332 hetzelfde. Ik was de leeftijd van Ash dat ik de series keek op televisie. En omdat ik er zo mee ben meegegroeid
333 is het nostalgisch en daarnaast omdat er ook nieuwe dingen blijven uitkomen, blijft het ook cool, omdat er
334 nieuwe dingen blijven komen. Dat was laatst dan met Fantastic Beasts bijvoorbeeld, vanaf het moment dat ik die
335 film keek was ik weer terug in de wereld van Harry Potter en dat is heel gaaf.

336

337 VRAAG:

338 En is dat ook bijvoorbeeld bij, herlees je het of herkijk je het?

339

340 ANTWOORD

341 De films van Harry Potter, eh, de boeken lees ik niet meer eerlijk gezegd, ik ben na het vierde boek gestopt met
342 lezen en toen ben ik de films gaan kijken. Een beetje lui, maar. Ehm.... Maar ik kijk de films van Harry Potter
343 wel regelmatig terug. Ik heb ze allemaal op Blue Ray en soms heb ik wel zoiets van: 'Ah, ik zet dit eens aan' of
344 ik zet ze allemaal aan. Dan ben ik even een paar films zoet.

345

346 VRAAG:

347 Ehm, nou zei je van het is heel, van Harry Potter de eerste vier boeken en dat is heel lui van mij. Is er zeg maar
348 een... een bepaald soort ... quotum of een bepaalde soort kennis of een bepaalde manier van doen, waardoor jij
349 vindt van oké dan mag je jezelf bestempelen als fan.

350

351 ANTWOORD

352 Als je het leuk vindt. Dan ben je al fan. Ja, ik ben, ik ben... ik heb echt een bloedhekel aan mensen die het fan-
353 zijn zien als een competitie. 'Ja, ik ben meer fan, want ik weet meer.' Dan vind ik zo'n onzin. Fan betekent
354 letterlijk dat je fanatiek bent over iets. Dat als jij iets gewoon leuk vindt, dan mag je je wat mij betreft al fan
355 noemen. Je bent fan wanneer jij zélf vindt dat jij fan bent, want dan vind jij jezelf dus fanatiek genoeg om fan te
356 zijn.

357

358

- 359 VRAAG:
360 Oké en is er een een max. Is er een, dat je denkt, ja maar nu ga je te ver?
361
362 ANTWOORD
363 Neu... een... nee, want dan ga ik mezelf ook in een kwaad daglicht zetten!
364
365 VRAAG:
366 Nou ja, dat weet je natuurlijk niet.
367
368 ANTWOORD
369 Ikke eh, ik vind wel, je moet je prioriteiten straight hebben. Het moet niet zo zijn dat je meer geld uitgeeft aan je
370 fandom-zijn dan aan je eten, bij wijze van spreken. Ehm, dus wat dat betreft ja ik denk dat dat het enige is, hou
371 het verantwoordelijk weet je wel. Na ja, aan de andere kant lang leve de lol, als jij het naar je zin hebt, weet je,
372 wie ben ik om daarover te oordelen.
373
374 VRAAG:
375 The sky is the limit?
376
377 ANTWOORD
378 Absoluut.
379
380 VRAAG:
381 En voor jezelf?
382
383 ANTWOORD
384 Voor mezelf? Ja, voor mezelf is het dus echt eh..... ja, weet je... the sky is the limit, wel. [gniffelt]
385
386 VRAAG:
387 Maar zou je, want je bent nu zeg maar in outfit, maar doe je dat vaker dat je buiten special gelegenheden als de
388 Doctor de wereld in gaat?
389
390 ANTWOORD
391 Ja, ja, ja, ik heb, vooral als ik naar Amsterdam toe ga dan vind ik het geweldig om naar Waterstones te gaan
392 gewoon in outfit. Dat is een Britse boekenwinkel, dus de kans dat daar Dr. Who fans zijn is best wel groot. Dan
393 ben ik wel een klein beetje een attention-whore en die dan expres in cosplay dan daar naartoe gaat. Dat vind ik
394 geweldig en zeker, wat ik zeg, ik word niet veel herkend, maar als ik herkent word dan is het de pijl in de roos,
395 zal maar zeggen. Dat dat, ja, dat is gelijk dat mensen: 'Oh, my God wat cool zeg.' En ik krijg ook wel regelmatig
396 te horen van jij hebt echt mijn dag gemaakt. En dat maakt dan weer mijn dag.
397
398

- 399 VRAAG:
400 En... zou je... altijd in cosplay naar buiten willen?
401
- 402 ANTWOORD
403 hmhhh, Nee, nee , nee.
404
- 405 VRAAG:
406 Zou je dat niet doen?
407
- 408 ANTWOORD
409 Nee, want dan denk ik dat ik mezelf verdrink in mijn cosplay en ik moet niet vergeten dat ik zelf ook gewoon
410 Peter ben en soms is het ook gewoon lekker om gewoon als mezelf gewoon rond te lopen en niet die rare blikken
411 van waarom heeft die man zo'n lange jas aan? [lacht] Gaat ie naar het park, nee? Oh, goed [lacht].
412
- 413 VRAAG:
414 Kinderen bij de hand houden [lacht]
415
- 416 ANTWOORD
417 Ja, inderdaad ja. Pas op voor die rare meneer. De dorpsgek van Krommenie. Nee, nah, goed dat valt gelukkig
418 allemaal wel mee, die nare blikken. Je kent, tegenwoordig is cosplay ook wel wat meer mainstream aan het
419 worden. Mensen accepteren het al wat meer, zeker als je uitlegt van ja weet je, in Limburg vieren ze Carnaval. Ik
420 heb het het hele jaar door en drink gewoon minder. Sterker nog ik drink zelf helemaal geen alcohol, maar dat is
421 niet geheel relevant. Maar eh, ja nee eh. Ja.
422
- 423 VRAAG:
424 Maar je zou dus, wat je zegt van ik moet blijven onthouden dat ik Peter ben, maar het is wel gewoon leuk.
425
- 426 ANTWOORD
427 Het is wel leuk om eens in de zoveel tijd eh, in cosplay te gaan. Maar dat ik nu ook ga, omdat ik zoiets heb van:
428 'eh, het is een interview, het gaat over mijn Dr. Who fan-zijn... nah, dan ga ik in cosplay.' Weet je, dus op een
429 gegeven moment zoek je ook wel naar mogelijkheden.
430
- 431 VRAAG:
432 Ja, en ehm, ik weet. Ondertussen toch even spieken hoor, want eh, maar je zegt al heel veel dingen gewoon uit
433 jezelf. Eh, als je kijkt naar... gewoon een week, een week in jouw leven. Hoeveel... uur... ben je dan bezig met
434 Dr. Who?
435
- 436 ANTWOORD
437 Oeh....
438

- 439 VRAAG:
440 Of andere fandoms, maar...
441
442 ANTWOORD
443 Eh... best wel veel, omdat, ik ben ook heel veel op social media bezig met mijn fandoms. En ik lees heel veel
444 over mijn fandoms en... ja, als ik game dan ben ik ook een soort van bezig met mijn fandoms, dus eigenlijk best
445 wel veel... ja.. Hoeveel uur? Laat ik het zo zeggen als ik aan het werk ben niet.
446
447 VRAAG:
448 [lacht] Als je aan het werk bent niet?
449
450 ANTWOORD
451 Ik werk 32 á 40 uur in de week, dus de rest van de tijd. O en als ik slaap niet. De rest van de tijd ben ik wel bezig
452 met mijn fandoms echt. Maar dat komt gewoon, dat houdt.. dat houdt mij. Dat is gewoon mijn drive, mijn, mijn
453 eh, benzine, daar leef ik op. Weet je.
454
455 VRAAG:
456 Ja, en is het zo dat je, ehm, heb je, is zeg maar je fandom ook je, je, vindt je daarbinnen ook je vriendengroep?
457
458 ANTWOORD
459 Ja, jawel, ja ja.
460
461 VRAAG:
462 Of zijn dat twee aparte dingen, bijvoorbeeld.
463
464 ANTWOORD
465 Eh, nou nee, de hechtste vrienden die ik op dit moment heb, die heb ik door, door de, door het fan-zijn. En ehm,
466 nou mijn allerbeste vriend, mijn soulmate zal maar zeggen, [...] die ken ik dan wel al van voor alle fandoms en
467 dat soort dingen, maar wij delen wel dezelfde fandoms. Dus dat is, ja. Het is niet dat het gescheiden is, maar het
468 hoeft ook niet zo te zijn dat het komt door. Maar de meeste, ja, vrienden die ik nu heb, die staan, die komen wel
469 echt door de fandoms-zijn.
470
471 VRAAG:
472 En is dat dan zeg maar, want je zei van je bent, je beste vriend die had je dus voor de fandoms en jullie zijn dan
473 samen in de fandoms gegroeid. En heb je die andere mensen dan ontmoet vanuit het fandom? Dus dat je dus
474 inderdaad naar een Imagicon ben geweest of of naar de.
475
476 ANTWOORD
477 Ja, de heel veel, ja. Bijna alle mensen die ik nu, zeg maar nauw om me heen heb, ken ik wel van de fandoms.
478 Dus die heb ik echt leren kennen op Elfia of dat soort dingen, he, dus echt die evenementen of via social media.

479 VRAAG:

480 Ja, want wat voor 'n rol speelt de social media, of internet, in, in jouw fanbeleving?

481

482 ANTWOORD

483 Eh, een hele grote rol, omdat eh, zeker met Instagram, Facebook, je hebt allemaal Facebookgroepen dat soort
484 dingen, dus daar leer je mensen kennen, eh, die ook fan zijn van hetzelfde en omdat je dan een interesse deelt,
485 dan kom je sneller met elkaar in contact. En als je met elkaar in contact komt, dan ga je het meer daarover
486 hebben, dan ga je uiteindelijk misschien afspreken, dat soort dingen of dan kom je elkaar tegen op evenementen
487 en... Goed voor mij is de, zijn sociale contacten heel belangrijk. Ik ben van mezelf een vrij sociaal persoon.
488 Ehm... dus dat speelt dat dus voor mij een grote rol. Zeker internet, ja, want daar leer ik de mensen dus
489 uiteindelijk ook van kennen.

490

491 VRAAG:

492 Als je Dr. Who zou moeten opgeven vanaf morgen-

493

494 ANTWOORD

495 Nee! Nee! Doe me dat niet aan!

496

497 VRAAG:

498 [lacht] ja, maar denk je dan dat er een vervanger zou komen of wat je nu net zegt, stort je wereld een beetje in?

499

500 ANTWOORD

501 Nou, ik denk dat voor mij de wereld een beetje instort. Het klinkt heel dramatisch, nou het is misschien een klein
502 beetje overdreven. Ik denk, eh, omdat ik heb altijd al daarvoor Harry Potter en Pokémon altijd wel al gehad.
503 Ehm... en weet je, ik kom ook uit die Emo-fase en dat soort dingen en daar heb ik ook heel lang over gedacht
504 van ja hier kom ik nooit meer uit, weet je. Dus misschien is het wel een fase, vind ik uiteindelijk wel wat anders,
505 maar ja voor nu heb ik er gewoon te veel baat bij om te zeggen van: 'Ja, als ik het opzeg dan komt er wel weer
506 wat anders.' Ja, dat vind ik moeilijk om te zeggen.

507

508 VRAAG:

509 Kan je uitleggen wat je bedoelt met de baat die je erbij hebt? Wat, want je noemde al een paar dingen, maar ik
510 probeer erachter te komen wat nou precies die Doctor nou precies...

511

512 ANTWOORD

513 't, 't Ehm.... Ja... Dat weet ik zelf eigenlijk ook niet. Nee, het ding is, eh... Door Dr. Who en door mijn
514 cosplay heeft voor mij heel veel deuren geopend, he, sociale contacten. Ook dat ik nu in het bestuur zit van de
515 Dr. Who fanclub, eh... Imagicon, presenteren. Nou, presenteren en acteren zijn voor mij altijd echt enorme
516 passies geweest, dus het feit dat ik dat nu kan, ja uiten, ja, binnen de cosplay-wereld dat is voor mij heel fijn. Dus
517 wat dat betreft is er voor mij heel veel baat bij, omdat ik kijk uit naar dagen dat ik kan cosplayen, als ik de
518 Doctor kan zijn en dat ik dus mag acteren, in zekere zin.

519 VRAAG:

520 Is dat ook de, als je naar de toekomst kijkt zou je er dan meer mee willen doen?

521

522 ANTWOORD

523 Ja, het liefste wel. Ja, zoals.. als, als, als ik ervan kan leven, dan zou ik het alleen maar doen.

524

525 VRAAG:

526 En wat zou de gulden middenweg zeg maar zijn voor je? Wat, heb je een bepaald idee van nou je kan het ergens
527 voor gebruiken of zo?

528

529 ANTWOORD

530 Eh, ... Nou sowieso portfolio, er zijn ook cosplayers die, maar die zijn, kijk die cosplayers maken alles zelf en
531 die hebben, eh, heel veel verschillende karakters en die ook wat meer herkenbaar zijn, maar dat zijn bijvoorbeeld
532 mensen die kunnen hun cosplay inzetten en op die manier geld eraan kunnen verdienen. Eh, of in ieder geval kiet
533 spelen en dat soort dingen, door... ja naar bepaalde conventies te gaan waar ze uitgenodigd worden en gewoon
534 geld ervoor krijgen eh, dat soort dingen. Ook mensen die bijvoorbeeld een eigen Patreon hebben. Patreon is
535 voor, dan kan je een profiel aanmaken en dan kunnen mensen jou voor één euro per maand al sponsoren zal maar
536 zeggen, ehm, omdat ze jouw werk gewoon mooi vinden. Ehm er zijn dus ook gewoon mensen die daaraan geld
537 verdienen.

538

539 VRAAG:

540 Zie jij jezelf dat doen?

541

542 ANTWOORD

543 Hm, nee, nee, zeker niet Patreon, omdat ja ik weet het niet, ik doe het niet voor het geld. Nee, als ik uiteindelijk
544 het aanbod krijg van ja weet je zou jij ehm... vijfhonderd euro per maand willen krijgen dan hoef je alleen nog
545 maar te cosplayen, dan hoef je niet meer te werken. Dan zou ik het wel doen, maar ik doe het niet voor het geld,
546 absoluut niet. En daarom vind ik het ook een beetje moeilijk om voor dingen, ja, geld te vragen, dingen te doen,
547 zal maar zeggen.

548

549 VRAAG:

550 Ja, want ik hoor je nu zeggen het acteren, het presenteren dat je dat heel erg leuk vindt, maar zijn. Is het dan los
551 van het cosplay zijn dat dan wel dingen die je dan.

552

553 ANTWOORD

554 Ja, toen het was, als het presenteren is of acteren voor een film of weet ik veel wat, echt iets commerciële. Ja,
555 dan ga ik er wel geld voor vragen, maar voor cosplay zal ik nooit geld vragen. Dus dat zijn wel twee losse
556 dingen.

557

558

559 VRAAG:

560 Is dat wel iets wat je graag zou willen doen, bijvoorbeeld? Zou je graag acteur willen worden of presentator.

561

562 ANTWOORD

563 Ja.

564

565 VRAAG:

566 Dan kan je natuurlijk wel weer, inderdaad voor een portfolio ervaring opdoen.

567

568 ANTWOORD

569 Ja, en zeker met Imagicon waar ik dus presenteer gewoon als mezelf, dat kan ik dus heel goed gebruiken als

570 portfolio voor het presenteren en ook het cosplay ja dat kan ik ook meenemen in mijn portfolio voor het acteren.

571

572 VRAAG:

573 Heb je, ehm, ... eh... even denken hoor ... Als ik mensen vertel over mijn scriptieonderwerp, vooral de mensen

574 die mij niet zo goed kennen, die hebben dan echt zoiets van die kijken me heel vreemd aan en die zeggen dus

575 ook van: 'ja, maar dat zijn toch allemaal vreemde mensen.'

576

577 ANTWOORD

578 [gekscherend] 'Die autisten allemaal in donkere hoekjes.'

579

580 VRAAG:

581 ja, van die mensen die inderdaad op zoek zijn naar ontsnapping, bladiebla. Dat soort dingen en dan kijk ik altijd

582 heel moeilijk, maar.

583

584 ANTWOORD

585 Ja echt zo van wauw thanx.

586

587 VRAAG:

588 Ja, maar denk je, denk je dat er wel mensen. Denk je dat dat wel een rol speelt in de hele, het hele fandom? Of

589 het nou het schrijven van fanfictie is of het cosplay of, denk je dat er een rol van, van ontsnapping uit realiteit is

590 of juist?

591

592 ANTWOORD

593 Bij mij sowieso niet. Ehm, ik vind het gewoon leuk en hoe het bij andere mensen is weet ik niet. Ehm, wat ik, ik

594 hoor wel eens, je hoort wel veel in de community van mensen die, ehm, autisme hebben of depressie of dat soort

595 dingen en inderdaad wel als ze cosplayen en dat soort dingen dat ze er minder last van hebben, maar dat heb je

596 denk ik in elke community, weet je. Als je naar ehm. Alleen ik denk dat het bij ons wat meer open over

597 gesproken wordt, omdat we zijn al raar, dus ja weet je, wat je zegt maakt niet meer uit. Terwijl als je naar een

598 voetbalwedstrijd gaat daar zitten ook, nah, twintigduizend mensen als het niet meer is, hoeveel autisten zullen

599 daar wel niet tussen zitten? Hoeveel mensen met depressies zullen daar wel niet tussen zitten? En die gaan ook
600 misschien wel naar die voetbalwedstrijden om die werkelijkheid te ontsnappen, maar zou je het ze horen zeggen?
601 Nee, want die cultuur is heel anders. En ik denk dat het daar aan ligt. Wij worden afgeschilderd als zijnde
602 “autisten”, mensen met problemen, blabla, rugzakjes, terwijl wij daar gewoon juist meer open over zijn, maar die
603 vind je in elke community terug. Ik denk dat dat het verschil is. Ja, hoe de cultuur in elkaar zit, want over
604 voetballers of voetbalhooligans, ja, ik zeg het zelf al hooligans, terwijl dat vaak gewoon supporters zijn. Ik ben
605 zelf wel eens naar een wedstrijd geweest en dat zijn een hele, hele relaxte sfeer was daar, helemaal niets aan de
606 hand. Terwijl je hoort bijna allemaal maar hoor je de ellende. Ook dat is weer vooroordelen, dingen die je vaker
607 hoort.

608

609 VRAAG:

610 Ja, en denk je dan dus van, want je zegt, je geeft nu als voorbeeld voetbal. Denk je, en je noemt hele tijd
611 community inderdaad. Is dat een hoofdreden dat er fandoms zijn? De community-idee?

612

613 ANTWOORD

614 Een fandom is een community, denk ik, want je bent met z'n allen fan van één iets, dat deel je. Je bent dus soort
615 van community, want je, ja, je deelt samen dezelfde interesses.

616

617 VRAAG:

618 Ja, maar denk je dat mensen fan zijn of fan worden om in die community te komen? Of denk je dat het andersom
619 is; dat je fan bent en dat je per ongeluk in de community terecht komt?

620

621 ANTWOORD

622 Dat hangt denk ik van de persoon af. Eh... ik ben zelf gewoon fan geworden van Dr. Who, nooit met de intentie
623 van: ‘O, ik ga Dr. Who kijken want dan heb ik iets om te connecten met mensen.’ Ik ben Dr. Who gaan kijken,
624 omdat mijn zus mij eraan voorstelde en omdat ik het toen leuk vond kwam ik steeds meer in contact met mensen
625 die Dr. Who ook leuk vonden. Zo is er tegen mij op gegeven moment gezegd: ‘Wist je dat er een Dr. Who
626 fanclub is?’ Nee, dat wist ik niet, maar lijkt me wel leuk. Zo ben ik er gewoon ingerold. En van de andere kant
627 misschien andersom zijn die dachten van: ‘ik heb iets nodig om met mensen over te praten, ik hoor veel mensen
628 over Dr. Who, ik ga Dr. Who kijken’. Dat kan heus wel en dat kan met alles zo zijn. Maar ja, ik denk dat dat echt
629 per persoon verschilt.

630

631 VRAAG:

632 Ik denk dat ik eh. Heb jij nog iets waarvan je zegt: ‘Oh, maar dat wil ik heel graag kwijt’. Want ik denk dat ik
633 alles heb gevraagd waar ik nu op kan komen.

634

635 ANTWOORD

636 Oké. Nou ja, goed, ik ben sowieso heel blij dat ik even heb kunnen uiten over dat, dat na goed, mensen. Dat het
637 vaak wordt neergezet dat mensen met problemen, dat zijn meestal van die fans en dat soort dingen, dat je raar
638 wordt aangekeken als je zegt dat je van Dr. Who houdt of van comics of science fiction of games of dat soort

639 dingen, weet je. Dat je vaak in een hoekje wordt afgeschreven van je bent een rare vogel. Dat is helemaal
640 nergens goed voor. Ik vind het heel raar dat ze in Limburg eens in het jaar met z'n allen feest lopen te vieren en
641 verkleeden en zuipen en zo. Ja, dat vind ik gek, maar daar oordeel ik ze ook niet over en dan denk ik ja dat
642 moeten jullie weten. ... Voor de rest, ja, dat was 'm.
643
644 - 35:18

1 Interview 5

2 Datum 26 januari 2017

3 Locatie Utrecht

4 Deelnemer 1 Vrouw – alias Sarah

5 Fandom(s) Star Wars, Disney prinsessen

6 Activiteiten kijken en lezen van fandom, cosplay & kostuums maken en
7 ontwerpen, evenementen, vrijwilligerswerk, c.o. Rebel Legion
8 Benelux

9

10 Deelnemer 2 Man – alias Jaap

11 Fandom(s) Star Wars

12 Activiteiten kijken en lezen van fandom, cosplay & kostuums maken en
13 ontwerpen, evenementen, vrijwilligerswerk, lid 501th Dutch
14 Garrison

15

16 Vanaf: 0:04 min.

17 [na aanleiding van: Sarah = Rebel & Jaap = Garrison]

18

19 ANTWOORD 1

20 Nah, nee dat maakt eigenlijk helemaal niks uit. Op papier zijn we eigenlijk allemaal verschillende verenigingen,
21 maar we doen eigenlijk bijna alles wel gezamenlijk. Vooral grote evenementen zoals Ducht Comic Con enne
22 Facts in België, hebben we eigenlijk allemaal eh gezamenlijk.

23

24 * 0:18 – 1:45 *

25

26 VRAAG:

27 En ehm, ja, waar ik natuurlijk als eerst heel erg benieuwd naar ben wat maakt Star Wars dat je het... fan bent?

28

29 ANTWOORD 1

30 Ja, Star Wars is voor mij eigenlijk een heel groot stuk ehm, jeugdsentiment en het is een sprookje op eigenlijk
31 een hele andere, aparte manier vertelt. Een sprookje dat eigenlijk nooit voor mij, nooit ophoudt en dat is wat het
32 voor mij Star Wars heel mooi eh, maak. Het begon eigenlijk toen ik nog heel jong was, ehm, mijn vader keek
33 altijd heel erg veel science fictions films en fantasy films en eh, Star Wars dat eh, werd ook gedraaid in de
34 winter, in de wintermaanden op de zondag. Dus dat heb ik eigenlijk als klein kind heel erg meegekregen. Via een
35 vriendin eigenlijk een beetje het cosplay wereldje, ik ging een keer naar de Elf Fantasy Fair en nog steeds bleef
36 Star Wars eigenlijk altijd op de, ja, op de achtergrond. Het was wel aanwezig, maar niet heel prominent. En eh,
37 toen zag ik dus de vereniging Rebel Legion en Dutch Garrison troepen tijdens de Fantasy Fair en toen dacht ik:

38 'Hee dat wil ik ook.' In zo'n mooi kostuum rondlopen, in zo'n groep erbij horen en zo is eigenlijk voor mij het
39 verhaal begonnen.

40

41 VRAAG:

42 En je zei, je was ervoor, je ging al naar Elf Fantasy Fair. Betekent het dat Star Wars niet je enige fandom is?

43

44 ANTWOORD 1

45 Nee, ik heb eigenlijk, eigenlijk twee. Sowieso eh, ja, eigenlijk alles wat met fantasy te maken heeft vind ik wel
46 leuk en interessant, zoals eh, The Hobbit of alle Tolkiens, Harry Potter vind ik leuk. Dus daar heb ik eigenlijk
47 altijd wel een gevoelige snaar voor gehad, maar mijn andere grote passie is Disney. Disney en Star Wars.

48

49 VRAAG:

50 Oké. En nou heeft Disney Star Wars. Of Star Wars is een Disney universum sinds kort.

51

52 ANTWOORD 1

53 Ja, klopt.

54

55 VRAAG:

56 Vind je het spannend of juist dat je denkt: Yes!

57

58 ANTWOORD 1

59 Ja, op organisatorisch niveau hebben we, ja, 't er komen een aantal veranderingen. En ik ben heel erg benieuwd
60 waar ze allemaal mee gaan komen. Ik ben heel blij met de nieuwe films die ze hebben gemaakt. Echt heel erg
61 verrast, ik had verwacht van nou ze zullen dat wel liever gaan aanpakken, maar ja ik ben benieuwd waar ze mee
62 komen, eigenlijk.

63

64 VRAAG:

65 Ja, en dan wat van Disney? Moet ik dan echt aan de, de Classic tekenfilms denken of ook de, wat is het,
66 'Buddies in Space' en de films en zo?

67

68 ANTWOORD 1

69 Nee, de echt klassieke prinsessenfilms, dat is wel helemaal eh mijn ding.

70

71 VRAAG:

72 Oké, en doe je daar ook cosplay?

73

74 ANTWOORD 1

75 Ja, dat doe ik ook eh kleding en in de ban. En hij [Jaap] doet zelfs met mij mee, dus.

76

77

78 VRAAG:

79 Echt waar? [lacht] Wauw, vrije wil of?

80

81 ANTWOORD 2

82 Eén keer hebben we het meegemaakt, dat eh.

83

84 ANTWOORD 1

85 Twee keer.

86

87 ANTWOORD 2

88 Twee keer, één keer een fex, dan hadden we een mashup gedaan, dus Star Wars – Disney. Toen waren we Rebel

89 Pilots, maar dan wel als Belle en het Beest en dan in de Rebel Pilot.

90

91 ANTWOORD 1

92 Dus Belle in een gele overall en Beest in een blauwe overall en dan een roos-patch erop en dan dat hele mooie

93 haar.

94

95 ANTWOORD 2

96 Ja. En de afgelopen keer op Comic Con, toen in Utrecht was dat. De Winter Comic Con, toen zijn we echt al

97 Belle en het Beest gegaan.

98

99 ANTWOORD 1

100 Echt de klassieke.

101

102 VRAAG:

103 O, dan heb ik jullie gezien!

104

105 * 4:37 [stukje herkenning] 4:53 *

106

107 VRAAG:

108 En wat ehm, waarom ben je begonnen met cosplay?

109

110 ANTWOORD 1

111 Eh, ja ik ehm, had een alternatieve vriendin en die nam mij eigenlijk mee naar de Elf Fantasy Fair en ik zag daar

112 al die mensen die al hun creaties deden maken en ik vond dat zo gaaf en tof. En ik ben altijd best wel creatief

113 bezig geweest, ook de vooropleiding gedaan om uiteindelijk kunstenaar te worden, uiteindelijk wel een hele

114 andere kant gekozen, ik ben nu verpleegkundige, maar dat creatieve heeft er eigenlijk altijd wel ingezet. En

115 mijn moeder heeft mij toen leren naaien en toen ging ik samen met mijn vriendin dus verkleed naar de Elf

116 Fantasy Fair en zo ben ik eigenlijk steeds meer in het wereldje gerold ook van de Comic Cons uiteindelijk, want

117 dat was niet meteen eh. De Elf Fantasy Fair en uiteindelijk ook de Comic Cons.

118 VRAAG:

119 En aan welke leeftijd moet ik denken als je, de eerste keer dat je naar Elf Fantasy Fair gaat?

120

121 ANTWOORD 1

122 Ik was volgens mij vijftien, zestien jaar oud.

123

124 VRAAG:

125 En, hoe lang ben je nu bij de Rebel Alliance?

126

127 ANTWOORD 1

128 Ik ben nu drie jaar lid van de Rebel Alliance.

129

130 VRAAG:

131 En Commanding Officer? Wat houdt dat in? Bij de Rebels?

132

133 ANTWOORD 1

134 Ehm, ja, de Rebel Alliance is eigenlijk een wereldwijde organisatie en ehm, een groepje landen of een land is

135 een Base of een Outpost. Dus laat maar zeggen als gemeentes moet je dat ehm, moet je dat zien. En ik ben dan

136 het hoofd van de Benelux, dat is eigenlijk één Base samen en ik eh, maar ja eigenlijk van die landen het hoofd.

137 Dus ik regel de, alle evenementen, ik controleer of de kostuums van de leden er goed uitzien. Ik heb ook een

138 council die voor mij allerlei verschillende taken hebben. De één eh, die helpt mij mee met het regelen van de

139 events, de andere die helpt mensen met het maken van de kostuums en hun op weg. Die maken ook bijvoorbeeld

140 de ledenlijst. Weer iemand anders die doet de merchandise en ik eh, probeer dat allemaal een beetje in het gareel

141 te houden en te sturen.

142

143 VRAAG:

144 Wauw.... En... als je dat op weekbasis kijkt, hoeveel tijd besteed je daar dan aan?

145

146 ANTWOORD 1

147 Ehm, ja. Dat is eigenlijk wel een beetje een part-time eh, baan. Ik werk bijna veertig uur per week en ik ben er

148 elke dag wel een paar uurtjes mee zoet. De ene dag wat meer als de andere, maar zeker gemiddeld gezien een uur

149 á twee uur op een dag.

150

151 VRAAG:

152 En dit was Benelux toch? Dus het is ook België en Luxemburg.

153

154 ANTWOORD 1

155 Ook België en Luxemburg ja, en we hebben nu in totaal in de hele Base en dan verdeeld over alle drie de landen

156 ongeveer vijftig leden.

157

158 VRAAG:

159 Oké, en... waarom heb je gekozen voor de Rebels?

160

161 ANTWOORD 1

162 Ja, ik ben eigenlijk altijd eh, iemand geweest die heel erg hield van de, ja de prinsesjes en de good guys en eh,
163 voor mij, eh, de moeder van Leia: Amidala dat is eigenlijk mijn, mijn hoofdpersonage. Zij is helemaal mijn ding,
164 mijn favoriete karakter uit Star Wars en dat is eigenlijk ook mijn reden om zo'n hele mooie uitgesproken
165 kostuums en jurken en dat is eigenlijk mijn reden om voor haar te kiezen en de Rebel Alliance in te gaan.

166

167 VRAAG:

168 En ga je ook altijd verkleed als, ehm, Amidala?

169

170 ANTWOORD 1

171 Ehm, meeste van de tijd wel, ik heb... .. vijf of zes kostuums van Amidala en ik heb er een van Leia.

172

173 VRAAG:

174 En... Als ik dan die kostuums... die maak je zelf, dat neem ik aan?

175

176 ANTWOORD 1

177 Ja, die maak ik allemaal grotendeels zelf ja.

178

179 VRAAG:

180 Hoe lang ben je daarmee bezig? Ik heb echt geen idee.

181

182 ANTWOORD 1

183 Dat verschilt heel erg welk project het is. Je hebt, eh, sommige kostuums ben je eigenlijk zo mee klaar, maar dat
184 haar dat is echt gewoon vreselijk als je zo'n pruik in elkaar moet zetten. En andere kostuums ben je heel lang
185 bezig. De meeste kostuums ben je wel een paar maanden tot een half jaar. En dan elke keer doe je wat. Goede
186 stoffen, spulletjes bestellen, die in elkaar zetten en je moet op een gegeven moment ook je kostuum opsturen om
187 te laten keuren. Vaak moet je dan nog een paar dingetjes aanpassen. Dus je bent er wel even mee onderweg
188 voordat je het kostuum af hebt.

189

190 VRAAG:

191 En wat ik, wat ik. Gisteren heb ik een Dr. Who cosplayer geïnterviewd en ehm, die kwam ook in cosplay. Ik heb
192 [...] geïnterviewd die was niet in cosplay, maar ehm. Vervolgens op de Christmas Con was ik bij de Dutch
193 Garrison aan het kijken bij de spullen en toen was er één grapjas die het heel grappig vond om mij te laten
194 schrikken.

195

196 * 9:14 [vertelt verhaal over dat mensen zich kunnen “verstoppen” in hun cosplay] 9:46 *

197

198 VRAAG:

199 Dat is bij jou anders.

200

201 ANTWOORD 1

202 Ja, klopt. Bij mij kunnen ze heel duidelijk mijn gezicht gezien en eh, mijn non-verbale communicatie en eh, de
203 kinderen ze vinden het altijd wel heel erg leuk om mij te zien, met zo'n lange jurk en dan zo'n pruik. Dus ik krijg
204 altijd wel hele goeie reacties. Maar soms zijn ze nog wel een beetje, eh, zich eigen terugtrekken, zo van: 'Daar
205 durf ik niet op af te stappen'.

206

207 VRAAG:

208 Ja, maar [richt zich op Mi] Hoe ga jij als cosplay? Welk type ben jij?

209

210 ANTWOORD 2

211 Ik heb meerdere kostuums. Eh, waarvan d'r eh, vijf zes kostuums heb ik, waarvan eh, twee mijn gezicht echt te
212 zien is. En eh, vier met helm op. Dat is gewoon afhankelijk van eh, zoals Comic Con dat is redelijk luchtig, daar
213 kun je een keer een geintje maken, maar als je op een officieel evenement bent. Bijvoorbeeld bij een parade of eh
214 voor Lucas Films of voor Disney, ja dan blijf je meestal wel in je rol. Dus als je dan staat, dan is het heel erg
215 statisch of zo. En eh, maar ik ben zelf ook, want ik heb eh, bijna approve van de Rebel Alliance. Ik ben bezig
216 met een Rebel Pilot eh, maar dat is mijn allereerste kostuum geweest, dus ja, die ben ik nou helemaal volgens het
217 boekje aan het maken.

218

219 VRAAG:

220 Maar je bent dus een crossover, eigenlijk dan?

221

222 ANTWOORD 2

223 Nou ja...

224

225 ANTWOORD 1

226 Hij is eigenlijk altijd wel van de rebellen geweest of eigenlijk lang voordat alle clubs bestonden, had ie al ook
227 zijn eigen, zijn eigen club en toen was zijn kostuum zeg maar een rebel pilot. Uiteindelijk kwam vanuit, is de
228 Rebel Alliance oorspronkelijk ontstaan uit België en toen uiteindelijk Nederland en eh, ja, hij was al bezig met
229 zijn kostuum maken dat hij mij leerde kennen.

230

231 ANTWOORD 2

232 Ja.

233

234 ANTWOORD 1

235 Ik heb er ondertussen wel al zes af, maar dat is een ander verhaal.

236

237

238 ANTWOORD 2

239 Mijn prioriteiten liggen meer bij The Empire, dus eh.

240

241 ANTWOORD 1

242 Kijk, wat het is, de Dutch Garrison is een grotere, een eh, grotere club. Het is allemaal Nederlandstalig, het is
243 allemaal wat makkelijker geregeld. Ze zijn, eh, bekender. Een heel sociaal sfeertje hangt, eh, daar ook. En de
244 Empire kostuums zijn makkelijker, over het algemeen te maken, als de Rebel kostuums. Want de Empire
245 kostuums zijn allemaal hele statige kostuums, allemaal met een masker, met een pantser en daar koop je een kit
246 voor, dat set je in elkaar en dan eh, dan ben je er. En overalls zijn al gemaakt, die kan je zo kopen. En bij de
247 rebellen is dat minder. Dus dat is een veel minder grote organisatie, ook wereldwijd.

248

249 ANTWOORD 2

250 Nou, niet iedereen koopt de spulletjes hoor. Er zijn ook echt mensen die helmen maken en echt overalls maken,
251 maar wat Sarah zegt, ehm, je kan als je wil als je genoeg geld hebt, kan je een kant-en-klaar Darth Vader
252 kostuum kopen die helemaal tot in de puntjes verzorgd is, die één op één is met dat uit de film en dat ken je van
253 de Rebel kostuums gewoon een stuk minder eh. Want ja dat moet je helemaal maken en volgens het boekje en
254 volgens de juiste stof. Dus dat is wel lastiger.

255

256 VRAAG:

257 En, wat denk je dat. Hoe komt het dat eh de Garrison zeg maar wereldwijd groter is dan de Rebels?

258

259 ANTWOORD 1

260 Ja, dat is toch wel eh, dat een groot deel te maken heeft met dat de bad guys stiekem toch ook wel heel erg leuk
261 zijn, met die masters. En als je denkt aan Star Wars, iedereen, iedereen kent Darth Vader. De meesten kennen
262 Luke en Leia wel, maar als je Star Wars noemt iedereen kent Darth Vader en de witte Stormtroopers. Dus het is
263 eigenlijk gewoon veel meer bekender, er wordt ook veel meer van hun merchandise eh, gemaakt, dus eh, daar
264 komt het eigenlijk denk ik door.

265

266 VRAAG:

267 En, want je zei van eh... je cosplayed ook vanuit zeg maar eh Disney. Heb je daar nog je favoriete karakters?

268

269 ANTWOORD 1

270 Ja, Belle en het Beest. Dat is eigenlijk mij, eh, ja dat is eigenlijk mijn grootste ding, maar eigenlijk vooral de
271 Disney prinsessen. Sneeuwwitje vind ik dan ook heel erg leuk en eh, de Kleine Zeemeermin en Doornroosje. Dat
272 zijn eigenlijk mijn vier favorieten, maar op nummer 1 staat Belle en het Beest.

273

274 VRAAG:

275 Waarom Belle en het Beest als 1?

276

277

278 ANTWOORD 1

279 Eh, omdat ik als kind vond ik dat verhaal eigenlijk vroeger altijd heel, heel erg mooi. De films heel mooi
280 vormgegeven en het is één van mijn favoriete sprookjes. Verder kijken dan alleen naar het kaft van het boek en
281 als je hard werkt en liefdevol bent en dat uitdraagt naar anderen dan krijg je er ook wat voor terug, dat vind ik
282 een hele sterke boodschap wat daaruit naar voren komt.

283

284 VRAAG:

285 Oké, mooie boodschap

286

287 ANTWOORD 1

288 Ja.

289

290 VRAAG:

291 En ehm, ik ga toch even spieken. Ik heb altijd wel een paar van die, nou waarom Star Wars hebben we al
292 bedacht. Ehm, is er, is het mogelijk om binnen, vanuit een fandom zeg maar om te ver te gaan? Is er een soort
293 van limiet van fan-zijn, dat je denkt van nou dit, dit is de grens waar je als fan zeg maar wel of niet over mag?

294

295 ANTWOORD 1

296 Dat vind ik wel een lastige, maar ik denk dat er ergens wel een grens is. Wat je vaak wel ziet bij de fadays en de
297 Comic Cons en dergelijk, dat er mensen zijn die daar zo ver in opgaan dat ze eigenlijk als het ware niet meer in
298 de werkelijke wereld, eh, kunnen leven. Zich eigenlijk altijd maar terugtrekken in hun fandom of in een
299 sprookje. Ik denk dat dat het punt is waarop het eigenlijk te ver gaat.

300

301 ANTWOORD 2

302 En als je door je enthousiasme een kostuum wil hebben en daardoor eigenlijk een beetje financieel ook in de
303 problemen komt. Omdat je het heel graag wil hebben en elke keer weer iets nieuws wil hebben. Dat eh ja, daar is
304 een grens aan. Ik heb zoiets van er zijn weer heel veel mooie kostuums in de nieuwe films, maar ik ben ook reëel
305 van ja hallo..

306

307 ANTWOORD 1

308 Er moet wel voor gewerkt worden.

309

310 ANTWOORD 2

311 Ik moet mijn huur betalen enne wat ik heb is goed. En er zijn mensen bij die dan een stapje verder gaan en als je
312 dan nog verder gaat of ja daardoor in de problemen komt, ja dan.

313

314 ANTWOORD 1

315 Wat eigenlijk ook zo is, mensen die perse vinden en willen dat jij het ook leuk vindt. Niet iedereen houdt van
316 Star Wars en niet iedereen weet wat het is en sommigen vinden van mijn hobby: 'Nou, het zal wel wat je doet.'
317 En sommige mensen dringen het je heel erg op en dat moet je denk ook niet doen.

318 VRAAG:

319 Hoe leg jij mensen als je op je werk of zo een nieuwe collega en je legt uit van ik doe aan cosplay of van ik ben
320 fan van Star Wars. Hoe leg je uit wat, waarom het zo leuk is?

321

322 ANTWOORD 1

323 Hoe ik uitleg waarom het zo leuk is? Ja, vooral eh, dat het voor mij heel leuk is, omdat ik zo creatief ermee ben
324 en dat dat mijn manier is waarop ik mijn creativiteit eigenlijk kan, eh, ja eigenlijk kan uit laten eh, voelen. Op die
325 manier eigenlijk probeer uit te leggen, dat de één breit, de ander die maakt weer graag gewoon kleding op de
326 naaimachine, de ander maakt plakboeken en ja, ik doe dat.

327

328 ANTWOORD 2

329 En het heeft bij jou nog een goal.

330

331 ANTWOORD 1

332 Ja, ik bedoel wat ook zo is van, eh, dat we andere collega's weer heel veel houden van voetbal of dit of dat of
333 graag series kijken. Ja, dit is voor mij mijn eh, ding.

334

335 ANTWOORD 2

336 Je merkt wel dat het cosplay wereldje wel heel vaak, het wordt iets meer geaccepteerd, maar als ik met een t-
337 shirt rondloop, ik heb bijvoorbeeld collega's gehad en die hadden er commentaar over. 'Ja, dat doe je niet een t-
338 shirt, dat is kinderachtig,' en zo. Op zich, maar een voetbalshirt aandoen is dan eh, dat kan dan wel. Maar dat is
339 gewoon heel anders geaccepteerd of zo, eh.

340

341 ANTWOORD 1

342 Als je de radio aanzet geheid dat je het voetbalnieuws voorbij hoort komen. En dat is eh, verder niet erg, maar
343 het wordt gewoon door veel meer mensen geaccepteerd.

344

345 VRAAG:

346 Dus eigenlijk, als ik het goed begrijp zeggen jullie van ja, of je nou de ene, tijd besteed aan de ene hobby of de
347 andere hobby dat maakt allemaal niet uit.

348

349 ANTWOORD 2

350 Als je maar gewoon lekker plezier erin hebt enne iedereen gewoon respecteert wat ze ook doen en eh.

351

352 VRAAG:

353 En ehm, wat dat is dus wat ik ben daar, door mijn onderzoek in de hele wereld of hele wereld in de hele fantasy
354 fandom wereld en.... Ehm... als ik dat aan mensen probeer uit te leggen waar mijn scriptieonderwerp over
355 gaat... dan zitten ze me over het algemeen heel vreemd aan te kijken en ook als ik je weet wel tegen collega's
356 bijvoorbeeld eh ehm zeg dat ik iemand ga interviewen dan is het van: 'Oeh, wat voor één is het dit keer?' Dan
357 krijg ik allemaal van dat soort zeg maar stereotype ideeën. Ehm, hoe zouden jullie dat, dat uitleggen, want voor

358 mensen die geen idee hebben, die vinden het toch een beetje vreemd. En wat, hoe zou je kunnen uitleggen aan
359 die mensen van dat dat niet zo is? Want jullie zeggen het is gewoon hetzelfde als voetbal, maar toch wordt het in
360 de buitenwereld niet zo gezien. Enig idee hoe dat komt, of of wat je zou kunnen zeggen tegen die mensen?

361

362 ANTWOORD 2

363 Nou...

364

365 ANTWOORD 1

366 Ja, ik denk dat dat imago er niet heel snel zal veranderen, want eigenlijk je vindt een bepaald, ehm, iets iets leuk.
367 Je koopt er spullen van, je koopt daar kleding van. Je loopt in die kleding, in die kleding rond, maar heel veel
368 van wat eigenlijk uit het comic wereldje komt wordt ook gezien als kinderachtig. Ze zeggen ook bijvoorbeeld,
369 eh, Animé series, tekenfilms zoals eh Disney, wat moet je als ouder persoon daarmee? Dat krijg ik dan heel vaak
370 te horen. Ik denk dat het heel moeilijk is om dat goed aan een ander uit te leggen, maar wat ik vaak zeg. Ik ben
371 verder een heel normaal persoon, ik werk als verpleegkundige, dat is echt even totaal iets heel anders als dit,
372 maar in mijn vrije tijd vind ik het gewoon leuk en mooi om me daarin bezig te houden. Daar de verhalen van eh,
373 te lezen, dingen daarvan te maken. Net zoals een ander bijvoorbeeld houdt van eh, van, eh, kleding maken
374 gewoon voor de kleinkinderen of dat een ander weer houdt van eh, boottochten maken en zich daarin te
375 verdiepen. Weer iemand anders houdt bijvoorbeeld van wijnproeverijen en dat die zich daar helemaal in verdiept
376 en daar een reisje voor maakt. Zo probeer ik het eigenlijk altijd eh te omschrijven.

377

378 ANTWOORD 2

379 Je kan het ook aan niemand opdringen, het is gewoon eh een soort, eh, niet echt een vluchtweg of zo, maar het is
380 gewoon even weg. Na een drukke werkweek, stressige werkweek wil je gewoon even weg, even ontspannen,
381 even... Ja, gewoon even genieten en een ander doet dat door een potje te gaan voetballen of naar eh, de bioscoop
382 te gaan. Nah, dat doen wij trouwens ook, maar... En wij doen het op die manier en heel vaak krijgen we er ook
383 iets voor terug, want als we eh, op Comic Con dan wat minder, maar dan voor goede doelen dat is gewoon leuk
384 als je dan andere mensen een leuke dag bezorgd.

385

386 VRAAG:

387 Ja, want ik hoor goede doelen? Kan je een voorbeeld noemen?

388

389 ANTWOORD 1

390 Eh, we doen heel veel met Stichting Doe Een Wens, eh, Stichting Opkikker en Make A Wish.

391

392 VRAAG:

393 Oké, en dan is het ehm, is het dan in samenwerking tussen de, want er is ook nog een Bountyhunter groep toch?

394 Maar is het dan altijd in samenwerking met elkaar?

395

396

397

398 ANTWOORD 1

399 Eh, ligt er een beetje aan. De Dutch Garrison door de bekendheid krijgt nu de meeste aanvraag, maar een beetje
400 afhankelijk van wat eh, de vraag is van de, eh, organisatie worden wij ook wel eens mee, eh, uitgenodigd. Dus
401 wij hebben laatst, één van de laatste dingen die wij hebben gedaan is van Make A Wish, dat was voor een jongen
402 die wilde heel graag een Jedi training krijgen van een echte Jedi en daarna gaan vechten met Darth Vader en
403 Stormtroopers. Nou, toen hebben we echt, nah, alles geregeld. Dat ie een lightsaber had, dat ie, er is een mantel
404 voor hem gemaakt, voor zijn broertje is ook kleding en les geregeld en ook dat de mensen in kostuum daar waren
405 en ook echt met hem gingen vechten en dat was heel erg leuk. En dat zijn bijvoorbeeld de dingen die we samen,
406 samen doen.

407

408 VRAAG:

409 En is.... Wat is de... de reden dat je, ja je hebt al verteld waarom je voor de Rebels hebt gekozen, maar wat is
410 überhaupt de reden dat je voor Star Wars, zeg maar, cosplay hebt gekozen en dus ook zo fanatiek in de
411 vrijwilligersorganisatie eigenlijk bent gestapt.

412

413 ANTWOORD 1

414 Ja, toch omdat Star Wars voor mij eigenlijk altijd ja een heel bijzonder plekje had en het komt voor mij
415 voornamelijk, eh... omdat ik het eh heel leuk vond om kostuums te maken en omdat ik hun groep leerde kennen,
416 eigenlijk ook Star Wars kostuums. Ondertussen is de drijfveer veel meer geworden dat veel mensen Star Wars
417 leuk vinden en de reacties die ik krijg eigenlijk op evenementen en voor goeie doelen dat geeft me zo'n goed
418 gevoel. Dat vinden mensen zo leuk om te zien, als aankleding of dat ze echt een keer hun karakter in het echt
419 kunnen zien en die reacties daar, daar doe je het eigenlijk voor. En ook gewoon de gezelligheid samen, ik bedoel
420 we zijn eh verschillende groepen, maar zo'n enorm hechte vriendengroep. Dat is eigenlijk on, eh, ongekend, eh,
421 voordat ik dit wereldje instapte heb ik eigenlijk nooit zulke vriendschappen en zulke lieve belangstellingsvolle
422 mensen in mijn leven gehad.

423

424 ANTWOORD 2

425 En het is ook wereldwijd. We hebben bijvoorbeeld één keer in het jaar een evenement in Denemarken, eh, maar
426 ook Engeland zijn er evenementen en daar mag je gewoon, of, of je als vrienden van ons die hebben mensen in
427 Amerika, ehm, en Japan of zo en die zijn daar gewoon naartoe gegaan en die hebben daar geslapen als slaapplek.
428 En eh, het komt ook wel eens voor dat andere Garrisons naar Nederland komen. Nou, kom maar lekker slapen en
429 eh...

430

431 ANTWOORD 1

432 We maken er een lekker feest van. Ja.

433

434 ANTWOORD 2

435 Ja, het is heel hecht en zo, eh.

436

437

438 VRAAG:

439 Dus vooral het internationale is het ook heel erg? En hebben jullie dan... Moet ik me voorstellen, is het van
440 online platformen of zo?

441

442 ANTWOORD 1

443 Eh, ja. We hebben eigenlijk eh, het verschilt een beetje per, eh, per land, maar ieder land heeft meestal zijn eigen
444 forum voor hun leden, maar dus ook een internationaal forum waar je, eh met elkaar kan eh, kletsen. Waar je het
445 over kostuums kan hebben. Star Wars, dingen aan elkaar verkopen, dingen aan elkaar vragen, vooral heel veel
446 vragen over hoe heb jij dit gedaan of hoe heb je dat gemaakt? En eh, we hebben ook ehm, één keer per jaar, dat
447 is nu wat vaker geworden is een heel groot evenement Star Wars evenement, dat heet Star Wars Celebration en
448 dat wordt één jaar in Europa gehouden, andere jaren in Amerika en wij als Garrisons krijgen dan op dat
449 evenement, eh, eigenlijk ook best wel een grote rol. We mogen laten zien wie we zijn, en eh, wat we kunnen. Het
450 is eigenlijk een soort van Comic Con, maar dan van Star Wars, dus er staat ook heel veel merchandise, dingen
451 van de nieuwe films, maar wij als eh, groep staan er dan ook en daar worden altijd hele grote feesten voor ons,
452 eh, georganiseerd. Heel veel leuke dingen, evenementen, gewoon heel leuk om met elkaar te kunnen delen.

453

454 VRAAG:

455 En heb je ook bijvoorbeeld ehm, ik weet niet, eh, vrienden buiten het fan-, buiten het fandom-gedeelte? Of is dat
456 nu zo of ik dat bijvoorbeeld helemaal in elkaar verweven? Je zei net het is een hele hechte groep, jullie hebben
457 elkaar ontmoet via eigenlijk fan-zijn.

458

459 ANTWOORD 2

460 Ja, ja.

461

462 ANTWOORD 1

463 Ja, klopt.

464

465 VRAAG:

466 maar is het dan, is het echt helemaal verweven met je leven? Of zeg je van: 'nah ik heb ook nog wel... buiten
467 ehm, de fantasy...?'

468

469 ANTWOORD 2

470 Ja.

471

472 ANTWOORD 1

473 Ja, ik heb zeker wel ook nog wel een groot stuk daarbuiten, maar mijn meeste vrienden heb ik eigenlijk toch wel
474 in dat Star Wars wereldje eh, wereldje. Eigenlijk door je leven heen eh, komen mensen en gaan mensen, maar dit
475 blijft op de één of andere manier. Dat is heel eh, heel apart. Daar hangt ook weer een hele, ja hele saamhorige
476 sfeer ook, eh, ook daarin. En wat ook, eh, denk ook wel scheelt, eh.... De dingen die je doet in je vrije tijd, daar

477 gaan we allemaal naartoe. We gaan allemaal naar die evenementen toe die er in een jaar zijn, dus je ziet elkaar
478 best wel vaak.

479

480 VRAAG:

481 Ja, en dat zijn dat de evenementen steeds meer worden nu er wat meer films weer eh, opkomen.

482

483 ANTWOORD 2

484 Ja.

485

486 ANTWOORD 1

487 Ja, ook ja.

488

489 VRAAG:

490 En ehm.... .. eh. D'r is, ik weet dat er vanuit de Verenigde Staten, ik heb geen idee hoe het in Nederland zit,
491 maar vanuit de Verenigde Staten zijn mensen enorm bezig met de canon van Star Wars. Ehm, we hebben
492 natuurlijk een paar jaar geleden de 'Han shot first' discussie gehad, met de re-releases van de dvd's van deel 4, 5
493 en 6. Is dat iets waar jullie bijvoorbeeld ook mee bezig zijn? Met wat wel en niet in het canon hoort. Ik zag laatst
494 een discussie over een boekje, een kinderboekje dat heette: Vader en friends en dat was een kinderboekje waar
495 dan eh, "Vader" met gezellige vriendjes Leia en Luke avonturen ging beleven. En dat mensen daar heel boos
496 over waren dat dat helemaal niet kon. Maar zijn jullie ook op dat gebied bezig met Star Wars? Of wat vinden
497 jullie ervan dat mensen zo bezig zijn met hun Star Wars?

498

499 ANTWOORD 1

500 Ja, wat vind ik daarvan? Eh, wij zijn eigenlijk zelf niet zo heel erg, eh, mee bezig. Hoe druk mensen zich erover
501 kunnen maken, daar kunnen we af en toe best wel om lachen, maar weet je in Nederland speelt het een stuk
502 minder. We hebben wel een aantal, eh, fanatieken die hun meningen erover hebben, maar daar heb je eigenlijk in
503 elk fandom wel denk ik.

504

505 VRAAG:

506 Zijn er veel discussies over de inhoud van de films en of het klopt of niet?

507

508 ANTWOORD 1

509 Ja, over de films wel. We zijn eh, ja ik denk dat we wel mogen zeggen dat wij ook als eh, fans die ons helemaal
510 in de kleding eh, verkleden en evenementen bezoeken. Ik denk dat wij ons wel hele grote fans kunnen noemen.
511 Wij kijken wel met een kritisch oog naar de films eh, films en dergelijke. Maar de meningen zijn daarover
512 verdeeld, de één vindt het wel wat, de ander vindt het niet wat, maar niet hele grote discussies dat er
513 wereldoorlogen ontstaan of zo.

514

515

516

517 ANTWOORD 2

518 Ik denk dat het ook iets Amerikaans is. Nou is het toevallig Star Wars, maar in Amerika merk je heel vaak dat
519 mensen zich over heel wat dingen druk maken en in Europa is het toch een beetje allemaal wat nuchterder of zo.
520 Eh...

521
522 ANTWOORD 1

523 Het is een heel klein ding. Als je in ehm, Amerika een Troop hebt en eh, de Stormtroopers lopen daar niet met
524 een, eh, hun officiële capje op als ze hun masker af hebben. Nou, dan eh, heb je het helemaal gedaan. Bij ons
525 zijn we er een stuk makkelijker in. Kijk, je mag niet, bijvoorbeeld niet eh, drinken in kostuum, maar je kan heus
526 wel een geintje uithalen of een gekke foto maken of eh, maar dat is daar echt helemaal, eh, niet mogelijk zeg
527 maar.

528
529 VRAAG:

530 Oké. Is er een, moment waar je zegt: ‘Nou, dan mag je je fan noemen’? Is er een... zijn er zeg maar “fakers” om
531 het zo te zeggen? Mensen die eigenlijk, die die, waarvan je zegt: ‘Nee, je moet een bepaald, ergens op een trap
532 staan of een trede hebben’. Net zoals je een moment hebt van dan ga je te ver, heb je ook een soort van
533 beginpunt van na ja, dat is het moment dat je, dat je jezelf echt fan mag noemen?

534
535 ANTWOORD 1

536 Een beginpunt?... Ja, ik denk als je Star Wars leuk vindt, dat dat dan ja gewoon een goed iets is. Mij
537 persoonlijk maakt het niet zoveel uit of dat je nou de hele film van voor naar achteren kan noemen of eh, dat je
538 een beetje wat hoe de film gaat. Dat er iets met een donkere man of met een lightsaber en dat dat het is. Ja,
539 wanneer mag je je echt fan noemen? Ik denk dat het voor iedereen dat dat een.. ja, dat iedereen een andere
540 maatstaaf eh, maatstaaf heeft. Ik bedoel, ik noem mezelf wel een fan, maar we hebben leden bij ons nou die
541 hebben onderhand elk boek, alles waar ook maar een Star Wars plaatje op staat. Die weten daar alles tot in de
542 diepte van. Ja, zo gaat mijn eigen kennis ook eh, ook niet eens. Ik ken namelijk de films en wat verhalen er
543 omheen, maar van de comics weet ik heel weinig vanaf.

544
545 VRAAG:

546 [Naar deelnemer 2 gericht]: geloof jij hetzelfde?

547
548 ANTWOORD 2

549 Ik weet wel iets meer er vanaf, maar ik ga ook niet. Ja, ik ben eh al vanaf mijn vierde jaar al eh, fan. Ik ben er
550 ook helemaal mee opgegroeid, maar ik heb al zoiets als mensen één film leuk vinden, al als ze maar iets leuk
551 vinden dan zijn ze al fan. Ja, je hoeft geen kostuums te hebben om een fan te zijn. Ik bedoel mijn neefje, een
552 neefje van mij die is, die heeft één Star Wars film gezien, dat is The Force Awakend, die anderen heeft ie
553 helemaal niet gezien en die is helemaal gek van Star Wars Lego, die weet nog helemaal niets van het oude Star
554 Wars af, maar die vindt het wel hartstikke leuk. Is hij dan opeens minder fan? Ja, ... nee...

555
556

557 VRAAG:

558 Dat is mijn vraag inderdaad. Ja, ik weet het niet. Ik heb ook neefjes die hebben Lego inderdaad en die kijken van
559 die tekenfilmpjes, maar de echte films niet gezien. Maar je zei: 'Ja, tuurlijk dan ook je fan zijn.'

560

561 ANTWOORD 2

562 Ja.

563

564 ANTWOORD 1

565 Precies en er is ook zo veel van Star Wars. Je hebt de films, het speelgoed, eh, de comics, eh, nu de eh, eh, ehm.

566

567 ANTWOORD 2

568 T.v.series.

569

570 ANTWOORD 1

571 De t.v.series. Er is zoveel eh, van. Je kan niet alles weten en je kan niet alles hebben. En als je al een klein stukje
572 daarvan leuk vindt, dan vind ik dat je eigenlijk gewoon je fan mag noemen.

573

574 ANTWOORD 2

575 Je hebt de trilogieën, je hebt de originele trilogieën, voor mijn generatie zijn dat nog steeds de beste films, zeg
576 maar, want daar ben ik mee opgegroeid. Sarah is opgegroeid met de prequals, die vindt die trilogie weer beter.

577 En er komt nou weer een hele nieuwe generatie aan die waarschijnlijk 7, 8 en 9 weer beter gaan vinden. Dus ja,

578 en er zijn misschien mensen die deel 1 t/m 9 helemaal niet interessant vinden, of deel 1 t/m 7 wat er al uit is en

579 dan de nieuwe Star Wars film, die stand alone, die misschien weer het beste vinden. Ja, er zijn zoveel

580 mogelijkheden, maar het leukste is dat je als je dan bij elkaar bent en die saamhorigheid en eh, samen de passie

581 erin delen en eh. Dat dat dat is het leukste dan heet fan-zijn en eh of je nou eh drie kamers vol met merchandise

582 hebt of je hebt een boekje met eh, van de film. Ja, maakt allemaal niet uit.

583

584 VRAAG:

585 Oké, ehm even terug nog naar het hele Commanding Officer. Hoe ben je dat geworden en waarom wilde je dat
586 of is het per ongeluk gebeurd, dat kan natuurlijk ook.

587

588 ANTWOORD 1

589 Eh, ja we hadden, eh, er is bij ons best wel veel eh, wisseling geweest. We zijn verspreid over drie eh, landen en

590 het is best wel, omdat we eh, ja internationaal zijn eigenlijk best wel een hoop geregeld en gedoe. En eh... degene

591 die voor mij CO was, die eh, was ermee eh gestopt en ik was toen al wel BMO, dus ik was toen wel als, laat

592 maar zeggen aangesteld om andere leden te helpen met het maken van de kostuums, hun in de goede richting te

593 leiden, hoe moet je je aanmelden, hoe kan je dat het beste aanpakken, wie kan je tips geven op welk onderdeel eh

594 te maken en op dat moment stond er niemand op als nieuwe CO en ik dacht van: 'Ja, ik kan een poging eh,

595 poging wagen.' Ik werkte toen als verpleegkundige dus ik heb best wel veel al te maken gehad met ja,

596 teamverband samen, eh, samen te werken, dingen te organiseren, dingen uit te zoeken, verder goed in Engels, ik

597 kende veel leden, ik deed veel evenementen, dus ik dacht van na ja ik pak het op en ik kijk wel of dat wat wordt.
598 En er gaat een hele verkiezingsronde, Q & A gaat er allemaal aan vooraf en dit is nu mijn eh, tweede jaar
599 eigenlijk als CO.

600

601 VRAAG:

602 En voorlopig nog door?

603

604 * 32:42 [logistieke informatie over de organisatie] 33:59 *

605

606 VRAAG:

607 Kan je je voorstellen dat je ooit Star Wars zat gaat zijn? [Lacht] Ik zie twee mensen zo van: ‘neeeeeee.’

608

609 ANTWOORD 1

610 Hij is al fan vanaf dat ie vier jaar is en hij is nu 41, dus dat komt nooit meer goed denk ik.

611

612 ANTWOORD 2

613 Nee...

614

615 VRAAG:

616 Al bijna veertig jaar.

617

618 ANTWOORD 2

619 Ja...

620

621 ANTWOORD 1

622 En ik, ja ik ben dan eh, eigenlijk al wat jonger dat ik eigenlijk helemaal diep eh erin zit, maar eigenlijk vanaf dat
623 ik eh ja kennis leerde maken met de films en het fandom heeft het altijd een hele gevoelige snaar bij mij eh bij
624 mij gehad. En op dit moment is het zo verweven in mijn leven, als CO, eh, zijnde, maar ook de evenementen die
625 ik doe, de vrienden die ik heb, dus ik denk eigenlijk niet dat dat over gaat.

626

627 VRAAG:

628 Je zegt het heeft zo’n gevoelige snaar geraakt. Maar kan je je nog herinneren wat dat was? Wat was het moment
629 dat je dacht van dit is niet gewoon een film die ik kijk, maar, dit is meer dan dat?

630

631 ANTWOORD 1

632 Nou toen ik heel jong was, laat maar zeggen een jaar of vier, vijf, toen leerde ik dus eh deel 4, 5 en 6 kennen met
633 Leia en Luke en op een gegeven moment werden de prequals gemaakt, maar daar had ik wel eens stukjes van
634 gezien, maar niet eigenlijk heel erg in verdiept, totdat deel 3 uitkwam. En op die film ben ik eigenlijk helemaal
635 verliefd geworden. Ik werd zo aangetrokken door dat eh, verhaal. Proberen goed te zijn en je best te doen, maar
636 dan toch eh, terugvallen en uiteindelijk niet halen wat je graag wil eh, behalen en eigenlijk zo’n tragisch

637 liefdesverhaal. Dat eh, vond ik eigenlijk zo mooi, dat dat datgene is wat mij terug heeft gebracht in Star Wars.
638 Eigenlijk.

639

640 VRAAG:

641 Oké, dus je was er al wel mee. Het was niet liefde op het eerste gezicht, zal maar zeggen?

642

643 ANTWOORD 1

644 Eh, nee, het is wel altijd heel erg bij gebleven, maar ik zat op de middelbare school, hele andere interesses. Ik
645 dee-, ik was wel heel erg creatief bezig, maar toen ik dat eigenlijk weer opnieuw zag, dacht ik van: 'Hee, dat
646 herken ik en hoe zit het ook allemaal weer, welke films waren er ook allemaal weer?' En eigenlijk dat is ook een
647 beetje de periode dat volgens mij eh, ... niet... Lord of the Rings en dergelijke uitkwam. Dat is ook allemaal een
648 beetje in die periode en ik merkte dat toen, rond het jaar van 2000, eigenlijk de science fiction en de fantasy dat
649 dat echt wel eenne, ja een hele boost eigenlijk kreeg.

650

651 VRAAG:

652 Zeker op filmgebied.

653

654 ANTWOORD 1

655 Ja. Absoluut.

656

657 VRAAG:

658 [Richt zich op deelnemer 2] Was het voor jou wel meteen, want je was vier. Kan je het je nog herinneren of heb
659 je gewoon al je herinneringen die zijn altijd met Star Wars geweest?

660

661 ANTWOORD 2

662 Nou, ik was vier toen ik ermee in aanraking kwam en ik denk vier of vijf, vijf was, viereneenhalf of vijf was dat
663 ik in de bioscoop zat samen met mijn broer voor het eerst. En ik had gelijk al zoiets van eh. Dit was zo speciaal,
664 omdat in de ruimte met de ruimteschepen.

665

666 VRAAG:

667 En welke film was dat?

668

669 ANTWOORD 2

670 Dat was eh, A New Hope en Empire Strikes Back. Dat was een special editie Empire was pas uit. En dan deden
671 ze deel 4 en deel 5 back on back. Ik weet nog goed dat ik met mijn broer ging en mijn broer had deel 4 al gezien
672 en ik was vroeger klein en het was echt zoiets dat als er iets engs was dan deed ik mijn handen voor mijn ogen.
673 Mijn broer deed me altijd waarschuwen van nu komt er een eng stukje, dus dan deed ik zo [hij doet zijn handen
674 voor zijn ogen], maar deel vijf die had ie nog niet gezien, dus toen kon ie mij niet waarschuwen. Het was vooral
675 het wereldje op zich en eh, de, hoe alles eruit zag was, ja, gelijk verliefd zeg maar erop.

676

677 VRAAG:

678 Ja, ik probeer te achterhalen wat, wat dat dan precies is. Er zijn zoveel... science fiction, ja je kan je afvragen of
679 Star Wars science fiction is, maar...

680

681 ANTWOORD 2

682 Ja, of dat het fantasy is.

683

684 VRAAG:

685 Ja, maar je kan zoveel science fiction en fantasy inderdaad noemen en wat maakt het dat dit dan zo... ingebrand
686 is?

687

688 ANTWOORD 2

689 Het verhaal. Echt een, best wel een, ja, het is een heel basic verhaal. Dus iemand die eh, op reis gaat en eh,
690 uitpopt tot één van de grootste... helden zeg maar, maar het is ook eh, ... het is fantasy, het is science fiction of
691 hoe je het ook noemt, maar het speelt zich in een alternatieve wereld af, maar het is zo'n vergelijking met hoe de
692 echte wereld is. Dat is het mooiste ervan eh... eh... trouwe vriendschap... eh klassieke good and bad.... Eh...
693 tragie van vrienden die je dan komen te overlijden of eh sterven... ... alles zit er gewoon in. Enne het is gewoon
694 bijna mythisch het verhaal of zo, ja...

695

696 VRAAG:

697 Het is een 'galaxy a long time ago' toch?

698

699 ANTWOORD 2

700 Het is heel moeilijk te omschrijven wat nou... Alles trekt me wel een beetje aan in de film, het is eh, heel anders
701 dan eh.... Voor mij is het ook veel meer dan een film.

702

703 VRAAG:

704 Kan je uitleggen wat je daarmee bedoelt?

705

706 ANTWOORD 2

707 Nou, ik denk door, door Star Wars heb ik heel veel steun gehad. Ook gebeurtenissen in het verleden en zo, die
708 gebeurd zijn en dan kon ik troost daarin vinden. Eh, door een boek te lezen of even een film te kijken of eh, ja.

709

710 VRAAG:

711 Dus, het is dan ook, dat wat dat betreft gekoppeld aan echt jouw eigen geschiedenis om het zo te zeggen?

712

713 ANTWOORD 2

714 Ja, ja.

715

716

717 VRAAG:

718 [richt zich op deelnemer 1] Herken je dat? Dat je ook wel op momenten teruggrijpt naar Star Wars als je denkt
719 van ik heb het moeilijk om het zo te zeggen.

720

721 ANTWOORD 1

722 Ja, zeker. Ook af en toe als afleiding, want weet je wat het is met Star Wars: van elk klein dingetje, elk detailtje
723 in de film daar zit een heel verhaal eh, achter. En dat soort dingen uitzoeken geeft mij ergens rust, dat wil ik
724 graag weten, daar ben ik benieuwd naar, dat vind ik leuk, maar ook ja wat Jaap al zegt. Ja alles zit in eh, in Star
725 Wars. Op het moment dat ik mij heel slecht eh, gevoeld heb, echt er helemaal doorheen zat en dan toch denken
726 van: 'Joh, er is altijd hoop, het komt altijd goed.' En het brengt, ik voel altijd alsof Star Wars heel veel mooie
727 levenslessen met zich meeneemt. Dat je je best kan doen en dat je het alsnog eh, niet haalt, omdat dat menselijk
728 is en omdat dat kan gebeuren bijvoorbeeld... Dat is iets wat Star Wars mij eh, ja eigenlijk heeft gebracht.

729

730 VRAAG:

731 Ik wou vragen wat er moet gebeuren om ervoor te zorgen dat Star Wars, dat je van het fandom afstapt, maar zo
732 te horen gaat dat...

733

734 Antwoord 2

735 Nee, dan moet. Kijk er komen heel veel films uit en eh, wat Disney gaat doen dat weten we nog niet. Tot nu toe
736 hebben ze echt geweldige, verhaal. Maar er zullen best wel verhalen uitkomen waar je zoiets hebt van: 'Nou, het
737 was wel leuk, maar, eh, het is niet helemaal mijn ding.' Of zo, maar dan nog dan heb je een film die nou uitkomt
738 en die mooi is dat is bonus.

739

740 ANTWOORD 1

741 Ik vind eigenlijk ja, eigenlijk al heel wat dat er, dat Star Wars nu eigenlijk weer zo'n nieuwe opleving krijgt met
742 de, eh, series en de nieuwe films die gemaakt worden. Want eigenlijk van jaren terug, hij heeft dan de makings
743 van de prequals meegemaakt, ineens was Star Wars weer helemaal een hype, het oude wat er was, was al super
744 mooi, maar het gaat verder en de verhalen gaan verder en de historie gaat verder. Dus dat is eigenlijk een
745 cadeautje wat we krijgen. Ik zit er wel eens over na te denken, ik ben heel erg blij dat ik in deze tijd gewoon leef.
746 Dat ik die premières mee kan maken en die nieuwe films en echt super.

747

748 * 41:02 [logistiek over cosplay bij evenementen] 41:55 *

749

750 VRAAG:

751 En nou zie ik dat jij, jij [Mi] hebt Star Wars kleding aan, jij [S] nu niet. Heb je dat wel of doe je dat niet?

752

753 ANTWOORD 1

754 Ja, nee, dat heb ik wel hoor. Ik zit ook onder de tatoeages van Star Wars, allemaal. Hij ook. Dus...

755

756

757 VRAAG:

758 Specifiek van Star Wars?

759

760 ANTWOORD 1

761 Ja.

762

763 VRAAG:

764 Zoals?

765

766 ANTWOORD 1

767 Ehm, [Deelnemer 1 wijst een teken aan op haar arm] dat is voor mij, dat karakter, de moeder van Leia laat maar
768 zeggen, eh, zij is Amidala en zij heeft dit logo eigenlijk in bijna al haar kostuums zitten, dat is eigenlijk mijn,
769 mijn, mijn hoofdkarakter. Ik heb daar heel veel kostuums van, dus ik hem ehm, die eigenlijk hier getatoeëerd. Ik
770 hem een ehm, symbool van de eh, rebellen en het symbool van de Empire hierzo op m'n schouder, dat gaat
771 waarschijnlijk ook nog wel meer, eh, komen.

772

773 VRAAG:

774 [Richt zich op deelnemer 2] En bij jou?

775

776 ANTWOORD 2

777 Ik heb mijn allereerste Star Wars is toevallig het rebel logo, maar ik heb twee hobby's. Ik ben helemaal van de
778 Star Wars, maar ik ben ook van de, eh, van de muziek. Ik eh, hou heel erg van bepaalde bands en dan in de metal
779 wereld zeg maar. Eh, dus ik heb mijn logo aangepast met mijn favoriete band, dat is Iron Maiden, dat is een
780 beetje een mengelmoesje geworden.

781

782 VRAAG:

783 Dus je hebt een mengelmoesje van Iron Maiden meets de ...

784

785 ANTWOORD 2

786 De rebel logo, ja. Ik heb in het rebel logo Eddie zitten van Iron Maiden met wat Hot Roth vlammen erbij, om het
787 eh, wat mooier te maken. En dan heb ik nog een andere, een soort gothic pin up versie van Leia. In een rood
788 latex achtig iets en dan met een R2 unit, maar dan meer als een soort van roadie met een eh, gereedschap in de
789 handen van wat roadies gebruiken en een blikje bier uiteraard.

790

791 VRAAG:

792 En heb je dat dan zelf getekend of laten tekenen?

793

794 * 43:29 [uitleg kunstenaars, die ook een schilderij/artwork heeft gemaakt van de, toen nog, vier kostuums van
795 deelnemer 2] 44:28 *

796

797 VRAAG:

798 Als ik bij jullie binnen zou komen, word ik dan omringt door Star Wars? Of zijn het wat dingetjes?

799

800 ANTWOORD 2

801 Wat dingetjes.

802

803 ANTWOORD 1

804 Het zijn wat dingetjes. [44:39- gevraagd of dit deel niet in scriptie gebruikt wordt- 44:44], maar als je bij ons het

805 huis in komt, eh, daar hangen een paar poster van Star Wars, wat eh tekeningen. We hebben twee vitrinekasten.

806 Eéntje staan mijn Disney beeldjes in en de andere eigenlijk onze mooiste Star Wars stukken en het artwork waar

807 hij het over had hangt boven de bank.

808

809 * 45:03 [over evenement in Hoorn voor verzamelaars en hun aankomende bruiloft] 45:36 *

810

811 ANTWOORD 1

812 We trouwen wel in redelijk gewone kleding. Ik in een traditionele bruidsjurk, hij gaat trouwen in een quilt, maar

813 we laten door die ene artiest die die pin-up tekening heeft gemaakt, door hem laten we ook een artwork maken.

814 Ik als eh, in mijn Belle kostuum en dan een beetje cartoonachtig, hij in zijn pilot eh kostuum. En ehm, dat

815 gebruiken we als uitnodiging. Er komt een Belle en een pilot komen op onze bruidstaart eh, te staan. Allemaal

816 een beetje van die kleine dingetjes.

817

818 * 46:11 [laat wat voorbeelden zien via telefoon] 37:31 *

819

820 VRAAG:

821 Dus jullie maken er ook nog een soort van mix & match eh, combinatie van?

822

823 ANTWOORD 2

824 Ja, om persoonlijke dingetjes, we hebben best wel, ja. We hebben geen standaard smaak, ook niet echt

825 overdreven of zo.

826

827 * 47:43 [verder over bruiloft en op maat gemaakte fan kleding] 48:45 *

828

829 VRAAG:

830 Ik heb denk ik niet meer andere vragen. Ik weet niet of jullie hebben van als je onderzoek doet naar fandom, dan

831 moet je dit weten of?

832

833 ANTWOORD 1

834 Oh... ik moet heel even nadenken... ..

835

836 * 48:59 [vraagt naar mijn eigen fandom, en scriptie. Bieden aan om in cosplay te komen tijdens mijn
837 verdediging, die ik helaas niet heb.] 53:15 *

838

839 ANTWOORD 1

840 Wat mij gewoon trekt in dit hele geheel is ik heb altijd een voorliefde gehad voor fantasy en science fictions en
841 dat soort verhalen eigenlijk, eh, gehad. Je hoeft voor mij niet perse een romantische film eh, op te zetten, maar
842 gewoon eigenlijk dat hele sfeertje er omheen. De evenementen die ervoor zijn en de mensen die het leuk vinden
843 dat is wel een apart slag volk, wat elkaar gewoon heel erg eh, respecteert, waar een hele grote, ja eh, ja.. ...
844 gewoon een gevoel van samen zijn. Het maakt niet uit hoe je eruit ziet of gek je ook doet of wat dan ook. Het
845 maakt allemaal niet uit. Je bent zoals je bent en je vindt leuk wat je leuk vindt en eh, er wordt gewoon heel erg
846 gerespecteerd en dat maakt het dus ook een ding voor mij wat eigenlijk het hele wereldje zo fijn maakt. Ik heb
847 nog nooit een fijnere familie gehad als de mensen die ik nu in de club eigenlijk ben tegengekomen, dat zijn
848 mensen voor altijd. En dat zal altijd zo blijven denk ik.

849

850 ANTWOORD 2

851 Ik denk dat het ook eh, van Comic Con of het maakt niet uit wat voor een conventie dan ook, eh, de mensen
852 durven gewoon hunzelf te zijn. Je hebt niet. Ik heb af en toe het idee bij sommige hobby's dat de mensen doen,
853 omdat andere groepen het ook doen. En dat zal je misschien ook wel hebben bij de cosplay, maar gros van
854 mensen is gewoon zichzelf en daarom is de sfeer ook zo relaxt, ze hoeven zich niet te schamen, ze kunnen
855 gewoon doen wat ze willen, ehm... en klaar.

856

857 VRAAG:

858 Dat is zo grappig he, dat je dan. Dat je, ik snap helemaal wat je bedoelt en je ziet ook inderdaad, weet je wel als
859 je interviews of zo leest, iedereen heeft het over van je kan daar jezelf zijn, maar vervolgens is jezelf zijn iets
860 anders zijn. Dat is dan toch wel weer heel bijzonder.

861

862 ANTWOORD 1

863 Je mag datgene uiten wat je zo leuk vindt. En dat wordt gewoon gerespecteerd en dat het voor iedereen anders is,
864 dat maakt het voor mij eigenlijk wel iets bijzonder.

865

866 - 54:59

867 * Rest is logistiek over namen en adressen.*

1 Interview 6

2 Datum 11 februari 2017

3 Locatie Breda

4 Deelnemer Vrouw – alias Anna

5 Fandom(s) Doctor Who, Harry Potter, Sherlock, Once Upon A Time, True

6 Blood

7 Activiteiten kijken en lezen van fandom, cosplay & kostuums bedenken en maken,
8 evenementen, lezen fanfictie, karakters bedenken binnen een universum,
9 fanvideo's maken

10

11 Vanaf 1:03 min.

12 VRAAG:

13 Toen heb ik inderdaad even je Facebook opgezocht en toen zag ik dat je vanuit verschillende fandoms, zag ik
14 ehm cosplay dingen voorbij komen.

15

16 ANTWOORD

17 Ik ben van zoveel fandoms fan dat is echt eh.. [lacht]

18

19 VRAAG:

20 Kan je er gewoon even een paar, zeg maar de, de, die op dit moment het grootst eh? Of kan je dat niet zeggen?

21

22 ANTWOORD

23 Oeh.... Nou op het moment ben ik heel erg bezig met Sherlock, de serie van de BBC, eh, omdat ik daar ook
24 cosplay van aan het maken ben en zo. En ehm... Ja, d'r zijn zo zo zoveel fandoms die dan op het ene moment
25 dan weer heel erg spelen en andere keer weer wat minder en dat komt steeds weer naar boven zeg maar. Ik ook
26 heel erg fan van True Blood, dat is een vampierenserie van HBO. Eh, maar ik heb bijvoorbeeld weer niet zoveel
27 met Game of Thrones, terwijl dat ook van dezelfde kant komt zeg maar. Harry Potter speelt een groot deel in
28 mijn leven.

29

30 VRAAG:

31 Is er iets wat een, zeg maar, rode draad is geweest. Dat echt zeg maar al heel lang, altijd op de achtergrond en
32 dan weer op de voorgrond meedeed.

33

34 ANTWOORD

35 Ik denk Harry Potter wel eigenlijk, want de eerste film die heb ik toen gezien, die kwam uit in 2001 denk ik, toen
36 was ik vrij jong. En ik. Die film heeft altijd een indruk op mij gemaakt. Hoe, ja ik denk dat dat nog steeds nog
37 wel mijn favoriete film is, maar sinds die film ben ik echt in het fandom gaan rollen en op een gegeven moment

38 in 2012 kwam ik op cosplay en na ja zo gaat dat dan weer verder. Ik denk, ja, dat hele verhaal, de wereld van
39 Harry en wat hij allemaal meemaakt dat vond ik gewoon geweldig. Dat vind ik nog steeds.

40

41 VRAAG:

42 Wat heeft ervoor gezorgd, want je zei je was vrij jong. Kan je je nog herinneren de eerste keer dat je de film hebt
43 gezien?

44

45 ANTWOORD

46 Nee.

47

48 VRAAG:

49 Maar, wat, wat is het dat. Wat maakt Harry Potter voor jou zo bijzonder? Dat dat dan toch zo belangrijk voor je
50 is.

51

52 ANTWOORD

53 Ik vind de sfeer gewoon heel erg mooi en ... het idee dat. Deze wereld die ze hebben gecreëerd dat deze zou
54 kunnen bestaan naast de onze, dat vind ik een heel interessant concept. Dat het heel realistisch is. En... ja, ik
55 vind het gewoon heel erg mooi. Wie wilt er nou geen heks of tovenaars zijn! [lacht] Lijkt me wel heel gaaf. Aan
56 de andere kant er komen ook weer verantwoordelijkheden bij. [lacht]

57

58 VRAAG:

59 En, ehm, want je... De boeken? Je hebt eerst de films gezien? En lees je ook de boeken of niet?

60

61 ANTWOORD

62 Eh... Het is zeg maar in elkaar overgelopen, omdat ik ben begonnen met de films, omdat ik die als eerste
63 tegenkwam. Daarna op latere leeftijd ben ik de boeken gaan krijgen voor mijn verjaardag. Meestal kwamen de
64 boeken uit rond mijn verjaardag, half november. Dus dat was dan wel heel erg leuk. Dus, ja, het is in elkaar
65 samengevloeid eigenlijk.

66

67 VRAAG:

68 Ja, dus je bent op een gegeven moment voor de films uit gaan lezen?

69

70 ANTWOORD

71 Ja. Op een gegeven moment wel ja.

72

73 VRAAG:

74 En, ehm, cosplay je ook van Harry Potter?

75

76 ANTWOORD

77 Ja.

78 VRAAG:

79 Zoals?

80

81 ANTWOORD

82 Eh, ik ben begonnen, dat was mijn eerste cosplay toevallig als Bellatrix LaStrange.

83

84 VRAAG:

85 En dat is ook meteen de eerste?

86

87 ANTWOORD

88 [lacht] Ja!

89

90 VRAAG:

91 Waarom Bellatrix?

92

93 ANTWOORD

94 Ehm, ik vind het een heel interessant personage, heel ehm, heel sterk, sterk karakter en ik weet niet wat het is,
95 maar die duistere kant die boeit me gewoon heel erg. En meestal zijn het ook mensen, dat totaal een anders
96 levensbeeld heeft dan wat ik heb en dat vind ik dan heel boeiend om dan uit te spelen zeg maar.

97

98 VRAAG:

99 Wat bedoel je daarmee?

100

101 ANTWOORD

102 Nou, ja, ik ben zelf niet zo, eh, duister [lacht]. Als ik het zo moet zeggen, al vind ik het wel heel erg interessant.

103

104 VRAAG:

105 En als je cosplayed, ga je dan ook, ehm... neem je dan, ga je ook in karakter?

106

107 ANTWOORD

108 Dat probeer ik wel, ehm, maar dat vind ik wel heel erg moeilijk. Dus dat ben ik nog een beetje aan het
109 ontwikkelen zeg maar.

110

111 VRAAG:

112 Ik cosplay zelf niet, dus. Ik weet wat het is en ik zie het om me heen, ik heb ondertussen best wel wat mensen
113 gesproken, maar wat wat maakt het moeilijk voor je?

114

115 ANTWOORD

116 Omdat die personages zó tegenstrijdig zijn van wat ik zelf ben, vind ik het moeilijk om dan gewoon me in te
117 leven, in te leven in zo'n personage en ehm. Het klinkt misschien heel stom dat ik dan dat soort personages

118 uitkies, maar het is gewoon omdat ik ze interessant vind en dat ze bepaalde kleding aanhebben die ik ook wel
119 heel erg gaaf vind. Of ja, de combinatie van die dingen die zorgen ervoor dat ik dan toch voor zo'n personage
120 kies.

121

122 VRAAG:

123 Want Bellatrix, je zegt, was de eerste en hoe gaat zo'n proces? Hoe ben je op haar gekomen en voor welke
124 gebeurtenis was de cosplay?

125

126 ANTWOORD

127 Ehm... Ja.... Goeie vraag. [lacht] Ehm, nou ik had natuurlijk de Harry Potter films gezien en eh, volgens mij
128 kwam die film waarin zij als eerst te zien was tegelijkertijd uit met de film Sweeny Todd waar de actrice zelf ook
129 in speelt en ik was destijds ook helemaal lyrisch van die actrice, dus ik denk dat ik daarom ook de keuze heb
130 gemaakt om Bellatrix te gaan cosplayen... En... Ehm... Ja of.... Dat is natuurlijk ook, er zit wel een paar jaar
131 tussen hoor dat ik dan de film heb gezien en de cosplay heb gemaakt, daar zit vijf jaar tussen. Maar ja, ik dacht
132 op dat moment als ik een personage wil cosplayen dan is dat het, dat lijkt me zo gaaf, dat lijkt me zo stoer. Eh ja,
133 ik heb het ook zelf zitten maken. Gewoon die uitdaging, eh, ben ik aangegaan.

134

135 * 6:45 [logistiek over maken van outfit] 7:55 *

136

137 VRAAG:

138 En, andere personages? Want van Harry Potter, ik hoor andere personages volgens mij?

139

140 ANTWOORD

141 Ja, want binnen Harry Potter, ja, eerst was er dan Bellatrix, maar dat doe ik niet meer, daarna heb ik een ehm
142 Death Eater, gewoon een eigen personage ontwikkelt. En, ja, daar heb ik ook al een soort van verhaal bij
143 bedacht, maar niet echt uitgewerkt of iets dergelijks, maar gewoon een paar kenmerken en dat is het... En
144 ehm.... Nah, ik ben in 2015 een keer naar Londen geweest, naar de studiotour en ik heb daar een
145 studentenuniform gekocht, de replica, dus eh.

146

147 VRAAG:

148 Van welk huis?

149

150 ANTWOORD

151 Slitherin [lacht] en nu niet omdat daar de slechteriken vandaag komen, maar ook omdat ik daar heel veel ook wel
152 kenmerken van mezelf in terugvind.

153

154 VRAAG:

155 Zou je een paar kenmerken kunnen noemen?

156

157

158 ANTWOORD

159 Eh, ambitieus, eh, eigenzinnig. Ja... dat, dat soort dingen die passen wel heel erg bij me.

160

161 * 8:52 [over photoshoot in Harry Potter cosplay die deelnemer twee keer heeft georganiseerd] 10:18 *

162

163 ANTWOORD

164 De eerste keer had ik twintig man en de tweede keer zestig man, dus dat was wel een flinke uitdaging.

165

166 VRAAG:

167 Ja. En hoe doe je dat?

168

169 ANTWOORD

170 Het klinkt misschien heel stom, maar ik heb gewoon een evenement gemaakt op Facebook en mensen konden
171 zich aanmelden en vrienden en bekende uitnodigen en zo is het balletje eigenlijk gaan rollen, waardoor er zoveel
172 mensen kwamen.

173

174 * 10:42 [logistiek over photoshoot] 11:25 *

175

176 ANTWOORD

177 We hadden bijvoorbeeld een eh, een Dumbledore, een hele goeie. Enne die werd op het station heel vaak
178 aangehaald en eh, op straat ook weer, die kwam gewoon niet vooruit bijna, omdat er mensen selvies met hem
179 wilde. Ja, dat is echt leuk. [lacht]

180

181 VRAAG:

182 Merk jij dat ook vaak als je in cosplay bent?

183

184 ANTWOORD

185 ... ehmmmm..... nee, ik word eerder raar aangekeken, eigenlijk [lacht] Aangezien ik geen rijbewijs heb, ben
186 ik afhankelijk van het openbaar vervoer, dus ik zit wel eens eh... in kostuum in de trein [lacht] dat is dan best
187 wel. Ja, interessant zeg maar. Al die reacties.

188

189 VRAAG:

190 En dan, ga je dan ook vaak alleen? Maakt jou dat uit?

191

192 ANTWOORD

193 Nee, eigenlijk niet.

194

195 VRAAG:

196 Voor wat voor een gelegenheden ga je in cosplay?

197

198 ANTWOORD

199 Meestal voor evenementen zeg maar. Cosplay evenementen of eh, meetings met bekenden waar we dan hebben
200 afgesproken om in cosplay te gaan, zeg maar.

201

202 VRAAG:

203 Waar moet ik aan denken, hoe vaak per jaar is dat?

204

205 ANTWOORD

206 Eh.... oehhhh, dat verschilt wel heel erg, denk ik. Ik denk wel zo'n tien keer per jaar. Dus dat valt op zich nog
207 wel mee.

208

209 VRAAG:

210 Dat is ongeveer één keer per maand.

211

212 ANTWOORD

213 [lacht] Daarom. Het is niet dat ik elk weekend eh, in cosplay ergens naartoe ga, of iets dergelijks.

214

215 VRAAG:

216 En je had, je bent ook nu bezig met een cosplay voor Sherlock, zei je, en wat voor 'n kostuums. Even. Wat voor
217 kostuums heb je allemaal of ben je aan het maken of wil je maken?

218

219 ANTWOORD

220 Ehm, dat verschilt ook heel erg eigenlijk, want dat kostuum van Sherlock is een jurk, ehm, die officieel is van
221 Alexander McQueen van bijna tweeduizend dollar en die ga ik namaken voor nog geen vijftig euro. Dus dat
222 wordt nog heel interessant. Dus dat is eigenlijk gewoon een normale jurk, die je in het dagelijks leven ook zou
223 kunnen dragen. Maar ik ben bijvoorbeeld ook bezig met een wapenuitrusting, daar ben ik toevallig vandaag weer
224 mee bezig geweest. Gemaakt van een thermoplast, die heel veel cosplayers gebruiken om wapenuitrusting mee te
225 maken.

226

227 VRAAG:

228 Een wapenuitrusting voor.... Sherlock?

229

230 ANTWOORD

231 Nee.

232

233 VRAAG:

234 Ah, ik wou net zeggen.

235

236 ANTWOORD

237 Het is voor een eigen personage.

- 238 VRAAG:
239 Oh, oké, maar, wat, een eigen personage?
240
241 ANTWOORD
242 Gebaseerd op een Pokémon.
243
244 VRAAG:
245 Oké
246
247 ANTWOORD
248 [lacht] Heel interessant!
249
250 VRAAG:
251 Ja, ik vind het heel interessant ja. [lacht] Dus je hebt een personage die gebaseerd is op een Pokémon waar je nu
252 mee bezig bent?
253
254 ANTWOORD
255 Ja, en dan dat personage van Sherlock en dat is het op dit moment eigenlijk wel even.
256
257 VRAAG:
258 Oké, en heb je nog anderen die je niet meer gebruikt?
259
260 ANTWOORD
261 Hm, ja, naast die Bellatrix dan, heb ik ook eh, The Evil Queen uit de t.v.serie Once Upon A Time, heb ik gedaan
262 en die draag ik ook niet meer.. ... en verder draag ik eigenlijk alles nog wel... Ik heb in totaal.... Eh.....
263 zeven kostuums die ik nog wel regelmatig draag.
264
265 VRAAG:
266 Oke, en wat... Waar baseer je je keuze op? Waar baseer je je keuze op van dat ga ik maken?
267
268 ANTWOORD
269 Ehm, ... meestal een combinatie van dingen. Dat, dat ik het kostuum gewoon heel erg interessant vind en mooi
270 en.. of ah dat zal ik ook wel willen dragen zeg maar. Of omdat het personage, ja het is meestal ook wel het
271 personage wat het veel doet hoor.
272
273 VRAAG:
274 Want wat ik zo nu hoor, kies je niet echt hoofdpersonen uit.
275
276 ANTWOORD
277 Nee, dat klopt.

- 278 VRAAG:
279 Zit daar een reden achter of is dat toeval?
280
281 ANTWOORD
282 Ik denk wel toeval, want ik vind het niet erg om een hoofdpersoon te zijn, zeg maar of om in de spotlight te staan
283 of iets dergelijks, dus ik... Ja, het komt alleen maar zo uit, zeg maar.
284
285 VRAAG:
286 Ja, ja, ik vind het ehm, ik vind het, ik vind, ik ben natuurlijk heel erg op zoek van naja, wat is dan... Wat is,
287 wat is er bij jou eerder? De fascinatie voor een serie of een film of dat je iets ziet van dat is een tof kostuum en ik
288 ga dan kijken naar wat voor serie het eigenlijk is?
289
290 ANTWOORD
291 Nee, het komt eerst uit de serie of film.
292
293 VRAAG:
294 Oké, dus daar begint het wel?
295
296 ANTWOORD
297 Ja, ik moet eerst echt iets gezien hebben voordat ik ja, iets leuk kan vinden.
298
299 VRAAG:
300 Het is dus niet zo dat je op Comic Con of zo rondloopt en dat je denkt: 'oh, dat kostuum ziet er heel gaaf uit, ik
301 ga kijken waar het van is en dat je dan....
302
303 ANTWOORD
304 Oehhh... soms wel, maar. Bijvoorbeeld dat heb ik meer met games, dat ik dan iets zie uit een game die ik wel
305 herken van foto's zeg maar, dat ik denk: 'Ah, heel gaaf'. Maar dan zal ik het bijvoorbeeld niet zo snel spelen.
306 Omdat bijvoorbeeld, The Walking Dead daar zie je ook heel veel personages vaak van rondlopen, maar ik heb
307 ook niets met die serie, dus die ga ik ook niet kijken.
308
309 VRAAG:
310 Oké, dus er zit wel, er zit wel een soort...
311
312 ANTWOORD
313 Een soort selectie in.
314
315 VRAAG:
316 Een soort van liefde voor de serie, zeg maar, of de film? Daar begint het mee?
317

318 ANTWOORD

319 Ja. Voor mij wel, in mijn keuzes wel ja.

320

321 VRAAG:

322 En ik heb nu voorbij horen komen: Sherlock, Harry Potter, ehm, True Blood, Once Upon A Time.

323

324 ANTWOORD

325 Ja.

326

327 VRAAG:

328 Mist er nog iets in het rijtje, van wat je zegt: ik hoor bij heel veel fandoms, maar...

329

330 ANTWOORD

331 Ehm, eh, nou, ik vind het veel in elk geval [lacht] laat ik het zo zeggen. Ehm, Dr. Who. Dat is [...], ehm....wat

332 nog meer Eh, eh, eh.... Pokémon, Dubio dat is ook wel, cartoons, beetje animé-achtig.... Ehm... Ja....

333 Het is heel moeilijk als je ineens erover na moet gaan denken... Ik denk dat dat het eigenlijk wel is, zeg

334 maar de hoofdlijnen van wat ik... leuk vind, zeg maar.

335

336 VRAAG:

337 En je zei ook van ja de Walking Dead niet, Game of Thrones niet. Wat maakt voor jou het onderscheid?

338

339 ANTWOORD

340 Iets moet me wel boeien zeg maar.

341

342 VRAAG:

343 Ja, maar wat is dat dan “boeien”?

344

345 ANTWOORD

346 Ja... [lacht] Ik... bijvoorbeeld met Game of Thrones, ehm.... Ik vind de setting geweldig en de

347 kostuums mooi, maar ik heb drie afleveringen gezien van het eerste seizoen en geprobeerd erin te komen, maar

348 het lukt gewoon niet. Het verhaal komt zodanig traag op gang, dat ik na die eerste afleveringen zeg maar ben

349 afgehaakt. Ik denk dat het wel iets is, ehm... dat er wel, dat bepaalde gebeurtenissen moeten zijn die mij dan

350 aangrijpen om verder te kijken, zeg maar. Dat dat het vooral een beetje is en in het geval van The Walking Dead,

351 ik heb niet zoveel met zombies, dus ja dan, dan gaat het ook wel snel over.

352

353 VRAAG:

354 Ja, en want... wat is het dan bij... Dr. Who of Once Upon A Time of True Blood waardoor je wel gegrepen

355 wordt? Kan je daar je vinger achter krijgen?

356

357

358 ANTWOORD

359 hmmmmmm, ik denk dat dat dan meer door het realistische komt, zeg maar. Ik hou daar gewoon van als
360 iets wordt bedacht dat ook best wel in het echt had kunnen gebeuren, zeg maar.

361

362 VRAAG:

363 De link met onze wereld?

364

365 ANTWOORD

366 Ja. Dat, dat vind ik altijd wel heel erg boeiend om te zien. En.... .. ja daarbij ook, bij mij vaak ook met de script
367 of een verhaal of hoe bepaalde personages dan weer reageren en, ja dat vind ik dan weer heel erg leuk.

368

369 VRAAG:

370 Ben je afgehaakt, dat je bij een, een eh, fandom, ergens in je leven. Dat je dacht van ja daar ben ik op een
371 gegeven moment heel lang wel, wel echt fan van geweest of echt wel dat je dacht van ja ik behoorde wel tot dat
372 fandom, maar nu niet meer?

373

374 ANTWOORD

375 ... ehm... .. niet echt eigenlijk, omdat ik ehm... zeg maar... het hele fandom gebeuren, zeg maar heb
376 herontdekt, eh, in de zin van vroeger was ik, eh, als klein meisje heel erg fan van dingen en series en toestanden
377 en nooit begrepen dat dat iets zou kunnen zijn als een fandom en dat dat kan resulteren in bepaalde hobby's,
378 maar... ja, sinds, sinds ik naar van dat soort fantasy en cosplay evenementen ga, ben ik gaan realiseren dat al die
379 fandoms bestaan en. Dus het is zeg maar, ja nog... zeg maar zodanig kort dat ik nog niet kan zeggen van ja nee,
380 daar heb ik niets meer eh, met dat fandom.

381

382 VRAAG:

383 Hoe lang ben je nu echt met, zeg maar, het als actieve hobby aan het uitoefenen, je fandoms?

384

385 ANTWOORD

386 ehm... .. poeh... echt actief aan het uitoefenen... .. echt bewust zou ik zeggen... .. ik denk rond de
387 middelbare school, ik denk dat toen ik zestien was of zo. Dus dat is iets van eh, nou zes jaar. Dat ik echt actief
388 met eh, met fandoms bezig ben.

389

390 VRAAG:

391 En je bent heel erg aan het denken, wat, wat is dat je nu zegt van nah, ik denk zo rond mijn zestiende? Wat zorgt
392 ervoor dat je dat nu hebt uitgekozen als ijkpunt?

393

394 ANTWOORD

395 ehm... .. ja, ik weet nie... omdat, ik toen... heel erg... nou mij aansprak zeg maar... dat, ja, dat alles toen naar
396 boven kwam.

397

398 VRAAG:

399 Ik snap, wat bedoel met, dat alles toen naar boven kwam?

400

401 ANTWOORD

402 Eh, ik kreeg vrienden die dezelfde interesse hadden als ik en ehm, ja, als je met elkaar in gesprek raakt dan zie je
403 dat je toch bepaalde eh, overeenkomsten heb en ook fandoms, eh... in dezelfde fandoms zit zeg maar. En... ja, ik
404 denk dat het daardoor is ontstaan, zeg maar... In gelijk, gelijkgestemden tegenkomen.

405

406 VRAAG:

407 En, en hoe uitte je je fandom dat je op de middelbare school zat?

408

409 ANTWOORD

410 Oeh... ehm... Nou zoals ik zei ik was destijds heel erg fan van een actrice en ehm, ik begon me naar haar te
411 gedragen zo veel mogelijk [lacht] In dat opzicht eh, ik weet niet of je dat een fandom kan noemen, maar... Ja
412 wel fan zijn zeg maar

413

414 VRAAG:

415 Maar, bedoel je dan de manier van lopen of?

416

417 ANTWOORD

418 Manier van kleden.

419

420 VRAAG:

421 Kleden?

422

423 ANTWOORD

424 Ja.

425

426 VRAAG:

427 Oké

428

429 ANTWOORD

430 Kleding was en is nog steeds voor mij wel een manier op te uiten, wat dat betreft. Ik zou niet zo snel in mijn
431 cosplays over straat lopen buiten een evenement om, daar niet van, maar ik heb altijd wel dingetjes mee... om
432 dan aan te doen zeg maar of eh ik loop in fandom shirts rond en ja daar schaam ik me gewoon niet voor.

433

434 VRAAG:

435 Ja, wat is voor jou het verschil tussen in cosplay rondlopen in je dagelijks leven en dat je zegt ja dat zal ik niet zo
436 snel doen? Want het is ook kleding.

437

438 ANTWOORD

439 Ja, dat is waar.

440

441 VRAAG:

442 Dus dat is het. Wat maakt voor jou daar. Wat. Waarom is dat een onderscheid voor jou?

443

444 ANTWOORD

445 Die sociale norm, denk ik? Zo van: 'wat heeft die nou weer aan?' Ik heb bijvoorbeeld een Victoriaans kostuum,
446 nou daar ga ik niet zo snel mee over straat lopen of dat... ja... de sociale norm niet is.

447

448 VRAAG:

449 Dus je zegt van naja een Victoriaans kostuum dat valt te erg op, zeg maar. Maar je zegt, ehm. Een t-shirt van Dr.
450 Who of van Harry Potter dat is geen probleem?

451

452 ANTWOORD

453 Ja, ja, dat draag ik met trots zeg maar.

454

455 VRAAG:

456 Je zei dat je met cosplay iets van vijf jaar geleden mee bent begonnen? Zei je, volgens mij?

457

458 ANTWOORD

459 Eh, zoiets, ja, vier vijf jaar.

460

461 VRAAG:

462 Ja. En eh, kon je al kleding maken, was dat iets wat je al kon?

463

464 ANTWOORD

465 Nee, dat heb ik mezelf aangeleerd [lacht].

466

467 VRAAG:

468 Oké, dus dat was echt de drive: omdat je wilde cosplayen, dat je ehm, kleding bent gaan maken.

469

470 ANTWOORD

471 Ja. Eigenlijk wel ja. En ehm, ik heb in het begin heel veel hulp gehad van vrienden en ja, ook met hun hulp
472 geleerd, zeg maar en daarna bij mijn moeder op de naaimachine nog dingen gemaakt en op een gegeven moment
473 heb ik zelf een naaimachine gekocht en eh, dingen uitgeprobeerd en kijken wat werkt en wat niet.

474

475 VRAAG:

476 Ehm, je zei net dat je een kostuum, een jurk van tweeduizend euro wilde maken voor vijftig.

477

478 ANTWOORD

479 [lacht] ja.

480

481 VRAAG:

482 Ehm, is dat een budget dat je of dat je soort van een challenge die je jezelf oplegt?

483

484 ANTWOORD

485 Ja, zo goedkoop mogelijk, maar ook zo perfect mogelijk zeg maar. Zo accuraat mogelijk. Het is een grote
486 uitdaging.

487

488 * 24:59 [logistiek over kostuums maken] 25:24 *

489

490 ANTWOORD

491 Missy, dat is dat Victoriaanse kostuum waar ik het over had, daar ben ik ook met de hulp van vrienden langer
492 dan een jaar mee bezig geweest. Maar daar ben ik van een andere kant ook wel weer heel erg trots op. Dat is wel
493 echt mijn favoriete kostuum tot nu toe. Omdat er, ja, er is zoveel werk in gegaan en het lijkt goed en ja, ik ben er
494 tevreden over.

495

496 VRAAG:

497 Ja, en ook weer een niet groot personage.

498

499 ANTWOORD

500 Nee, maar tegelijkertijd ook weer wel. [lacht]

501

502 VRAAG:

503 En, eh, is dat dan, kies je haar ook uit weer op karakter en het kostuum?

504

505 ANTWOORD

506 Ja, ja, maar in het geval van Missy is heel grappig, daar zie ik ook heel veel van mezelf terug. Bepaalde humor
507 en ehm comebacks die is zelf ook zou maken, zeg maar [lacht].

508

509 VRAAG:

510 Dus dat is dan weer een anders dan Bellatrix LeStrange, daar heb je dan wel weer gekozen voor iets wat bij je
511 persoonlijkheid past.

512

513 ANTWOORD

514 Ja, iets wat bij me past, ja.

515

516

517

- 518 VRAAG:
519 En ik hoorde je een paar keer zeggen over hulp van vrienden. Ehm, zijn dat ook vrienden waarmee je zeg maar
520 in het fandom bent gegroeid of zijn dat vrienden die je uit fandoms hebt leren kennen?
521
- 522 ANTWOORD
523 Allebei eigenlijk wel, want ja bij mij begon het voornamelijk bij het Harry Potter fandom en zodoende ben ik in
524 fandoms gegroeid, doordat ik andere mensen heb leren kennen en die zeiden van: 'Hee heb je dit gezien of
525 gelezen?' ... En ja, ook mijn betere vrienden zijn zeg maar gekomen ook uit de fandomcommunity, zeg maar.
526
- 527 VRAAG:
528 En hoe ontmoet je die?
529
- 530 ANTWOORD
531 hmmm, meestal op evenementen en soms online. Ehm, een aantal van mijn beste vrienden heb ik online leren
532 kennen, dat is echt eh, ja, dat, dat, ja, je hoort zoveel rare verhalen online, dat je niet iedereen kan vertrouwen,
533 zus en zo maar.... Ja, in mijn geval heeft het hele hechte vriendschap opgeleverd.
534
- 535 VRAAG:
536 Ja, en ehm... want je noemt dan dus online en evenementen. Is het echt dat jullie afspraken maken van nou ja we
537 gaan... zoveel keer per week achter de computer zitten en dan gaan we online discussies voeren of zo?
538
- 539 ANTWOORD
540 Hmmmm, nee dat dan weer niet echt nee.
541
- 542 VRAAG:
543 Is er wel een speciaal forum? Of is het allemaal via Twitter of een andere social media?
544
- 545 ANTWOORD
546 Meestal chatten we gewoon via Facebook zeg maar, als we discussies hebben ja. Meestal is het ook eh als we
547 met elkaar afspreken en we komen op iets dat we dan de discussie voeren zeg maar, het is nooit echt online.
548
- 549 VRAAG:
550 Dus het is wel echt een besloten groep?
551
- 552 ANTWOORD
553 Ja.
554
- 555 VRAAG:
556 En ehm,.... Eh... is er qua... zijn er nefans of fans die veel te ver gaan in jouw ogen?
557

558 ANTWOORD

559 Ehm.... Ja en nee, want in mijn ogen ehm, is misschien even heel stereotype, maar er zijn bijvoorbeeld
560 heel veel Harley Quinn cosplayers van Batman en zo en de één is echt heel erg fan en die heeft alle comics
561 gelezen en de films gezien en alles ook van de Batman achtergrond en zo en die cosplayed dan Harley Quinn en
562 die is heel gepassioneerd. Helemaal top. Dat vind ik dan interessant, maar als iemand dan denkt van: 'Hee, die is
563 leuk die ga ik cosplayen,' bijvoorbeeld, dan denk ik van jij bent geen echte fan. Dus het is, ja, voor mij wel echt
564 zwart op wit soms.

565

566 VRAAG:

567 Ja, en zie je daar dan ook bijvoorbeeld in de eh, want we hebben sinds een paar jaar hebben we natuurlijk Comic
568 Con in Nederland en het is sinds een paar jaar ook echt een, het wordt een steeds grotere, ehm, steeds
569 populairder eigenlijk. En, wat ik zo van jou hoor is dat jij eigenlijk ook van de periode vóór dat de grote hype
570 kwam al bezig was met en cosplay en fandoms. Merk je verschil? In bijvoorbeeld bezoekers van evenementen of
571 eh?

572

573 ANTWOORD

574 Hmmmmmm.....

575

576 VRAAG:

577 Is het dat je zegt er komen meer nefans of er komen meer fans?

578

579 ANTWOORD

580 Oeh, dat durf ik niet te zeggen!

581

582 VRAAG:

583 Dat is een goeie he?

584

585 ANTWOORD

586 Want, ik, ik ga, ik stap niet op iedereen af om te vragen hoe zij of waarom ze zijn gekomen of zo of wat zijn leuk
587 vinden aan Comic Con of iets dergelijks. Dus dat zou ik niet durven zeggen nee.

588

589 VRAAG:

590 Maar zie je een verschil in sfeer, bijvoorbeeld?

591

592 ANTWOORD

593 Dat sowieso, want eh, ja, ik ga naar fantasy evenementen en naar Comic Con en... ja, bijvoorbeeld op een Elf
594 Fantasy Fair is er toch een heel andere sfeer dan in zo'n zaal in de Jaarbeurs. Ten eerste werkt de locatie
595 natuurlijk heel erg mee. Ehm, en ik ja, ik weet niet... De mensen zijn op een bepaalde manier hetzelfde, maar
596 toch weer anders. De interesse ligt dan weer anders, fantasy en comics... .. Dus ik vind daar wel weer verschil
597 in ja. Ik vind Fantasy Fairs ook leuker dan Comic Cons eigenlijk, omdat... ja...

598 VRAAG:

599 Hoe kan dat?

600

601 ANTWOORD

602 Hoe kan dat?... Ja... Hele goeie vraag [lacht].... Hoe kan dat.

603

604 VRAAG:

605 Ik stel moeilijke vragen.

606

607 ANTWOORD

608 Ja!... Het komt volgens mij ook wel heel erg hoe de sfeer is en bijvoorbeeld of ik wat te doen heb en... ehm.. ja,

609 op Comic Con ben ik snel uitgekeken, want dat is meestal kopen, kopen, kopen of met sterren op de foto waar je

610 de hele dag ongeveer mee bezig bent. En... ja, ik doe geen van beiden eigenlijk. Ik heb ja... en ook, er worden

611 ook niet zoveel foto's gemaakt zeg maar al ben je in kostuum als cosplay... Dus ja.. je bent niet zo, ik moet

612 bezig gehouden worden zeg maar. En ik heb. Ja, op zo'n fantasy evenement is er veel meer aan de orde. Ik

613 vermaak me daar altijd wel. Ja.

614

615 VRAAG:

616 Heb je daar dan andere kostuums voor dan bij Comic Con?

617

618 ANTWOORD

619 Nee, nee, daar maak ik geen onderscheid in.

620

621 VRAAG:

622 Oké. En, en, en de max? We hebben het nu over de onderlaag gehad van wanneer je wel of geen fan, zeg maar,

623 bent. Dat je met het Harley Quinn voorbeeld kwam. Is er een moment waarvan jij zegt ja maar dan ga je wel echt

624 een stap te ver?

625

626 ANTWOORD

627 Ehhhhh, Dat ben ik eigenlijk zelf niet zo heel erg tegengekomen, tenminste in mensen die er

628 te ver in gaan. Ik heb dan wel verhalen gehoord van ja mensen die dan echt al hun geld aan hun fandom

629 spenderen of elke ster van een bepaalde films achterna reizen om daar dan foto's en handtekeningen van te

630 krijgen. Dat vind ik zelf dan weer ver gaan. Als ik dan in mijn eigen perspectief kijk, ehm, maar mensen moeten

631 doen wat ze zelf willen, eigenlijk. Daar heb ik geen moeite mee, maar ja.

632

633 VRAAG:

634 Dat zou niet iets zijn wat jij zou doen?

635

636 ANTWOORD

637 Nee, niet zo snel nee.

638 VRAAG:

639 Ehm... ik moet ondertussen ook weer even denken hoor. Er komen natuurlijk zoveel dingen.

640

641 ANTWOORD

642 Zoveel informatie! [lacht]

643

644 VRAAG:

645 Ja, even een slokje drinken.... ...

646

647 ANTWOORD

648 Ik zit te denken. Ik spendeer ook best wel veel geld aan mijn fandoms, cosplay is geen goedkope hobby, ook al

649 probeer ik het zo goedkoop mogelijk te doen. En ik verzamel graag dingen: props of replica's en van die POP

650 Funko's, van die figuurtjes van series en dat vind ik wel leuk om te verzamelen... ... en mijn ouders vinden dat

651 ik er te ver in ga [lacht]. Ik vind het zelf nog wel meevallen als ik het vergelijk met mensen in mijn omgeving,

652 eh, die dat ook leuk vinden.

653

654 VRAAG:

655 Maar vinden ze het te ver gaan, de eh, 't, de merchandise zeg maar?

656

657 ANTWOORD

658 Ja, dat ik er te veel geld aan besteed.

659

660 VRAAG:

661 O zo... ... Denk je dat het ooit op houdt, dat er een moment in je leven komt dat je denkt van nou, het is nu

662 klaar?

663

664 ANTWOORD

665 misschien op een bepaald punt wel...., maar ik zou niet zeggen in welke omstandigheden dat zal

666 zijn of wanneer dat zou zijn. Het liefst ga ik zo lang mogelijk door met dingen die ik leuk vind om te doen. Ja.

667 Dus ik hoop dat er geen einde aan zit.

668

669 VRAAG:

670 Maar je denkt niet dat het bijvoorbeeld leeftijdgebonden is? Dat het bij wijze van spreken bij de ontwikkeling

671 van de.. eh.

672

673 ANTWOORD

674 Nee, dat denk ik niet, omdat er ook zoveel oudere mensen zijn die het leuk vinden. Ik denk niet dat het een soort

675 fase is of iets dergelijks. Nee.

676

677

678 VRAAG:

679 Als eh, als je nieuwe mensen ontmoet en die vragen aan jou goh wat zijn je hobby's en jij vertelt fandoms en
680 cosplay en zij snappen niet wat je bedoeld of zij snappen niet waarom het zo leuk is. Hoe leg je dat dan uit?

681

682 ANTWOORD

683 eh... Nou, meestal zeg ik gewoon van ik ben kostuum designer en ik maak kleding en dan laat ik het
684 meestal zien op foto's van wat ik doe. En dan denken mensen: 'O dat is wel gaaf' en ik heb eigenlijk nooit die
685 negatieve opmerking gehad van: 'Ja, maar wat is daar leuk aan,' of zo. Ja, mensen begrijpen het eerst niet en als
686 je het eenmaal laat zien dan is het wel cool.

687

688 VRAAG:

689 Maar, je hebt het nu over de kostuums, maar het fandom is groter dan alleen de kostuums. Na ja, ook de dingen,
690 ik neem aan dat je de Funko-popjes ook ergens hebt staan. Ehm, hoe leg je je passie voor fantasy uit?

691

692 ANTWOORD

693 Ehm.... Die leg ik eigenlijk niet uit. Die heb ik nooit uit hoeven leggen, eigenlijk [lacht]. Het
694 is meer van: Oké hier ben ik en heb daar maar vrede mee.

695

696 VRAAG:

697 En als ik het nu aan jou zou vragen, kan je het dan uitleggen?

698

699 ANTWOORD

700 Welke rol fantasy in mijn? Ja, Gewoon.... Ja.... Jezelf in een andere wereld kunnen banen, even... en
701 dan... Ja, fantasy is heel breed naar mijn idee.... En.... Het is niet altijd Middeleeuwen, ridders en kastelen,
702 maar nog veel meer. ... Ja, ik denk dat dat gewoon leuk is om ook je eigen fantasy en, en vrijheid te hebben.

703

704 VRAAG:

705 Oneindige mogelijkheden?

706

707 ANTWOORD

708 Ja, klopt.

709

710 VRAAG:

711 Even helemaal terug. Je zei in het begin iets van. Je vertelde dat je helemaal je eigen Death Eater personage
712 bedacht hebt en met een paar kenmerken. Wil je dat nog een keer uitwerken? Zit dat in je achterhoofd, zeg maar,
713 om echt een eigen verhaallijn te maken?

714

715 ANTWOORD

716 Nee, eigenlijk niet. Nee, want ik heb een ehm, ander personage dat is ook een Death Eater, die heb ik wel
717 helemaal uitgewerkt met verhalen en dergelijke, uiteraard met vrienden. Dus daar zit veel meer informatie

718 achter, zeg maar. Maar die heb ik nog niet gecostumed, ook al staat dat nog wel op mijn to do lijst om dat te
719 doen.

720

721 VRAAG:

722 Dus je hebt het kostuum van de één en het verhaal van de ander.

723

724 ANTWOORD

725 Ja. [lacht]

726

727 VRAAG:

728 Maar, bij het verhaal heb je nog geen kostuum?

729

730 ANTWOORD

731 Ja, klopt.

732

733 VRAAG:

734 En het is niet mogelijk om het kostuum voor de één bij het verhaal van de ander te gebruiken?

735

736 ANTWOORD

737 Nee, want dat kostuum is niet praktisch en dat past niet bij de ander. [lacht] Ik bedoel, ik vind het kostuum qua
738 design en hoe ik het heb gedaan vind ik bij dat personage passen, maar voor die ander, dat moet praktisch en, en
739 dat is het niet.

740

741 VRAAG:

742 Meer een actiehield idee? Tenminste ik heb nu een soort van superwoman-achtig pakje in mijn hoofd, zeg maar.

743 Waar je je makkelijk in kan bewegen.

744

745 ANTWOORD

746 Ja, wel waar je makkelijk in kan bewegen, ja. Want dat kostuum wat ik heb bestaat uit een korset en hoge
747 hakken, dus dat is niet praktisch.

748

749 VRAAG:

750 Nee, dat is niet praktisch.

751

752 ANTWOORD

753 Dus ik wil het wel realistisch maken, zeg maar.

754

755 VRAAG:

756 En wil je dat kostuum wel nog maken?

757

758 ANTWOORD

759 Ja. Eigenlijk wilde ik hem dit jaar nog maken, maar door financiën en tijd... ga ik dat nu niet doen, heb ik
760 besloten dat nu niet te doen.

761

762 VRAAG:

763 Oké.... En ehm, zo'n verhaallijn ga je dat. Is dat echt privé? Of ga je dat nog ergens delen?

764

765 ANTWOORD

766 Nee, dat. Ik, ik twijfel daar heel erg over, want ik wil daar best wel graag een verhaal over schrijven, zeg
767 maar.... Maar ik weet niet, toch een bepaalde angst dat mensen weglopen met mijn idee [lacht], dat vind ik
768 dan weer naar, maar er. Ja, mijn vrienden weten dan wel weer hoe dat verhaal in elkaar steekt. Daar heb ik
769 sommige delen ook mee geschreven en eh, in een soort rollenspel, zeg maar.... Ik twijfel aldoor.

770

771 * 38:47 [over royalties] 39:16 *

772

773 VRAAG:

774 En dat valt dan onder fanfictie, natuurlijk. Eh, lees je dat ook?

775

776 ANTWOORD

777 Ja.

778

779 VRAAG:

780 Van alle fandoms?

781

782 ANTWOORD

783 Ja, eigenlijk wel en dan met personages die ik interessant vind of bepaalde romantische relaties die ik dan
784 boeiend vind, dat ik daar de verhalen over ga lezen. Of, ja.

785

786 VRAAG:

787 Heb je dan nog een bepaald soort keuring in wat je wel en niet goed vindt? Wat wel en niet past? Ik weet dat er
788 binnen de fanfictie heel veel over het canon bijvoorbeeld eh, het canon van een bepaald fandom heel erg eh, er
789 heel erg mee bezig zijn. Maar ben jij daar ook?

790

791 ANTWOORD

792 Het verschilt heel erg per fandom. Binnen bepaalde fandoms heb ik andere ideeën zeg maar over hoe het had
793 moeten gaan of meer hoe het zou kunnen gaan dan anderen of dan dat het is.

794

795 VRAAG:

796 Kan je een voorbeeld noemen?

797

798 ANTWOORD

799 Ja! [lacht] Ehm, binnen Once Upon A Time heb ik eh, ja een ship, zoals we dat noemen, dus een relatie
800 tussen twee mensen, dat noemen ze dan een ship, eh, die niet bestaat. Eh.... Ja, daar zijn de meningen heel erg
801 over verdeeld of het waar zou moeten zijn.

802

803 VRAAG:

804 Maar, dus jij hebt een ship?

805

806 ANTWOORD

807 Ja, nou ja, niet alleen.

808

809 VRAAG:

810 Dus jij. Publiceer je ook fanfictie?

811

812 ANTWOORD

813 Nee.

814

815 VRAAG:

816 Oké, dan snap ik het niet.

817

818 ANTWOORD

819 Ehm.... Hoe ga ik dat uitleggen... eh. Eh. Eh.... Ik doe het even zo. Binnen een fandom heb je subfandoms die
820 zeg maar gebaseerd zijn op relaties tussen personages. [lacht] Het klinkt heel ingewikkeld eigenlijk, maar goed.

821

822 VRAAG:

823 Nee, ik snap hem nog. Ik volg hem nog.

824

825 ANTWOORD

826 Oké, maar dat kan dus alle kanten op. Dus dat hoeft niet canon te zijn, of gewoon...

827

828 VRAAG:

829 Maar jij zegt je hebt een verhaal... Noem anders maar gewoon personages, want ik ken Once Upon A Time, dat
830 is misschien makkelijker.

831

832 ANTWOORD

833 Ik, ship dan bijvoorbeeld, ik hoop op de canon van een relatie tussen Regina en Emma van Once Upon A Time.

834

835 VRAAG:

836 Oké.

837

838 ANTWOORD

839 Ja... en dat is niet wat er in het echt gebeurt.

840

841 VRAAG:

842 Nee... o wacht, nu snap ik de ship. Dat gooi je dan in een forum of zo? Of hoe komen de andere mensen? Hoe

843 komt de discussie op gang?

844

845 ANTWOORD

846 ... Ja, meestal via fora of Tumbler.

847

848 VRAAG:

849 Ah. Oké, dus via Tumbler, als voorbeeld of een forum en dan daar zet je van: 'Oeh, dit lijkt me een goed idee,'

850 en dan komt daar.

851

852 ANTWOORD

853 Meestal lees ik van oeh dat is een goed idee [lacht].

854

855 VRAAG:

856 Oké, dus daar kijk je dan en daar lees je dus allemaal mensen die allemaal ideeën hebben en daar ga je dan op in.

857 En dan komt daar de discussie. En dat is internationaal?

858

859 ANTWOORD

860 Ja.

861

862 VRAAG:

863 Oké, ik heb hem.

864

865 ANTWOORD

866 Mooi! [lacht] We komen er wel.

867

868 VRAAG:

869 Uiteindelijk wel. Oké.

870

871 ANTWOORD

872 Soms ben ik wel creatief, maar ik kan niet zo snel een voorbeeld noemen van iets wat ik zelf heb bedacht en

873 waar mensen het mee eens waren, maar andersom werkt het dus wel, van: 'jij hebt een goed idee! Ik ben het

874 ermee eens!'

875

876

877

878 VRAAG:

879 En ehm, ja want je zegt van, ehm, ik vroeg om een voorbeeld en je komt nu dan met Emma en Regina. Kan je
880 nog een ander voorbeeld noemen?

881

882 ANTWOORD

883 Ja, dat is dus iets wat dus niet echt is en wat ik wel heel erg leuk vind, als het zo zou zijn. En een ander [42:38-
884 42:53 onderbreking door ober] Ehm verder, ik las dan ja.... Verder, ben ik het eigenlijk wel eens met wat er
885 canon is. Dus dat is echt een extreem voorbeeld van... wat ik....

886

887 VRAAG:

888 Het is natuurlijk nog een lopende serie, dus wie weet.

889

890 ANTWOORD

891 Ja, dat is ook wel waar.

892

893 VRAAG:

894 En bijvoorbeeld er is nu een hele discussie over wie wordt de nieuwe Doctor. En dat daar is nu de hele discussie
895 van of dat een man of een vrouw wordt. Heb jij daar dan nog echt wat gepassioneerde ideeën over?

896

897 ANTWOORD

898 Nou, gepassioneerd idee, nou meer in de zin van dat ik baal dat Capaldi weggaat [lacht], maar verder maakt het
899 me eigenlijk niet uit of het een man of een vrouw wordt. Als het maar de Doctor blijft en als het karakter maar in
900 tact blijft, zeg maar. Dat vind ik het belangrijkste. Of een acteur of actrice maar dat personage goed neerzet dan
901 heb ik daar wel vrede mee.

902

903 VRAAG:

904 Oké, en ehm, ... even denken hoor.... Ja, ik vind dat fanfictie heel erg interessant van hoe dat nou precies werk
905 en ... vooral wanneer iets wel en niet ... past en zeker dan in combinatie dat je dan zelf een Death Eater bedenkt
906 die niet bestaat in de canon. Hoe zorg je ervoor dat ie dan wel geloofwaardig is?

907

908 ANTWOORD

909 Hmmmm....

910

911 VRAAG:

912 Wat voor'n... wat hanteer jij qua... kaders of zo. Of zeg je het maakt allemaal niet uit, ik doe het gewoon.

913

914 ANTWOORD

915 Ik denk gewoon, ja dat, het maakt me niet uit ik doe het gewoon, eerder ja. Ik denk dat dat het vooral is. Ik
916 heb wel gekeken naar, ehm, in het geval van het personage wat ik uitgewerkt heb, heb ik wel gekeken naar hoe
917 kan ik dit personage linken aan andere personages en hoe past dit personage binnen het verhaal wat al bestaat.

918 Dus het verhaal van Harry Potter, dus ik heb bijvoorbeeld, dit personage is een zus van eh, Rudolphus van Detta,
919 de... man van Bellatrix LeStrange zeg maar.... Schoonzus van.

920

921 VRAAG:

922 O zo.

923

924 ANTWOORD

925 Ja... dus wel gelinkt aan bepaalde personages en daar het verhaal omheen geschreven.

926

927 VRAAG:

928 En kijk je dan dus ook, want er is natuurlijk, ehm... eh... buiten de boeken en de films om, er is natuurlijk ook
929 JK Rowling en een heel, ja er is een heel universum rondom Harry Potter. Kijk je dan ook daarin om vervolgens
930 de link te leggen met je eigen personage?

931

932 ANTWOORD

933 Ja. Ik kijk heel erg naar de tijdlijn hoe alles past, zeg maar.

934

935 VRAAG:

936 Oké, dus je hebt wel kaders voor jezelf?

937

938 ANTWOORD

939 Sorry?

940

941 VRAAG:

942 Je hebt wel kaders voor jezelf?

943

944 ANTWOORD

945 Ja, ja.

946

947 VRAAG:

948 Dus het maakt niet zoveel uit wat anderen ervan vinden, voor jezelf heb je wel.

949

950 ANTWOORD

951 Hm,hm, ja, wat de richtlijnen zijn en...

952

953 VRAAG:

954 En je hebt het natuurlijk samen met vrienden geschreven, dus die kunnen het checken of het een beetje
955 geloofwaardig is of niet.

956

957

958 ANTWOORD

959 Ehm... Daar wordt niet echt naar gekeken eigenlijk. Het is meer van eh, het is meer lol hebben zeg maar. Wat
960 dat betreft. Ik doe het nu eigenlijk ook niet meer, hoor. Dat was van een paar jaar terug, maar toch dat verhaal is
961 er nog wel [lacht].

962

963 VRAAG:

964 Wat zou je nog... hoe zou je nog verder willen in je fandoms? Wat zou je nog willen doen?

965

966 ANTWOORD

967 ehm... Nou... waar ik op het moment mee bezig ben, is eh, ... ja een soort fanvideo's eh, creëren binnen
968 bepaalde fandoms van eh, dat we een fandom nemen en daar personages van nemen en dan zelf een script
969 schrijven en een verhaal vertellen, dat opnemen en dan op youtube zetten voor andere fans om ook te zien, zeg
970 maar.

971

972 VRAAG:

973 Dus een soort fanfictie, alleen dan eh, in film?

974

975 ANTWOORD

976 Uitgespeeld, ja. En ik denk dat binnen het korte termijn dat wel hoe ik verder wil. En ja, ... ik wil gewoon
977 blijven cosplayen en... ja, er komt altijd wel weer iets nieuws waarvan ik denk: 'Oh, das wel heel gaaf.' En dan
978 ben ik weer lid van dat fandom en... ja. Het stopt eigenlijk niet.

979

980 VRAAG:

981 En ehm, ... ik had hem net nog... 47:11 [...] 47:21 Hoeveel als we even gemiddeld nemen... uur per week ben
982 je bezig met fandom?

983

984 ANTWOORD

985 eh... Kostuums maken.... Lezen.... Sowieso wel een paar uur per dag, denk ik wel. Het is meestal als ik
986 klaar ben met school. Of dat ik in bed lig en ik lees een verhaal en... [47:47 onderbreking over 47:02] Ehm...
987 dus dat zijn wel een aantal dingen per dag... eh en in het weekend heb ik, ja op het moment... eh... op het
988 moment ben ik werkeloos, dus ik heb best wel wat tijd in het weekend, dus naast mijn verplichtingen ben ik
989 gewoon constant of met mijn hobby bezig of eh, ben ik series opnieuw aan het kijken of boeken opnieuw aan het
990 lezen.

991

992 VRAAG:

993 Dat is een mooie brug naar mijn volgende ding, namelijk inderdaad, een herhaling. Ehm... hoe... want we
994 hebben dan even Harry Potter, Once Upon A Time, True Blood, Dr. Who, ik mis er één volgens mij?

995

996 ANTWOORD

997 Sherlock.

- 998 VRAAG:
999 Ja... Hoe vaak heb je gelezen, gezien? Het zijn series en tenminste één, boeken.
1000
1001 ANTWOORD
1002 Oehhhhhh, dat hou ik niet bij! [giechelt] Ehm....
1003
1004 VRAAG:
1005 De boeken van Harry Potter?
1006
1007 ANTWOORD
1008 Ja... nou ik denk wel... twintig, dertig keer of zo over de jaren heen....
1009
1010 VRAAG:
1011 Meerdere keren per jaar.
1012
1013 ANTWOORD
1014 Ja, dat moet wel [lacht] zo oud ben ik nog niet!
1015
1016 VRAAG:
1017 Nee, dat zit ik me ook ineens te bedenken, volgens mij ehm... Maar dan. Ga je gewoon achter elkaar door. Dat je
1018 nummer zeven uit hebt dat je weer bij één begint?
1019
1020 ANTWOORD
1021 Eh, ja, maar niet weken achter elkaar door of zo. Ik lees best wel snel, dus. Ik heb dan alle boeken gelezen en er
1022 gaan dan weer een paar maanden overheen en dan... ja.
1023
1024 VRAAG:
1025 Gaat het vervelen?
1026
1027 ANTWOORD
1028 Hmmmm, ja.... Het was vroeger vooral dat ik met name alle boeken achter elkaar las, steeds. Ik denk dat ik nu
1029 bijvoorbeeld Harry Potter al een jaar niet heb gelezen, dus het is echt, bij mij werkt het in dat geval weer wel in
1030 fases. Van, dan heb ik een periode dat ik met één specifiek fandom bezig ben. Ehm, ja. Alles weer lezen of zien.
1031
1032 VRAAG:
1033 Kan je een. Weet je wat het triggert, bij jou, waarom je dan ineens zo vol in dat ene fandom duikt? Heb je een
1034 idee?
1035
1036
1037

1038 ANTWOORD

1039 Hm, eigenlijk niet. Want nu bijvoorbeeld met Sherlock daar ben ik bijvoorbeeld heel erg mee bezig...

1040 en ik zit best wel wekelijks nog afleveringen opnieuw te kijken. Dus daar ga je alweer. Ehm, maar dat komt

1041 omdat ik nog maar pas in dat fandom gerold ben, dus dat is nog nieuw en dat... Niet dat mijn andere fandoms

1042 mij vervelen, maar dan is het nieuw en vers en dat, ja. Ik weet niet, dat. Op dat moment is het... heel erg

1043 aanwezig.

1044

1045 VRAAG:

1046 Ja. Het lijkt haast een beetje op verliefdheid.

1047

1048 ANTWOORD

1049 Ja, bijna wel [lacht]

1050

1051 VRAAG:

1052 Toevallig net op de radio was, toen gingen ze vertellen over hoe zeg maar... eh, aantrekkingskracht en

1053 verliefdheid werkten. En daar zat dus ook in dat je in de beginperiode dat er een bepaald stofje in je hersenen

1054 vrijgemaakt wordt waardoor je je continu op één persoon richt, maar ja.

1055

1056 ANTWOORD

1057 Ja, bijna wel. Ja, ja. Ik denk dat dat eigenlijk best wel een goede vergelijking is... Op de één of andere manier.

1058

1059 VRAAG:

1060 En ehm... de Sherlock serie heb je ook meerdere keren gezien?

1061

1062 ANTWOORD

1063 Ja.

1064

1065 VRAAG:

1066 De nieuwe afleveringen zijn net bezig. Tenminste er komt, met kerst natuurlijk. Dus eh. En Once Upon a Time,

1067 want dat is een lange serie.

1068

1069 ANTWOORD

1070 Hm,hm.

1071

1072 VRAAG:

1073 Die loopt ook nog steeds.

1074

1075 ANTWOORD

1076 Ja.

1077

- 1078 VRAAG:
1079 Heb je die ook vaker gezien?
1080
1081 ANTWOORD
1082 Nee, die dan weer niet. Nee, die eh... Ik weet niet waarom eigenlijk... ..
1083
1084 VRAAG:
1085 En ehm, Dr. Who. Dat is natuurlijk ook, je hebt de oude Doctor, dr. Who. Je hebt de nieuwe Dr. Who.
1086
1087 ANTWOORD
1088 Ja.
1089
1090 VRAAG:
1091 Heb je daar. Heb je alles gezien?
1092
1093 ANTWOORD
1094 Nee, niet de klassieke, zeg maar. Wil ik nog wel een keer doen, want dat lijkt me wel heel erg interessant, want
1095 ja, Dr. Who is ergens begonnen en dat is zeg maar... ja wat ik nog wel wil zien.
1096
1097 VRAAG:
1098 Ja. En de nieuwe. Heb je. Kijk je dat ook vaker?
1099
1100 ANTWOORD
1101 Ehm... .. Alleen dat van de meest recente Doctor, Peter Capaldi dat heb ik meerdere keren gezien eigenlijk.
1102
1103 VRAAG:
1104 Oké.
1105
1106 ANTWOORD
1107 Ja. De rest is eigenlijk éénmalig of een keer met vrienden nog extra of...
1108
1109 VRAAG:
1110 Wat heeft Peter Capaldi voor jou, waardoor je dat vaker, ja, kijkt?
1111
1112 ANTWOORD
1113 Ik vind hem gewoon heel interessant, om hem te zien spelen en hij is ook mijn favoriete Doctor geworden,
1114 door... ja, door de series.
1115
1116
1117

- 1118 VRAAG:
1119 Ben je bij hem ingestoomd, of ben je bij een andere Doctor ingestroomd? Zeg maar, wanneer ben je begonnen
1120 met kijken?
1121
1122 ANTWOORD
1123 Ehm, eigenlijk nog best wel recent. Drie jaar geleden ben ik pas begonnen met kijken, maar ik ben wel vanaf
1124 het begin begonnen.
1125
1126 VRAAG:
1127 O, dat wel. Je bent wel bij de Negende Doctor begonnen en dat.
1128
1129 ANTWOORD
1130 Ja.
1131
1132 VRAAG:
1133 Het is dus niet dat je toevallig een paar afleveringen van Capaldi eerder had gezien en...
1134
1135 ANTWOORD
1136 Nee, ik ben wel gewoon vanaf de, het begin van de nieuwe, nieuwe Dr. Who, eh, ben ik zeg maar begonnen.
1137
1138 VRAAG:
1139 Ja. En, ehm.
1140
1141 ANTWOORD
1142 Maar, ik ben dan ook wel weer zo iemand... die dan niet alles heeft gezien, maar dan wel verder gaat kijken....
1143 Met de nieuwe afleveringen zeg maar. Ik heb bijvoorbeeld het hele deel van Matt Smith zo'n beetje nog niet
1144 gezien.... Stom he?.... [lacht].
1145
1146 VRAAG:
1147 Ja, nu komt even de fan in mij naar boven!
1148
1149 ANTWOORD
1150 [lacht] Ik had al zo'n vermoeden.
1151
1152 VRAAG:
1153 Matt Smith is mijn favoriete Doctor, dus eh, daar komt toch wel even mijn fandom naar boven. ik heb echt
1154 zoiets van ohhhhhhhhhh.
1155
1156
1157

1158 ANTWOORD

1159 Ja, stom he? Ik heb vrienden van mij die cosplayen dus ook de Elfde Doctor en die denken ook van: 'Waarom
1160 heb je dat nog niet gekeken!?' Ga kijken!' Ja... Maar daar ben ik nog niet aan toegekomen [lacht]. Dus.

1161

1162 VRAAG:

1163 Ja, dat is een bijzondere manier van kijken.

1164

1165 ANTWOORD

1166 In principe ben ik op de goede manier begonnen, maar.. toen afgehaakt omdat Peter kwam.

1167

1168 VRAAG:

1169 Ja, en toen ben je waarschijnlijk gewoon op t.v. mee gaan kijken?

1170

1171 ANTWOORD

1172 Eh, ja. Vanaf die... vanaf de vijftig jarige special zeg maar.

1173

1174 VRAAG:

1175 O ja.

1176

1177 ANTWOORD

1178 Ben ik bij gaan kijken, ben ik het bij gaan houden. Maar ondertussen mis ik dus wel een aantal seizoenen. En
1179 mis ik in bepaalde gevallen ook een soort van context.

1180

1181 VRAAG:

1182 Ja, inderdaad.

1183

1184 ANTWOORD

1185 Dat ik denk van, huh, o ja dat heb ik niet gezien. Dat zie ik later wel weer.

1186

1187 VRAAG:

1188 Grappig.

1189

1190 ANTWOORD

1191 Ja [lacht].

1192

1193 VRAAG:

1194 En heb je bijvoorbeeld bij Harry Potter, daar heb je ook eh, na ja Peter Capaldi is je favoriete Doctor, al moet je
1195 Matt Smith wel nog zien [lacht], dus eigenlijk moeten we hier nog op terugkomen.

1196

1197

- 1198 ANTWOORD
- 1199 Ja, ik ben van David naar Peter gegaan dat is al best wel een grote stap, vindt ik. Met David als favoriete Doctor,
- 1200 naar Peter Capaldi als favoriete Doctor.
- 1201
- 1202 VRAAG:
- 1203 Ja, maar ik was Tannant fan totdat Smith kwam, dus.
- 1204
- 1205 ANTWOORD
- 1206 Ja, snap ik. [lacht]
- 1207
- 1208 VRAAG:
- 1209 Maar goed. Ehm [lacht], binnen Harry Potter heb je natuurlijk, tenminste ik vind zelf dat de boeken die groeien
- 1210 echt. En het zijn allemaal echt zeven totaal verschillende boeken. Heb je een favoriet, qua boek? Je zei wel al, de
- 1211 eerste film blijft je gewoon...
- 1212
- 1213 ANTWOORD
- 1214 Blijft me bij... ehm... Ja, ik vind de, eh, de Order van de Feniks, het vijfde boek... eh, dat is. Ten eerste
- 1215 het is het dikste boek van de serie, daar zit zoveel informatie in en zoveel achtergrond en... ja dat vind ik
- 1216 gewoon het leukste boek, denk ik.
- 1217
- 1218 VRAAG:
- 1219 En, hoe. Echt puur door de achtergrondinformatie die erbij zit?
- 1220
- 1221 ANTWOORD
- 1222 Ja, ik denk het wel. En de. Ja... ook wat er zich afspeelt natuurlijk. Ja... dan begint de drama zeg maar pas echt.
- 1223 Oh, nu komt het allemaal. Voldemort is terug en dan begint zeg maar die aanloop naar de oorlog. Ik denk dat dat
- 1224 het misschien ook wel is.
- 1225
- 1226 VRAAG:
- 1227 Ik heb nog hele. Ik probeer nog steeds te achterhalen, maar volgens mij weet je het ook gewoon echt niet... Wat
- 1228 dat nou precies, wat maakt dit, naja je zei de link met de, de echte wereld. Maar er zijn natuurlijk veel meer
- 1229 dingen die dat natuurlijk ook hebben.
- 1230
- 1231 ANTWOORD
- 1232 Zoals wat! [lacht] Welke heb ik gemist!
- 1233
- 1234 VRAAG:
- 1235 Maar dan denk ik van, want... .. wat is het... waarom, waarom precies dit? Maar dat volgens mij, ja je zegt die
- 1236 link met het realisme, maar... Zijn er ook alleen boeken waar je fandoms van hebt? Want het is nu allemaal
- 1237 gecombineerd met bewegend beeld.

1238 ANTWOORD

1239 Ja... hm,hm... Ik zit even visueel mijn boekenkast voor te stellen... .. ehm... het vervelende is dat
1240 er op dit moment zo veel boekverfilmingen zijn... en dat zo'n beetje elk boek wat ik heb... dat ik leuk vind...
1241 zo'n beetje al wel verfilmd is, op een bepaalde manier.

1242

1243 VRAAG:

1244 Ja, maar het kan natuurlijk zo zijn dat je dan de films niet interessant vind en de boeken wel bijvoorbeeld. Of dat
1245 je de boeken eerst had gelezen, voordat de film uit was.

1246

1247 ANTWOORD

1248 Ja, ja, in het geval van ehm, Hart van Inkt van Cornelia Funke, is ook een film van gemaakt, daar heb ik eerst de
1249 boeken van gelezen en de film heb ik niet gezien, maar die wil ik wel nog een keer zien. Hoe ze dat visueel
1250 uiten. Ehm.. een andere keer is het weer andersom. Bijvoorbeeld met de serie True Blood, dat is ook gebaseerd
1251 op een boekenserie en ik heb eerst de serie op t.v. gekeken voordat ik de boekenserie ging lezen. En in dat geval,
1252 vind ik, ja, de serie op t.v. echt heel erg leuk... en de boeken vind ik ook heel erg leuk, maar dat zijn echt twee
1253 hele andere verhalen. Dus daar kan ik ook niet in zeggen van dat vind ik leuker.

1254

1255 VRAAG:

1256 Ja, daar heb je inderdaad meer voorbeelden van [58:09 – noemt voorbeelden – 58:33], maar je hebt dus niet
1257 fandoms die alleen op boeken zijn gericht?

1258

1259 ANTWOORD

1260 Nee.

1261

1262 -58:42

1263

1264

